

สังคมาจารย์ในนวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ* ของ มิถิมาะ ยูกิโอะ

นางสาวพุทธรักษ์ เกตุเอม

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาภาษาญี่ปุ่น ภาควิชาภาษาตะวันออก

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2554

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)

เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR)

are the thesis authors' files submitted through the Graduate School.

TRADITIONAL SOCIETY IN MISHIMA YUKIO'S *SHIOZAI*

MISS PUTTARAK KATE- AIM

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts Program in Japanese

Department of Eastern Language

Faculty of Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2011

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

สังคมจารีตในนวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ* ของ มิถิมะ ยูกิโอะ

โดย

นางสาว พุทธรักษ์ เกตุเอม

สาขาวิชา

ภาษาญี่ปุ่น

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เตือนเต็ม กฤษดาธานนท์

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทมหาบัณฑิต

..... คณบดีคณะอักษรศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประพจน์ อัครวิรุฬหการ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ มณฑา พิมพ์ทอง)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เตือนเต็ม กฤษดาธานนท์)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(ดร. วรลักษณ์ โคนะชิ)

พุทธรักษ์ เกตุเอม : สังคมจารีตในนวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ* ของ มิถิมะ ยูกิโอะ.
(TRADITIONAL SOCIETY IN MISHIMA YUKIO'S *SHIOZAI*) อ. ที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์หลัก : ผศ. ดร. เตือนเต็ม กฤษดาธานนท์, 204 หน้า.

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะของสังคมจารีตและศึกษาการเปลี่ยนแปลงและการดำรงอยู่ของสังคมจารีตที่ปรากฏในนวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ* ของ มิถิมะ ยูกิโอะ

จากการศึกษาพบว่า สังคมจารีต ในนวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ* ของมิถิมะ ยูกิโอะ เป็นสังคมเกาะที่ผู้คนยังคงใช้ชีวิตแบบพึ่งพาธรรมชาติ และ หาเลี้ยงชีพโดยการทำประมง มีการรวมกลุ่มกันของกลุ่มชาวประมงผู้ชายและกลุ่มหญิงดำน้ำเพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาให้คนรุ่นต่อรุ่น ยังคงมีความเชื่อในเทพเจ้าโชคลางและภูตผี เป็นสังคมที่ยังคงยึดมั่นในจารีตประเพณีและให้ความสำคัญกับความแข็งแกร่งทั้งทางร่างกายและจิตใจนอกจากนั้นยังพบความเปลี่ยนแปลงทางสังคมในด้านวัตถุและค่านิยมที่ไม่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของสังคมจารีตในนวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ* สะท้อนให้เห็นทัศนคติของ มิถิมะ ยูกิโอะ ที่ชื่นชมความดีงามและความแข็งแกร่งทั้งทางร่างกายและจิตใจของผู้คนในสังคมจารีต

ภาควิชา ภาษาตะวันออก.....ลายมือชื่อนิติ.....
สาขาวิชา ภาษาญี่ปุ่น.....ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก.....
ปีการศึกษา 2554.....

5180173522 : MAJOR JAPANESE LANGUAGE

KEYWORDS : MISHIMA YUKIO / JAPANESE LITERATURE / TRADITIONAL SOCIETY

PUTTARAK KATE-AIM: TRADITIONAL SOCIETY IN

MISHIMA YUKIO'S *SHIOZAI*. ADVISOR: ASST. PROF.DUANTEM

KRISDATHANONT, PhD., 204 pp.

This thesis aimed at studying the traditional society, its changes and the existences of the traditional society which appeared in Mishima Yukio's *SHIOZAI*.

The research found that the traditional society in Mishima Yukio's *SHIOZAI* is a society of an island where people still rely on the nature and make their living from fishery. The people of this society gather in two groups: the male fishermen and the female divers, in order to pass on their skills of fishery and traditional knowledge to the new generations. The people in this island also have strong beliefs in Japanese Gods, monsters, ghosts, and other superstitions. They still adhere to the social traditions and give precedence to people in both physical and mental strength. Moreover, this research finds some social changes which are in aspects of material and social value. They are considered unharmed to the stability of the traditional society, and they reflected Mishima Yukio's admiration for the goodness, the physical strength and the mental strength of the people in this traditional society.

Department : Eastern Languages..... Student's Signature

Field of Study : Japanese..... Advisor's Signature

Academic Year : 2011.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความช่วยเหลือของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เตือนเต็ม กฤษดาธานนท์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ผู้วางรากฐานด้านวรรณคดีญี่ปุ่นให้กับผู้วิจัยและได้แนะนำให้ผู้วิจัยรู้จักกับผลงานของมิชิมะ ยูกิโอะเป็นคนแรก อาจารย์ได้ทุ่มเทเวลา แรงกายแรงใจ ให้คำปรึกษาและชี้แนะแนวทางอันเป็นประโยชน์ต่อการวิจัยมาโดยตลอด ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในพระคุณของอาจารย์เป็นอย่างสูง รวมถึง รองศาสตราจารย์มณฑา พิมพ์ทอง และ ดร.วรลักษณ์ โคนะชิ ที่ได้เสียสละเวลาอันมีค่าให้คำแนะนำและตรวจแก้ไขข้อบกพร่องจนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ทั้งสามท่าน

ขอกราบขอบพระคุณ ดร.อิระอิ มิเงะกิ และ คณาจารย์สาขาวิชาภาษาญี่ปุ่น ภาควิชาภาษาตะวันออก คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ให้ความรู้ การสนับสนุน และเป็นกำลังใจให้ผู้วิจัยในการศึกษาต่อระดับปริญญาโทมาโดยตลอด

ขอขอบคุณมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมาที่ให้ทุนสนับสนุนการศึกษาระดับปริญญาโทมาบัณฑิตสำหรับบุคคลภายนอกแก่ผู้วิจัย และขอขอบคุณมูลนิธิญี่ปุ่น (Japan Foundation) ที่ให้ทุนอุดหนุนวิจัยแก่ผู้วิจัยในการเดินทางไปรวบรวมข้อมูลที่มีประโยชน์ต่อการวิจัยที่ประเทศญี่ปุ่น

ท้ายที่สุดขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อคุณแม่และคุณยายที่ให้การสนับสนุนและเป็นกำลังใจในเรื่องการศึกษามาโดยตลอด ขอขอบคุณพี่ชายที่เป็นกำลังใจให้ผู้วิจัย ขอขอบคุณครอบครัวเกตุเอม และครอบครัวต้นติ้วต๋มน์ ตลอดจนพี่น้องและเพื่อนๆ ที่คอยเป็นกำลังใจให้ผู้วิจัยจนสำเร็จการศึกษา ความสำเร็จครั้งนี้เป็นเครื่องหมายแสดงความรักความห่วงใยและความร่วมแรงร่วมใจของทุกคนอย่างแท้จริง

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย.....	3
1.3 สมมติฐานการวิจัย.....	4
1.4 ขอบเขตการวิจัย.....	4
1.5 วิธีดำเนินการวิจัย.....	4
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
1.7 ข้อตกลงเบื้องต้น.....	5
1.8 ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
บทที่ 2 มิถิมาะ ยุกิโอะ.....	11
2.1 มิถิมาะ ยุกิโอะ.....	11
2.2 ชีวิตในวัยเด็กของมิถิมาะ ยุกิโอะ.....	12
2.3 จุดเริ่มต้นของการเป็นนักเขียน.....	14
2.4 มิถิมาะ ยุกิโอะ กับสงครามโลกครั้งที่ 2.....	15
2.5 มิถิมาะ ยุกิโอะ กับชีวิตหลังสงคราม.....	19
2.6 มิถิมาะ ยุกิโอะ กับงานเขียนในยุคแรก.....	21
2.7 มิถิมาะ ยุกิโอะ กับประสบการณ์ที่กรีซและนวนิยายเรื่อง <i>มิโอะสะอิ</i>	27
2.8 มิถิมาะ ยุกิโอะ กับการเปลี่ยนแปลงตัวเอง.....	30
2.9 มิถิมาะ ยุกิโอะ กับผลงานในยุคกลางและชีวิตการแต่งงาน.....	33
2.10 มิถิมาะ ยุกิโอะ กับผลงานช่วงปลายและบทสุดท้ายของชีวิต.....	39
2.11 เรื่องย่อของนวนิยายเรื่อง <i>มิโอะสะอิ</i>	44
บทที่ 3 สังคมจารีตบนเกาะอุตะจิมะในนวนิยายเรื่อง <i>มิโอะสะอิ</i>	46
3.1 ความหมายของสังคมจารีต.....	46

บทที่	หน้า
3.2 ลักษณะของเกาะอุตะจิมะ.....	49
3.3 บทบาทของชาย-หญิง บนเกาะอุตะจิมะ	56
3.3.1 ผู้ชายบนเกาะอุตะจิมะ.....	56
3.3.2 ผู้หญิงบนเกาะอุตะจิมะ.....	68
3.4 ความเชื่อ.....	76
3.4.1 ความเชื่อของญี่ปุ่น.....	76
3.4.2 ความเชื่อบนเกาะอุตะจิมะ.....	77
3.4.2.1 ความเชื่อเกี่ยวกับเทพเจ้าบนเกาะอุตะจิมะ.....	77
3.4.2.2 ศาสนาพุทธบนเกาะอุตะจิมะ.....	87
3.4.2.3 ตำนานของเกาะ ไชคกลาง และ ภูตผีปีศาจ.....	89
3.4.2.3.1 ภูตผีปีศาจ.....	90
3.4.2.3.2 ตำนานของเจ้าชาย.....	92
3.4.2.3.3 ความเชื่อเรื่องไชคกลางของคนบนเกาะ.....	95
3.5 วิถีชาวบ้านและจารีตบนเกาะอุตะจิมะ.....	98
3.5.1 วิถีชาวบ้านบนเกาะอุตะจิมะ.....	99
3.5.1.1 การปฏิบัติตนกับผู้ใหญ่ หรือ ผู้ที่มีบุญคุณ.....	99
3.5.1.2 แรงใจในการทำงาน.....	103
3.5.2 จารีตบนเกาะอุตะจิมะ.....	105
3.5.2.1 การรักษาพรหมจรรย์ของหญิงสาวและการสงวนตัวของหญิงหม้าย.....	106
3.5.2.2 บทลงโทษสำหรับผู้ที่ทำผิดจารีตบนเกาะอุตะจิมะ.....	109
3.6 สรุป.....	117
บทที่ 4 การเปลี่ยนแปลงของสังคมจารีตในนวนิยายเรื่อง <i>มิโอะสะอิ</i>	119
4.1 การเปลี่ยนแปลงของสังคมจารีตในนวนิยายเรื่อง <i>มิโอะสะอิ</i>	119
4.2 ความหมายของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และ ความเป็นสมัยใหม่.....	119
4.2.1 การเปลี่ยนแปลงทางสังคม.....	119
4.2.2 การทำให้เป็นสมัยใหม่.....	123
4.3 สังคมญี่ปุ่นกับการเปลี่ยนแปลงภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ในช่วง ค.ศ. 1945-1955.....	125
4.4 การเปลี่ยนแปลงของสังคมจารีตในเชิงวัฒนธรรม.....	129

บทที่	หน้า
4.5 การเปลี่ยนแปลงในเรื่องของค่านิยมและความเชื่อ.....	136
4.5.1 การเปลี่ยนแปลงในค่านิยม.....	136
4.5.1.1 ค่านิยมด้านการศึกษา.....	136
4.5.1.2 ค่านิยมในการประกอบอาชีพ.....	139
4.5.2 การเปลี่ยนแปลงในด้านความเชื่อ.....	145
4.5.3 การเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมและความสัมพันธ์ของตัวละคร.....	149
4.5.3.1 พฤติกรรมการเลียนแบบที่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลง.....	149
4.5.3.2 ความซื่อสัตย์และความไว้วางใจ.....	151
4.5.3.3 อิทธิพลของของบุคคลที่นำความเปลี่ยนแปลงมาเผยแพร่ในสังคม.....	153
4.6 ตัวละครซีโอะโกะกับผลกระทบของความเป็นเมือง.....	155
4.6.1 ความเป็นเมืองในทัศนคติของตัวละคร.....	156
4.6.2 ซีโอะโกะกับความโดดเดี่ยวจากสังคม.....	160
4.6.3 สังคมจารีตและความเป็นเมืองที่มีผลต่อซีโอะโกะ.....	163
4.7 สรุป.....	170
บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	172
5.1 ผลของการวิจัย.....	172
5.1.1 สังคมจารีตในนวนิยายเรื่อง <i>มิโอะสะอิ</i>	172
5.1.2 การเปลี่ยนแปลงของสังคมจารีตในนวนิยายเรื่อง <i>มิโอะสะอิ</i>	172
5.2 อภิปรายผลการวิจัย.....	172
5.2.1 สังคมจารีตในนวนิยายเรื่อง <i>มิโอะสะอิ</i>	172
5.2.2 การเปลี่ยนแปลงของสังคมจารีตในนวนิยายเรื่อง <i>มิโอะสะอิ</i>	174
5.3 ข้อเสนอแนะ.....	175
รายการอ้างอิง.....	176
บรรณานุกรม.....	178
ภาคผนวก.....	182
ภาคผนวก ก.....	183
ภาคผนวก ข.....	194
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	204

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

นวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ* (潮騒:Shiozai) ของมิชิมะ ยูกิโอะ (三島由紀夫 : Mishima Yukio) เป็นนวนิยายที่มิชิมะเขียนขึ้นหลังจากที่เขาเดินทางไปเก็บข้อมูลยังเกาะคะมิจิมะ เมืองโทะบะ จังหวัดมิเอะ (三重県鳥羽市神島 : Mie-Ken Toba-Shi Kamijima) ในระหว่างปี ค.ศ. 1953 - 1954 หลังจากที่ได้รับแรงบันดาลใจมาจากการเดินทางรอบโลกในฐานะผู้สื่อข่าวพิเศษของหนังสือพิมพ์ อะซะฮะชิ¹ (朝日新聞: Asahi shinbun) ในปีค.ศ. 1951 นวนิยายเรื่องนี้ได้รับการตีพิมพ์โดยสำนักพิมพ์ชินโจชะ (新潮社:Shinchōsha) ในปีค.ศ. 1954 เป็นผลงานที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างมากและทำให้มิชิมะได้รับรางวัลจากสำนักพิมพ์ชินโจชะ (新潮社文学賞:Shinjōshabungakushō) ในปีค.ศ. 1955 นวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ* นั้นเป็นนวนิยายที่ว่าด้วยเรื่องราวความรักของสองหนุ่มสาวในหมู่บ้านชาวประมงซึ่งทั้งตัวผู้เขียนอย่างมิชิมะและผู้ที่ศึกษานวนิยายเรื่องนี้ต่างได้กล่าวไว้เช่นเดียวกันว่า นวนิยายเรื่องนี้เป็นเรื่องราวความรักที่สุขสมหวังและเป็นความรักที่ได้รับการยอมรับจากสังคม และยังเป็นนวนิยายที่มีนวนิยายของกรีกโบราณเรื่อง “ดาฟนิสและโคลอี้” (ダフニスとクロエ:Daphnis and Chloe) เป็นต้นแบบในการสร้างผลงานเรื่องนี้อีกด้วย²

เมื่อได้ศึกษาถึงตัวบทของนวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ* ทำให้ผู้วิจัยพบว่านวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ* มีเนื้อหาที่แตกต่างจากนวนิยายของมิชิมะที่ผ่านมามากตัวอย่าง เช่น *กะเม็น โนะ โคะกุสะกุ* (画面の告白:Kamen No Kokuhaku) *คินจิกิ* (禁色:Kinjiki) และ *อะอิ โนะ คะวะกิ* (愛の渴き: Ai No Kawaki) ซึ่งมุ่งนำเสนอเนื้อหาของความรักที่ไม่เป็นที่ยอมรับในสังคมและนำเสนอภาพที่ชวนสยดสยอง ในขณะที่นวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ* เป็นเรื่องราวความรักที่บริสุทธิ์ของ คูโบะ ชิโนจิ (久保新治: Kubo Shinji) หนุ่มชาวประมงกับ มิยะตะ ฮะทซึเอะ (宮田初江: Miyata Hatsue) ลูกสาวของเศรษฐีในหมู่บ้านบนเกาะอุตะจิมะ (歌島:Utajima) ความรักของทั้งสองเกิดขึ้นในอาณาบริเวณของเกาะและในกรอบของสังคมซึ่งความรักของทั้งสอง

¹松本 徹. 『三島由紀夫事典』.東京:太平印刷社、1999

²松本 徹. 『三島由紀夫事典』.東京:太平印刷社、1999

คนนั้นสมหวังได้ด้วยเพราะองค์ประกอบหลายอย่างทั้งความรักของฉินจิและฮะทซุเอะที่มีให้แก่กัน และพลังกำลังของฉินจิที่นำมาใช้เพื่อพิสูจน์ความสามารถของตนเอง และการเข้าใจถึงพลังกำลังของตนเองของตัวละคร เมื่อมีองค์ประกอบเหล่านี้อยู่อย่างครบถ้วนสมบูรณ์แล้วจึงส่งผลให้ความรักของตัวละครทั้งสองคนนั้นสมหวังและได้หมั้นหมายกันในที่สุด

จากการศึกษาตัวบทของนวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ* ทำให้ผู้วิจัยเห็นว่ามิฉิมะไม่เพียงนำเสนอเรื่องราวความรักของตัวละครเอกออกมาได้อย่างสวยงามเท่านั้น แต่ยังสามารถนำเสนอลักษณะของสังคมจารีตของชาวประมงบนเกาะอุตะจิมะที่อยู่ห่างไกลความเจริญ พวกเขายังใช้ชีวิตอยู่โดยพึ่งพาธรรมชาติในการประกอบอาชีพ ผู้คนบนเกาะยังคงมีความเชื่อในโชคลางไสยศาสตร์และมีความศรัทธาที่มั่นคงต่อเทพเจ้า สังคมจารีตที่ให้ความสำคัญกับจารีตประเพณีและความแข็งแกร่งทางร่างกายและจิตใจของผู้คนในชุมชน โดยผู้วิจัยเห็นว่ามิฉิมะได้ถ่ายทอดสิ่งเหล่านี้ผ่านพฤติกรรม ความสัมพันธ์และความเชื่อของตัวละครออกมาได้อย่างน่าสนใจ นอกจากนี้ตัวบทยังแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของสังคมญี่ปุ่นภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ซึ่งสังเกตเห็นได้จากค่านิยมและความเชื่อของตัวละครที่เปลี่ยนแปลงไปจากการเป็นสังคมจารีตไปเป็นการเป็นสมัยใหม่ ผู้วิจัยเห็นว่าการมาถึงของ “ความเป็นสมัยใหม่” ที่ค่อยๆ เข้ามายังเกาะโดยมีตัวละครยะซุโอะ (安夫: Yasuo) และ ชิโยะโกะ (千代子: Chiyoko) เป็นเสมือนตัวแทนของสังคมเมืองและความเป็นสมัยใหม่ที่พร้อมด้วยด้วยวัตถุ วัฒนธรรมและความรู้ในแบบของสังคมเมืองที่ตัวละครหลักอย่าง ฉินจิ (新治: Shinji) และฮะทซุเอะ (初江: Hatsue) รวมไปถึงคนในหมู่บ้านไม่มี แต่ในขณะที่เดียวกันการเป็นสมัยใหม่ของสังคมเมืองก็ได้ส่งผลกระทบต่อสภาพจิตใจของตัวละครด้วย

ผู้วิจัยเห็นว่าสังคมจารีตที่ยังคงยึดมั่นในวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมของตนกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมไปสู่การเป็นสมัยใหม่ในนวนิยายเรื่องนี้ อาจเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงทัศนคติของตัวผู้เขียนอย่าง มิฉิมะ ยูกิโอะ ที่มีต่อสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลงไปของญี่ปุ่น ณ ช่วงเวลานั้นที่กำลังพุ่มเทให้กับการพัฒนาทางด้านวัตถุและเศรษฐกิจเพื่อฟื้นฟูประเทศหลังจากที่สงครามโลกครั้งที่ 2 สงบลงในปี 1945³ และแสดงให้เห็นถึงความต้องการของมิฉิมะที่ต้องการ

³ สุรางค์ศรี ดันเสียงสม, *ประวัติศาสตร์ญี่ปุ่นสมัยใหม่*, (สถาบันเอเชียศึกษา, กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551), p.129

จะให้สังคมนั้นย้อนกลับไปสู่การยึดมั่นในสังคมแบบดั้งเดิมตามอุดมคติของมิถิมา⁴ เองก็เป็นได้
 ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงลักษณะของสังคมจารีตบนเกาะ
 อุดะจิมะที่ปรากฏในนวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ* และศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เกิดขึ้น
 บนเกาะอุดะจิมะเพื่อแสดงให้เห็นว่านวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ* นี้ไม่ได้เป็นเพียงนวนิยายรักวัยรุ่นที่
 จบลงด้วยความสุขสมหวังเท่านั้นแต่ยังเป็นนวนิยายที่แสดงให้เห็นถึงลักษณะของสังคมจารีตของ
 ประเทศญี่ปุ่นและการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เกิดขึ้นหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ซึ่งอาจแสดงให้เห็น
 ถึงทัศนคติที่มีต่อสังคมจารีตและการเปลี่ยนแปลงทางสังคมญี่ปุ่นของมิถิมา ยุกิโอะอีกด้วย

ในการศึกษานี้ผู้วิจัยต้องการจะศึกษาถึงลักษณะของสังคมประเพณีบนเกาะ
 อุดะจิมะ โดยจะศึกษาผ่านฉาก พฤติกรรม ความสัมพันธ์และความเชื่อของตัวละคร ในสังคมบน
 เกาะอุดะจิมะ และศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เกิดขึ้นบนเกาะอุดะจิมะว่ามีการดำเนิน
 ควบคู่ไปกับเนื้อเรื่องอย่างไร โดยจะยกตัวอย่างไปพร้อมกับการวิเคราะห์นวนิยายเรื่อง
มิโอะสะอิ ประกอบกับการศึกษาถึงลักษณะของสังคมจารีตของญี่ปุ่นรวมไปจนถึงสังคมญี่ปุ่น
 โดยรวมที่อยู่ในช่วงเวลาที่มิถิมาเขียนนวนิยายเรื่องนี้ด้วยซึ่งผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะเป็นอีก
 แนวทางหนึ่งในการศึกษานวนิยายของมิถิมา ยุกิโอะต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ศึกษาลักษณะของสังคมประจําจารีตที่ปรากฏในนวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ* ผ่าน
 ฉาก พฤติกรรม ความสัมพันธ์ ความเชื่อและค่านิยมของตัวละคร
2. ศึกษาการเปลี่ยนแปลงและการดำรงอยู่ของสังคมประจําจารีตในนวนิยายเรื่อง
มิโอะสะอิ ผ่าน ฉาก พฤติกรรม ความสัมพันธ์ ความเชื่อและค่านิยมของตัว
 ละคร

⁴柴田勝二. 『二つの〈太陽〉—『潮騒』の深層へ—. 『三島由紀夫論集 2 三島由紀夫の表現』. 東京: モリモト印刷 2000, pp.221-235

1.3 สมมติฐานการวิจัย

1. ลักษณะของสังคมจารีตในนวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ* คือ สังคมเกาะที่มีค่านิยมในการใช้ชีวิตแบบพึ่งพาธรรมชาติ เชื่อถือในเทพเจ้าและโชคลาง ยึดถือปฏิบัติตามจารีตประเพณี และ ความแข็งแกร่งทางร่างกายและจิตใจ
2. นวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ* แสดงสัญญาณการเปลี่ยนแปลงจากสังคมจารีตไปสู่สังคมเมืองในเชิงวัตถุ แต่จิตวิญญาณของสังคมจารีตยังดำรงอยู่อย่างมั่นคง สิ่งนี้สะท้อนทัศนคติของผู้เขียนที่ให้คุณค่ากับสังคมจารีต

1.4 ขอบเขตการวิจัย

1. ศึกษานวนิยายของมิชิมะ ยูกิโอะ เรื่อง *มิโอะสะอิ* (潮騒:Shiozai) โดยอ้างอิงจากหนังสือ *คีตเตะอิยัง มิชิมะ ยูกิโอะ เส้นฉู ดะอิ 4 คัง* (決定版三島由紀夫全集 第4巻:Ketteihan Mishima Yukio Zenshū Dai 4 Kan) ของสำนักพิมพ์มินโซะฉะ ฉบับตีพิมพ์ในปี ค.ศ.2001
2. ศึกษาบทวิเคราะห์และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ*
3. ศึกษาบทวิจัยเกี่ยวกับสังคมจารีตในสังคมญี่ปุ่น

1.5 วิธีดำเนินการวิจัย

1. อ่านตัวบทนวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ* อย่างละเอียด
2. สรุปสาระหลักที่ปรากฏในงานเขียน
3. กำหนดแนวทางการวิจัย
4. วิเคราะห์ลักษณะของสังคมจารีตและการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่ปรากฏในนวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ*
5. ดำเนินการเขียนวิทยานิพนธ์
6. สรุปผลการวิจัย

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เข้าใจความเชื่อและค่านิยมของคนญี่ปุ่นในสังคมจารีตตามที่ปรากฏในนวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ* ของ มิถิมะ ยูกิโอะ
2. เป็นแนวทางในการศึกษาวรรณกรรมเรื่องอื่นๆของมิถิมะ ยูกิโอะ
3. เป็นแนวทางในการศึกษาประเด็นเรื่องสังคมในวรรณกรรมเรื่องอื่นๆของ มิถิมะ ยูกิโอะต่อไป

1.7 ข้อตกลงเบื้องต้น

1. ชื่อหนังสือ หรือ นวนิยายเรื่องยาว จะเขียนด้วยอักษร ตัวเดียว
2. ชื่อเรื่องสั้นจะเขียนโดยมี “ ” กำกับ
3. ตัวอักษรที่อยู่ใน () คือคำในต้นฉบับภาษาญี่ปุ่น และ วิธีอ่านคำหรือข้อความภาษาญี่ปุ่นนั้น
4. คำหรือข้อความภาษาญี่ปุ่นที่ปรากฏในงานวิจัยนี้จะใช้อักษรภาษาไทย มีอักษรญี่ปุ่นและอักษรโรมันซึ่งเป็นวิธีอ่านกำกับไว้ในวงเล็บ หากมีการใช้คำหรือข้อความนั้นอีกอาจใช้การถอดเสียงหรือแปลเป็นไทยโดยไม่ใช้อักษรภาษาญี่ปุ่นอีก
5. การถอดอักษรจากภาษาญี่ปุ่นเป็นภาษาไทย
วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ใช้ระบบถอดอักษรภาษาญี่ปุ่นซึ่งเป็นผลงานวิจัยปี พ.ศ. 2530 ของอาจารย์สาขาภาษาญี่ปุ่น ได้แก่ ผศ.ดร.กัลยาณี สัตสุวรรณ, ผศ.สุชาติ สัตยพงศ์, ผศ.เสาวลักษณ์ สุริยะวงศ์ไพศาล ปัจจุบันคือ รศ.ดร.สิริมนพร สุริยะวงศ์ไพศาล อาจารย์ภาควิชาภาษาศาสตร์ คือ ผศ.ดร.สุดาพร ลักษณะียนาวิน และอาจารย์ภาควิชาภาษาไทย คือ ผศ.ดุษฎีพร ชำนิโรคสานต์ แห่งคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*

* ตำแหน่งทางวิชาการของคณาจารย์ทุกท่านที่กล่าวถึง ณ ที่นี้เป็นตำแหน่งทางวิชาการในปีพ.ศ.2530 ซึ่งเป็นปีที่จัดทำระบบถอดอักษรที่อ้างอิง

ระบบถอดอักษรภาษาญี่ปุ่นนี้ กำหนดการถอดอักษรภาษาญี่ปุ่นที่เขียนด้วยอักษรโรมัน (อักษรโรมะจิ) เป็นอักษรไทยซึ่งขออธิบายโดยสังเขปดังนี้

(*คือส่วนที่ผู้อ่านทั่วไปอาจยังไม่คุ้นเคยนัก)

สระ	
อักษรโรมะจิ	อักษรไทย
(สระเสียงสั้น, สระเสียงยาว)	
a, ā	อะ, อา
i, ii	อิ, อี
u, ū	อุ, อู
e, ē	เอะ, เอ
o, ō	โอะ, โอ
-ya, -yā	เียะ, เีย
-yu, -yū	อิ้ว, อี้ว
*-yo, -yō	เีย้ว, เีย้ว

พยัญชนะ	
อักษรโรมะจิ	อักษรไทย
p เมื่อเกิดต้นคำ เมื่อเกิดที่อื่น ๆ	พ ป
b	บ
M	ม
F	ฟ
W	ว

พยัญชนะ	
อักษรโรมัน	อักษรไทย
t เมื่อเกิดต้นคำ	ท
เมื่อเกิดที่อื่น ๆ	ต
Ts	ทฺ
Ch	ช
D	ด
N	น
n (ที่เป็นพยัญชนะก่อกพยางค์ทำหน้าที่คล้ายตัวสะกด)	
เมื่อเกิดหน้า p,b,m,	ม
เมื่อเกิดหน้า k,g,w,	ง
n เมื่อเกิดที่อื่น ๆ	น
n (ทำหน้าที่เป็นตัวสะกดและตามด้วยสระ)	น
S	ซ
*sh	ฌ
*z	จ
J	จ
R	ร
Y	ย
k เมื่อเกิดต้นคำ	ค
เมื่อเกิดที่อื่น ๆ	ก
g เมื่อเกิดต้นคำ	ก
เมื่อเกิดที่อื่น ๆ	ง
H	ฮ

อนึ่งคำบางคำที่ใช้แพร่หลายมากแล้ว ยังคงใช้ตามความนิยมเช่นเดิม เช่น ซามูไร เกียวโต โตเกียว เมจิ เฮอัน เป็นต้น

6. การเขียนชื่อตัวละครและชื่อนักวิชาการชาวญี่ปุ่นจะใช้วิธีเขียนตามธรรมเนียมญี่ปุ่น คือใช้นามสกุลขึ้นก่อนแล้วตามด้วยชื่อ
7. ชื่อนักวิชาการชาวต่างประเทศที่นำมาอ้างอิงครั้งแรกที่ปรากฏในตอนต้นบท จะเขียนทับศัพท์เป็นภาษาไทยและวงเล็บภาษาอังกฤษไว้ แต่จะถ้ามีการอ้างอิงในครั้งต่อไปจะเขียนเป็นภาษาไทยเท่านั้น
8. ชื่อนวนิยายจะเขียนทับศัพท์เป็นภาษาญี่ปุ่นเนื้อเรื่องของนวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ* ที่อ้างอิงในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้อ้างอิงจาก *เค็ตเตะอิฮัง มิชิมะ ยูกิโอะ เล็นฉู ดะอิ 4 คัง* (決定版三島由紀夫全集 第4卷:Ketteihan Mishima Yukio Zenshū Dai 4 Kan) ของสำนักพิมพ์ชินโชะวะ ฉบับตีพิมพ์ ปี ค.ศ.2001
9. คำแปลภาษาไทยของเนื้อเรื่องนั้นแปลโดยผู้วิจัย

1.8 ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนวนิยาย เรื่อง *มิโอะสะอิ* ของมิชิมะ ยูกิโอะ พบว่านวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ* นั้นถูกมองว่าเป็นนวนิยายที่แสดงให้เห็นถึงความรักที่สมหวังและอยู่ในกรอบของสังคมที่มีประเพณี ธรรมเนียมปฏิบัติเป็นของตนเอง และเป็นเรื่องราวที่จบลงด้วยความสุข และทั้งฉากและตัวละครหลักในนวนิยายเรื่องนี้นอกจากจะได้รับอิทธิพลมาจากนวนิยายโบราณของกรีกแล้วยังได้รับอิทธิพลมาจากตำนานเทพของญี่ปุ่นอีกด้วย

อะริโมะโตะ โนะบุโกะ⁵ (有元 伸子: Arimoto Nobuko) ศึกษานวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ* ในแง่ของเพศสภาพศึกษาและวิธีการบรรยายซึ่งสามารถสรุปได้ว่า มิชิมะ ยูกิโอะนั้นได้บรรยายให้เห็นถึงความห่างเหิน และความรู้สึกต่อต้านของสังคมที่มีต่อผู้ที่มีพฤติกรรมรักร่วมเพศในงานเขียนก่อนหน้า แต่สำหรับในนวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ* นั้นไม่เพียงแต่เขาจะบอกเล่าถึงความสัมพันธ์ระหว่างหญิงชายแล้วยังแสดงออกมาในลักษณะของความรักที่อยู่ในกรอบของสังคมที่น่าชื่นชม และในบทบรรยายนั้นมิชิมะก็ได้แสดงให้เห็นถึงภาพของตัวละครเอกหญิงดูไม่สมเป็นผู้หญิงเช่นในด้านการแต่งกาย หรือ ความละเอียดพิถีพิถันในการเขียนจดหมาย ทั้งนี้อะริโมะโตะยังได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ของตัวละคร และสังคมบนเกาะซึ่งเป็นฉากหลักในนวนิยาย

⁵有元伸子. 『三島由紀夫『潮騒』論』. 広島大学大学院文学研究科, 2006

เรื่อง *มิโอะสะอิ* ว่าเป็นสังคมในอุดมคติ ซึ่งเป็นการนำเสนอที่ตรงกันข้ามกับนวนิยายเรื่อง *คะเม็น โนะ โคะกุสะกุ* ซึ่งเป็นผลงานเล่มแรกของมิถิมะ

ซะเอะกิ โฉอิจิ⁶ (佐伯彰一:Saeki Shōichi) ศึกษาถึงบันดาลใจของมิถิมะ ในการเขียนนวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ* ที่ได้มาจากการเดินทางไปท่องเที่ยวยังประเทศกรีซ และได้ นำเอาเค้าโครงของนวนิยายโบราณของกรีกเรื่อง *ดาฟนิสและโคลอี* มาใช้ในการเขียน *มิโอะสะอิ* โดยที่นวนิยายเรื่องนี้นั้น มิถิมะได้กำหนดให้ดำเนินเรื่องกันในแถบทะเลเออีเซีย (伊勢海:Izekai) เพื่อให้บรรยากาศเกี่ยวกับตำนานเทพคล้ายกับต้นฉบับ รวมไปถึงจนถึงสังคมของหมู่บ้านชาวประมง บนเกาะตามเนื้อเรื่องเองนั้นก็ป็นสภาพของสังคมที่ไม่อาจเป็นไปได้ในยุคของมิถิมะเอง ซะเอะกิได้ ให้ความเห็นว่า มิถิมะนั้นเขียนนวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ* ขึ้นเพื่อให้เป็นตำนานความรักของ *ดาฟนิสและโคลอี* ในแบบของชาวญี่ปุ่น

ชิบะตะ คะทซุจิ (柴田 勝二:Shibata Katsuji) ศึกษาถึงแนวความคิดของมิถิมะ ที่นำเสนอผ่านตัวละคร สถานะที่ในท้องเรื่องและความสัมพันธ์ของตำนานเทพที่ปรากฏในเนื้อเรื่อง โดยที่ผลจากการศึกษานั้นทำให้ทราบว่า การที่ตัวละครฉินจิและซะทซุเอะนั้นใช้ความสามารถเหนือผู้อื่นบนเกาะเพื่อต่อสู้กับอุปสรรคทั้งในด้านความรักและการทำงาานั้นเป็นเพราะทั้งสองเป็นตัวแทนแห่งเทพเจ้าตามตำนานเทพของเกาะญี่ปุ่นซึ่งเป็นแนวความคิดของมิถิมะที่จะสื่อให้เห็นว่าญี่ปุ่นนั้นควรจะกลับไปสู่ต้นกำเนิดเดิมของตนเองและใช้พลังในแบบของชาวญี่ปุ่นเองต่อสู้ เพื่อที่จะนำประเทศญี่ปุ่นที่ทั้งพ่ายแพ้สงครามและเสียเปรียบสหรัฐในด้านเศรษฐกิจอยู่มากรั้นให้ กลับมามีชีวิตและเจริญรุ่งเรืองขึ้นมาอีกครั้ง

จากการศึกษางานวิจัยดังที่ได้กล่าวมานั้น ทำให้ผู้วิจัยเห็นว่างานวิจัยส่วนใหญ่ นั้นจะกล่าวถึงนวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ* ว่าเป็นนวนิยายที่จบลงด้วยความสุขและอยู่ในกรอบของ สังคมแต่ยังไม่มียานวิจัยที่นำเสนอนวนิยายเรื่องนี้ในด้านที่พิจารณาในมุมมองของสังคมและ ความเป็นสังคมจารีตและการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เกิดขึ้นภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 และ อนาคตที่อาจจะเกิดขึ้นกับสังคมจารีตที่ปรากฏในนวนิยายเรื่องนี้ หากมีเพียงการชี้ให้เห็นถึงความ น่าสนใจในฉากสุดท้ายของเรื่องว่าอาจจะป็นสัญญาณบอกถึงเหตุการณ์ที่อาจจะเกิดขึ้นใน อนาคต แต่ไม่ได้ยกตัวอย่างขึ้นมาเพื่อเป็นการพิสูจน์ข้อสงสัยนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่าการศึกษา

⁶佐伯 彰一. 『潮騒について』. 『潮騒』. 新潮社, 2008, p.200

นวนิยายเรื่อง *ฉวีโอะสะอิ* ในครั้งนี้จะช่วยทำให้เข้าใจนวนิยายเรื่อง *ฉวีโอะสะอิ* ของมิถิมาะ ยูกิโอะ ได้ดียิ่งขึ้น

เนื้อหาของงานวิจัยฉบับนี้ประกอบด้วยเนื้อหาทั้งหมด 5 บทดังนี้

บทที่ 1 บทนำ ศึกษาความเป็นมาของปัญหาและเหตุผลที่ผู้วิจัยเลือกทำหัวข้อนี้

บทที่ 2 ศึกษาชีวประวัติของมิถิมาะ ยูกิโอะ อิทธิพลจากประสบการณ์ แนวคิดที่มีส่วนสัมพันธ์กับสังคมจารีตและการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอันส่งผลต่อเขียนนวนิยายเรื่อง *ฉวีโอะสะอิ*

บทที่ 3 ศึกษาและวิเคราะห์ลักษณะของสังคมจารีตที่ปรากฏในนวนิยายเรื่อง

ฉวีโอะสะอิ

บทที่ 4 ศึกษาและวิเคราะห์ความเปลี่ยนแปลงของสังคมจารีตที่ปรากฏในนวนิยายเรื่อง *ฉวีโอะสะอิ*

บทที่ 6 บทสรุปและข้อเสนอแนะของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

บทที่ 2 มิถิมะ ยูกิโอะ

2.1 มิถิมะ ยูกิโอะ

มิถิมะ ยูกิโอะ ชื่อจริง คือ ฮิระโอะกะ คิมิตะเกะ (平岡公威:Hiraoka Kimiake) เกิดเมื่อวันที่ 14 มกราคม ค.ศ. 1925 ที่เมืองโตเกียว เขตโยะซุยะ เมืองนะงะซุมิโซ (東京市四谷区永住町:Yotsuya Nagasumi-Cho Tokyo)^{*} มิถิมะจบการศึกษาจากคณะนิติศาสตร์จากมหาวิทยาลัยอิมพีเรียล (東京帝國大学:Tokyo Teikoku Daigaku)^{**} ในปีค.ศ. 1947

มิถิมะมีนวนิยายเรื่องยาวที่ได้รับการกล่าวขวัญถึงอย่าง *คะเม็น โนะ โคะกุสะกุ* (仮面の告白: Kamen No Kokuhaku) เป็นผลงานสร้างชื่อให้เขาเป็นเล่มแรกในปี ค.ศ. 1949 นอกจากนั้นมิถิมะ ยูกิโอะยังมีผลงานอื่นๆ เช่น *คินจิกิ* (禁色: Kinjiki)^{***} *ฉิโอะสะอิ* (潮騒: Shiozai)[†] *คินกะกุจิ* (金閣寺: Kinkakuji)^{††} และนวนิยาย 4 เรื่องในนวนิยายชุด *โฮโจ โนะ อุมิ* (豊饒の海:Hōjō No Umi)[‡] ซึ่งประกอบด้วยนวนิยาย 4 เรื่อง คือ *ฮะรุโนะยูกิ* (春の雪:Haru No Yuki)^{††}, *ฮมบะ* (奔馬:Honba)^{†††}, *อะกะทซูกิ โนะ เทระ* (暁の寺: Akatsuki No Tera)[§] และ *เท็นนิน โนะ โกะซุอิ* (天人の五衰:Tennin No Gosui)^{§§} ซึ่งนวนิยายที่กล่าวมาทั้งหมดนี้

^{*} ปัจจุบันคือ โยะซุยะคะนิ เขตชินจูกุ โตเกียว 「東京都新宿区四谷」(Yotsuyadani Shinjuku-ku Tokyo-To)

^{**} เปลี่ยนชื่อเป็น มหาวิทยาลัยโตเกียว 「東京大学」(Tokyodaigaku) ในเดือน ตุลาคม ปีค.ศ. 1947

^{***} ตีพิมพ์ปี ค.ศ. 1951

[†] ตีพิมพ์ปี ค.ศ. 1954

^{††} ตีพิมพ์ปี ค.ศ.1956

[‡] ตีพิมพ์ระหว่างปี ค.ศ.1964-1970

^{††} ตีพิมพ์ปี ค.ศ.1968

^{†††} ตีพิมพ์ปี ค.ศ.1969

[§] ตีพิมพ์ปี ค.ศ.1970

^{§§} ตีพิมพ์ปี ค.ศ.1970

เป็นผลงานที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างมากและได้มีการแปลเป็นภาษาต่างประเทศในหลายๆ ประเทศซึ่งล้วนแล้วแต่ทำให้ชื่อของมิถิมะเป็นที่รู้จักและเป็นที่ยอมรับทั้งในระดับประเทศและในระดับสากล

มิถิมะ ยูกิโอะ ได้รับการยอมรับว่าเป็นนักเขียนที่สำคัญในศตวรรษที่ 20 ของญี่ปุ่น ตลอดชีวิตของเขานั้นมิถิมะได้เขียนนวนิยายเรื่องยาว 40 เรื่อง บทละคร 18 เรื่อง เรื่องสั้นที่ได้รับการรวมเล่มกว่า 20 เล่ม และเรียงความอีกจำนวนมาก เขาได้รับการเสนอชื่อเข้าชิงรางวัลโนเบล 3 ครั้ง¹ นอกจากนั้น มิถิมะยังเป็นนักเขียนที่มีแนวความคิดชาตินิยม เขาได้ก่อตั้งกองกำลัง ทะเตะ โนะ กะอิ (盾の会:Tate no kai) ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีอุดมการณ์ที่จะกอบกู้อดีตอันดีงามของญี่ปุ่นอันมีจักรพรรดิเป็นประมุขกลับคืนมา ทะเตะ โนะ กะอิ มีสมาชิกเป็นคนหนุ่มกว่า 100 คน จนในวันที่ 25 เดือนพฤศจิกายน ค.ศ. 1970 มิถิมะและสมาชิกกลุ่มทะเตะ โนะ กะอิอีก 4 คน เข้าไปจับตัวผู้บังคับบัญชาของกองกำลังป้องกันตนเองไว้เป็นตัวประกันในสำนักงานใหญ่ของกองกำลังป้องกันตนเองภาคตะวันออก มิถิมะได้ออกไปยืนที่ระเบียงด้านนอกของตึกเพื่อกล่าวสุนทรพจน์ที่เตรียมเอาไว้เป็นเวลา 7 นาทีจากทั้งหมด 20 นาที ก่อนจะทนเสียงต่อต้านจากเหล่ากองกำลังป้องกันตนเองที่มารวมตัวกันอยู่ที่ด้านหน้าตึกไม่ไหวจึงกลับเข้าไปในตัวตึกและกระทำอัตวินิบาตกรรมด้วยการเซ็ปปุกุ (切腹:Seppuku) หรือ การคว้านท้องต่อหน้าผู้บังคับการกองกำลังป้องกันตนเองที่เขาจับเป็นตัวประกัน มิถิมะเสียชีวิตในวัย 45 ปี²

2.2 ชีวิตในวัยเด็กของมิถิมะ ยูกิโอะ

มิถิมะ ยูกิโอะ ได้เขียนบรรยายถึงชีวิตในวัยเด็กเอาไว้ในนวนิยายกึ่งอัตชีวประวัติของตนเองเรื่อง *คะเม็น โนะ โคะกุสะกุ* ว่าเขาอาศัยอยู่ในบ้านหลังเดียวกันกับครอบครัวประกอบด้วย ฟูจิ อิระโอะกะ โคมะโร (平岡定太郎:Hiraoka Chō tarō) ยา อิระโอะกะ นัทซุ (平岡夏:Hiraoka Natsu) บิดา อิระโอะกะ อะซุซะ (平岡 梓: Hiraoka Azusa) มารดา อิระโอะกะ ชิซุเอะ (平岡 倭文重:Hiraoka Shisue) เขามีน้องสาวและน้องชายอีก 2 คน คือ อิระโอะกะ มิทซุโกะ (平岡美津子: Hiraoka Mitsuko) และอิระโอะกะ ชิอะกิ (平岡千之:Hiraoka Chiaki) บิดาและมารดาของเขาจะอาศัยอยู่ที่ชั้น 2 ของตัวบ้านในขณะที่ตัวเขาเองอาศัยอยู่ที่ชั้น

¹ John Nathan, *Mishima: A Biography*, (Tokyo: Turtle Publishing, 2004)

² 松本 徹. 『三島由紀夫事典』. 東京: 太平印刷社, 1999

ล่างภายใต้การดูแลของย่าและปู่ มิถิมีะเล่าถึงชีวิตวัยเด็กของเขาที่อยู่ภายใต้การควบคุมของ
 นะทึซุผู้เป็นย่าว่ามีอาการทางประสาทอ่อนๆ นะทึซุเป็นคนที่นำตัวของมิถิมีะมาเลี้ยงดูตั้งแต่ยัง
 เป็นทารก และจะนำตัวไปให้มิซึเอะผู้เป็นมารดาให้นมตามเวลาที่กำหนดไว้เท่านั้น นอกจากนั้น
 นะทึซุยังเป็นผู้ที่คอยคุมสภาพแวดล้อมทุกอย่างให้กับหลานชายคนโตอย่างเคร่งครัดด้วยเหตุผล
 ว่า คิมิตะเกะ หรือ มิถิมีะในวัยเด็กนั้นมีสุขภาพที่ไม่แข็งแรง นะทึซุไม่อนุญาตให้คิมิตะเกะออกไป
 เล่นนอกบ้านด้วยกลัวว่าหากหลานชายถูกแสงแดดแล้วจะเสียชีวิต แม้แต่การรับประทานอาหาร
 เองก็ต้องจำกัดชนิดของเนื้อปลาที่คิมิตะเกะสามารถรับประทานได้และให้คิมิตะเกะต้องเล่นกับ
 เพื่อนผู้หญิงที่เลือกมาจากเด็กหญิงที่มีมารยาทดีที่อาศัยอยู่ในละแวกบ้านเท่านั้นด้วยกลัวว่า
 หากคิมิตะเกะได้ไปเล่นกับเด็กผู้ชายแล้วจะทำให้ซึมซับพฤติกรรมที่ไม่ดีติดตัวกลับมา กฎเกณฑ์
 มากมายของนะทึซุดำเนินต่อมาจนกระทั่งคิมิตะเกะเข้าเรียนชั้นประถมที่โรงเรียนกะกุฉุอิน
 (学習院: Gakushuin)** ซึ่งก็เป็นไปตามความต้องการของนะทึซุอีกเช่นกัน

การอยู่ภายใต้การควบคุมอย่างเข้มงวดของผู้เป็นย่ามานาน ก็ได้ส่งผลกับตัวของ
 คิมิตะเกะ เขากลายเป็นเด็กที่มีพัฒนาการทางร่างกายช้า ตัวผอมซีด มีนิสัยขี้อาย มีกิริยา
 เรียบร้อยคล้ายเด็กผู้หญิงและยังเป็นเด็กเก็บตัว เขาใช้เวลาส่วนใหญ่ไปกับการอ่านหนังสือ
 มากกว่าการออกไปเล่นนอกบ้านเหมือนอย่างพี่น้องสาวน้องชายและเด็กคนอื่น ๆ ฟิงทำ นับเป็น
 การเสริมสร้างเพาะบ่มพื้นฐานทางด้านวรรณกรรมให้กับคิมิตะเกะ ทั้งในด้านความรู้เกี่ยวกับยุค
 สมัยอันรุ่งเรืองของชามูไรที่ย่าของเขาสืบเชื้อสายมา นอกเหนือจากนั้นการที่เด็กชายคิมิตะเกะมี
 นิสัยรักการอ่านนั้นก็ได้อาจมาจากมารดาที่เป็นลูกสาวของผู้บัญชาการโรงเรียนแห่งหนึ่งในโตเกียว
 และมีความหลงใหลในวรรณกรรมตะวันตก ในวัยเด็กคิมิตะเกะชอบอ่านหนังสือจำพวกเทพนิยาย
 และชื่นชมหลงใหลในตำนานเทพกรีก และเรื่องราวชวนเพื่อฝันเกี่ยวกับอัศวิน การสู้รบและ
 ความตายเป็นอย่างมาก ซึ่งความชื่นชอบในเรื่องของความตายและ เทพเจ้ากรีกนั้นแสดงออกให้

* ดูกรวินิจฉัยว่าเป็นโรค auto-toxication (self-poisoning) อาการซึ่งเกิดขึ้นจากการที่อวัยวะภายในสร้างสารบางอย่าง
 ซึ่งเป็นพิษแก่ร่างกายขึ้นมาเอง

** โรงเรียนที่จำกัดไว้ให้ราชวงศ์และสมาชิกในครอบครัวขุนนางเข้าเรียน แม้ต่อมาจะเปิดให้ประชาชนทั่วไปเข้าศึกษา
 แต่ก็มักจะเป็นบุตรหลานของผู้มีอันจะกินทั้งหลายที่เข้ามาศึกษา นะทึซุ ย่าของมิถิมีะ ที่ยังยึดติดกับความรุ่งเรือง
 ของตระกูลของตนเองก็ต้องการให้หลานของตนเข้าเรียนในโรงเรียนนี้เช่นกัน แม้จะก่อให้เกิดช่องว่างระหว่าง
 มิถิมีะและเพื่อนร่วมชั้นก็ตาม

เห็นได้ชัดเจนในนวนิยายหลายๆเรื่องของมิถิมะ ยูกิโอะ ทั้งผลงานที่ทำให้เขามีชื่อเสียงอย่าง *คะเม็น โนะ โคะกุสะกุ คินจิกิ* และ *มิโอะสะอิ* ที่เขียนขึ้นในปี ค.ศ. 1953

2.3 จุดเริ่มต้นของการเป็นนักเขียน

ฮิระโอะกะ คิมิตะเกะ เริ่มเขียนบทกลอนและเรื่องสั้นมาตั้งแต่ชั้นประถม เมื่อขึ้นชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในเดือนเมษายนปี ค.ศ. 1937 สิ่งแรกที่เขาทำคือการเข้าร่วมในชมรมวรรณกรรมของโรงเรียนที่มีนักเขียนชื่อดังหลายคนเคยเป็นสมาชิกของชมรม คิมิตะเกะได้รับการสนับสนุนจากอาจารย์ประจำชั้นคนใหม่ที่เห็นถึงความสามารถในการแต่งกลอนของเขา จึงทำให้ คิมิตะเกะ เริ่มเขียนเรื่องสั้นอย่างเอาจริงเอาจัง และได้ส่งเรื่องสั้นเรื่องแรกของเขาที่ชื่อ "ซุคันโบ" (酸模:Sukanbō) (1938)³ ลงในวารสารของชมรมชื่อ "โฮะจินกะอิ" (輔仁会雑誌:Hojinkai) ที่ตีพิมพ์ 2 ปีต่อครั้ง และในปี ค.ศ.1940 เมื่ออายุ 15 ปีเขาได้อยู่ในคณะบรรณาธิการของวารสารชมรมวรรณกรรมของโรงเรียนซึ่งถือว่าเป็น สมาชิกที่มีอายุน้อยที่สุดในรอบ 100 ปีที่อยู่ คณะบรรณาธิการของชมรม ในปีถัดมาเขาก็ได้รับเลือกให้เป็นบรรณาธิการของวารสาร "โฮะจินกะอิ" แต่ผลงานของคิมิตะเกะในชมร่วรรณกรรมของโรงเรียนที่ผ่านมานั้นเขาใช้ชื่อ ฮิระโอะกะ คิมิตะเกะ ซึ่งเป็นชื่อจริงมาโดยตลอด จนกระทั่งในปีค.ศ. 1941เขาได้เขียนเรื่องสั้นชื่อ "ฮะนะกะซะริ โนะ โมะริ"⁴ (花かさりの森:Hanasakari No Mori) ** (1944) ลงตีพิมพ์ในนิตยสาร "บุงกะอิบุงกะ" (文芸文化:Bunkeibunka) ซึ่งเป็นนิตยสารที่ตีพิมพ์บทความวิจารณ์วรรณกรรมเป็นหลักโดยมี มิซึมุ ฟุมิโอะ (清水文雄:Shimizu Fumio) *** อาจารย์ของเขาผู้ที่เป็นบรรณาธิการร่วมกับนักวิจารณ์อีก 3 คนในการจัดทำนิตยสารเล่มนี้ให้นำผลงานมาตีพิมพ์ นิตยสาร บุงกะอิบุงกะนั้นเป็นนิตยสารที่ตีพิมพ์บทความที่วิจารณ์วรรณกรรมเป็นหลักและไม่เคยตีพิมพ์นวนิยายมาก่อน ผลงานเรื่อง "ฮะนะกะซะริ โนะ โมะริ" จึงเป็นเรื่องสั้นเรื่องแรกที่ได้ตีพิมพ์และนับเป็น

* ตีพิมพ์ปี ค.ศ. 1938

³ 三好行雄 『三島由紀夫必携』、学燈社、2000年11月20日.p.63

⁴ Ibid.p.64

** ตีพิมพ์ปี ค.ศ. 1944

*** มิซึมุ ฟุมิโอะ (1903-1998) นักวิชาการด้านวรรณคดีของญี่ปุ่น มีชื่อเสียงในการศึกษาผลงานของอิซุมิ มิทากิ (和泉式部:Izumi Shikibu)

ผลงานของนักเรียนชั้นแรกกับทางคณะบรรณารักษารได้ชักชวนให้นำมาตีพิมพ์ คิมิตะเกะเกรงว่ารุ่นพี่ที่ชมรมวรรณกรรมที่โรงเรียนอาจรู้ได้เพราะใช้ชื่อจริงนามสกุลจริงในการเขียน เขาจึง ขอให้ฉิมิสึช่วยตั้งนามปากกาให้ว่า “มิชิมะ ยูกิโอะ” นามสกุลมิชิมะในนามปากกานั้นมีที่มาจากชื่อสถานีรถไฟมิชิมะ (三島駅: Mishima eki) ในจังหวัดชิซุโอะกะ (静岡県: Shizuoka-Ken) ซึ่งเป็นชื่อสถานีรถไฟที่อยู่ใกล้กับสถานที่ประชุมบรรณารักษารนิยตยสารบุงเกะอิบุงเกะ ส่วนตัวของคิมิตะเกะนั้นคิดว่าชื่อต้นในนามปากกาของเขานั้นควรจะมีควมยาว 3 ตัวอักษรแบบกวีที่ชื่อ อิโต ซะชิโอะ (伊藤左千夫: Itō Sachio)⁵ มิชิมะให้เหตุผลว่าเหตุที่เขาต้องใช้นามปากกาเพื่อปกปิดตัวตนที่แท้จริงนั้นเป็นเพราะเขากลัวว่าทางผู้บริหารของโรงเรียนจะไม่อนุญาตให้นักเรียนเขียนนวนิยายให้กับนิยตยสาร แต่เหตุผลแท้จริงแล้วเขาต้องการปกปิดไม่ให้ อะสุซะ บิดาของเขาล่วงรู้เรื่องที่เขาได้เขียนผลงานลงตีพิมพ์ในนิยตยสารเพราะ อะสุซะนั้นต่อต้านความคิดที่จะเป็นนักเขียนของลูกชายเป็นอย่างมาก และเขาคิดว่าการอ่านหนังสือ แต่งกลอน และเขียนนวนิยายนั้นเป็นเรื่องที่ดูไม่สมชายและเต็มไปด้วยความเพ้อฝัน⁶

2.4 มิชิมะ ยูกิโอะ กับ สงครามโลกครั้งที่ 2

สงครามมหาเอเชียบูรพาอุบัติขึ้นในปี ค.ศ. 1941 –1945 ในระหว่าง 2 – 3 ปีแรกของสงคราม มิชิมะยังคงเขียนเรื่องสั้น บทกวี และ บทความวิจารณ์วรรณคดีให้กับนิยตยสารบุงเกะอิบุงเกะเรื่อยมา จนในปี ค.ศ. 1944 มิชิมะสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมปลายด้วยผลการเรียนดีที่สุดในชั้น และได้รับพระราชทานรางวัลเป็นนาฬิกาพกจากสมเด็จพระจักรพรรดิโดยตรง แต่สิ่งที่ทำให้มิชิมะรู้สึกภูมิใจมากกว่าการได้รับพระราชทานนาฬิกาพกจากสมเด็จพระจักรพรรดินั้นคือการที่เรื่องสั้นเรื่อง “อะนะกะซะริ โนะ โมะะริ” ของเขาจะได้รับการรวมเล่มตีพิมพ์ในเดือนตุลาคม ปี ค.ศ. 1944 เรื่องสั้น “อะนะกะซะริ โนะ โมะะริ” ได้รับการรวมเล่มและตีพิมพ์จำนวน 2,000 เล่ม และขายหมดในเวลาอันรวดเร็วทั้งที่ในขณะนั้นเมืองโตเกียวอยู่ท่ามกลางภัยอันตรายจากสงคราม การใช้กระดาษจะต้องขออนุญาตจากทางราชการ และยังต้องหาสำนักพิมพ์ที่ยินดีที่จะตีพิมพ์หนังสือนวนิยายอีกด้วย การตีพิมพ์เรื่องสั้น “อะนะกะซะริ โนะ โมะะริ” เป็นการตีพิมพ์ที่รู้

* อิโต ซะชิโอะ (1864-1913) กวีและนักเขียนชาวญี่ปุ่น

⁵ John Nathan, *Mishima: A Biography*, (Tokyo: Turtle Publishing, 2004), p.39

⁶ Ibid. pp.43-44

กันในวงจำกัด ผลงานชิ้นนี้ของมิถิมะจึงยังไม่อาจเรียกได้ว่าเป็นผลงานเปิดตัวของเขาในฐานะนักเขียนได้เต็มปากนัก

หลังจากจบชั้นมัธยมปลาย หลายคนารู้จักมิถิมะพยายามกระตุ้นให้มิถิมะเลือกเรียนวรรณคดี แต่อะสุซะบิดาของมิถิมะบังคับให้มิถิมะเข้าเรียนต่อที่มหาวิทยาลัยอิมพีเรียลในคณะนิติศาสตร์ ซึ่งเป็นเสมือนกับประเพณีปฏิบัติของครอบครัวที่สืบทอดเรื่อยมาจากรุ่นปู่⁷

ในเดือน กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1945 มิถิมะได้รับหมายเรียกเข้าเป็นทหารเกณฑ์ทหารที่สร้างความตกใจให้กับคนในครอบครัวฮิระโอะกะเป็นอย่างมาก ตรงกันข้ามตัวมิถิมะเองกลับรู้สึกตื่นเต้น ดังที่ได้เขียนบรรยายไว้ใน นวนิยายเรื่อง *คะเม็น โนะ โคะกุสะกุ* ว่าเขาต้องการที่จะตายในสมรภูมิและหากเป็นเช่นนั้นแล้วเขาคงจะมีความสุขเป็นอย่างมาก

「戦争中の流行であった死の教義に私は官能的に共鳴していた。私が万一「名誉の戦死」でもしたら、（中略）墓の下での私の微笑のたねは尽きまいと思われのだった。」⁸

“ฉันร่ำร้องด้วยความรู้สึกตื่นเต้น ให้กับคำสอนเกี่ยวกับความตายที่เป็นที่นิยมในระหว่างสงคราม ตัวฉันนั้นหากฉันจะต้องตายอย่าง “มีเกียรติ” ในสงคราม (...) นั้นคงเป็นต้นเหตุของรอยยิ้มใต้หลุมศพของฉันเป็นแน่”

อะสุซะได้ส่งตัวมิถิมะไปอาศัยและย้ายสำเนาทะเบียนบ้านไปอยู่ที่ต่างจังหวัด ด้วยคิดว่าหากจะต้องเข้าคัดเลือกแล้วมิถิมะอาจมีโอกาที่จะไม่ต้องเป็นทหารมากกว่าเมื่อเทียบกับการพำนักอาศัยอยู่ในโตเกียว แต่เมื่อถึงคราวที่จะต้องเข้ารับการตรวจสุขภาพ ก่อนหน้านั้นเพียง 1 วัน มิถิมะกลับมีไข้สูงและเมื่อไปตรวจสุขภาพจึงถูกจัดให้อยู่ในหมวด B2 ซึ่งหมายถึง

⁷ John Nathan, *Mishima: A Biography*, (Tokyo: Turtle Publishing, 2004), p.52

⁸ 三島由紀夫, 『仮面の告白』.318刷. 東京:新潮社.平成 18年 11月 21日. p.119

กำลังพลที่มีปัญหาสุขภาพและไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ในเชิงรุกได้จึงได้รับการยกเว้นไม่ต้องเข้าเป็นทหารในสมรภูมิและถูกส่งตัวกลับไปพักฟื้นยังโตเกียวทันที⁹

มิถิมาะเข้ามหาวิทยาลัยในปี ค.ศ. 1944 ซึ่งเป็นช่วงในช่วงเวลาของสงคราม มหาวิทยาลัยของมิถิมาะแทบจะไม่มีการเรียนการสอน มีการจัดการเรียนการสอนเพียง 3 สัปดาห์ นักศึกษาส่วนใหญ่ถูกเกณฑ์ไปช่วยที่โรงงานประกอบอาวุธยุทธโปกรณ์ต่างๆ สำหรับชั้นเรียนของมิถิมาะนั้นถูกย้ายให้ไปประจำที่คลังแสงของกองทัพเรือในเมืองซะมะในจังหวัดคะนะกะวะ (神奈川県座間市: Kanagawa-Ken Zama-Shi) นักศึกษาคณะนิติศาสตร์จะต้องพักที่หอพักของกองทัพเรือและช่วยงานในการซ่อมบำรุง และถึงแม้ว่าสถานที่จะไม่อำนวยเท่าไรนักแต่ทางมหาวิทยาลัยก็ยังคงจัดให้มีการเรียนการสอนวิชากฎหมายอยู่ในบางวิชา สำหรับมิถิมาะที่มีประวัติในด้านสุขภาพอยู่แล้วเขาได้รับการยกเว้นไม่ต้องทำงานในหน่วยซ่อมบำรุงเหมือนกับนักศึกษาคนอื่น แต่เขาได้รับมอบหมายให้ดูแลห้องสมุดที่ไม่มีคนเข้าใช้บริการน้อยทำให้มิถิมาะมีเวลาว่างมากพอในการอ่านหนังสือและค้นคว้าเรื่องราวต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบทกวีโบราณของญี่ปุ่นและบันทึกของพวกเขาชั้นสูงรวมไปจนถึงตำนานการกำเนิดของจักรพรรดิและผลงานของนักเขียนคนโปรดของย่าของเขาอย่าง อิซุมิ เคียวกะ¹⁰ (泉鏡花: Izumi Kyōka) *

ช่วง 3 เดือนสุดท้ายของสงคราม มิถิมาะทุ่มเทเวลาไปกับการเขียนต้นฉบับเรื่องสั้นชื่อ “มิสะกิ นิเตะ โนะ โมะโนะกะตะริ” (岬にての物語: Misaki Nite No Monokatarī)¹¹ และเมื่อสงครามสิ้นสุดลงในปี ค.ศ. 1945 มิถิมาะได้นำเรื่องสั้นเรื่องนี้ไปเสนอให้กับสำนักพิมพ์ชิคุมะ โฌโบ (筑摩書房: Chikuma Shōbō) ซึ่งได้รับการตีพิมพ์ในปี ค.ศ. 1947

สงครามโลกครั้งที่ 2 ยุติลงในเดือนสิงหาคม ค.ศ. 1945 ด้วยการประกาศยอมรับประกาศ Postdam (Postdam Declaration) ที่เรียกร้องให้ญี่ปุ่นยอมแพ้ โดยดินแดนของญี่ปุ่นจะเหลือเพียงเฉพาะ 4 เกาะหลัก และเกาะเล็กๆ อีกจำนวนหนึ่ง จักรวรรดิญี่ปุ่นจะไม่มีอีกต่อไป อาชญากรสงครามจะถูกลงโทษ สัมพันธมิตรจะยึดครองญี่ปุ่นระยะหนึ่งเพื่อจัดตั้งรัฐบาลที่

⁹ John Nathan, *Mishima: A Biography*, (Tokyo: Turtle Publishing, 2004), p. 54

¹⁰ Ibid. pp.57-58

* อิซุมิ เคียวกะ (1873-1939) กวี และ นักเขียนชาวญี่ปุ่น

** ตีพิมพ์ ค.ศ. 1947

¹¹ 三好行雄 『三島由紀夫必携』、学燈社、2000年11月20日.p.70

รักสันติขึ้น วันที่ 15 สิงหาคม สมเด็จพระจักรพรรดิฮิโรฮิโตะประกาศผ่านทางวิทยุว่าทรงตัดสินพระทัยยอมรับประกาศ Postdam ซึ่งการประกาศของพระองค์ในครั้งนั้นเป็นปัจจัยสำคัญในการยุติสงคราม¹² ในเวลานั้นมิถิมากำลังอยู่กับครอบครัวที่บ้านพักที่ห่างจากบ้านหลังเดิมของครอบครัวจากเขตของฉินบุยะไม่มากนัก ด้วยอะซุสะเห็นว่าการอพยพมาอยู่ที่เขตนี้ก็ปลอดภัยเพียงพอแล้ว¹³

เดือนตุลาคมในปีเดียวกัน น้องสาวของมิถิมาชื่อ มิทซึโกะ เสียชีวิตลงด้วยวัย 17 ปี มารดาของมิถิมาได้กล่าวถึงเหตุการณ์ในครั้งนี้ว่าเมื่อมิถิมาเลิกเรียนจากมหาวิทยาลัยแล้ว จะรีบตรงไปยังโรงพยาบาลที่มิทซึโกะพักรักษาตัวอยู่ซึ่งมีสภาพที่มืดและมอซอ และนั่งลงที่เก้าอี้ข้างๆเตียงของน้องสาวและนั่งอยู่อย่างนั้นทั้งคืน¹⁴

ในเดือนพฤศจิกายน ค.ศ. 1945 มิถิมานำต้นฉบับเรื่อง *ชนะกะมุระ โนะ โมะริ และ ชูเซอิ* * (中世:Chuūsei)¹⁵ และเรื่อง *มิชะกิ นิเทะ โนะ โมะโนะกะตะริ* พร้อมด้วยเรื่องสั้นอีก 5 เรื่องไปนำเสนอต่อสำนักพิมพ์ ชิคุมะโอบิ (筑摩書房:Chikumashōbō) ด้วยเหตุผลว่าเขาได้ข้อมูลมาว่าสำนักพิมพ์ชิคุมะโอบิจะนั้นได้ซื้อสำนักพิมพ์ที่เคยตีพิมพ์ผลงานของเขาในช่วงสงครามไปนั่นเอง มิถิมาได้นำต้นฉบับทั้งหมดนั้นไปยื่นต่อที่ปรึกษาของสำนักพิมพ์อย่างนะกะมุระ มิทซึโอะ(中村光夫:Nakamura Mitsuo) ** นักเขียนและนักวิจารณ์ที่มีชื่อเสียง แต่ก็ยังไม่ได้รับคำตอบรับในทันที

ระหว่างการรอการพิจารณาต้นฉบับของนะกะมุระ มิถิมาเหมือนคนที่ไม่มีที่ไป เนื่องจากผู้ใหญ่ที่เคยให้การสนับสนุนเขาในช่วงสงครามอย่างอะซุสะ เสินเมะอิ (Hasuda Zenmei:蓮田 善明)*** ได้กระทำอัตวินิบาตกรรมเมื่อญี่ปุ่นประกาศยอมแพ้สงคราม นอกจากนั้นผู้ใหญ่คนอื่นๆที่เคยให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนมิถิมาะระหว่างสงครามนั้นก็ล้วน

¹² ฉัตรทิพย์ นาถสุภา, ญี่ปุ่นกับมหาเอเชียนูรพา (กรุงเทพฯ: บริษัทสำนักพิมพ์สร้างสรรค์, 2548), pp. 73-75

¹³ John Nathan, Mishima: A Biography ,(Tokyo: Turtle Publishing, 2004), p.58

¹⁴ Ibid. p.79

* ตีพิมพ์ ค.ศ.1945

¹⁵ 三好行雄 『三島由紀夫必携』、学燈社、2000年11月20日.p.68

** นะกะมุระ มิทซึโอะ (1911-1988) นักวิจารณ์วรรณกรรมและนักเขียนชาวญี่ปุ่น

*** อะซุสะ เสินเมะอิ (1904-1945) นักเขียน นักวิจารณ์วรรณกรรมชาวญี่ปุ่น

แล้วแต่เป็นนักเขียนที่มีความเกี่ยวข้องกับกลุ่มจินตนิยมของญี่ปุ่นที่ถูกกวาดล้างตามนโยบายของกำลังสัมพันธมิตร (Supreme Commander for the Allied Powers) หรือ GHQ หลังจากถูกระบุให้เป็นอาชญากรสงครามทางด้านวรรณกรรม (Literary war criminal) ตามรายชื่อที่เหล่านักเขียนและนักวิจารณ์กลุ่มซ้ายจัดเป็นผู้ร่างขึ้น หลังจากนั้นมิถิมาะได้มีผลงานเป็นกลอนสองบทในนิตยสารเล็กๆฉบับหนึ่งเป็นผลงานที่แสดงให้เห็นว่ามีมิถิมาะกำลังตีตัวออกห่างจากกลุ่มสำนักจินตนิยมของญี่ปุ่น (日本浪漫派:Nihonroman-ha)¹⁶

2.5 มิถิมาะกับชีวิตหลังสงคราม

ช่วงหลังสงครามวงการวรรณกรรมของญี่ปุ่นกลับมาคึกคักอีกครั้ง มีสำนักพิมพ์ใหม่และวารสารรายเดือนเล่มใหม่ๆเกิดขึ้นมากมาย แต่ผลงานในช่วง ค.ศ. 1946-1948 ของมิถิมาะกลับไม่ได้รับความสนใจจากสำนักพิมพ์เท่าที่ควร ดังเช่น ต้นฉบับที่มิถิมาะได้นำไปยื่นให้กับคณะกรรมการแห่งสำนักพิมพ์ชิกุมะโฌโบถูกปฏิเสธที่จะตีพิมพ์ คณะกรรมการได้เปิดเผยในอีกหลายปีต่อมาว่าเขาให้คะแนนต้นฉบับของมิถิมาะด้วยคะแนนติดลบ 120 คะแนน คำวิจารณ์ของคณะกรรมการนี้เป็นเสมือนตัวแทนเสียงวิจารณ์ของนักวิจารณ์คนอื่นๆที่มีต่อผลงานของมิถิมาะในช่วง ค.ศ. 1946-1948

วันขึ้นปีใหม่ ค.ศ. 1946 มิถิมาะได้นำต้นฉบับเรื่อง *ทะบะโกะ* (煙草:Tabako)¹⁷ และ *ซูเซะอิ* เข้าไปขอพบกับ *คะวะบะตะ ยะซุนะริ* (川端康成:Kawabata Yasunari) และขอให้คะวะบะตะช่วยเป็นที่ปรึกษาในด้านการเขียนให้ตน คะวะบะตะนั้นเป็นนักเขียนคนหนึ่งในไม่กี่คนที่รอดพ้นจากการกวาดล้างนักเขียนของกำลังสัมพันธมิตรในช่วงหลังสงคราม ซึ่งการเข้าพบกับในครั้งนี้ถือเป็นจุดเริ่มต้นความสัมพันธ์ในฐานะอาจารย์และลูกศิษย์ของคะวะบะตะและมิถิมาะจบจนวาระสุดท้ายของชีวิต ต่อมาในวันที่ 27 เดือนมกราคมนั่นเองที่เรื่องสั้นเรื่อง “ทะบะโกะ” ของมิถิมาะก็ได้ตีพิมพ์ในนิตยสาร “นินเง็ง” (人間: Ningen) ที่คะวะบะตะทำหน้าที่เป็นผู้บริหาร

¹⁶ John Nathan, *Mishima: A Biography* ,(Tokyo: Turtle Publishing, 2004), p.64

* ตีพิมพ์ปี ค.ศ. 1946

¹⁷ 三好行雄 『三島由紀夫必携』、学燈社、2000年11月20日.p.69

** คะวะบะตะ ยะซุนะริ (1899 – 1972) นักเขียนรางวัลโนเบลสาขาวรรณกรรม คนแรกของญี่ปุ่น ได้รับรางวัลในปี ค.ศ. 1968

อยู่ในขณะนั้น¹⁸ และมิถิมีะได้เขียนถึงความประทับใจที่ผลงานของเขาในนิตยสารนินเก็งเอาไว้ว่าเขาไม่อาจลืมความสุขในวันนั้นได้เลย¹⁹

มิถิมีะสำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยอิมพีเรียลแต่ไม่ได้ไปเข้าพิธีรับพระราชทานปริญญาบัตรในเดือนพฤศจิกายนปี ค.ศ. 1947 เขาสอบเข้าทำงานในกระทรวงการคลังตามคำแนะนำของบิดาเช่นเดียวกันกับที่มักจะทำมาโดยตลอดในขณะที่ยังเรียนอยู่ มิถิมีะมักจะใช้เวลาช่วงกลางวันไปกับการเขียนต้นฉบับ จนหลังจากที่เข้าทำงานได้เพียง 9 เดือน มิถิมีะจึงตัดสินใจลาออกจางานหลังจากได้รับคำยินยอมจากอะสุซะผู้เป็นบิดาโดยอะสุซะได้กล่าวกับลูกชายว่า

「役所をやめてもよい、作家一本で行け、その代わり日本に一になるんだぞ」

“ จะเลิกทำงานที่กระทรวงก็ได้ จงไปเป็นนักเขียนเสีย
อย่างเดียว แต่จงเป็นนักเขียนที่ดีที่สุดในชีวิตนี้ให้ได้”²⁰

มิถิมีะยื่นใบลาออกจางานในเดือนกันยายนปี ค.ศ. 1948 หลังจากนั้นเป็นต้นมาชื่อของ ฮิระโอะกะ คิมิตะเกะ ก็กลายเป็นเพียงแคชื่อจริงที่มิถิมีะจะใช้ลงนามบนใบสัญญาต่างๆที่มีชื่อเกี่ยวข้องกับตามกฎหมายเท่านั้น

ในปี ค.ศ. 1948 มิถิมีะได้ตีพิมพ์ผลงานชื่อ *โทโซะกุ* * (盗賊:Tōzoku)²¹ เป็นเรื่องราวของเด็กหนุ่มคนหนึ่งที่เพิ่งจบการศึกษาจากมหาวิทยาลัยอิมพีเรียล เขามีความสามารถในการซ่อนความรู้สึกของตัวเองจากคนรอบข้าง เขาได้ไปพักที่บ้านพักต่างอากาศกับครอบครัว และได้ตกหลุมรักกับหญิงสาวคนหนึ่งลึกลับมีความสัมพันธ์กัน จนบิดามารดาของทั้งคู่ทราบ ฝ่ายครอบครัวของเด็กหนุ่มต้องการที่จะสู้ขอฝ่ายหญิงให้มาแต่งงานด้วย แต่ฝ่ายหญิงสาวกลับ

¹⁸ 三島由紀夫「私の遍歴時代」. 『三島全集第 30 巻』. 1975, pp.439-440

¹⁹ John Nathan, *Mishima: A Biography*, (Tokyo: Turtle Publishing, 2004), p.64

²⁰ 平岡梓. 『伴・三島由紀夫』 東京：文藝春秋, 1996. p.7

* ตีพิมพ์ปี ค.ศ. 1948

²¹ 三好行雄. 『三島由紀夫必携』、学燈社、2000年11月20日.p.72

ปฏิเสธ เด็กหนุ่มที่ไม่อาจทำใจกับคำปฏิเสธของหญิงสาวได้ ก็ได้หลบไปทำใจที่ทะเล ณ ที่นั่นเอง เขาได้รู้ถึงความจริงว่าความหลงใหลของเขาที่มีต่อหญิงสาวนั้นได้แปรเปลี่ยนเป็นความหลงใหลต่อความตายแทน คะวะบะตะเป็นผู้เขียนคำนำให้เรื่อง *โทโสะกุ* และนักวิจารณ์ได้วิจารณ์ว่าเป็นหนังสือที่สะท้อนความเป็นส่วนตัวของมิถิมะเนื่องจากสะท้อนความหมกมุ่นของมิถิมะที่มีต่อความตายออกมาอย่างชัดเจน²²

2.6 มิถิมะ ยุกิโอะกับงานเขียนในยุคแรก

มิถิมะพยายามที่จะไม่แสดงออกถึงความหมกมุ่นอยู่แต่กับภาพเพื่อฝันของตนเองในหนังสือเล่มต่อไปของตนเอง เขาเริ่มเขียนนวนิยายกึ่งอัตชีวประวัติของตนเองในปี ค.ศ. 1948 มิถิมะได้เขียนจดหมายไปยังบรรณาธิการของเขาว่าเขาต้องการที่จะฆ่าหละตัวเองทั้งเป็น โดยหวังว่าจะค้นพบรากเหง้าของความหลงใหลในความตายของตนเอง แต่สิ่งที่เขาค้นพบนั้นผ่านการเขียนเรื่องราวผ่านตัวละครบุคคลที่หนึ่งนั้นก็อาจจะเป็นพฤติกรรมรักร่วมเพศของตนเองก็เป็นได้ อาจกล่าวได้ว่าการเขียนนวนิยายกึ่งอัตชีวประวัติของตนเองนี้เรื่องนี้อาจทำให้มิถิมะรู้ว่าตัวเองนั้นไม่เพียงแต่มีรสนิยมรักร่วมเพศแบบซ่อนเร้นเท่านั้นยังทำให้เขารู้ว่าเขาเป็นผู้ชายที่จะไม่รู้สึกรู้สึชีวิตชีวหากไม่ใช้จินตนาการแบบซาดีสต์และมาโซคิสต์ (Sadistic and Masochism) อีกด้วย²³ ซึ่งผลงานเล่มนั้นก็คือนวนิยายเรื่อง *คะเม็น โนะ โคะกุสะกุ* และได้รับการตีพิมพ์ในปี ค.ศ. 1949

คะเม็น โนะ โคะกุสะกุ นับเป็นนวนิยายเรื่องยาวเรื่องแรกของเขาที่ได้รับเสียงตอบรับเป็นอย่างดีทั้งในด้านคำวิจารณ์และยอดขาย ด้วยเนื้อเรื่องที่บอกเล่าถึงชีวิตของเด็กหนุ่มคนหนึ่งผู้มีความมุ่งหวังที่จะตายเยี่ยงนักรบในสมรภูมิ ในขณะที่เดียวกันก็มีความทุกข์ใจกับความปรารถนาของตนเองที่มีต่อเรือนร่างของผู้ชายด้วยกัน นวนิยายเรื่อง *คะเม็น โนะ โคะกุสะกุ* เป็นผลงานที่ขายดีที่สุดเล่มหนึ่งของปี ค.ศ. 1949 ด้วยยอดขายหนังสือปกแข็งกว่า 20,000 เล่มและได้รับเสียงวิพากษ์วิจารณ์จากนักวิจารณ์หลายคนตลอดช่วงฤดูร้อนของปีนั้นว่าเป็นผลิตภัณฑ์เยี่ยมยอดที่สุดอีกชิ้นหนึ่งของวรรณกรรมหลังสงคราม ในขณะที่บางเสียงก็รู้สึกตกตะลึงและนึกรังเกียจเรื่องราวที่มิถิมะได้เขียนออกมานักวิจารณ์อย่างนะกะมุระ มิทซึโอะ ที่เคยให้คะแนน

²² John Nathan, *Mishima: A Biography* ,(Tokyo: Turtle Publishing, 2004), pp.74-78

²³ Ibid.p.95.

ผลงานของมิถิมาะไว้ที่ติดลบ 120 คะแนนยอมรับในภายหลังว่าเขาได้ประเมินความสามารถของ มิถิมาะต่ำไป ควะวะปะตะซึ่งเป็นอาจารย์ที่คอยให้คำแนะนำแก่มิถิมาะเองก็เคยกล่าวถึงมิถิมาะใน บทความชิ้นหนึ่งของเขาในเดือนธันวาคมว่ามิถิมาะนั้นเป็นความหวังของทศวรรษที่ 50²⁴

ในปีค.ศ. 1950 มิถิมาะมีผลงานเป็นเรื่องสั้นออกมาอีกหลายเรื่อง ในจำนวนนั้นมี ก็ยังคงมีเรื่องสั้นที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับผู้ที่มีพฤติกรรมรักร่วมเพศและมีเนื้อหาที่มีฉากของการฆ่าตัว ตายอยู่ด้วยคือเรื่อง “คะชิทซุ” (果实: Kachitsu) และเรื่องสั้นชื่อ “นิชิโยบิ” (日曜日: Nichiyōbi) **

“คะชิทซุ” ที่ตีพิมพ์ในเดือนมิถุนายนนั้นเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับผู้หญิงสองคนที่เป็น คู่รักกันได้ตัดสินใจที่จะนำเด็กทารกหญิงที่ถูกทิ้งคนหนึ่งมาเลี้ยงเพื่อสร้างครอบครัวด้วยกันทั้งสอง คนให้ความรักความเอาใจใส่เด็กทารกเป็นอย่างมาก แต่ในท้ายที่สุดเด็กทารกก็เสียชีวิต หญิงสาว ทั้งสองคนนั้นรู้สึกเสียใจเป็นอย่างมาก จึงตัดสินใจฆ่าตัวตายพร้อมกันเมื่อฤดูร้อนสิ้นสุดลง ใน เวลาต่อมาเพื่อนบ้านมาจึงมาพบศพของทั้งคู่ ในฉากจบของเรื่อง “คะชิทซุ” ได้บรรยายถึงสภาพ ศพของทั้งคู่ที่กำลังบวมอืดผิวหนังตั้งและพร้อมที่จะปรือออกราวกับผลไม้ที่กำลังเน่าที่ถูกทิ้งเอาไว้ กลางฤดูร้อน²⁵

「…二日のちに伯父が異臭を怪しんでアトリエを覗いてみると、二人は床に倒れて死んでゐた。放ったらかしの温い室の中で熱み腐れた果実のやうに、既に糜爛がはじまってゐる…」²⁶

“หลังจากนั้น 2 วัน อาได้กลิ่นเหม็นเน่าด้วยความสงสัยจึงลอบ มองเข้าไปดูในสตูดิโอ ทั้งสองคนนอนตายอยู่บนพื้น ร่างของทั้งสองถูกปล่อยทิ้งเอาไว้เหมือนผลไม้ที่เน่าในห้องที่ร้อนจนเริ่มที่จะเน่าเปื่อยแล้ว”

²⁴ John Nathan, *Mishima: A Biography* ,(Tokyo: Turtle Publishing, 2004), pp.100-101

* ตีพิมพ์ปีค.ศ. 1950

** ตีพิมพ์ปีค.ศ. 1950

²⁵ John Nathan, *Mishima: A Biography* ,(Tokyo: Turtle Publishing, 2004), p.101

²⁶ 三島由紀夫「果实」. 『三島全集第3巻』.1975, pp.534 - 535

ต่อมาเรื่องสั้น เรื่อง นิชิโยบิ ตีพิมพ์ในเดือนกรกฎาคม เป็นเรื่องราวของคู่รักหนุ่มสาวที่ทำงานในที่ทำงานเดียวกัน พวกเขาทั้งสองคนมีชื่อเล่นว่า “นิชิโยบิ” ที่แปลว่า วันอาทิตย์ เพราะทั้งสองคนมักใช้เวลาในช่วงวันหยุดวันอาทิตย์ด้วยกัน ทั้งสองคนไปเที่ยวที่ทะเลสาบด้วยกันในวันอาทิตย์และในขากลับพวกเขาทั้งสองคนก็กระโดดลงจากชานชาลารถไฟพร้อมกันเพื่อฆ่าตัวตาย รถไฟที่แล่นมานั้นทับที่คอของทั้งสองคนจนขาดออกกระเด็นออกไปอีกทาง²⁷

「列車の車輪は、うまく並べられた二人の頭を正確に轢いた。そこでおどろいて車輪が後退したをはじめると、恋人同士の首はきれいに並んでゐた。」²⁸

“ล้อของรถไฟแล่นทับศีรษะของทั้งสองที่เรียงกันอย่างสวยงามได้อย่างแม่นยำที่น่าแปลกคือเมื่อล้อของรถไฟเริ่มถอยออกศีรษะของทั้งสองคนก็ยังเรียงกันได้อย่างสวยงาม”

ระหว่างที่เรื่องสั้นทั้งสองเรื่องได้ตีพิมพ์ไปนั้นเดือนมิถุนายนในปีเดียวกัน มิชิมาะได้เขียนนวนิยายเรื่องยาวชื่อ อะอิ โนะ คะวะเกกิ และนวนิยายชุด 17 ตอน เรื่อง จุมปะกุ โนะ โยะรุ (純白の夜:Junpaku no yoru)* ทั้งสองเรื่องตีพิมพ์ในปี ค.ศ. 1950 และได้รับความนิยมเป็นอย่างมากจนถูกนำไปสร้างเป็นภาพยนตร์²⁹

นวนิยายเรื่อง อะอิ โนะ คะวะเกกิ นั้นเป็นเรื่องราวของหม้ายสาวที่เพิ่งสูญเสียสามีไปด้วยโรคไทฟอยด์ และต่อมากลายเป็นภรรยาลับๆกับบิดาสามีที่ชรามากแล้ว ขณะเดียวกันเธอก็มีใจฝากฝังให้กับคนสวนหนุ่มที่ทำงานให้ที่บ้านของพ่อของสามี แต่คนสวนหนุ่มก็ลักลอบมีความสัมพันธ์กับสาวใช้ในบ้านจนตั้งครรภ์ ทำให้เธอรู้สึกอิจฉาสาวใช้คนนั้นเป็นอย่างมาก คืบหนึ่ง

²⁷ John Nathan, *Mishima: A Biography*, (Tokyo: Turtle Publishing, 2004), pp.102

²⁸ 三島由紀夫「日曜日」. 『三島全集第 30 巻』.1975, pp.570 - 571

* ตีพิมพ์ปีค.ศ. 1950

²⁹ John Nathan, *Mishima: A Biography*, (Tokyo: Turtle Publishing, 2004), p.103-104

หม้ายสาวคนนั้นออกมาลอบพบกับคนสวนที่กลางทุ่งนา แล้วถามกับคนสวนหนุ่มด้วยคำถามที่ชวนสับสนว่าเขารักใครกันแน่ คนสวนหนุ่มได้บอกกับเธอว่าเขาไม่ได้รักสาวใช้คนนั้น และเมื่อคนสวนกำลังจะตะแคงตัวของเธอ เธอก็กรี๊ดร้องออกมา เป็นจังหวะเดียวกับที่ชายชราเดินถือพลั่วตามมาเห็นเข้าพอดี เธอก็วิ่งพลั่วมาปาดเข้าที่คอของคนหนุ่มจนตายต่อหน้าของชายชรา³⁰

จากผลงานทั้ง 2 เรื่องในปี ค.ศ. 1950 นี้เองที่ให้ฐานะทางการเงินของมิชิมาะเฟื่องฟูขึ้นมา เขาย้ายครอบครัวไปอาศัยอยู่ในบ้านหลังใหม่ในย่าน มิโดะริกะโอะกะ (緑が丘: Midorigaoga) ในโตเกียว

มิชิมาะเก็บข้อมูลเพื่อเขียนนวนิยายเรื่องใหม่ชื่อ *คินจิกิ* ที่เป็นเรื่องราวของนักเขียนชายชราคนหนึ่งที่เกิดหวงในความรักมาถึง 3 ครั้ง ต้องการจะใช้ให้เด็กหนุ่มที่มีรสนิยมรักร่วมเพศไปแก้แค้นผู้หญิงที่เคยทำให้เขาเจ็บช้ำมา³¹ แล้วในช่วง ค.ศ. 1950-1951 ระหว่างฤดูร้อน ค.ศ. 1950 มิชิมาะเริ่มที่จะแวะเวียนไปยังไปสถานเริงรมย์ในย่านกินซะ (銀座: Ginza) ร้านที่มิชิมาะมักจะแวะเวียนไปชื่อ บรันซุอิกกุ (ブランスウィック: Buransuikku) หรือ Brunswick ชั้นล่างเปิดเป็นร้านกาแฟในขณะที่ชั้นสองนั้นเปิดเป็นบาร์เกย์และอีกแห่งนั้นเป็นบาร์เกย์ที่ส่วนใหญ่มีเฉพาะลูกค้าชาวต่างชาติ³² ซึ่งก่อนช่วงเวลาสงครามในประเทศญี่ปุ่นนั้นไม่เคยมีสถานที่ที่เรียกว่า บาร์เกย์มาก่อน จนกระทั่งหลังสงครามร้านจำพวกนี้ก็มีความเพิ่มมากขึ้น สาเหตุหนึ่งอาจเป็นเพราะมีการรวมตัวกันของผู้ที่มีรสนิยมรักร่วมเพศชาวต่างชาติที่มีจำนวนมากในช่วงสงครามนั่นเอง³³ กล่าวกันว่าที่มิชิมาะมักแต่งตัวด้วยเสื้อผ้าแปลกตาจนดูเหมือนจะใจที่จะทำตัวให้เหมือนเป็นผู้ที่มีรสนิยมรักร่วมเพศมากเกินไป³⁴ ที่ร้านบรันซุอิกกุนี่เองที่ทำให้มิชิมาะได้พบกับนักแสดงชื่อ มะรุยะมะ อะกิฮิโระ* (丸山明広: Maruyama Akihiro) ที่ทำงานอยู่ในร้านแห่งนั้น

³⁰ John Nathan, *Mishima: A Biography* ,(Tokyo: Turtle Publishing, 2004), pp.102

³¹ 三好行雄. 『三島由紀夫必携』、学燈社、2000年11月20日.p.87

³² オンライン、「村松 剛. 三島由紀夫 その生涯と文学 (第一部)」、
<http://www.tulips.tsukuba.ac.jp/limedia/dlam/M17/M175582/2.pdf> (31/5/2011)

³³ John Nathan, *Mishima: A Biography* ,(Tokyo: Turtle Publishing, 2004), p.105

³⁴ オンライン、「村松 剛. 三島由紀夫 その生涯と文学 (第一部)」、
<http://www.tulips.tsukuba.ac.jp/limedia/dlam/M17/M175582/2.pdf> (31/5/2011)

* มะรุยะมะ อะกิฮิโระ (1953~) นักร้องนักแสดงของญี่ปุ่น ชื่อที่ใช้ในการแสดงปัจจุบันคือ มิวะ อะกิฮิโระ

「美輪明宏」 (Miwa Akihiro)

ซึ่งต่อมาได้แสดงบทบาทในละครเวทีของมิถิมาเรื่อง “คุโรโตะกะเงะ” (黒蜥蜴:Kurotokage)³⁵ มะรุยะมะได้พูดถึงมิถิมาในขณะนั้นว่ามิถิม่าเป็นผู้ชายที่ตัวซีดผอมและเวลาที่มิถิม่ามองดูตัวเองในกระจกสายตาของมิถิม่า นั้นมักแสดงถึงความไม่พอใจในสิ่งที่ร่างกายของตนเองที่เขาเห็นในกระจก³⁶

จากที่ได้เอ่ยถึงนวนิยายช่วงแรกของมิถิมา ยุกิโอะ เช่น นวนิยายเรื่อง *คะเม็น โนะ โคะกุสะกุ อะอิ โนะ คะวะกิ* และ *คินจิกิ* รวมถึงเรื่องสั้นอย่าง “คะซึทซุ” และ “นิชิโยบิ” นั้นถือเป็นนวนิยายในช่วงแรกของมิถิม่า³⁷ ผู้วิจัยเห็นว่านวนิยายในช่วงแรกของมิถิม่า นั้นมักมีเนื้อหาที่บรรยายให้เห็นถึงภาพของศพ เลือด ฉากการฆ่าตัวตาย ฉากการฆาตกรรม รวมไปถึงฉากที่แสดงให้เห็นถึงการสำเร็จความใคร่ และมีเรื่องราวที่แสดงถึงความสัมพันธ์ของผู้ที่มีพฤติกรรมที่ไม่เป็นที่ยอมรับของสังคม เช่น การลักลอบมีความสัมพันธ์กับคนในครอบครัว เช่น พ่อของสามีที่เสียชีวิตไปแล้ว หรือการมีพฤติกรรมรักร่วมเพศ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความหมกมุ่นในความแปลกประหลาดพิสดาร (Grotesque) ของมิถิม่า ดังจะเห็นได้จากฉากการสำเร็จความใคร่ของตัวละครเอก “ฉัน” ใน *คะเม็น โนะ โคะกุสะกุ* ดังต่อไปนี้

「…私の手はしらずしらず、誰にも教えられぬ動きをはじめた。私の内部から暗い輝やかしいもの足早に攻め昇って来る気配が感じられた。と思う間に、それはめくるめく酩酊を伴って進った。…

、(中略)

これが私の最初の ejaculatio であり、また最初の不手際な・「悪習」だった。」³⁸

“...มือของฉันนั้นเริ่มขยับไปอย่างเองโดยไม่ต้องมีใครมาสอน จากภายในฉันรู้สึกได้ถึงความดำมืดที่เป็นประกายนั้น

* ทำการแสดงในปีค.ศ. 1950

³⁵ 三好行雄. 『三島由紀夫必携』、学燈社、2000年11月20日.

³⁶ John Nathan, *Mishima: A Biography*, (Tokyo: Turtle Publishing, 2004), p.106

³⁷ 三好行雄. 『三島由紀夫必携』、学燈社、2000年11月20日.

³⁸ 三島由紀夫. 『仮面の告白』.318刷. 東京:新潮社, 2006年11月21日 pp.39-40

กำลังเพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็ว จนทันได้นั้นเองความมีเมมา
ที่พร่างพรายนั่นก็พวยพุ่งออกมา (...)
นี่เป็น *ejaculatio** ครั้งแรกของฉัน และยังเป็น “พฤติกรรมที่
เลวร้าย” ครั้งแรกที่เองะงะของฉันด้วย”

และตัวอย่างประโยคจากนิยายเรื่อง *อะอิ โนะ คะวะเกกิ* ที่บอกเล่าถึงชีวิตของ
เอะทสุโกะ (悦子: Etsuko) หญิงสาวที่เพิ่งจะสูญเสียสามีผู้สนใจไปแต่กลับมีความปรารถนาต่อ
เด็กรับใช้ในบ้านอย่าง ซะบุโร (三郎: Saburō) และพ่อของสามียะกิจิ (弥吉: Yakichi) ที่มี
ความปรารถนาอย่างลับๆต่อลูกสะใภ้ ดังจะเห็นถึงความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดสนิทสนมกันเกิดพอดี
ระหว่างพ่อสามีและลูกสะใภ้ คือ ยะกิจิ และ เอะทสุโกะ ได้ในตัวอย่างประโยคดังต่อไปนี้

「悦子さんの御仕度がすまないのよ。
お舅さまとうだ帯おびを結ぶお手伝いでもしていらっしやる
んでしょう。あなたは本気になさらないでしょ
うけれど、悦子さんのお腰巻こし巻きの紐ひもまでお舅さまが
締めておあげになるのよ。いつも彼女の御召更え
の時は、あの部屋を閉め切って、こそこそ話しが
らやっていたらっしやるから、その時間のかかる
ことと謂いわったら……」³⁹
“เอะทสุโกะซังยังเตรียมตัวไม่เสร็จเลย คุณพ่อคงจะยังช่วยมัด
โอบิอยู่กระมัง คุณอาจจะไม่คิดอะไรจริงจังก็ได้นะแต่ว่า แม้แต่
ชุดใส่ชั้นในกิโมโน คุณบิดาก็ยังช่วยมัดเลยนะ ทุกครั้งที่เธอจะ
เปลี่ยนเสื้อผ้า ก็จะปิดห้องนั้น แอบคุย กันจนไม่รู้ว่าจะใช้เวลากันไป
นานเท่าไร....”

ผู้วิจัยเห็นว่าจากตัวอย่างประโยคที่ได้หยิบยกมาจากผลงานนั้นยุคแรกของ
มิถิมะนั้นได้แสดงให้เห็นถึงความหมกมุ่นของมิถิมะที่มีต่อเลือดและความตายรวมไปจนถึง

* ภาษาละติน แปลว่า การหลั่ง

³⁹ 三島由紀夫. 『愛の渴き』.118刷. 東京:新潮社, 2010年3月20日 p.116

พฤติกรรมและความสัมพันธ์ตัวละครที่ไม่เป็นที่ยอมรับของสังคมซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับนวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ* ที่เป็นเรื่องราวความรักของหนุ่มสาวตามวิถีของสังคมจารีตแล้วพบว่ามีความแตกต่างในด้านเนื้อหาเป็นอย่างมาก

2.7 มิถิมะ ยูกิโอะ กับประสบการณ์ที่กรีซและนวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ*

ปี ค.ศ. 1950 มิถิมะมิจานเขียนส่งให้กับสำนักพิมพ์หลายแห่งจนในปี ค.ศ. 1951 มิถิมะตัดสินใจที่จะพักงานเขียนในญี่ปุ่นเพื่อเดินทางไปท่องเที่ยวรอบโลก แต่ในขณะนั้นชาวญี่ปุ่นจะเดินทางเข้าออกประเทศได้จะต้องได้รับใบอนุญาตให้เดินทางซึ่งจะต้องมีลายเซ็นต์ของพลเอกแมคอาเธอร์ (Douglas McArthur) * โดยตรง และเป็นโชคดีของมิถิมะที่เพื่อนของบิดาเป็นหัวหน้ากองบรรณาธิการของหนังสือพิมพ์อะซะฮิ จึงได้ช่วยในการออกเอกสารรับรองให้กับมิถิมะในฐานะเป็นผู้สังเกตการณ์พิเศษของหนังสือพิมพ์และได้เดินทางไปยังซานฟรานซิสโก ประเทศสหรัฐอเมริกา การเดินทางในครั้งนี้มิถิมะได้เดินทางไปยังซานฟรานซิสโก ลอสแอนเจลิส และนิวยอร์ก เป็นเวลา 10 วัน ระหว่างที่พักอยู่ที่นิวยอร์กนั้นเขาได้เดินทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญต่างๆในเมืองทั้งตึกเอ็มไพร์สเตตและพิพิธภัณฑศิลป์ร่วมสมัย (Museum of Modern Art) และได้ชมการแสดงต่างๆและรู้สึกชื่นชมเป็นอย่างมากโดยได้กล่าวว่า นิวยอร์กนั้นเป็นเหมือนโตเกียวในอีก 500 ปีข้างหน้า⁴⁰

มิถิมะเดินทางต่อไปยังทวีปอเมริกาใต้ ที่ริโอ เดอ จาเนโรนั้นมิถิมะได้เข้าร่วมขบวนการนิวัล ผู้ที่ร่วมเดินทางไปด้วยบอกว่า มิถิมะดูมีความสุขและสนุกกับการเดินมาก⁴¹ ต่อมา มิถิมะได้เดินทางไปยังทวีปยุโรป เขาถูกปล้นที่ฝรั่งเศสและต้องใช้ชีวิตอย่างลำบากที่ปารีสเป็นเวลาเกือบ 1 เดือนก่อนที่จะเดินทางไปต่อยังประเทศอังกฤษจนกระทั่งเขาได้เดินทางไปกรีซ ได้เยี่ยมชมโบราณสถานต่างๆ ที่เขาไผ่ฝืนที่จะได้เห็นมาตั้งแต่ยังเป็นเด็ก ที่กรีซนี้เองที่มิถิมะที่มีร่างกายอ่อนแอและเรียกตัวเองว่าเป็น “ชายแก่อายุ 25 ที่อมยิ้มแปลกๆ” (へんなにやにやした

* พลเอก ดักลาส แมคอาเธอร์ (1880-1964) ผู้บัญชาการกองกำลังของสหรัฐอเมริกาในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ดำรงตำแหน่งผู้บัญชาการยึดครองประเทศญี่ปุ่นในช่วง ค.ศ. 1945-1951

⁴⁰ John Nathan, *Mishima: A Biography*, (Tokyo: Turtle Publishing, 2004), p.111

⁴¹ Ibid. p.111

二十五歳老人: Hennanyanyashitanijūgosai no Rōjin) ⁴² ตั้งปณิธานกับตนเองไว้ว่าเขาจะต้องเปลี่ยนแปลงตัวเองทางด้านร่างกาย และหมายมั่นที่จะให้การเปลี่ยนแปลงนั้นพัฒนาไปจนเป็นการเปลี่ยนแปลงทางด้านจิตใจ⁴³

「ギリシヤは私の自己嫌悪と孤獨を癒やし、ニイチェ流の「健康への意志」をよびました。」⁴⁴

“กรีซได้รักษาความเปล่าเปลี่ยวและอาการเกลียดตนเองของผม และได้ปลุก “ความต้องการที่จะมีสุขภาพดี” ตามแนวความคิดของนิทเซซึ้นมาในตัวผม ”

มิถิมาเดินทางกลับมาญี่ปุ่นโดยที่บุคลิกในการแต่งตัวของเขาเปลี่ยนแปลงไป เขาแต่งตัวนำสมัยมากขึ้น และเขายังคงหลงใหลอยู่กับประเทศกรีซและความเป็นอเมริกัน ความหลงใหลประเทศกรีซและความต้องการที่จะมีสุขภาพที่นั่นเองก็ได้กลายเป็นแรงบันดาลใจให้เขาสร้างสรรคนวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ* ในปีค.ศ. 1953 ดังจะเห็นได้จากบทความเรื่อง “อพอลโลโนะ สะอิ” (アポロの杯: Apollo No Hai) * ที่มิถิมาได้นึกถึงตัวละครในนิทานโบราณของกรีกเรื่องดาฟนิสและโคลอี้เมื่อเห็นเด็กเลี้ยงแกะกำลังด้อนแกะ⁴⁵ จากความประทับใจนี้ประกออบกับมิถิมาเห็นด้วยกับคำกล่าวของ โคะอิสุมิ ยะคุโมะ (小泉八雲: Koizumi Yakumo) ** ที่ได้กล่าวเอาไว้ว่า “คนญี่ปุ่นก็คือชาวกรีกของโลกตะวันออก”⁴⁶ จึงอาจเป็นสาเหตุที่มิถิมาที่มีความคิดที่จะ

⁴² 三島由紀夫. 「私の遍歴時代」. 『三島全集第 30 卷』.1975 .pp.467-468

⁴³ John Nathan, *Mishima: A Biography* ,(Tokyo: Turtle Publishing, 2004), p.115

⁴⁴ 三島由紀夫. 「私の遍歴時代」. 『三島全集第 30 卷』.1975 .p.474

* ตีพิมพ์ปีค.ศ. 1955

⁴⁵ 三島由紀夫. 「アポロの杯」. 『三島全集第 26 卷』.1975 .p.111-112

** โคะอิสุมิ ยะคุโมะ (1805-1904) ชื่อจริงคือ Patrick Lafcadio Hearn นักหนังสือพิมพ์ นักเขียน ศึกษาเกี่ยวกับวัฒนธรรมและเรื่องเล่าของญี่ปุ่น ผลงานที่มีชื่อเสียงคือ *คะอิดัน* 『怪談』 (Kwaidan) หนังสือรวบรวมเรื่องเล่าเกี่ยวกับภูตผีปีศาจในประเทศญี่ปุ่น

⁴⁶ 三島由紀夫. 「「潮騒」執筆のころ」. 『三島全集第 31 卷』.1975

นำเอาบรรยากาศแบบกรีกโบราณและความเชื่อทางศาสนา และการดำเนินชีวิตในสังคมหมู่บ้านของประเทศญี่ปุ่นมาเป็นข้อมูลในการสร้างสรรค์ผลงานก็เป็นได้⁴⁷ มิถิมีะเลือกเกาะคะมิจิมะในจังหวัด มิเอะ เป็นสถานที่ที่เขาคิดว่าเหมาะสมว่าจะนำมาเป็นฉากในการเขียนนวนิยายเรื่องใหม่ของเขา เนื่องจากว่าเป็นสถานที่ที่มีชื่อเสียงและมักใช้เป็นคำอุตะมะกูระ (歌枕: Utamagura) ในการแต่งกลอนวะกะ (和歌: Waka) ของญี่ปุ่นอันแสดงให้เห็นถึงความรู้ในเชิงกลอนของมิถิมีะได้เป็นอย่างดี มิถิมีะขอความช่วยเหลือจากบิดาให้แนะนำให้รู้จักกับคนรู้จักที่ทำงานเป็นข้าราชการอยู่ในกรมประมงที่ช่วยอำนวยความสะดวกติดต่อกับคนในท้องถิ่นที่มิถิมีะได้เดินทางไปยังเกาะคะมิจิมะ ในช่วงปี ค.ศ. 1953-1954 มิถิมีะเดินทางไปยังเกาะคะมิจิมะ 3 ครั้ง โดยได้ไปพักอาศัยอยู่กับประธานของสหภาพชาวประมงบนเกาะและใช้ชีวิตประจำวันกับผู้คนบนเกาะรวมไปจนถึงได้ร่วมออกเรือหาปลาไปกับชาวประมง จากการเดินทางไปยังเกาะคะมิจิมะนี่เองที่ทำให้มิถิมีะเกิดความประทับใจในความเป็นธรรมชาติของวิถีชีวิตของผู้คนบนเกาะและถ่ายทอดความประทับใจนั้นลงมาในนวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ*⁴⁸

นวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ* นั้นถือเป็นนวนิยายรักเรื่องเดียวที่ไม่มีฉากที่แสดงให้เห็นถึงความหมกมุ่นต่อความตายเหมือนอย่างที่เคยพบได้ในผลงานก่อนหน้าของมิถิมีะ และแม้แต่ตัวละครเอกอย่าง มิโนจิ ซึ่งเป็นเด็กหนุ่มอยู่ในวัยเดียวกันกับตัวละครที่เคยปรากฏอยู่ในผลงานหลายเรื่องก่อนหน้าของเขาเองก็ยังไม่มีความคิดที่ต้องการที่จะตายปรากฏให้เห็นเหมือนเช่นในผลงานอย่างเรื่อง *คะเม็น โนะ โคะกุสะกุ* และในเนื้อเรื่องเองก็ไม่มีฉากใดที่ขัดต่อศีลธรรมหรือความรู้สึกของผู้อ่านเลย ซึ่งต่อมาในปี ค.ศ. 1965 มิถิมีะได้กล่าวในการสัมภาษณ์ครั้งหนึ่งว่าเหตุเขาเขียนนวนิยายที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความรักของผู้ที่มีพฤติกรรมรักร่วมเพศนั้นเป็นเพราะว่าเขาเห็นความบริสุทธิ์ในรูปแบบความรักที่ต้องอยู่ท่ามกลางหวาดกลัวและไม่ได้รับการให้อภัยจากสังคม ในขณะที่เขาเห็นความรักที่ได้รับการยอมรับจากสังคมนั้นเป็นเรื่องที่เหมือนกับสิ่งของที่มีวางขายทั่วไปตามร้านสะดวกซื้อ การเขียนนวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ* ซึ่งเป็นเรื่องราวของความรักของหนุ่มสาวในสังคมจารีตของหมู่บ้านชาวประมงแห่งหนึ่งที่เขาไม่แน่ใจว่ามีอยู่จริง ณ ที่ไหนซักที่

⁴⁷ 松本 徹. 『三島由紀夫事典』. 東京: 太平印刷社, 1999

⁴⁸ 三島由紀夫 「神島の思い出」 『しま』 第6号、全国離島振興協議会、1955年4月20日

บนเกาะญี่ปุ่นหรือไม่ นั่นจึงเป็นการทดสอบว่ามีความบริสุทธิ์ของความรักที่อยู่ในความรักที่ได้รับ การยอมรับจากสังคมหรือไม่⁴⁹

นวนิยายเรื่องนี้ได้รับคำวิจารณ์จากนักวิจารณ์ว่าเป็นผลิตผลจากการเดินทางไป ยังกีซของมิถิมาและเป็นผลงานที่แสดงให้เห็นถึงภาพของธรรมชาติที่สวยงาม⁵⁰ แม้จะไม่ได้รับคำ ชมเชยนักเนื่องจากเป็นผลงานที่มุ่งเน้นให้ความบันเทิง แต่นวนิยายเรื่องนี้ก็มียอดขายทำลายสถิติ และกลายเป็นหนังสือขายดีที่สุดของสำนักพิมพ์ ชินโชะวะ ด้วยยอดการจำหน่ายฉบับปกแข็งที่สูง ถึง 106,000 เล่มจากความสำเร้จนี้เองที่ทำให้มิถิมาได้รับรางวัลจากสำนักพิมพ์ชินโชะวะในเวลา ต่อมา นอกจากนั้นนวนิยายเรื่องนี้ยังถูกนำไปสร้างเป็นภาพยนตร์ถึง 5 ครั้ง⁵¹

2.8 มิถิมา ยุกิโอะกับการเปลี่ยนแปลงตัวเอง (1953-1956)

ชีวิตสังคมของมิถิมา เริ่มเปิดกว้างขึ้นในช่วงต้นทศวรรษที่ 50 เริ่มต้นจากการเข้า ร่วมกลุ่มวรรณกรรมของนักเขียนยุคหลังสงคราม (戦後派:Sengoha) ที่ชื่อ ฮะชิ โนะ คิ กะอิ (鉢の木会:Hachi No Ki Kai) ร่วมกับ ฮิระโอะกะ โอมะเฮะอิ (大岡昇平:Hiraoka Shōhei)^{*} ฟุกุตะ ทซุเอะอะริ 「福田恆存」 (Fukada Tsuerei)^{**} โยะมิตะ เค็นอิชิ (吉田健一:Yoshida Kenichi)^{***} และโยะมิกะวะ อิทซุจิ (吉川逸治:Yoshikawa Itsuchi)[†] มิถิมายอยู่ร่วมกับกลุ่ม ฮะชิ โนะ คิ กะอิ เป็นเวลา 10 ปีจนถึงปี ค.ศ. 1961 และกลุ่มของผู้ที่รักเพศเดียวกันที่มีมิถิมาคบหา สมาคมด้วยในช่วงระยะเวลาสั้นๆ หลังจากได้รู้จักตอนที่เขาไปเก็บข้อมูลในระหว่างที่เขียนนวนิยายเรื่อง คินจิกิ จนกระทั่งก่อนเขาแต่งงานเขาจึงแยกตัวออกมา และมีกลุ่มเพื่อนที่อยู่ในวงการละครเวทีที่มีมิถิมายให้ความสนทนสนมด้วยในช่วงปีค.ศ. 1953 เนื่องจากเป็นช่วงที่มีมิถิมากำลังให้ ความสนใจกับการเขียนบทละครเวที ช่วงต้นทศวรรษที่ 50 ยังเป็นช่วงที่มีมิถิมายเริ่มเขียนบทละคร

⁴⁹ 有元伸子. 『三島由紀夫『潮騒』論』. 広島大学大学院文学研究科, 2006

⁵⁰ 三好行雄. 『三島由紀夫必携』、学燈社、2000年11月20日.p.97

⁵¹ John Nathan, *Mishima: A Biography* Tokyo: Turtle Publishing, 2004, p.115

^{*} ฮิระโอะกะ โอมะเฮะอิ (1909-1988) นักเขียน นักวิจารณ์ ชาวญี่ปุ่น

^{**} ฟุกุตะ ทซุเอะอะริ (1912-1994) นักวิจารณ์ นักแปลชาวญี่ปุ่น

^{***} โยะมิตะ เค็นอิชิ (1912-1977) นักเขียน นักแปล และนักวิจารณ์ชาวญี่ปุ่น

[†] โยะมิกะวะ อิทซุจิ (1908-2002) นักประวัติศาสตร์ศิลปะ

ออกมา มิฉิมะทำความสนิทสนมกับคนหนุ่มสาวในวงการละครเวทีได้อย่างรวดเร็ว นอกจากนั้น เขายังสนิทสนมกับนักแสดงที่ต่อมาได้เป็นผู้กำกับละครเวทีที่มีชื่อเสียง คือ อะคุตะกะวะวะ ฮิโระฉิมิ (芥川比呂志: Akutakawa Hiroshi) * ลูกชายของนักเขียนชื่อดังอย่าง อะคุตะกะวะวะ ริวโนะสุเกะ** (芥川龍之介: Akutakawa Ryū nosuke) ⁵²

นอกจากนั้นมิฉิมะยังได้เปลี่ยนแปลงตนเองตามที่เขาได้ตั้งใจไว้หลังจากกลับมา จากประเทศกรีซ เขาเริ่มต้นขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงตนเองไม่เพียงแต่ทางด้านร่างกายเท่านั้น ยังรวมไปถึงทางด้านจิตใจ เขาเริ่มพัฒนาบุคลิกและการแต่งกายให้โดดเด่นจนทำให้ชาวญี่ปุ่นที่ได้พบเห็นนั้นทั้งชื่นชมและมองด้วยความไม่พอใจไปในคราวเดียวกัน มิฉิมะมักจะสวมเสื้อโปโลหรือเสื้อเชิ้ตลายดอกกับกางเกงสีดาร์ดูรูปกับรองเท้าสีดำหัวแหลม เขามักสวมเสื้อเชิ้ตโดยไม่ติดกระดุมเสื้อและที่รอบคอ มักสวมสร้อยคอทองคำประดับด้วยเหรียญต่างๆที่เขาซื้อมาจากประเทศกรีซ และมักปรากฏตัวพร้อมแว่นตาดำ และตัดผมสั้นเกรียนซึ่งถือว่าเป็นทรงผมที่น่าสมัมากในช่วงเวลานั้น⁵³ นอกเหนือจากด้านการแต่งกายในปีค.ศ. 1952 มิฉิมะเริ่มหัดว่ายน้ำ จากเดิมที่เขาว่ายน้ำไม่เป็นมาก่อนก็ว่ายน้ำได้และว่ายน้ำท่าผีเสื้อได้อย่างดีในเวลาต่อมาและในปีถัดมามีฉิมะเริ่มฝึกฝนการชกมวยจนปีค.ศ. 1954 เขาจึงเข้าฝึกฝนในโรงยิมอย่างจริงจัง ⁵⁴ จนกระทั่งหลังจากปีค.ศ. 1959 แม้เขาจะไม่มีเวลาไปฝึกซ้อมเหมือนอย่างที่เคยทำเขายังคงให้ความสนใจกับกีฬานี้เป็นอย่างมากโดยเขาได้เป็นผู้สนับสนุนในการแข่งขันชกมวยให้กับนักชกหลายคนเรื่อยมา นอกเหนือจากนั้นมิฉิมะยังได้เริ่มทุ่มเทเวลาและพลังงานไปกับการออกกำลังกายด้วยการยกน้ำหนักในปีค.ศ. 1955 แม้จะเป็นการออกกำลังกายที่ใช้เวลานานกว่าจะเห็นผลลัพท์แต่เขาก็ยังไปยกน้ำหนักสัปดาห์ละ 3 ครั้งจนเป็นกิจวัตรไปในที่สุด มิฉิมะนำประสบการณ์และความคิดเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงร่างกายของตนเองไปเขียนเป็นเรียงความกึ่งอัตชีวประวัติชื่อ *ทะอียะ โตะ เทะทสุ**** (太陽と鉄:

* อะคุตะกะวะวะ ริวโนะสุเกะ (1892-1927) นักเขียนชาวญี่ปุ่น

** อะคุตะกะวะวะ ฮิโระฉิมิ (1920-1981) นักแสดงและผู้กำกับละครเวที ลูกชายของอะคุตะกะวะวะ ริวโนะสุเกะ

⁵² John Nathan, *Mishima: A Biography*, (Tokyo: Turtle Publishing, 2004), pp. 116-118

⁵³ Ibid. p.119

⁵⁴ 佐藤秀明. 「三島由紀夫を知る 18 のキーワード」 『Kawade ムック 文芸別冊 [絵特 集] 三島由紀夫』、河出書房新社、2005年11月25日 p.163

*** ตีพิมพ์ปีค.ศ. 1968

Taiyō to tetsu)⁵⁵ ในเวลาต่อมา ผลงานชิ้นนี้เป็นเรียงความที่ว่าด้วยความรู้สึกยากลำบากของการระบุว่าตนเองนั้นยังมีตัวตนอยู่หรือไม่ เนื่องจาก “คำพูด” ที่เขาใช้ในการเขียนผลงานต่างๆของเขานั้นกำลังค่อยๆกลืนกินความเป็นจริงไปก่อนที่เขาจะได้รับรู้ถึงความเป็นจริงนั้น ใน *ทะเลอียิปต์* *โตะเทะทสึ* มิฉิมะกล่าวถึงการเริ่มแสวงหาหลักฐานของการมีอยู่ของตนเองนั้น คือ กล้ามเนื้อในร่างกาย ซึ่งเปรียบได้กับเป็น “ภาษาของร่างกาย” นั้นเอง⁵⁶

มิฉิมะตีพิมพ์นวนิยาย 2 เรื่องที่มีเนื้อหาแตกต่างกันมากในค.ศ. 1956 เรื่องหนึ่งคือ *มิโอะสะอิ* ซึ่งเป็นเรื่องราวความรักของคนหนุ่มสาวบนเกาะที่อยู่ห่างไกล *มิโอะสะอิ* ทำยอดขายได้ 150,000 เล่มซึ่งได้รับการแปลเป็นภาษาอังกฤษในปีเดียวกัน และเรื่อง *คินกะกุจิ* ซึ่งเป็นนวนิยายที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับพระในนิกายเซ็นที่เฝ้าวัดทองคำ (金閣寺: Kinkakuji) เพื่อให้ตนเองหลุดพ้นจากการหมกมุ่นในความงามของวัดทองคำซึ่งมิฉิมะได้แรงบันดาลใจมาจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงใน ค.ศ. 1950 เมื่อมีเด็กหนุ่มอายุ 17 ปีคนหนึ่งพยายามจะลอบวางเพลิงวัดทองคำในจังหวัดนารา (奈良:Nara) *คินกะกุจิ* ทำยอดขายได้มากกว่า 155,000 เล่ม⁵⁷ ผลงานของมิฉิมะเล่มนี้ได้รับความวิจารณ์จากนักวิจารณ์ว่าเป็นวรรณกรรมชิ้นเอกของมิฉิมะและได้รับคำชื่นชมเป็นอย่างมากจากนักวิจารณ์จากต่างประเทศ⁵⁸

นอกเหนือไปจากการตีพิมพ์หนังสือแล้วในปีค.ศ. 1956 มิฉิมะยังงานเขียนบทละครเวทีเรื่อง “โรคุเมะอิกัน” (鹿波館: Rokumeikan) ที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างมากและได้ทำการแสดงทั่วประเทศญี่ปุ่น จึงอาจกล่าวได้ว่าปี ค.ศ. 1956 เป็นปีที่มิฉิมะประสบความสำเร็จเป็นอย่างมากในวัย 31 ปี⁵⁹

⁵⁵ 三好行雄. 『三島由紀夫必携』、学燈社、2000年11月20日.p.142

⁵⁶ John Nathan, *Mishima: A Biography* ,(Tokyo: Turtle Publishing, 2004), pp.127-130

⁵⁷ Ibid. p.132

⁵⁸ 三好行雄. 『三島由紀夫必携』、学燈社、2000年11月20日.p.142

⁵⁹ John Nathan, *Mishima: A Biography* ,(Tokyo: Turtle Publishing, 2004), pp.131-132

2.9 มิถิมาะ ยุกิโอะ กับ ผลงานในยุคกลาง และชีวิตแต่งงาน

ปีค.ศ.1957 มิถิมาะเดินทางไปยังสหรัฐอเมริกาเพื่อประชาสัมพันธ์ผลงานของเขา เรื่อง “Five Modern Nō Plays” (1957) แปลโดยโดนัลด์ คีน (Donald Keene)^{*} ตีพิมพ์โดยสำนักพิมพ์ Knopf ซึ่งในเวลานั้นมีนโยบายที่จะจัดพิมพ์วรรณกรรมจากญี่ปุ่นในช่วงที่ตลาดสิ่งพิมพ์ไม่คึกคักนักโดยหวังว่าคงจะสามารถเรียกความสนใจจากผู้อ่านได้มากกว่า มิถิมาะพยายามที่จะพัฒนาทักษะด้านภาษาอังกฤษของตัวเองโดยการฝึกฝนกับเทปเสียงก่อนจะเดินทางออกจากประเทศญี่ปุ่นและได้ให้สัมภาษณ์กับ หลุยส์ นิโคลส์ (Louis Nichols) ผู้สื่อข่าวจากนิตยสารไทม์ (Times) และต่อมาในเดือนกรกฎาคมได้ออกเดินทางเพื่อประชาสัมพันธ์หนังสือของเขาและมีการให้สัมภาษณ์เล็กน้อยโดยมักมีคีนเดินทางร่วมไปด้วยทุกครั้ง⁶⁰ และผลจากการประชาสัมพันธ์หนังสือร่วมกับทางสำนักพิมพ์ทำให้บทละครเรื่อง “Five Modern Nō Plays” ของมิถิมาะได้รับการต้อนรับเป็นอย่างดีจากผู้อ่านชาวอเมริกัน มิถิมาะอยู่ที่สหรัฐอเมริกาจนถึงเดือนธันวาคมในระหว่างที่เขาพักอยู่ที่สหรัฐอเมริกานั้นเขามีโอกาสได้พบกับนายทุนที่เสนอจะให้นำบทละคร 3 ใน 5 เรื่องจาก “Five Modern Nō Plays” ไปทำเป็นละครเวทีแต่เกิดปัญหาขึ้นระหว่างการเตรียมการ มิถิมาะจึงเดินทางกลับถึงญี่ปุ่นในวันที่ 14 มกราคมปีต่อมา

มิถิมาะกลับมาถึงประเทศญี่ปุ่นในปี ค.ศ. 1958 มิถิมาะเริ่มที่จะมองหาหญิงสาวที่จะมาเป็นเจ้าสาวของเขาตามธรรมเนียมการดูตัว (お見合い: Omiai) มิถิมาะตั้งใจจะทำตามสัญญาที่ให้ไว้กับบิดามารดาไว้ว่าหากเขาเดินทางกลับมาจากนิวยอร์กแล้วเขาจะหาเจ้าสาวและแต่งงานด้วยทันที เนื่องจากบิดาและมารดาของเขาได้เร่งรัดให้มิถิมาะแต่งงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งอะสุซะที่ดูเหมือนจะใจร้อนด้วย 2 สาเหตุ คือ จิยูกิน้องชายของมิถิมาะนั้นได้แต่งงานไปก่อนแล้ว ซึ่งเป็นเรื่องที่ไม่เหมาะสมหากน้องจะได้แต่งงานก่อนพี่ และอีกสาเหตุหนึ่งอาจเป็นเพราะว่าอะสุซะนั้นได้ยินข่าวลือเกี่ยวกับพฤติกรรมรักร่วมเพศของลูกชายก็เป็นได้⁶¹

ทางครอบครัวอิระโอะกะได้รับจดหมายซึ่งแนบประวัติและรูปถ่ายจากหญิงสาวจากหลายๆครอบครัวแต่ถึงแม้จะมีพื้นเพทางครอบครัวดีแต่ส่วนใหญ่แล้วมิถิมาะก็มักจะคัดออกโดยตัดสินใจจากรูปถ่ายของพวกเขา เห็นได้ชัดว่ามิถิมาะนั้นได้วาดภาพหญิงสาวที่จะมาเป็นภรรยา

^{*} โดเนลด์ คีน (1922-) นักเขียน นักแปล และนักประวัติศาสตร์และสังคมวิทยาญี่ปุ่นชาวอเมริกัน

⁶⁰ John Nathan, *Mishima: A Biography* ,(Tokyo: Turtle Publishing, 2004), p.133

⁶¹ Ibid. p.138

เอาไว้แล้ว นอกจากนั้นมิถิมาะยังยืนยันกรานหนักแน่นว่าเขาไม่ต้องการผู้หญิงที่สนใจในงานเขียนของเขา⁶²

ในเดือนมีนาคมปีเดียวกันนั้นเองที่มิถิมาะได้พบกับ ซุกิยะมะ โยโกะ (杉山瑤子:Sugiyama Yōko) หญิงสาววัย 19 ปีกำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 2 ของวิทยาลัยสตรีแห่งหนึ่ง โยโกะเป็นบุตรสาวของจิตรกรชื่อดังของญี่ปุ่น ซุกิยะมะ ยะซุชิ (杉山亭: Sugiyama Yasushi) โยโกะเป็นผู้หญิงตัวเล็กที่มีใบหน้าสวยงามซึ่งตรงตามกับที่มิถิมาะได้เขียนบรรยายเอาไว้ในเรื่องความเรื่อง “วะตะมิ โนะ มิอะอิ เค็กกง”(私の見合結婚: Watashi No Miai Kekkon) นอกจากนั้นเขายังได้เขียนเอาไว้ว่าเขาไม่สนใจนักหากว่าเจ้าสาวของเขาจะเก่งเรื่องงานบ้านงานเรือนหรือไม่หากเธอนั้นสามารถปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสมเมื่ออยู่ในสายตาสาธารณชน และจะต้องเป็นคนที่เข้าใจถึงเงื่อนไขต่างๆที่จะมาพร้อมกับกับการแต่งงานกับเขาได้เป็นอย่างดี⁶³ เงื่อนไขที่มิถิมาะกล่าวถึงนั้นอาจหมายความถึงเขาจะให้ความสำคัญกับงานเขียนของเขาก่อนครอบครัว รวมไปถึงจนถึงเรื่องส่วนตัวบางเรื่องของตัวเขาเอง จากคำบอกเล่าของโยโกะหนึ่งวันก่อนวันแต่งงานของคนทั้งคู่มิถิมาะได้เผาบันทึกประจำวันของตัวเองที่เขียนมาจนถึงเวลานั้น⁶⁴

สาเหตุหนึ่งที่ทำให้มิถิมาะเลือกแต่งงานในปี ค.ศ. 1958 อาจเป็นเพราะสุขภาพของมิถิมาะมารดาของเขาที่ป่วยเป็นโรคมะเร็งแต่ต่อมาได้รับการวินิจฉัยใหม่ว่าเขาไม่ได้ป่วยร้ายแรงอย่างที่คาดไว้ แต่ตามคำบอกเล่าของมิถิมาะในเดือนมีนาคมที่เธอล้มป่วยนั้น มิถิมาะเร่งรัดเรื่องการแต่งงานโดยที่ไม่ได้ปรึกษามารดาเลยแม้แต่น้อยซึ่งอาจเป็นไปได้ว่ามิถิมาะต้องการจัดการทุกอย่างเพื่อให้เธอแน่ใจว่าจะได้เห็นลูกชายคนโตของเธอเข้าพิธีแต่งงานก่อนที่เธอจะเสียชีวิต และอาจเป็นเพราะความต้องการของมิถิมาะเองที่ต้องการรีบแต่งงานเพราะเขาอาจต้องการเป็นแบบอย่างของคนประสบความสำเร็จในสายตาของคนทั่วไปที่เมื่อถึงวัยอันควรแล้วก็จำเป็นต้องแต่งงานมีครอบครัว พิธีหมั้นจัดขึ้นในวันที่ 9 พฤษภาคมก่อนจะมีพิธีแต่งงานที่ห้องประชุมของโคะกุซะอิบุงกะคะอิแก็ง(国際文化会館: Kokuzaibun kakaikan) ในวันที่ 30 พฤษภาคม โดยมีคะวะบะตะ ยะซุนะริ อาจารย์ของมิถิมาะไปร่วมในงานด้วย เข้าวันต่อมาทั้ง

⁶² John Nathan, *Mishima: A Biography*, (Tokyo: Turtle Publishing, 2004), p.139

⁶³ 三好行雄 『三島由紀夫必携』、学燈社、2000年11月20日.p.199.

⁶⁴ John Nathan, *Mishima: A Biography*, (Tokyo: Turtle Publishing, 2004), p.141

มิถิมาะและโยโกะเดินทางไปยังสตูดิโอถ่ายทำหนังของบริษัทดะเอะอิ (大映: Daiei) ซึ่งกำลังถ่ายทำภาพยนตร์ที่สร้างขึ้นจากนวนิยายของเขาเรื่อง *คินกะกุจิ* ทั้งคู่ได้รับความสนใจเป็นอย่างมากจากสื่อมวลชนเนื่องจากข่าวคราวของการแต่งงานในครั้งนี้เป็นเรื่องที่เป็นที่จับตามองจากคนทั้งประเทศและดูเหมือนว่ามิถิมาะจะพอใจมากกับการเป็นที่สนใจเช่นนี้⁶⁵

มิถิมาะและโยโกะทั้งคู่อาศัยอยู่ร่วมกับบิดาและมารดาของมิถิมาะ ในช่วง 11 เดือนแรกของการแต่งงาน แต่มีความตึงเครียดเกิดขึ้นระหว่างมิถิมาะและโยโกะ เนื่องจากมิถิมาะเองก็ยึดติดกับตัวมิถิมาะไม่ต่างจากที่ย่าของมิถิมาะ นะทึซึ เคยเป็นมาก่อน มิถิมาะจึงเหมือนติดอยู่ตรงกลางระหว่างผู้หญิงสองคนเหมือนกับสมัยที่เขาเป็นเด็ก แต่มิถิมาะได้พยายามรักษาสมดุลระหว่างมารดาของตนและภรรยาตลอดเวลาก่อน 11 ปีที่พวกเขาอาศัยอยู่ภายในขอบรั้วเดียวกันในบ้านหลังใหม่ที่สร้างขึ้นในปี ค.ศ. 1959 เขาแยกบ้านออกเป็นสองส่วน เขากับโยโกะอาศัยอยู่ในบ้านหลังใหญ่ทรงยุโรป และจัดให้อะสุซึกับมิถิมาะอาศัยอยู่ในเรือนญี่ปุ่นหลังเล็ก มิถิมาะมักแวะไปยังเรือนญี่ปุ่นเพื่อทักทายพูดคุยกับบิดาและมารดาของเขาในเกือบทุกวัน จนอาจกล่าวได้ว่าถึงแม้เวลาจะผ่านไปมิถิมาะก็ยังคงเป็น”ลูกชายของแม่” อยู่ตลอดเวลา

ครอบครัวของมิถิมาะย้ายเข้าไปอยู่ในบ้านหลังใหม่ที่สร้างขึ้นในเดือนพฤษภาคม ปี ค.ศ. 1959 ซึ่งมิถิมาะใช้ชีวิตอยู่ที่บ้านหลังนี้ตลอดเวลา 11 ปีสุดท้ายของชีวิต เขามักตื่นนอนในตอนบ่าย อ่านจดหมายพร้อมกับตีหมาแพ่ ในช่วงบ่ายหากไม่มีงานค้างเขาจะไปที่โรงยิม หรือไปฝึกเคนโด (剣道: Kendō) ที่สำนักเคนโด และในช่วงปีต่อมาก็เป็นการฝึกคาราเต้ (空手道: Karate) ในช่วงบ่าย เขามักจะพบกับบรรณาธิการ หรือ ผู้กำกับ นักวิจารณ์และนักเขียนคนอื่น ๆ บ้างเพื่อทำการบันทึกเสียงบทสนทนาเพื่อนำไปตีพิมพ์ในนิตยสารต่างๆ ซ้อมบทภาพยนตร์ เป็นต้น เขามักทานอาหารนอกบ้านในช่วงกลางวัน ยกเว้นในคืนที่เขาจัดงานเลี้ยงที่บ้าน มิถิมาะมักกลับถึงบ้านก่อนเวลา 23 นาฬิกาและมักอยู่ในห้องทำงานจนถึงเวลาเที่ยงคืนแต่ไม่เกินเวลา 1 นาฬิกา⁶⁶

มิถิมาะมีลูกสองคนคือ ฮิระโอะกะ โนะริโกะ (平岡紀子: Hiraoka Noriko) ที่เกิดในเดือนมิถุนายนค.ศ. 1959 และลูกชายชื่อ ฮิระโอะกะ อิชิชิโร (平岡威一郎: Hiraoka Ichirō) ที่เกิดในเดือนสิงหาคมค.ศ. 1962 หลังจากที่ยโกะให้กำเนิดลูกสาวในเดือนมิถุนายน ค.ศ. 1959

⁶⁵ John Nathan, *Mishima: A Biography* ,(Tokyo: Turtle Publishing, 2004), p145.

⁶⁶ Ibid. p.153

มิถิมาเขียนนวนิยายเรื่องยาวชื่อ *เคียวโกะ โนะ อิเอะ** (鏡子の家: Kyoko no ie)⁶⁷ เสร็จเขาใช้เวลาเขียนนวนิยายเรื่องนี้นาน 15 เดือนนับเป็นระยะเวลาในการทำงานที่ยาวนานที่สุดของมิถิมา *เคียวโกะ โนะ อิเอะ* เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างหญิงหม้ายที่ถูกสามีซึ่งรักสุนัชมามากทิ้งไปกับชายหนุ่ม 4 คนที่มาขอพบเธอและมักจะแวะเวียนมาหาที่บ้านอยู่เป็นประจำและในท้ายที่สุดหญิงหม้ายได้ตัดสินใจเดินทางไปยังประเทศเม็กซิโกกับชายหนุ่มคนหนึ่งและหลังจากที่ทั้งคู่ออกเดินทางไปได้ 2 วัน สามีที่ทิ้งเธอไปพร้อมกับสุนัขก็กลับมาที่บ้าน⁶⁸ *เคียวโกะ โนะ อิเอะ* แม้จะเป็นผลงานที่มิถิมาทุ่มเทเวลาให้มากแต่เป็นผลงานที่ได้รับคำวิจารณ์ว่า เป็นนวนิยายที่ไม่ประสบความสำเร็จของมิถิมา⁶⁹ และมิถิมาได้นำตนเองไปใส่ไว้ในตัวละครจนกลายเป็นผลงานที่มีความเป็นส่วนตัวมากเกินไป ในขณะที่ จอห์น เนธาน (John Nathan)** ได้กล่าวว่า “นวนิยายเรื่อง *เคียวโกะ โนะ อิเอะ* ที่เป็นผลงานในช่วงวัย 30 ของมิถิมากับ *คะเม็น โนะ โคะกุสะกุ* ซึ่งเป็นผลงานที่เขียนในวัย 20 มีความคล้ายคลึงกันเนื่องจากตัวละครได้แสดงให้เห็นถึงขั้นตอนในการค้นพบตัวเอง” จอห์นยังได้กล่าวเสริมว่า “ผลงานเรื่อง *เคียวโกะ โนะ อิเอะ* นั้นได้แสดงให้เห็นถึงพัฒนาการของการเปลี่ยนแนวคิดทางการเมืองเป็นฝ่ายขวาในช่วงทศวรรษที่ 60 ที่ได้พัฒนาไปสู่จุดสูงสุดเมื่อมิถิมาระทำอัตวินิบาตกรรมในปี ค.ศ. 1970”⁷⁰

มิถิมาเขียนเรื่องสั้นความยาว 40 หน้าชื่อ “ยูโกะกุ” (憂国: Yūkoku) ในปีค.ศ. 1960 แสดงให้เห็นถึงทัศนคติทางการเมืองของมิถิมาซึ่งเขาได้รับแรงบันดาลใจมาจากเหตุการณ์จริงจากการก่อการปฏิวัตินำของนายทหารแห่งกองทหารของจักรพรรดิจำนวน 1,350 คนในวันที่ 26 เดือนกุมภาพันธ์ปีค.ศ. 1936 หรือ นิ นิโระกุจิกัง (二・二六事件: Ni Ni Roku Jiken)⁷¹ ที่เรียกร้องให้รัฐบาลในตอนนั้นมอบอำนาจสั่งการทหารทั้งหมดคืนให้กับจักรพรรดิฮิโรฮิโตะ แต่การก่อการปฏิวัติครั้งนั้นไม่สำเร็จและจักรพรรดิทรงปฏิเสธที่จะรับรู้ในการกระทำของทหารกลุ่มนี้

* ตีพิมพ์ปีค.ศ. 1959

⁶⁷ 三好行雄 『三島由紀夫必携』、学燈社、2000年11月20日.p.105

⁶⁸ John Nathan, *Mishima: A Biography* ,(Tokyo: Turtle Publishing, 2004), p.105

⁶⁹ Ibid. p106

** จอห์น เนธาน (1940 – ปัจจุบัน) นักแปล และ ผู้อำนวยการสร้างภาพยนตร์ชาวอเมริกัน

⁷⁰ John Nathan, *Mishima: A Biography* ,(Tokyo: Turtle Publishing, 2004), p.168

⁷¹ 三好行雄 『三島由紀夫必携』、学燈社、2000年11月20日.p.50

ทหารเกือบทั้งหมดถูกจับกุมและประหารในเวลาต่อมาในขณะที่บางส่วนกระทำการอัตวินิบาตกรรมด้วยวิธีคว้านท้อง “ยูโกะกุ” เป็นเรื่องของทหารหนุ่มคนหนึ่งที่จะต้องไปร่วมในเหตุการณ์ในครั้งนี้ด้วย เขาถูกเรียกตัวให้ไปที่พระราชวังอิมพีเรียลในเช้าวันที่ 26 และขาดการติดต่อ กับภรรยาที่เพิ่งแต่งงานกันไป 2 วันก่อนจะกลับมาในคืนวันที่ 27 เขาบอกกับภรรยาว่าเขาไม่อาจทำใจต่อสู้กับเพื่อนทหารที่ถูกกล่าวหาว่าเป็นกบฏได้ ภรรยาของนายทหารหนุ่มกล่าวว่าเธอจะตายไปกับเขาด้วยทั้งสองคนชำระล้างร่างกายจนสะอาดก่อนที่ นายทหารจะกระทำการอัตวินิบาตกรรมด้วยการคว้านท้องโดยมีภรรยาคอยอยู่เคียงข้างก่อนที่เธอจะใช้มีดสั้นแทงคอตัวเองตายตามไป นักวิจารณ์กล่าวว่า “ยูโกะกุ” เป็นสุดยอดเรื่องอิโรติก (Erotic) ในแนวทางของมิถิมะ⁷² ในปัจฉิมลิขิตมิถิมะเขียนไปถึง “ยูโกะกุ” ว่า “ไม่ได้เป็นเรื่องตลกหรือโศกนาฏกรรม แต่เป็นเรื่องราวของความสุขซึ่งอาจมีความหมายได้ทั้ง ความสุขในแบบชาดิสต์มาไซคิสต์ตามแบบของมิถิมะ และความสุขที่ได้ตายอย่างมีเกียรติเทียบเท่ากับการได้ตายในสนามรบ⁷³

ผลงานนวนิยายเรื่อง เคียวโกะ โนะ อิเอะ และ ยูโกะกุ ของมิถิมะได้แสดงให้เห็นถึงแนวคิดของมิถิมะที่มีต่อสงครามว่าเป็นสิ่งที่สวยงามและน่ายกย่อง ต่อมาในเดือนสิงหาคม ค.ศ. 1962 ครบรอบ 17 ปีที่ประเทศญี่ปุ่นประกาศยอมแพ้สงคราม มิถิมะเขียนบทความความยาว 1 หน้ากระดาษชื่อ “โคะโนะจุนะนะเน็นโนะ “มุเซ็นโซ”” (この十七年の“無禅僧”: Kono Jūnananen no Muzensō) มิถิมะได้แสดงความคิดเห็นในบทความว่า การที่มีชีวิตอยู่ในเมืองที่อยู่เขตสงครามนั้นง่ายมาก ในขณะที่เขาคิดว่าการมีชีวิตอยู่ในโลกที่เต็มไปด้วยความสงบสุขนั้นเป็นเรื่องที่ยากมาก⁷⁴ ซึ่งบทความนี้ตีพิมพ์ จนอาจกล่าวได้ว่าความคิดของมิถิมะที่โหยหาสงครามนั้นมีเพิ่มมากขึ้น

มิถิมะเขียนนวนิยายเรื่อง โกะโงะ โนะ เอะอิโกะกุ (午後の曳航: Gogo no eigō) * เป็นเรื่องของกลาสีหนุ่มที่มีความเพ้อฝันเกี่ยวกับความตายในท้องทะเล เขาพบรักกับแม่หม้ายลูกติด ทั้ง 2 คนรักกันมาก นวนิยายเรื่อง โกะโงะ โนะ เอะอิโกะกุ ขายได้ 50,000 เล่มซึ่งถือเป็นจำนวนที่น้อยเมื่อเทียบกับยอดขายนวนิยายเรื่องอื่นๆของมิถิมะนับเป็นจุดเริ่มของการเสื่อม

⁷² 三好行雄 『三島由紀夫必携』、学燈社、2000年11月20日.p.107-107

⁷³ John Nathan, *Mishima: A Biography*, (Tokyo: Turtle Publishing, 2004), p.177

⁷⁴ 三島由紀夫. 「この十七年の“無禅僧”」. 『三島全集第30巻三島全集』、1975. pp.268-269

* ตีพิมพ์ปีค.ศ. 1963

ความนิยมที่มีมิมิยะเคยมีในทศวรรษที่ 50 เนื่องจากผลงานของเขาหลังจาก *โกะโงะ โนะ เอะอิโกะ* อู เช่น *คินู โตะ เมะอิชะทซุ* (絹と明察: Kinu To Meitsu) * ซึ่งเนธานกล่าวว่า อาจเป็นเพราะมิมิยะสูญเสียฐานของนักอ่านที่อยู่ในระดับอุดมศึกษาให้กับนักเขียนคนอื่นๆ เช่น อิมิวะระ ฉินตะโร (石原信太郎: Ishiwara Shintarō) ** อะเบะ โคโบ (阿部公房: Kōbo Abe) *** และโอเอะ เค็นซะบุโร† (Ōe Kenzaburō: 大江健三郎)⁷⁵ มิมิยะฝึกเค็นโดอย่างจริงจังระหว่าง ค.ศ. 1963-1964 หลังจากที่เขาเริ่มฝึกเค็นโดเมื่อ ค.ศ. 1959 จอห์นกล่าวว่า มิมิยะได้เขียนอธิบายความรู้สึกของตนเองในงานเขียนชิ้นหนึ่งว่าเขาฝึกเค็นโดด้วยความหลงใหลในกีฬาชนิดนี้ และค้นพบความรู้สึกสดชื่นที่ทำให้ตนเองรู้สึกมีชีวิตชีวาขึ้นมาอีกครั้งจากการตะโกนก่อนใช้ดาบไม้เข้าปะทะกันของนักเค็นโด จึงอาจกล่าวได้ว่ามิมิยะได้เรียนรู้วิธีที่จะทำให้ตนเองรู้สึกมีชีวิตจริงๆ เมื่อเขาหันหลังให้กับชีวิตประจำวันและก้าวเข้าสู่การความหลงใหลของตัวเองที่มีต่อการตายเยี่ยงนักรบด้วยดาบแบบซามูไรซึ่งอาจกล่าวได้ว่าการที่มีมิมิยะหันมาจริงจังกับการออกกำลังกายนี้แสดงให้เห็นว่ามิมิยะยังคงหลงใหลในความรุนแรงและจินตนาการของการต่อสู้และสงคราม⁷⁶

มิมิยะยังได้แสดงความหลงใหลของตนเองที่มีต่อการตายด้วยดาบในภาพยนตร์สั้นเรื่อง “ยูโกะกุ” (憂国: Yūkoku) †† ภาพยนตร์ที่สร้างขึ้นจากเรื่องสั้น “ยูโกะกุ” ที่เขียนเมื่อ ค.ศ. 1960 มิมิยะเก็บโครงการสร้างภาพยนตร์ของเขาเอาไว้เป็นความลับ คนจำนวนไม่กี่คนเท่านั้นที่รู้เรื่องนี้เพราะมิมิยะต้องการจะนำภาพยนตร์สั้นเรื่องนี้ฉายในต่างประเทศก่อนที่จะนำมาฉายในประเทศญี่ปุ่น มิมิยะต้องการทราบถึงปฏิกิริยาของผู้ชมในต่างประเทศก่อน เนื่องจากเขารู้ว่านักวิจารณ์จะวิจารณ์ภาพยนตร์เรื่องนี้ว่าเป็น”การเล่นสนุกอีกเรื่องของมิมิยะ” ภาพยนตร์ถูกนำไปฉายเป็นครั้งแรกที่ปารีส ค.ศ. 1965 ซึ่งได้รับเสียงวิจารณ์ที่ดีจากนักวิจารณ์และผู้ชมชาวฝรั่งเศส ขณะที่ในประเทศญี่ปุ่นภาพยนตร์สั้นเรื่องนี้ถูกนำไปฉายในงานเทศกาลภาพยนตร์ที่จัดขึ้นในเดือน

* ตีพิมพ์ปี ค.ศ. 1963

** อิมิวะระ ฉินตะโร (1923 – ปัจจุบัน) นักเขียนและนักการเมืองชาวญี่ปุ่น โอเอะ เค็นซะบุโร (1935 – ปัจจุบัน) นักเขียนชาวญี่ปุ่น ได้รับรางวัลโนเบลสาขาวรรณกรรมใน ค.ศ. 1994

*** อะเบะ โคโบ (1924-1993) นักเขียน นักเขียนบทละครและผู้กำกับการแสดงชาวญี่ปุ่น

† โอเอะ เค็นซะบุโร (1935 – ปัจจุบัน) นักเขียนชาวญี่ปุ่น ได้รับรางวัลโนเบลสาขาวรรณกรรมใน ค.ศ. 1994

⁷⁵ John Nathan, *Mishima: A Biography* ,(Tokyo: Turtle Publishing, 2004), p. 192

⁷⁶ Ibid. pp.197-198

†† ชื่อภาษาอังกฤษ คือ Patriotism ฉายในโรงภาพยนตร์ในประเทศญี่ปุ่น ในปี ค.ศ. 1966

มกราคมและเกิดกระแสวิพากษ์วิจารณ์ขึ้นมาทันทีที่เข้าฉายเนื่องจากมีสตรีบางคนเข้าไปชมเป็น
ลมเนื่องจากจากการคว้านท้องของนายทหารหนุ่มที่แสดงโดยมิถิมาเอง สื่อมวลชนให้ความสนใจ
กับภาพยนตร์สั้นเรื่องนี้เป็นอย่างมาก⁷⁷

2.10 มิถิมากับผลงานช่วงปลายและบทสุดท้ายของชีวิต

มิถิมะประกาศกับสื่อมวลชนในเดือนมีนาคม ค.ศ. 1965 ว่าเขาจะเขียนนวนิยาย
ชุดไฮโซ โนะ อุมิ ที่มีความยาว 3,000 หน้าซึ่งเขาอาจจะต้องใช้เวลา 6 ปีกว่าเขาจะเขียนเสร็จ
นวนิยายเรื่องแรกที่มีมิถิมะเขียนและลงตีพิมพ์ในนิตยสารของสำนักพิมพ์ชินโชะคือเรื่อง
ฮะรุ โนะ ยูกิ ที่เขาเขียนจบในเดือนพฤศจิกายน ค.ศ. 1966 หลังจากนั้นมิถิมะเริ่มเขียนนวนิยาย
เรื่อง ฮมปะ ทันที มิถิมะเขียนเรื่อง ฮมปะ เสร็จในเดือนพฤษภาคมต่อมาในเดือนกรกฎาคมเขา
เริ่มเขียนนวนิยายเรื่องที่ 3 ชื่อ อะกะทซุกิ โนะ เทะระ และมิถิมะได้เขียนนวนิยายเล่มสุดท้ายใน
ชุดคือ เท็นนินโกะซุกิ มิถิมะเขียนนวนิยายเรื่องนี้เสร็จในเดือนกันยายนก่อนที่จะเสียชีวิตใน
เดือนพฤศจิกายนในปีเดียวกัน⁷⁸

มิถิมะเดินทางไปท่องเที่ยวรอบโลกกับโยโกะภรรยาของเขาในเดือนกันยายน
ค.ศ. 1965 ส่วนหนึ่งในการเดินทางนั้นเพื่อหาข้อมูลสำหรับการเขียนนวนิยายเรื่อง อะกะทซุกิ โนะ
เทะระ ซึ่งมีตัวละครที่กลับชาติมาเกิดเป็นเชื้อพระวงศ์ในประเทศไทย แต่ก่อนที่มิถิมะจะเดินทาง
มายังประเทศไทยเขาเดินทางไปยังนิวยอร์กเพื่อประชาสัมพันธ์นวนิยายของเขาเรื่อง โกะโงะ โนะ
เอะอิ โกะคุ ชื่อภาษาอังกฤษคือ *The Sailor Who Fell from Grace with The Sea* ** ก่อนที่เขาจะ
เดินทางไปยังฝรั่งเศสเพื่อร่วมการฉายรอบปฐมทัศน์ของภาพยนตร์สั้นของเขาเรื่อง “ยูโกะกุ”
ก่อนที่จะเดินทางมายังจุดหมายปลายทาง คือ ประเทศไทยเพื่อเก็บข้อมูลเกี่ยวกับ
วัดอรุณราชวรารามเพื่อเขียนนวนิยายเรื่อง อะกะทซุกิ โนะ เทะระ ระหว่างการเดินทางนั้นมิถิมะ
ได้ยื่นข่าวเกี่ยวกับรางวัลโนเบลว่าเขาเป็นหนึ่งในจำนวนนักเขียนที่ได้รับการเสนอชื่อเข้าชิงรางวัล

⁷⁷ John Nathan, *Mishima: A Biography* ,(Tokyo: Turtle Publishing, 2004), pp.199-201

* ตีพิมพ์ ปีค.ศ. 1968

⁷⁸ John Nathan, *Mishima: A Biography* ,(Tokyo: Turtle Publishing, 2004), p.202

** ตีพิมพ์ ปีค.ศ. 1965

โนเบลสาขาวรรณกรรมแต่มีมิเมะก็พลาดรางวัลในปีนั้นโดยผู้ที่ได้รับรางวัลคือนักเขียนชาวรัสเซียชื่อ มิคาอิล โซโลคอฟ (Michail Sholokhov)⁷⁹

มิเมะเขียนเรื่องสั้นชื่อ “เอะอิเรอิ โนะ โคะเอะ”^{**} (英霊の声:Eirei No Koe)⁸⁰ ในเดือนมกราคม ค.ศ. 1966 เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับอาจารย์คนหนึ่งเรียกกวีญญาณของทหารจากเหตุการณ์ นิ นิโระกุจิเก็งให้ออกมาพูดคุยกัน หัวข้อในการพูดคุยนั้นมีทั้งเรื่องของเหตุการณ์ นิ นิโระกุจิเก็ง ระบบจักรพรรดิและความหมายของประเทศญี่ปุ่นหลังสงคราม “เอะอิเรอิ โนะ โคะเอะ” ได้รับเสียงวิจารณ์จากนักวิจารณ์ว่าเป็นผลงานที่มีแก่นของเรื่องสวนทางกับยุคสมัยและเป็นผลงานที่มีนัยยะทางการเมือง⁸¹ ต่อมิเมะเขียนบทความชื่อ “ทะอิวะะ นิสงรง” (対話・日本論: Taiwa Nihonton)^{***} ร่วมกับฮะยะมิ ฟุซะโอะ (林房雄: Hayashi Fusao)[†] นักเขียนที่มีแนวคิดขว้างจัดลงในนิตยสารกุนโซ (群像: Gunzō) ฉบับเดือนตุลาคม บทความเรื่อง “ทะอิวะะ นิสงรง” นี้มีนักวิจารณ์ตีความว่าแสดงให้เห็นถึงความคิดของมิเมะที่มีต่อระบอบจักรพรรดิว่าเป็นเสมือนกับแนวคิดทางศิลปะที่บริสุทธิ์⁸² ต่อมาฮะยะมิได้แนะนำให้มิเมะรู้จักกับนักเขียนและนักวิจารณ์ในกลุ่มที่มีแนวคิดทางการเมืองแบบเดียวกันในเดือนธันวาคมปีเดียวกัน⁸³

มิเมะใช้ชื่อจริงของตัวเองเขียนใบสมัครเข้าร่วมกับกองกำลังป้องกันตนเองซึ่งก่อตั้งขึ้นภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ในเดือนเมษายน ค.ศ. 1967 โดยเข้าร่วมในการฝึกหลักสูตรขั้นพื้นฐานระยะเวลา 46 วันที่ศูนย์ฝึกใกล้กับภูเขาไฟฟูจิ มิเมะอ้างเหตุผลที่เขาเข้าร่วมการฝึกกับ

* มิคาอิล โซโลคอฟ (1905-1984) นักเขียนชาวรัสเซีย ได้รับรางวัลโนเบลสาขาวรรณกรรม ปี 1965 จากผลงานเรื่อง “And Quiet Flow the Don” ซึ่งเป็นผลงานที่สะท้อนแนวคิดสังคมนิยม (Socialist Realism) ผลงานเรื่องนี้เป็นผลงานที่มีผู้อ่านมากที่สุดเรื่องหนึ่งของโซเวียต

⁷⁹ John Nathan, *Mishima: A Biography*, (Tokyo: Turtle Publishing, 2004), pp.202-203

^{**} ตีพิมพ์ ปีค.ศ. 1966

⁸⁰ 三好行雄. 『三島由紀夫必携』、学燈社、2000年11月20日.p.114

⁸¹ Ibid. p.114

^{***} ตีพิมพ์ ปีค.ศ. 1966

[†] ฮะยะมิ ฟุซะโอะ (1903-1075) นักเขียน นักวิจารณ์วรรณกรรมชาวญี่ปุ่น

⁸² 三好行雄. 『三島由紀夫必携』、学燈社、2000年11月20日.p.207

⁸³ John Nathan, *Mishima: A Biography*, (Tokyo: Turtle Publishing, 2004), p. 217

กองกำลังป้องกันตนเองว่า เขาเป็นห่วงการป้องกันประเทศญี่ปุ่น⁸⁴ และการที่มีมิมิเมเข้าร่วมฝึกกับกองกำลังป้องกันตนเองของญี่ปุ่นนั้นเป็นขั้นตอนหนึ่งในการฝึกตัวเองของมิมิเมเพื่อที่จะเป็นชาмуไรซึ่งตามแนวคิดของมิมิเมการเตรียมตัวเพื่อเป็นชาмуไรเท่ากับการเตรียมตัวเองให้พร้อมสำหรับความตาย⁸⁵ ต่อมาในเดือนมีนาคม ค.ศ. 1968 มิมิเมได้ชักชวนกลุ่มนักศึกษาจำนวน 23 คนที่เขารู้จักจากการแนะนำของฮะยะชิให้เข้าร่วมฝึกกับกองกำลังป้องกันตนเอง⁸⁶ และต่อมาเขาได้ชักชวนคนหนุ่มอีก 21 คนเข้าร่วมฝึกกับกองกำลังป้องกันตนเองอีกครั้งในเดือนกรกฎาคมและในเดือนเดียวกันนี้เองที่มีมิมิเมได้เขียนบทความชื่อ “bungka bōeiron” (文化防衛論: Bunkabōeiron)* ที่มีเนื้อหาวิพากษ์วิจารณ์ความตกต่ำของวัฒนธรรมของญี่ปุ่นที่เกิดขึ้นในเวลานั้นและได้กล่าวว่า ประเทศญี่ปุ่นมีจักรพรรดิเป็นรากฐานของความงาม จารีตและวัฒนธรรมของประเทศญี่ปุ่น ซึ่งจอห์นได้กล่าวว่า หากมิมิเมเห็นว่าจักรพรรดิในความคิดของเขาคือรากฐานของวัฒนธรรมของญี่ปุ่นแล้วก็อาจกล่าวได้ว่าในความเห็นของมิมิเมระบอบจักรพรรดินั้นกำลังถูกทำให้ตกต่ำหลังจากที่ญี่ปุ่นแพ้สงครามโลกครั้งที่ 2 ตามรัฐธรรมนูญที่ร่างขึ้นภายหลังสงครามจักรพรรดิของญี่ปุ่นจะคงสถานะเป็นเพียงสัญลักษณ์ของรัฐและเป็นศูนย์รวมจิตใจของคนในชาติเท่านั้น จึงอาจเป็นสาเหตุให้มิมิเมรวมกลุ่มนักศึกษาที่เห็นด้วยกับแนวความคิดของเขาว่าญี่ปุ่นควรมีกองทัพเพื่อปกป้องประเทศและจักรพรรดิโดยให้สมาชิกมารวมตัวกันเป็น กลุ่มทะเตะ โนะกะอิ⁸⁷

มิมิเมได้รับการบรรจุชื่อให้อยู่ในรายชื่อของผู้ที่มีชื่อเสียงที่สุดในโลก 100 คน (Top 100 People in The World) จากนิตยสารเอสไควร์ (Esquire Magazine) จากนวนิยายของเขาที่ได้รับการแปลเป็นภาษาอังกฤษในช่วง ค.ศ. 1950 เป็นต้นมาโดยได้รับการขนานนามให้ว่าเป็น เอร์เนสต์ เฮมมิงเวย์ (Ernest Hemingway) ** ของญี่ปุ่นในเดือนมีนาคม⁸⁸ ค.ศ. 1970 ซึ่งบ่ง

⁸⁴ John Nathan, *Mishima: A Biography*, (Tokyo: Turtle Publishing, 2004), p.221

⁸⁵ Ibid. p.223

⁸⁶ 杉山隆男. 『「兵士」になれなかつた三島由紀夫』,小学館,2010年4月11日, p.16

* ตีพิมพ์ปีค.ศ. 1968

⁸⁷ 佐藤秀明. 「三島由紀夫を知る 18のキーワード」 『Kawade ムック文芸別冊 [絵特集] 三島由紀夫』、河出書房新社、2005年11月25日 p.171

** เอร์เนสต์ เฮมมิงเวย์ (1899-1961) นักเขียนชาวอเมริกัน ได้รับรางวัลโนเบลสาขาวรรณกรรม ค.ศ. 1954 ผลงานที่เป็นที่รู้จักคือ *เม่าผจญทะเล* (The Old Man and the Sea)

บอกได้ถึงความนิยมในตัวของมิถิมาที่มีต่อผู้อ่านในระดับสากลได้เป็นอย่างดี และในปีเดียวกันนั้นเองที่มิถิมาก็เริ่มวางแผนร่วมกันกับกลุ่มทะเลเตะ โนะ กะอิ มิถิมะต้องการเรียกร้องให้มีการเปลี่ยนแปลงรัฐธรรมนูญเสียใหม่โดยได้วางแผนกับสมาชิกในระดับหัวหน้าของกลุ่มทะเลเตะ โนะ กะอิ ว่า จะใช้กำลังคนเข้าล้อมรัฐสภา กลุ่มทะเลเตะโนะกะอิวางแผนที่จะเรียกร้องให้กองกำลังป้องกันตนเองให้การสนับสนุนกำลังพลที่จะใช้ในการเข้าล้อมรัฐสภาด้วยการชูที่จะทำลายปืนใหญ่ที่อยู่ในศูนย์ของกองกำลังป้องกันตนเอง หรือ จับผู้บัญชาการเป็นตัวประกัน และเป็นที่ยอมรับกันดีในกลุ่มทะเลเตะ โนะ กะอิ ว่ามิถิมะมีความต้องการที่จะตายในภารกิจนี้ตามที่เขาดำเนินมาโดยตลอด มิถิมะเริ่มทำตามแผนการของตนเองพูดคุยกับบรรณาธิการของเขาว่าหลังจากจบนวนิยายชุด เรื่อง ไฮโซ โนะ อุมิ แล้วเขาจะไม่เขียนนวนิยายเรื่องอื่นตามที่เคยมีการพูดคุยกันไว้ นอกจากนั้นมิถิมะยังได้เรียกพบทนายของตนเองเพื่อทำเอกสารในการถือครองลิขสิทธิ์ผลงานเขียนซึ่งมียอดขายดีมาโดยตลอดของเขาให้กับมารดา คือเรื่อง *คะเม็น โนะ โคะกุสะกุ* และ *อะอิ โนะ คะวะเกะกิ*⁸⁹ ต่อมาในเดือนสิงหาคมเดินทางไปพักร้อนกับครอบครัวระหว่างนั้นเขาเขียนนวนิยายเรื่อง *เท็นนินโกะซุอิ* เสร็จเร็วกว่ากำหนดการที่เคยประกาศเอาไว้ถึง 1 ปี มิถิมะจัดแสดงนิทรรศการภาพถ่ายของเขาที่ชื่อ “มิถิมะยุกิโอะเต็น” (三島由紀夫展: Mishima Yukio Ten) ที่ศูนย์การค้าในย่านอิเกะบุคุโระ (池袋: Ikebukuro) ในโตเกียว ระหว่างวันที่ 11-17 เดือนพฤศจิกายนในงานนิทรรศการมีการจัดแสดงภาพของเขาตั้งแต่วัยเด็กรวมไปจนถึงภาพเปลือยของเขาเองด้วย งานนิทรรศการในครั้งนั้นเรียกความสนใจจากผู้เข้าชมได้ไม่น้อย⁹⁰

วันที่ 25 พฤศจิกายน มิถิมะและพวกจากกลุ่มทะเลเตะ โนะ กะอิอีก 4 คนสวมเครื่องแบบประจำกลุ่มและเดินทางไปยังกองบัญชาการของกองกำลังป้องกันตนเองที่อิซิงะยะ (市ヶ谷: Ichigaya) พวกเขาขอเข้าพบกับผู้บัญชาการมะชิตะ คะเนะโตะชิ (益田兼利: Mashita Kanetoshi) มิถิมะและพวกจับผู้บัญชาการไว้เป็นตัวประกันและยื่นจดหมายบอกความต้องการให้กองกำลังป้องกันตนเองที่ทำงานในสำนักงานเขตตะวันออกมารวมตัวกันที่หน้าตึก และเข้าฟังการกล่าวสุนทรพจน์ของเขาอย่างสงบ มิถิมะยังเรียกร้องให้สมาชิกของกลุ่มทะเลเตะ โนะ กะอิ ที่เหลือไปรวมตัวกันที่ อิซิงะยะ คะอิกัง (市ヶ谷会館: Ichigaya Kaikan) ที่

⁸⁸ 三好行雄. 『三島由紀夫必携』、学燈社、2000年11月20日 p.211

⁸⁹ John Nathan, *Mishima: A Biography* ,(Tokyo: Turtle Publishing, 2004), p.264

⁹⁰ 三好行雄. 『三島由紀夫必携』、学燈社、2000年11月20日 p.211

เขาจะให้เป็นศูนย์บัญชาการ และข้อสุดท้ายคือเรียกร้องให้ไม่มีปฏิบัติการเพื่อปราบปรามไปจนกว่าจะถึงเวลา 13 นาฬิกา 10 นาที มิฉิมะยังยื่นข้อเสนอว่าถ้าทุกอย่างเป็นไปได้ตามที่เขาต้องการผู้บัญชาการมะฉิตะจะถูกส่งตัวคืนอย่างปลอดภัย เวลา 12 นาฬิกาหลังจากที่มีคนมารวมตัวกันกว่า 800 คนที่หน้าตึกศูนย์บัญชาการ มิฉิมะเริ่มกล่าวสุนทรพจน์ที่เตรียมมาที่ระเบียงบนชั้น 2 ของตึก ระหว่างนั้นกองกำลังป้องกันตนเองเรียกให้ตำรวจนครบาลมายังที่เกิดเหตุมีเฮลิคอปเตอร์บินสำรวจสถานการณ์ มิฉิมะกล่าวสุนทรพจน์ไปได้เพียง 7 นาทีจากทั้งหมดกว่า 30 นาทีแต่ไม่มีผู้ใดรับฟัง เพราะเหล่าทหารของกองกำลังป้องกันตนเองได้แต่ตะโกนให้มิฉิมะลงมา จากตึกและปล่อยผู้บัญชาการให้เป็นอิสระ มิฉิมะกลับเข้าไปในตึกอีกครั้งและกระทำอัตวินิบาตกรรมด้วยการคว้านท้องโดยมีสมาชิกในกลุ่มทะเลาะ โนะ กะอิ ที่มาด้วยกันใช้ดาบซามูไรฟันคอของเขาจากด้านหลัง มิฉิมะเสียชีวิตด้วยวัย 45 ปี สมาชิกคนหนึ่งคว้านท้องตัวเองจนและถูกตัดคอจนเสียชีวิตในขณะที่สมาชิกอีก 2 คนถูกจับและสมาชิกกว่า 90 คนที่เหลือของกลุ่มไม่ทราบเกี่ยวกับแผนการใดๆ ของมิฉิมะเลย⁹¹

งานศพของมิฉิมะถูกจัดขึ้นเป็นการภายใน ทางครอบครัวสวมเครื่องแบบของกลุ่มทะเลาะ โนะ กะอิให้ตามคำขอสุดท้ายที่เขียนไว้ในจดหมายที่ถูกส่งให้เพื่อนคนหนึ่งก่อนหน้าที่จะเกิดเหตุการณ์ในวันที่ 25 พฤศจิกายน มิฉิมะต้องการให้นำดาบซามูไรบรรจุใส่โลงไปพร้อมกับตนเอง โยโกะภรรยาของเขาบรรจุกระดูกและปากกาหมึกซึมลงไปในโลงศพให้กับมิฉิมะด้วย⁹²

จากการศึกษาประวัติของ มิฉิมะ ยูกิโอะ ผู้วิจัยเห็นว่า มิฉิมะ ยูกิโอะ นั้นถือเป็นนักเขียนที่มีความสามารถหลากหลายทั้งการประพันธ์นวนิยาย เรื่องสั้น บทละคร เขาเป็นผู้ที่มีความรู้และความหลงใหลตำนานโบราณของญี่ปุ่นไม่เพียงเท่านั้นเขายังมีความสนใจและหลงใหลเป็นอย่างมากในตำนานเทพของกรีกจนนำมาเป็นต้นแบบในการเขียนนวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ* ดังที่ได้กล่าวไปแล้ว นอกจากนั้นยังเคยเป็นนักแสดงในภาพยนตร์และละครเวที มิฉิมะทำทนายทั้งด้านชีวิตจำกัดของร่างกายและจิตใจของตนเองผ่านการเล่นกีฬา นับตั้งแต่เขาเดินทางกลับมาจากการท่องเที่ยวไปยังประเทศกรีซที่อาจพูดได้ว่าเป็นประเทศที่ให้แรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานและเปลี่ยนชีวิตของมิฉิมะไปตลอดกาล การให้ความสำคัญกับสุขภาพความแข็งแรงทางร่างกาย และจิตใจของมิฉิมะนั้นสามารถเห็นได้จากเนื้อเรื่องของนวนิยายเรื่อง

⁹¹ John Nathan, *Mishima: A Biography*, (Tokyo: Turtle Publishing, 2004), p.281

⁹² Ibid. p.281

ฉิโอะสะอิ ที่ผู้วิจัยขอสรุปย่อเอาไว้เพื่อสรุปเรื่องราวสำคัญที่เกิดขึ้นในตัวบท ก่อนที่จะกล่าวถึงหัวข้อ สังคมจารีตในนวนิยาย เรื่อง ฉิโอะสะอิ ในบทต่อไป

2.11 เรื่องย่อของนวนิยายเรื่อง ฉิโอะสะอิ

หลังจากที่บิดาตายในสงคราม คุโบะ ฉินจิ (久保新治: Kubo Shinji) เด็กหนุ่มอายุ 17 ปี ต้องทำงานอยู่ในเรือประมงขนาดเล็กเพื่อหาเลี้ยงมารดา โทะมิ (とみ: Tomi) และน้องชาย ฮิโรชิ (宏: Hiroshi) หลังจากเรียนจบจากโรงเรียนมัธยม ทั้งสามคนอาศัยอยู่ในหมู่บ้านชาวประมงบนเกาะอุตะชิมะ ฉินจิได้พบกับ ฮะทซึเอะ (初江: Hatsue) ลูกสาวของมิยะตะ เทะรุกิจิ (宮田照吉: Miyata Terukiji) เศรษฐีเจ้าของเรือผู้ร่ำรวยที่สุดในหมู่บ้านที่เพิ่งถูกเรียกตัวกลับมาซึ่งเกาะหลังจากที่พี่ชายของเธอได้เสียชีวิตลง

ในขณะเดียวกันก็มีข่าวในกลุ่มคนหนุ่มของหมู่บ้านบนเกาะอุตะชิมะว่า ผู้นำของกลุ่มคนหนุ่มซึ่งเป็นลูกชายของหัวหน้าสหกรณ์ชาวประมงอย่างคะวะโมะโตะยะชิโอะ (川本安夫: Kawamoto Yasuo) จะได้เป็นลูกเขยของเทะรุกิจิ ฉินจิได้ยินข่าวเช่นนั้นก็ไปขอพรกับศาลเจ้าว่าสักวันหนึ่งขอให้เขามีเรือเป็นของตนเองและมีผู้หญิงอย่างลูกสาวของเทะรุกิจิมาเป็นภรรยาด้วย และเหมือนพระเจ้าดลบันดาล ต่อมาฉินจิก็ได้มีโอกาสพูดคุยกับฮะทซึเอะในเวลาต่อมา และทั้งสองก็รู้สึกชอบพอกันในที่สุด

วันหนึ่งมีพายุเข้ามาที่เกาะจนวันนั้นต้องงดการออกไปโดยปริยาย ฉินจิวิ่งฝ่าลมฝนไปพบกับฮะทซึเอะตามที่ได้นัดหมายเอาไว้แต่ฮะทซึเอะยังไม่ถึง เด็กหนุ่มก็ไฟแล้วถอดเสื้อผ้าออกพิ้งให้แห้งเขานั่งรอฮะทซึเอะจนหลับไป ตื่นขึ้นมาอีกครั้งเห็นฮะทซึเอะยืนกึ่งเปลือยฝังไฟอยู่ เขาแสวงหลับแล้วเฝ้าดูจนอีกฝ่ายรู้สึกตัว ฮะทซึเอะรู้สึกเขินอายแต่เมื่อฉินจิเองก็ถอดเสื้อออกเป็นเพื่อนกัน แล้วจึงลดความเขินอายลง ฉินจียากจะกระทำมากกว่าถอดฮะทซึเอะเอาไว้แต่ฮะทซึเอะไม่ยอมบอกว่าเธอจะให้มันเป็นเจ้าสาวของฉินจิอย่างถูกต้องเสียก่อน ทั้งสองจึงได้แต่โอบกอดกันเอาไว้ จนเมื่อพายุสงบลงแล้ว ฉินจิจึงจูมมือฮะทซึเอะไปส่งที่บ้าน โดยที่ไม่รู้ว่า ชิโยะโกะ ลูกสาวของผู้ดูแลประภาคารที่แอบชอบฉินจินั้นเห็นทั้งสองคนอยู่ด้วยกัน ชิโยะโกะรู้สึกอิจฉาจึงได้นำข่าวนี้ออกกับยะชิโอะจนกลายเป็นข่าวลือสะพัดไปทั่วทั้งเกาะอุตะชิมะว่า ฉินจิและฮะทซึเอะนั้นมีความสัมพันธ์กันแล้ว ยะชิโอะรู้สึกอิจฉาฉินจิเมื่อได้ยินข่าวลือ เขาวางแผนจะไปจุดตัวฮะทซึเอะระหว่างที่เธอมีเวรต้องไปตักน้ำกลางดึก แต่ฮะทซึเอะต่อสู้ขัดขืนจนยะชิโอะต้องล้มเลิกแผนการ เขาเสนอว่าจะยอมทำตามสิ่งที่ฮะทซึเอะขอหากว่าเธอจะไม่นำ

เรื่องที่เขาพยายามจะปลุกปล้ำเธอไปบอกกับเทะรุกิจิผู้เป็นบิดา สะทึซุเอะจึงบอกให้ยะซุโอะช่วยหาบั้งใส่น้ำกลับไปส่งที่บ้าน

ต่อมาบิดาของสะทึซุเอะรู้ข่าวลือเข้าจึงห้ามไม่ให้สองหนุ่มสาวพบเจอกัน สะทึซุเอะทุกขใจมากจึงฝากจดหมายไปกับจูกิจิซึ่งเป็นนายเรือของฉินจิ และแอบลักลอบส่งจดหมายและข่าวคราวกัน ระหว่างที่มีข่าวลือแพร่สะพัด มารดาของฉินจิและกลุ่มหญิงที่ทำอาชีพดำน้ำเก็บหอย ได้เห็นหน้าอกของสะทึซุเอะในระหว่างนั่งพูดคุยกันตามประสาระหว่างพักจากงาน ทำให้ทุกคนในกลุ่มหญิงดำน้ำนั้นได้รู้ถึงข้อเท็จจริงว่า สะทึซุเอะยังคงเป็นสาวบริสุทธิ์หาใช่ตามข่าวลือไม่

ต่อมาบิดาของสะทึซุเอะได้บอกให้กัปตันเรือขนส่งสินค้าของตนมาชักชวนให้ฉินจิไปฝึกงานบนเรือโดยที่การไปฝึกงานในครั้งนี้ ยะซุโอะเองก็จะลงเรือไปในฐานะเดียวกัน ฉินจิช่วยเหลือและทำงานบนเรืออย่างแข็งขันโดยได้กำลังใจจากรูปถ่ายของสะทึซุเอะที่แอบฝากมากับมารดาของเขา ในขณะที่ยะซุโอะนั้นก็ยุ่งงานและเกียจคร้านโดยอ้างว่าอย่างไรเสียเรือลำนี้ก็ต้องเป็นของเขาอยู่แล้วเมื่อเขาได้แต่งงานกับสะทึซุเอะ เรือลำนั้นติดพายุอยู่ที่โอะกินะวะ (沖繩: Okinawa) พายุนั้นรุนแรงมากจนต้องผูกเรือเข้ากับทุ่นที่อยู่กลางน้ำ แต่ลวดเหล็กที่ใช้ยึดเรือไว้กับทุ่นเส้นหนึ่งขาด จนต้องให้คนนำเชือกกุ้ชีพไปผูกเข้ากับทุ่น ฉินจิอาสาเสี่ยงภัยว่ายน้ำไปผูกเชือกเอาไว้กับทุ่นได้สำเร็จเขาารู้สึกว่ารูปของสะทึซุเอะนั้นช่วยปกป้องรักษาให้เขาปลอดภัย

เมื่อกลับมาถึงเกาะภรรยาผู้ดูแลประภาคารรู้สึกไม่สบายใจที่ชิโยะโกะยังไม่ยอมกลับจากมหาวิทยาลัยที่โตเกียวทั้งๆที่เป็นช่วงปิดเทอม จนได้รับจดหมายสารภาพผิดจากลูกสาวว่าเธอรู้สึกผิดที่เป็นคนปล่อยข่าวลือเรื่องของฉินจิกับสะทึซุเอะจนทำให้ทั้งสองคนถูกกีดกันจากผู้ใหญ่ และเธอจะไม่ยอมกลับบ้านจนกว่ามารดาจะไปเป็นธุระจัดการให้ทั้งสองคนได้แต่งงานกัน ภรรยาของผู้ดูแลประภาคารร้อนใจในเรื่องที่เกิดขึ้นและกลัวว่าลูกสาวจะรู้สึกผิดจนคิดฆ่าตัวตาย จึงรีบไปพบกับเทะรุกิจิเพื่อบอกเรื่องราวทั้งหมด แต่เมื่อไปถึงเทะรุกิจิกลับบอกว่าจะให้ฉินจินั้นหมั้นหมายกับสะทึซุเอะได้เนื่องจากได้ยินจากกัปตันเรือว่าฉินจิได้สร้างผลงานเอาไว้ดีมาก เขาให้ความเห็นว่าคนหนุ่ม นั้นก็จะต้องเป็นคนที่เป็นไปด้วยพลังเช่นเดียวกับฉินจิ

ทั้งสะทึซุเอะและฉินจิต่างยินดีที่ได้หมั้นหมายและเป็นที่ยอมรับในสายตาของผู้ใหญ่ สองหนุ่มสาวนำปลากะพงไปมอบให้กับผู้ดูแลประภาคารและภรรยา ผู้ดูแลประภาคารนั้นให้ฉินจิพาสะทึซุเอะขึ้นไปชมทิวทัศน์บนประภาคาร ฉินจิเอารูปของสะทึซุเอะให้เธอดู หญิงสาวเชื่อว่ารูปภาพของเธอนั้นได้ช่วยปกป้องให้ฉินจิปลอดภัยกลับมา แต่ในขณะที่เดียวกันฉินจิเชื่อว่าเหตุที่เขารอดกลับมาได้นั้นก็เพราะพลังกำลังของตัวเอง

บทที่ 3

สังคมจารีตบนเกาะอุตะจิมะในนวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ*

3.1 ความหมายของสังคมจารีต

พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยา อังกฤษ-ไทย ให้ความหมายว่า สังคม (Society) คือ “คนจำนวนหนึ่งที่มีความสัมพันธ์ต่อกันตามระเบียบกฎเกณฑ์โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญร่วมกัน”¹ และ วิลเลียม เอ. ฮาวิลแลนด์ (William A. Haviland) ได้ให้นิยามว่า “สังคม คือ ประชาชนกลุ่มหนึ่งที่อยู่ในดินแดนดินแดนหนึ่งและมีประเพณีวัฒนธรรมที่เหมือนกัน”²

ราชบัณฑิตยสถานให้ความหมายว่า จารีต คือ “ประเพณีที่สืบต่อกันมานาน”³ ในขณะที่ เปลื้อง ณ นคร กล่าวว่าจารีต คือ “ขนบธรรมเนียมแห่งความประพฤติ, ประเพณี, ความประพฤติที่ถูกต้อง”⁴ พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยาอังกฤษ-ไทย ให้ความหมายไว้ว่าจารีต (Mores) คือ “หลักความประพฤติที่ถือกันว่าเป็นส่วนหนึ่งของบรรทัดฐานของสังคม และเป็นสิ่งส่งเสริมความผาสุกสวัสดิ์และความสงบเรียบร้อยของสังคม เช่น ลูกต้องมีกตัญญูตักทวงต่อพ่อแม่ จารีตนี้ถือกันว่าเป็นพื้นฐานของศีลธรรม การฝ่าฝืนจะถูกลงโทษอย่างจริงจังและรุนแรงกว่าการฝ่าฝืนแบบอย่างธรรมเนียม ชาวบ้านทั่วไป”⁵ นอกจากนี้ งามพิศ สัตย์สงวน ยังกล่าวว่า “จารีตมีความหมายเหมือนคำว่าศีลธรรม (Morals) และมีผลต่อสวัสดิภาพ (Welfare) ของคนจำนวนมาก เป็นบรรทัดฐานที่มีความสำคัญต่อสังคมมาก การกระทำผิดจารีตจะมีผลกระทบต่อคนจำนวนมากหรือต่อสังคมโดยส่วนรวม ดังนั้นทุกสังคมจึงมีข้อห้ามไม่ให้กระทำการใดๆ ที่จะเป็นอันตรายต่อสังคม เช่น ห้ามไม่ให้ลักขโมย ทำร้ายผู้อื่น ฆ่าคน และประพฤติดังกล่าว แต่จารีตไม่ได้มี

¹ ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542, (กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์, 2546)

² [Online] คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, *ความหมายของสังคม*. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. Available from: <http://www.huso.buu.ac.th/cai/Sociology/225101/Lesson6/ความหมายของสังคม.html>. (11/9/10)

³ ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542, (กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์, 2546)

⁴ เปลื้อง ณ นคร. *ThaiSoftware Dictionary version 4.0* [CD-ROM]. กรุงเทพฯ: ไทยซอฟต์แวร์อินเตอร์เนชันแนล, 2545

⁵ ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยา อังกฤษ-ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน, (2549)

เฉพาะข้อห้ามแต่มีข้อให้กระทำด้วย เช่น ต้องช่วยเหลือผู้อื่น เป็นต้น”⁶ และยังได้กล่าวอีกว่า “จารีตมีความสำคัญมากในสังคมระดับดั้งเดิมที่มีความเจริญทางเทคโนโลยีน้อย เป็นสังคมขนาดเล็กและเป็นสังคมที่ยังไม่มีกฎหมายใช้”⁷

เมื่อพิจารณาความหมายของคำว่า สังคม และ จารีต เข้าด้วยกันแล้วจึงอาจกล่าวได้ว่า สังคมจารีต คือ คนกลุ่มหนึ่งในดินแดนหนึ่งที่มีวัฒนธรรมประเพณีและกฎเกณฑ์ร่วมกัน โดยให้ความสำคัญกับจารีต หรือ ความประเพณีที่ดีเป็นบรรทัดฐานเพื่อความสงบสุขของคนในสังคมโดยเฉพาะในสังคมขนาดเล็กที่ยังไม่มีกฎหมายใช้และมีความเจริญทางเทคโนโลยีน้อย

ผู้วิจัยเห็นว่าลักษณะของสังคมจารีตดังที่ได้กล่าวมานั้นเป็นลักษณะที่ตรงกับ “Traditional Society”⁸ ตามคำอธิบายของ กอร์ดอน มาร์แชลล์ กล่าวโดยสรุปได้ว่า “สังคมเกษตรกรรม มีลักษณะเป็นชนบท และสังคมนิยมที่ไม่ทันสมัย และเป็นสังคมที่มีความล้าหลังดั้งเดิม เชื่อในไสยศาสตร์โชคลาง และใช้อารมณ์มากกว่าเหตุผล และให้คุณค่าของความแน่นแฟ้น ของครอบครัวและชุมชน ” ทั้งนี้คำแปลในภาษาไทยของคำว่า Traditional Society นั้นมีคำแปลที่หลากหลาย เช่น สังคมดั้งเดิม สังคมประเพณี และสังคมจารีต เป็นต้น

ในภาษาญี่ปุ่นมีคำศัพท์ที่ใกล้เคียงกับคำว่า สังคมจารีต คือ มิเซ็นมูระ (自然村:Shizenmura) และ เคียวโตตะอิ (共同体:Kyoudōtai) ซึ่งมักถูกนำมาใช้อธิบาย

⁶ คณาจารย์ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, *สังคมและวัฒนธรรม*, (สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534), p.64

⁷ Ibid. p.64

⁸ GORDON MARSHALL. *traditional society*, A Dictionary of Sociology [Online]. Available from: <http://www.encyclopedia.com> . (11/9/2010)

* นักสังคมวิทยาชาวอังกฤษ

** ดัชนีฉบับภาษาอังกฤษ : The term ‘traditional society’ is usually contrasted with industrial, urbanized, capitalist ‘modern’ society. It incorrectly groups together a wide range of non-modern societies, as varied as contemporary hunting and gathering groups on the one hand, and medieval European states on the other. It is a judgmental term, often implying negative traits associated with being backward, primitive, non-scientific, and emotional, although it is sometimes linked with a mythical golden age of close-knit family values and community.

ลักษณะของหมู่บ้านเกษตรกรรมและหมู่บ้านชาวประมง(濃漁村: Nōgyō son)⁹ ฌีเด็นมูระ หรือ หมู่บ้านธรรมชาติ นั้นผู้ที่เริ่มใช้คำนี้เป็นคนแรก ในปี ค.ศ. 1940 คือ ชูสุกิ เอะอิตะโร (鈴木 栄太郎: Suzuki Eitarō) โดยชูสุกิได้ให้ความหมายว่า “หมู่บ้านเกษตรกรรมในชนบทที่มีพื้นฐานจากการรวมตัวกันของคนในชุมชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณเดียวกัน มีปฏิสัมพันธ์และการร่วมมือกันในสังคมและมีการดำเนินชีวิตแบบพอเพียง และมีพิธีกรรมเกี่ยวกับศาลเจ้าประจำท้องถิ่น มีธรรมเนียมในการเข้าร่วม มีการสวดภาวนาร่วมกันรวมไปจนถึงมีการกำหนดหน้าที่ให้กับคนภายในหมู่บ้าน”¹⁰

ในขณะที่คำว่า เคียวโดตะอิ ในปัจจุบันส่วนมากจะถูกใช้เป็นคำพ้องความหมายกับคำว่า หมู่บ้าน (村:Mura) และ ชุมชน (部落:Buraku) พจนานุกรมภาษาญี่ปุ่นโคจิเอ็น (広辞苑: Kōjien) ได้ให้ความหมายว่า “รูปแบบการใช้ชีวิตร่วมกันของมนุษย์อันมีพื้นฐานมาจากความเชื่อมโยงทางสายเลือด ถิ่นที่อยู่ ความรู้สึกร่วมในการเป็นเจ้าของพื้นที่ร่วมกัน”¹¹ และในทางคติชนวิทยา วะกะโมะริ ทะโร (和歌森太郎: Wakamori Tarō) นักคติชนวิทยาชาวญี่ปุ่น ได้ให้คำจำกัดความว่า เคียวโดตะอิ ที่กล่าวโดยสรุปได้ว่า “ความสัมพันธ์ของกลุ่มคนที่มีรากเหง้าร่วมกันมาแต่ดั้งเดิม มีการจัดระเบียบในการดำเนินชีวิต และมีความร่วมแรงและความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของผู้คน” ซึ่งมีความหมายตรงกับคำว่า ชุมชน (Community) ตามทฤษฎีของโรเบิร์ต มอริสัน แมคไกวเวอร์ (Robert Morrison MacIver)[†] และคำว่า ชุมชน (Gemeinschaft) ของเฟอ์ดินาน ทอยนีย์ (Ferdinand Tönnies)^{‡‡} เมื่อพิจารณาถึงความหมายของคำว่าสังคมจารีตทั้งหมดดังที่ได้กล่าวมาแล้วทำให้ผู้วิจัยสรุปคำจำกัดความคำว่า สังคมจารีต ได้ดังนี้

⁹ 武田旦.社会伝承.第5刷.日本民俗学講座4.日本:中央印刷,1992. 154 頁

^{*} นักสังคมวิทยาชาวญี่ปุ่น (1894-1966)

¹⁰ 武田旦.社会伝承.第5刷.日本民俗学講座4.日本:中央印刷,1992. 154 頁

^{**} ในที่นี้ หมายถึง การรวมกลุ่มกันของประชากรจำนวนไม่กี่หลังคาเรือน เป็นส่วนหนึ่งของหมู่บ้าน

¹¹ 広辞苑第6版

^{***} นักคติชนวิทยา และนักประวัติศาสตร์ของญี่ปุ่น (1915-1977) ได้รับอิทธิพลในการศึกษาด้านคติชนวิทยา จาก ยะนะกิตะ คุนิโอะ

[†] นักสังคมวิทยาชาวอเมริกัน เชื้อสายไอริช (1882-1970)

^{‡‡} นักสังคมวิทยาชาวเยอรมัน (1855- 1936)

สังคมนจารีต คือ กลุ่มคนจำนวนหนึ่งซึ่งอาศัยอยู่ในพื้นที่ หรือ ดินแดนที่อยู่ห่างไกลความเจริญ ส่วนใหญ่แล้วยังคงเป็นสังคมเกษตรกรรม ซึ่งมีความเชื่อในโชคลางและไสยศาสตร์ มีพิธีกรรมทางศาสนา ประเพณีและวัฒนธรรมที่สืบทอดต่อกันมาเป็นเวลานาน เป็นกลุ่มของคนที่ทำให้ความสำคัญกับความเป็นเจ้าของพื้นที่ร่วมกันและให้ความสำคัญกับแน่นแฟ้นของครอบครัวและชุมชน มีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน และยึดเอาหลักจารีตเป็นกฎเกณฑ์สำคัญที่หากมีการฝ่าฝืนจะมีบทลงโทษรุนแรงทั้งนี้เพื่อส่งเสริมความสงบเรียบร้อยของสังคม

ในวิทยานิพนธ์นี้ผู้วิจัยต้องการศึกษาลักษณะของ สังคมนจารีต ที่ปรากฏในนวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ* ตามวัตถุประสงค์การวิจัยที่ได้ตั้งเอาไว้ คือ ศึกษาลักษณะของสังคมนจารีต ผ่านฉาก พฤติกรรม ความสัมพันธ์ ความเชื่อ และค่านิยมของตัวละครโดยที่ผู้วิจัยจะศึกษาถึงลักษณะของสังคมนจารีตของเกาะอุตะจิมะประกอบกับข้อมูลจากการศึกษาเกาะคะมิจิมะซึ่งเป็นต้นแบบของเกาะอุตะจิมะในนวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ* ควบคู่กันไป

3.2 ลักษณะของเกาะอุตะจิมะ

เกาะอุตะจิมะที่ปรากฏในนวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ* นั้นเป็นมีต้นแบบมาจากเกาะที่มีอยู่จริงในประเทศญี่ปุ่น คือ เกาะคะมิจิมะ ในอำเภอโทะยะบะ จังหวัดมิเอะ มิชิมะได้เดินทางไปยังเกาะนี้ด้วยความคิดที่จะเขียนนวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ* หลังจากการเดินทางกลับจากการเดินทางท่องเที่ยวรอบโลกในฐานะผู้สื่อข่าวพิเศษของหนังสือพิมพ์ อะซะชิ ¹³ (朝日新聞: Asahi shinbun) ในค.ศ. 1951 มิชิมะได้รับความช่วยเหลือในการค้นหาเกาะที่มีลักษณะตรงกับโครงเรื่องที่ได้วางเอาไว้จากคนรู้จักของบิดา ¹⁴ นอกจากนี้สาเหตุที่มิชิมะเลือกเกาะคะมิจิมะเป็นสถานที่ที่จะเป็นต้นแบบในนวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ* นั้นอาจเป็นเพราะภูมิศาสตร์ของเกาะที่รายล้อมด้วยเกาะน้อยใหญ่ที่อาจทำให้มิชิมะนึกเชื่อมโยงไปถึงทะเลเอเจียน* ของกรีซก็เป็นได้ ในขณะที่ศาลเจ้ายะทึซุ มิโระบนเกาะคะมิจิมะเองก็มีการจัดงานเทศกาลเกตา

¹² 武田旦. 社会伝承 第 5 刷. 日本民俗学講座 4. 日本:中央印刷, 1992. p.157

¹³ 松本 徹. 『三島由紀夫事典』. 東京: 太平印刷社、1999

¹⁴ 平岡梓. 『倅・三島由紀夫』. 東京: 文藝春秋、1996

* ทะเลเอเจียน (Aegean Sea) เป็นทะเลที่ติดต่อกับทะเลเมดิเตอร์เรเนียน อยู่ระหว่างประเทศกรีซกับตุรกี ทางด้านตะวันออกของกรีซ เป็นแหล่งอารยธรรมของโลกสมัยหนึ่ง

(ゲーター祭: Gētā matsuri)^{*} ซึ่งเป็นการจัดงานเทศกาลขึ้นตามความเชื่อเพื่อบูชาเทพแห่งดวงอาทิตย์ที่ทำให้มีลมิมะอาจนึกเชื่อมโยงไปยังเทพเจ้าของกรีกโบราณอย่างเทพอพอลโลที่เขาชื่นชอบก็เป็นได้¹⁵

เกาะคะมิจิมะอยู่ห่างจากชายฝั่งของเมืองโทะบะะ จังหวัดมิเอะไปทางตะวันออกเฉียงเหนือเป็นระยะทาง 14 กิโลเมตร นับเป็นเกาะที่อยู่ห่างไกลที่สุดในจำนวน 4 เกาะที่มีคนอาศัยอยู่ของเมืองโทะบะะ^{**} เกาะคะมิจิมะมีอาณาบริเวณโดยรอบ 3.9 กิโลเมตร จากการสำรวจเมื่อ ค.ศ. 2003 ทั้งเกาะมีจำนวนประชากร 440 คน ภูมิประเทศโดยรวมของเกาะคะมิจิมะเป็นภูเขาบ้านเรือนส่วนใหญ่ปลูกในลักษณะขั้นบันได^{***} ทางใต้ของเกาะมีลักษณะเป็นผาหินปูนสูงชัน[†] ผู้คนส่วนใหญ่บนเกาะมีอาชีพทำการประมง มีแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจคือ ศาลเจ้ายะทึซุชิโร (八代神社: Yatsushiro jinja)^{††} ประภาคารคะมิจิมะ (神島灯台: Kamijima Tōdai)^{†††} ป้อมสังเกตการณ์ (監視的哨跡: Kantekishōato)[‡] ที่สร้างขึ้นในสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 และหน้าผาหินปูนที่อยู่ทางใต้ของเกาะ¹⁶

^{*} งานเทศกาลของศาลเจ้ายะชิโระบนเกาะคะมิจิมะ มีขึ้นในคืนวันที่ 31 ธันวาคมจนกระทั่งเช้าวันขึ้นปีใหม่ของทุกปี โดยแต่คนจากแต่ละกลุ่มบนเกาะจะตัดไม้จากในบริเวณของตนมารวมกันเป็นรูปวงแหวนขนาด 2 เมตรแล้วพันด้วยผ้าสีขาว เรียกว่าอะวะ (アワ) ก่อนที่กลุ่มผู้ชายจะแห่ไปรอบเมือง และในช่วง 5 นาฬิกา กลุ่มผู้ชายที่มาร่วมงานจะใช้เสาไม้ความยาวมาแทงเข้าไปในวงของอะวะและยกขึ้นสูง โดยมีความเชื่อว่ายิ่งยกได้สูงมากเท่าไร ปีนั้นจะยิ่งจับปลาได้มากขึ้นเท่านั้น

¹⁵ オンライン「観光三重、三重の文学、三島由紀夫の陽光」

<http://www.kankomie.or.jp/spot/mBungaku/ise/01.html> (22/9/2011)

^{**} เกาะที่มีคนอาศัยอยู่ของเมืองโทะบะะ คือ เกาะคะมิจิมะ เกาะชะกะเตะจิมะ (坂手島: Sakatejima) เกาะโทมิจิมะ (答志島: Tōshijima) และเกาะซุงะจิมะ (菅島: Sugajima)

^{***} ดูภาพประกอบที่ ภาคผนวก ข ภาพที่ 1 และ 2

[†] ดูภาพประกอบที่ ภาคผนวก ข ภาพที่ 3

^{††} ดูภาพประกอบที่ ภาคผนวก ข ภาพที่ 4

^{†††} ดูภาพประกอบที่ ภาคผนวก ข ภาพที่ 5

[‡] ดูภาพประกอบที่ ภาคผนวก ข ภาพที่ 6

¹⁶ オンライン「鳥羽市、神島」

<http://www.city.toba.mie.jp/kikaku/ritoushinkou/kamishima/html/kamishima.html> (13/05/2012)

มิถิมาะเตินทางไปยั้งเกาะคะมิจิมะ 2 ครั้งในชวง ค.ศ.1953-1954 เพื่อการเก็บข้อมูล เขาได้ไปพักอาศัยอยู่กับประธานของสหภาพชาวประมงบนเกาะคะมิจิมะและใช้ชีวิตประจำวันกับผู้คนบนเกาะและร่วมออกเรือหาปลาไปกับชาวประมงทำให้มิถิมาะเกิดความประทับใจในความเป็นธรรมชาติของวิถีชีวิตของผู้คนบนเกาะและถ่ายทอดความประทับใจนั้นลงมาในนวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ*¹⁷ โดยที่เขาได้นำชื่อเดิมของเกาะคะมิจิมะคือ อูตะจิมะ¹⁸ มาใช้เป็นชื่อของเกาะในนวนิยายของเขา มิถิมาะบรรยายลักษณะของเกาะอูตะจิมะเอาไว้ในนวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ* ออกมาอย่างละเอียด ดังจะสังเกตได้จากการเขียนบรรยายในตอนต้นเรื่องของนวนิยายเอาไว้ดังต่อไปนี้

「歌島は人口千四百、周囲一里に充たない小島である。

歌島に眺めてもっとも美しい場所が二つある。一つは島の頂ちかく、北西に向かって建てられた八代神社である。

ここからは、島がその湾口に位みしてゐる伊勢海の周辺が隈泣く見える。北には知多半島が迫り、東から北へ渥美半島が延びてゐる。

(...)

二百段の石段を昇って、一双の石の唐獅子に成られた鳥居のところで見返ると、かういふ遠景にかこまれた古代さながらの伊勢の海が眺められた。」¹⁹

“ประชากรของเกาะอูตะจิมะมี 1,400 คน เป็นเกาะขนาดเล็กที่มีอาณาบริเวณ โดยรอบไม่ถึง 1 ลี้

เมื่อมองไปยังเกาะอูตะจิมะ เกาะมีสถานที่ที่สวยงามอยู่ 2 แห่ง สถานที่หนึ่งอยู่ใกล้กับยอดเขา, ที่หันหน้าไปทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือ นั่นก็คือศาลเจ้ายะทซุมิโระ

¹⁷ 三島由紀夫. 「神島の思い出」 『しま』第6号、全国離島振興協議会、1955年4月20日

¹⁸ 田辺 悟、田辺 弥栄子. 『潮騒の島』、光出版印刷、1980年12月、p.223

¹⁹ 三島由紀夫. 「潮騒」 『決定版三島由紀夫全集第4巻』、新潮社、2001年3月10日、p.225

จากจุดนี้ของเกาะ จากปากอ่าวไปจะมองเห็นบริเวณโดยรอบของ
ทะเลอิสระได้ ทางด้านเหนือคือแหลมซิดะที่อยู่ไม่ห่างออกไป, จาก
ทิศตะวันออกจรดทิศเหนือมีแหลมอะทซุมิทอดตัวเป็นแนวยาว
(...)

เมื่อเดินขึ้นบันไดหิน 200 ขั้นขึ้นไป แล้วหันกลับมามองจาก ตรง
ประตูศาลเจ้าที่มีสิงโตหินแกะสลักจากหิน 1 คู่คอยปกป้อง
รักษาอยู่ ก็เห็นทะเลอิสระเมื่อถูกล้อมรอบด้วยทิวทัศน์เช่นนี้เอง
เช่นในสมัยโบราณ”

การที่มิชิมะได้ไปสัมผัสกับบรรยากาศของเกาะคะมิจิมะจริงๆนั้น ผู้วิจัยเห็นว่า
ได้ส่งผลต่อการบรรยายฉากวิททัศน์ของเกาะอูตะจิมะที่อยู่ในนวนิยาย ทำให้บรรยายออกมาได้
อย่างละเอียดสมจริงราวกับว่าผู้บรรยายได้พาผู้อ่านไปท่องเที่ยวยังดินแดนใหม่ที่ไม่เคยรู้จัก แต่
มิชิมะโอะกะ ฉิน (嶋岡 晨: Shimaoka Shin)* ที่ศึกษาลักษณะการเขียนนวนิยายของมิชิมะ
ยูกิโอะ ได้แสดงความคิดเห็นต่อการเขียนบทบรรยายของมิชิมะในตอนต้นของนวนิยายเรื่อง
ฉิโอะสะอิ ว่า เป็นการเขียนบรรยายทิวทัศน์ที่ไม่มีในแผนที่จริงๆของเกาะคะมิจิมะซึ่งเป็นต้นแบบ
แต่มิชิมะได้นำเอาจินตนาการที่เกิดจากความหลงใหลที่มีต่อวิถีชีวิตของชาวกรีกนั้นมา
ประยุกต์ใช้กับตัวละครรวมไปจนถึงฉากและสถานที่ที่ปรากฏในนวนิยายได้อย่างเหมาะสมเจาะ
ยกตัวอย่าง เช่น ตัวละครเอก ฉินจิ ต้องเดินขึ้นบันได 200 ขั้นเพื่อไปไหว้ศาลเจ้าซึ่งอยู่บนยอด
เขา มิชิมะโอะกะ ให้ความเห็นว่า แท้จริงอาจเป็นการแฝงความนัยถึงผู้อ่านให้ตีความถึงยอดเขา
โอลิมปัสก็เป็นได้²⁰ เช่นเดียวกันกับ ซูซาน เจ. นาเปียร์ (Susan J. Napiers)** นักวิชาการด้าน
วรรณคดีญี่ปุ่นและวัฒนธรรมญี่ปุ่นชาวอเมริกัน ได้ตั้งข้อสังเกตต่อการบรรยายฉากในนวนิยายเรื่อง
ฉิโอะสะอิ ของมิชิมะ กล่าวโดยสรุปได้ว่า นอกเหนือจากการสอดแทรกกลิ่นอายแบบกรีกลงไป
ในฉากแล้วมิชิมะยังได้สอดแทรกบทบรรยายที่ชวนให้นึกถึงความงามตามแบบกวีโบราณของ
ญี่ปุ่นอีกด้วย ยกตัวอย่าง เช่นในฉากเปิดของ ฉินจิ ตัวละครเอกของเรื่องที่มีการกล่าวถึง “ดอกท้อ

* มิชิมะโอะกะ ฉิน (1923- ปัจจุบัน) กวี นักเขียน และนักวิจารณ์วรรณกรรมชาวญี่ปุ่น

²⁰ 嶋岡晨. 「『潮騒』—三島文学の素顔」 『三島由紀夫研究』.石文書院、1970

** ซูซาน เจ. นาเปียร์ นักวิชาการด้านวรรณคดีญี่ปุ่นและวัฒนธรรมญี่ปุ่นชาวอเมริกัน ปัจจุบันเป็นอาจารย์ประจำภาควิชา
ภาษาญี่ปุ่นมหาวิทยาลัยทัฟส์ (Tufts University) สหรัฐอเมริกา

ที่บานอยู่ในสวนของศาลเจ้า” นั้นชวนให้นึกถึง เมืองอุดมคติแบบดั้งเดิม (primitive utopia) ซึ่งมีอยู่แค่ในจินตนาการของกวีเท่านั้น²¹

「日が暮れはてたころ、一人の魚師の若者が、手には大きな平目をぶらさげて、村から灯台へ向かふ登り一方の山道を急いでゐた。(中略)石段を昇って、八代神社の裏手に出る。神社の庭に夕闇に包まれた桃の花がしらじらと見える。」²²

“เมื่อหมดวัน หมู่ชาวประมงคนหนึ่ง ในมือมีปลา ตาตัวตัวเรืองก็อ้อยมาด้วย เดินมาตามทางเดินบนภูเขาจากทางหมู่บ้านมุ่งหน้าไปยังประภาคารด้วยท่าที่เร่งรีบ (...) เดินขึ้นบันได หินไปออกทางด้านหลังของศาลเจ้ายะทซุมิโระ ดอกท้อในสวนของศาลเจ้าที่ถูกความมืดโอบล้อมเอาไว้ฉันมองเห็นเป็นสีขาว”

นอกจากนั้นชุมชนยังให้ความเห็นว่า วิธีการสร้างฉากของมิชิมะนั้นเป็นการสร้างโลกในแบบเทพนิยายโดยผสมผสานระหว่าง จินตนาการ นิทานปรัมปรา กับสภาพแวดล้อมที่สร้างขึ้น (fictional environment) ที่ยังคงความน่าเชื่อถือเอาไว้ได้²³ ดังจะเห็นได้จากประโยคที่ผู้วิจัยขีดเส้นใต้เอาไว้ในตัวอย่างประโยคด้านบน

ผู้วิจัยเห็นว่าความน่าเชื่อถือที่ผู้อ่านสัมผัสได้ตามที่ชุมชนได้กล่าวเอาไว้เป็นเพราะนวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ* ได้ถ่ายทอดภาพวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คนบนเกาะที่มีต้นแบบมาจาก เกาะคะมิจิมะที่มีอยู่จริงเอาไว้ได้อย่างชัดเจน และจากการศึกษาตัวบทจะเห็นได้ว่า อุตะจิมะ มีลักษณะที่เป็นเกาะซึ่งอยู่ห่างไกลความเจริญของเมืองใหญ่อันเป็นส่วนหนึ่งตาม

²¹ Napier, S. J., *Escape from the wasteland: romanticism and realism in the fiction of Mishima Yukio and Oe Kenzaburo*, (Cambridge (Massachusetts) and London: Council on East Asian Studies, Harvard University, Harvard University Press, 1995)

²² 三島由紀夫. 「潮騒」 『決定版三島由紀夫全集第4巻』, 新潮社, 2001年3月10日, pp.227-228

²³ Napier, S. J., *Escape from the wasteland: romanticism and realism in the fiction of Mishima Yukio and Oe Kenzaburo*, (Cambridge (Massachusetts) and London: Council on East Asian Studies, Harvard University, Harvard University Press, 1995)

ความหมายของสังคมจารีตดั้งที่ผู้วิจัยได้กล่าวไปแล้ว และลักษณะทางภูมิศาสตร์นี้ก็มีส่วนในการกำหนดวิถีชีวิตของผู้คนบนเกาะอีกด้วย ยกตัวอย่างเช่น ขนาดของเกาะที่เล็กและอยู่ห่างไกลมีปัญหาในด้านการคมนาคมขนส่ง ทำให้เข้าไม่ถึงสิ่งอำนวยความสะดวกหรือสถานที่ให้ความบันเทิงเช่นในเมืองใหญ่ ทำให้เมื่อคนบนเกาะได้ไปสัมผัสกับชีวิตความเป็นอยู่ในเมืองใหญ่ เช่น อิโระฉิน้องชายของฉินจิรู้สึกตื่นเต้นประทับใจมากเสียจนต้องเขียนไปรษณียบัตรมาเล่าให้คนทางบ้านได้รับรู้ด้วย ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างประโยคที่ผู้วิจัยอ้างถึงดังต่อไปนี้

「斜面ばかりで、土地はせまいので、運搬のための牛馬もゐない。」²⁴

“มีแต่ที่ลาดชันและเพราะพื้นที่แคบ ม้าหรือวัวที่จะใช้ในการเดินทางขนส่งบนเกาะจึงไม่มี”

「…歌島には、一軒のパチンコ屋も一軒の酒場も、一人の酌婦もなかったのである。(中略) 宏から速達の旅信が来た。(中略) はじめて行った映画館のことばかりかいてあった。」²⁵

“ที่อุตะจิมะนี้ ร้านปาจิงโกะสักร้าน หรือร้านเหล้า แม้แต่สาวเสิร์ฟซักคนก็ยังมี (...) มีไปรษณียบัตรด่วนจากอิโระฉิน้องชายมาถึง (...) เขาเขียนเล่าแต่เรื่องของโรงภาพยนตร์ที่เพิ่งจะเคยไปเป็นครั้งแรก”

และเนื่องจากเกาะอุตะจิมะนั้นล้อมรอบด้วยทะเลส่งผลให้ผู้คนบนเกาะต้องพึ่งพาธรรมชาติและต้องใช้สอยสิ่งที่มีอยู่รอบตัวให้เกิดประโยชน์ ยกตัวอย่างเช่น บริเวณที่เป็นแหล่งน้ำจืดก็จะเป็นที่รวมตัวทำกิจกรรมต่างๆ เช่นการ ตักน้ำเพื่อการใช้อุปโภคบริโภค* โดยมีการกำหนดหน้าลำดับการทำหน้าที่ไว้ให้แต่ละบ้าน**

²⁴ 三島由紀夫. 「潮騒」 『決定版三島由紀夫全集第4巻』. 新潮社, 2001年3月10日, p. 245

²⁵ Ibid. pp. 238-239

* ดูภาคผนวก ข ภาพประกอบที่ 7

** ดูภาคผนวก ข ภาพประกอบที่ 8

「歌島は水が乏しかった。(中略) この川の源が、村の唯一の水源地であった。梅雨どきや豪雨のあとには、川は急な濁流をなし、女たちは川端でやかましくしゃべり合ひながら洗濯をし、子供たちは手製の木の軍艦の進水式をすることもできた(中略) 村役場が水汲みの当番を決め毎週その番を動かしてゆくことになった。水汲みは女の仕事である。」²⁶

“ที่เกาะอุตะจิมะนั้นขนาดแคลงน้ำ (...) ต้นน้ำของแม่น้ำสายนี้ เป็นแหล่งน้ำเพียงแห่งเดียวของหมู่บ้าน ในช่วงหน้าฝนหรือช่วงที่มีฝนตกหนัก ที่แม่น้ำจะมีกระแสน้ำไหลเชี่ยว พวกผู้หญิงจะซักผ้าไปพลางพูดคุยกันเสียงดังที่ริมแม่น้ำ พวกเด็ก ๆ ก็จะทำพิธีปล่อยเรือรบไม้ที่ประดิษฐ์เองกัน (...) ที่ว่าการของหมู่บ้านนั้นได้กำหนดเวลาในการตักน้ำขึ้นมา ทุกๆอาทิตย์จะมีการปลดเปลี่ยนเวรกันไปงานตักน้ำนั้นเป็นงานของผู้หญิง”

และจากสภาพทางภูมิศาสตร์นี้เองที่ทำให้ผู้คนบนเกาะอุตะจิมะส่วนใหญ่จำเป็นต้องอาศัยที่ทำประมงเป็นอาชีพหลักของเกาะเป็นสังคมของชาวประมงที่ผู้คนต่างก็พึ่งพาอาศัยธรรมชาติในการทำมาหากินและให้ความสำคัญและพึงพอใจกับความอุดมสมบูรณ์ของท้องทะเลที่เป็นพื้นที่ทำกินของตัวเองไม่ต่างไปจากเกษตรกรบนแผ่นดินใหญ่ที่ให้ความสำคัญกับเรือกสวนไร่นาของตนจนไม่อยากจะย้ายถิ่นฐานจากไปไหน

「新治のまはりには広大な海があったが、別に根も葉もない海外雄飛の夢に憧れたりすることはなかった。海は海師にとっては、農民のもってある土地の観念に近かった。海は生活の場所であって、稲穂や麦のかはりに、白い不定形の穂波が、青ひといろの感じやすい柔土のうへに、たえずそよいでいる島であった。」²⁷

“รอบตัวของฉินจินั้นแม้จะล้อมรอบไปด้วยทะเลที่กว้างใหญ่แต่

²⁶ 三島由紀夫. 「潮騒」 『決定版三島由紀夫全集第4巻』. 新潮社, 2001年3月10日, p. 294

²⁷ 三島由紀夫. 「潮騒」 『決定版三島由紀夫全集第4巻』. 新潮社, 2001年3月10日, p. 238

เขาก็ไม่ได้มีความใฝ่ฝันหลักลอยที่จะเดินทางไปยังต่างประเทศแต่อย่างใด ทะเลนั้นสำหรับชาวประมงแล้วก็เป็นสิ่งใกล้เคียงกับที่ดินสำหรับเหล่าเกษตรกร ท้องทะเลนั้นเป็นสถานที่ดำเนินชีวิต มีระลอกคลื่นสีขาวที่ไร้รูปทรงแทนเม็ดข้าวอยู่บนผืนดินสีน้ำเงินที่อ่อนนุ่ม เป็นผืนนาที่มักจะล้นไหลอยู่เสมอ”

จากตัวอย่างประโยคที่ได้กล่าวมาแล้วทำให้ผู้วิจัยเห็นว่าผู้คนบนเกาะอุตะจิมะนั้นใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับธรรมชาติ ปรับตัวและทำกิจกรรมที่เหมาะสมกับสภาพทางภูมิศาสตร์ของเกาะพวกเขาต้องพึ่งพาอาศัยธรรมชาติในการทำกินและให้ความสำคัญกับธรรมชาติที่เป็นเสมือนสถานที่ซึ่งให้ชีวิตแก่ตนเองนั้นเป็นอย่างมาก

3.3 บทบาทของชาย-หญิง บนเกาะอุตะจิมะ

กลุ่มคนที่อาศัยอยู่ในขอบเขตของเกาะอุตะจิมะเป็นอีกองค์ประกอบหนึ่งของสังคมจารีตในนวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ* พวกเขาอาศัยอยู่ร่วมกันและประกอบอาชีพโดยพึ่งพาธรรมชาติ ในหัวข้อนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาความเป็นสังคมจารีตผ่านการศึกษาตัวละครที่ปรากฏในนวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ* ที่แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มหลัก คือ กลุ่มของผู้ชายและกลุ่มของผู้หญิงซึ่งในแต่ละกลุ่มจะมีความแตกต่างกันออกไปทั้งในเรื่องของการแบ่งหน้าที่ในการทำงานรวมไปจนถึงในเรื่องของทัศนคติที่มีต่อสิ่งต่างๆรอบตัว

3.3.1 ผู้ชายบนเกาะอุตะจิมะ

ผู้ชายบนเกาะอุตะจิมะที่ปรากฏในนวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ* เกือบทั้งหมดประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับทะเล เช่น ชาวประมง ลูกจ้างอยู่กับเรือขนส่งสินค้าหรือหัวหน้าผู้ดูแลประภาคาร ซึ่งล้วนเป็นอาชีพที่ใช้ชีวิตอยู่กับท้องทะเลและยังเป็นอาชีพที่ต้องการทักษะในการประกอบอาชีพสูงและทักษะในการประกอบอาชีพนั้นส่วนใหญ่ก็พัฒนาขึ้นมาพร้อมกับการเรียนรู้ทั้งผ่านการสั่งสอนจากผู้อื่นและการสั่งสมประสบการณ์ด้วยตนเองจึงจะมีความสามารถพอที่จะทำงานได้ดังที่จะได้เห็นจากตัวอย่างดังต่อไปนี้ที่กล่าวว่าหากได้ท้องทะเลนั้นมีดีมากจนมองไม่เห็นก็ต้องใช้ทักษะในการสัมผัสเช่นเดียวกันกับหมอนวดตบอดที่ใช้สัมผัสของร่างกายในการทำงานนั่นเอง

「島の太平洋側の浅海は熟練した漁師にとって、海底の地形をすみずみまで諳んじてゐる自分たちの底のやうなものであった。

「海の底が暗かったらあんまさんと一緒や」²⁸

สำหรับชาวประมงที่ชำนาญแล้วส่วนที่ตื้นของมหาสมุทรแปซิฟิก

นั้นพวกเขาสามารถบอกลักษณะของพื้นที่ก้นทะเลได้อย่าง

ละเอียดโดยไม่ต้องมองราวกับเป็นส่วนลึกของร่างกายของตนเอง

“ถ้าใต้ทะเลมันมืดนักก็ใช้(วิธีเช่นเดียวกับ)หมอนวดตาบอดคนนั้นล่ะ”

นอกเหนือจากที่มิถิมะได้บรรยายถึงทักษะของชาวประมงบนเกาะอุตะจิมะแล้วเขายังได้บรรยายให้เห็นถึงการรวมกลุ่มกันของคนหนุ่มในหมู่บ้านที่เรียกว่า “เซะอิเน็นดัน” (青年団:Seinendan) หรือ “กลุ่มคนหนุ่ม” อีกด้วย

จากการศึกษาตัวบทของนวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ* กลุ่มคนหนุ่มบนเกาะอุตะจิมะไม่ปรากฏว่ามีการระบุไว้แน่ชัดว่าการเข้าร่วมเป็นสมาชิกของกลุ่มคนหนุ่มนั้นมีกฎเกณฑ์แบบใด แต่เมื่อผู้วิจัยได้ศึกษาจากรายงานการสำรวจของ วะกะโมะริ ทะโร นักคติชนวิทยาชาวญี่ปุ่นที่ได้สำรวจด้านคติชนวิทยาที่เกาะคะมิจิมะซึ่งเป็นต้นแบบของเกาะอุตะจิมะในปีค.ศ. 1948 หรือ 5 ปีก่อนที่มิถิมะจะเดินทางไปเก็บข้อมูลเพื่อเขียนนวนิยายเรื่องนี้ วะกะโมะริ ได้รายงานในหัวข้อ “กลุ่มคนสูงอายุและกลุ่มคนหนุ่ม” (隠居衆と若衆: Inkyo Shū To Waka Shū) กล่าวโดยสรุปได้ว่า บนเกาะคะมิจิมะแต่เดิมนั้นเมื่อเด็กชายได้เข้าร่วมงานเทศกาลเกตา แล้วจึงจะนับว่าเป็นโตเป็นผู้ใหญ่เต็มตัว แต่ต่อมาเมื่อมีการก่อตั้งเซะอิเน็นดัน หรือ กลุ่มคนหนุ่มแล้วกฎเกณฑ์จึงเปลี่ยนเป็นให้เป็นอายุครบ 17 ปีแล้วจึงให้เข้าร่วมในกลุ่มคนหนุ่มได้²⁹ จากผลการสำรวจของวะกะโมะรินี้เองที่ทำให้ผู้วิจัยสามารถอนุมานร่วมกับการที่ตัวละครเอกของเรื่อง คือ ฉินจิ ที่มีอายุ 17 ปีได้ไปเข้าร่วมประชุมกับกลุ่มคนหนุ่มในกระท่อมที่เรียกว่า “เนะยะ” (寝屋:Neya) โดยไม่พา อิโระฉิ น้องชายของตัวเองไปเข้าร่วมด้วยนั้นเป็นเพราะว่า อิโระฉิ ที่อายุเพียง 12 ปี นั้นยังเด็กเกินกว่าที่จะเข้าร่วมกลุ่มคนหนุ่มได้นั่นเอง

²⁸ 三島由紀夫. 「潮騒」 『決定版三島由紀夫全集第4巻』.新潮社,2001年3月10日, p. 234

²⁹ 和歌森太郎. 神島の村落講成と神事. 柳田國男論輯民間専承 11・12月号 (昭和23年) p.279

หน้าที่ของกลุ่มคนหนุ่มนั้นตามที่ปรากฏในตัวบทอาจกล่าวได้ว่าเป็นกิจกรรมของกลุ่มที่จะต้องช่วยกันลงแรงทำงานเพื่อชุมชนของตนเอง เช่น การซ่อมบำรุงถนนหนทาง หรือ การช่วยกันจับหนู เป็นต้น

「前からの予定は、(中略) 敬老会の開催と農道講築のため石材運搬作業であります。これに、村会からの依頼がありましたので、鼠駆除のための下水道掃除作業を加へます。」³⁰

“จากกำหนดการเดิม (...) มีแผนที่จะจัดการประชุมผู้อาวุโส และแผนการที่จะขนหินสำหรับการสร้างทางเท้า แล้วก็มีคำขอมาจากที่ประชุมหมู่บ้านให้เพิ่มเรื่องที่จะต้องทำความสะอาดทางระบายน้ำเพื่อการกำจัดหนูด้วย”

จากตัวอย่างประโยคนี้จะเห็นได้ว่าบนเกาะอุตะจิมะนั้นมีการแบ่งหน้าที่เพื่อดูแลรักษาทำนุบำรุงพื้นที่รอบเกาะเป็นความร่วมมือร่วมใจกันของคนบนเกาะและเป็นการทำงานโดยอุทิศตนให้กับชุมชนของตนเองซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าได้แสดงให้เห็นถึงความเป็นสังคมจารีตในนวนิยายเรื่อง *มิโอะสะฮิ* เนื่องจากเป็นการกระทำที่แสดงให้เห็นถึงความรู้สึกร่วมกันของผู้คนบนเกาะว่าพวกตนนั้นเป็นเจ้าของพื้นที่บนเกาะจึงจำเป็นต้องร่วมมือกันเพื่อดูแลพื้นที่ที่พวกตนเป็นเจ้าของร่วมกัน

นอกจากนั้นมิถิมะยังได้บรรยายถึงกิจกรรมหลากหลายที่กลุ่มคนหนุ่มกระทำกันใน“เนะยะ” เช่น การอ่านหนังสือทั้งหนังสือเรียนและนิตยสาร การตัดผมให้กัน การจับกลุ่มพูดคุยไขว่ดวงกันในเรื่องปลาที่หามาได้ รวมไปถึงการแบ่งปันข่าวสารในหมู่คนหนุ่มด้วยกัน

「若者たちは今日の魚を自慢をし合って大声で笑ひ、お互ひに遠慮のない悪口を叩きあつた。読書

³⁰ 三島由紀夫. 「潮騒」 『決定版三島由紀夫全集第4巻』. 新潮社, 2001年3月10日

好きの若者は備附けの月おくれの雑誌を懸命に読んでみた。ある者は同じような熱心さで漫画の本を読み耽ってみた。」³¹

“พวกคนหนุ่มนั้นรอดเรื่องปลาที่จับได้วันนี้พลางหัวเราะเสียงดังและนินทากันอย่างไม่มีเกรงใจกันคนหนุ่มที่ชอบอ่านหนังสือก็อ่านนิตยสารรายเดือนที่ล่าหลังไปเดือนอย่างตั้งใจบางคนก็จดจ่ออยู่กับอ่านการ์ตูนด้วยสีหน้าจริงจัง”

และการให้ข้อมูลข่าวสารกันในกลุ่มของคนหนุ่มนี้ในเวลาต่อมาได้กลายเป็นเสมือนสถานที่กระจายข่าวลือเรื่องความสัมพันธ์เชิงชู้สาวของตัวละครเอกทั้งสอง คือ ฌินจิ และ ฮะซุโอะจากปากคำบอกเล่าของฮะซุโอะนั่นเอง

ด้วยเหตุนี้ทำให้ผู้วิจัยมีความเห็นตรงกันกับ คุณะอิ ยูมิโกะ (九内悠水子: Kunai Yumiko) นักวิจัยชาวญี่ปุ่นที่ได้กล่าวถึงกลุ่มคนหนุ่มในนวนิยายเรื่อง ฌิโอะสะอิ เอาไว้ กล่าวโดยสรุปได้ว่า กลุ่มคนหนุ่มนั้นมีอำนาจมากในชุมชนที่พวกเขาอาศัยอยู่ สิ่งที่เกิดขึ้นในกลุ่มคนหนุ่มจะเป็นที่โจษจันในหมู่บ้านหรือเมืองนั้นๆ³² ผู้วิจัยเห็นว่าการกระทำนี้เป็นวิธีการหนึ่งของฮะซุโอะที่ต้องการจะคงบทบาท ของตนเองในฐานะที่เป็นผู้นำของกลุ่มเอาไว้ ถึงแม้ว่าในดับทจะไม่ได้มีการกล่าวถึงวิธีการคัดเลือกผู้ที่จะมาเป็นผู้นำของกลุ่มคนหนุ่มเอาไว้ แต่เนื่องด้วยฮะซุโอะเป็นคนจากตระกูลดังของเกาะทำให้ผู้วิจัยเห็นว่าเป็นสิ่งที่กำหนดให้ฮะซุโอะที่มีอายุเพียง 19 ปีมีสถานภาพเสมือนผู้นำของกลุ่มโดยปริยาย และเพราะว่าฮะซุโอะนั้นเป็นคนที่มีข้อมูลข่าวสารอยู่มากคนหนึ่งจึงอาจทำให้เป็นที่นับหน้าถือตาในหมู่คนหนุ่มด้วยกันในฐานะที่เป็นคนรู้ข่าวสารมากอีกด้วย

³¹ 三島由紀夫. 「潮騒」 『決定版三島由紀夫全集第 4 卷』. 新潮社, 2001 年 3 月 10 日, pp. 240-241

³² 九内悠水子. 三島由紀夫「潮騒」論 —— 歌島の〈道徳〉、芸術家の〈道徳〉 —— . 国語文学誌 第 36 号. 平成 18 年 12 月、p.30

「まだ十九歳だが、安夫は村の名門に生まれで、人を引きずってゆく力を持ってゐる。」³³

“แม้จะอายุเพียง 19 ปี ยะซุโอะที่เกิดในตระกูลดังของหมู่บ้าน ก็มีพลังดึงดูดผู้คน”

นอกเหนือจากในนวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ* แล้วการรวมตัวกันของคนหนุ่ม เช่นเดียวกันนี้ มีอยู่ในเกือบทุกภูมิภาคของประเทศญี่ปุ่นซึ่งในแต่ละภูมิภาคจะมีชื่อเรียกและธรรมเนียมปฏิบัติที่แตกต่างกันออกไป ยกตัวอย่างเช่น หมู่บ้านฮิเกะมิยูริ เขตยูริ จังหวัดอะกิตะ (秋田県由利郡東由利村: Akita-Ken Yuri-Gun Higashiyuri Mura) จะเรียกว่า โรเนียะกุดัน (老若団: Rōnyakudan) มีการกำหนดอายุของคนหนุ่มที่สามารถเข้าร่วมในกลุ่มคนหนุ่มของหมู่บ้านได้ คือ ต้องเป็นลูกชายคนโตของบ้านที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไปและอายุมากที่สุดประมาณ 35-40 ปี กลุ่มคนหนุ่มนี้มีหน้าที่รับผิดชอบดูแลในการจัดงานเทศกาลของศาลเจ้าคะมิมะ (鹿島神社: Kashima Jinja) หรือช่วยลงแรงในงานซ่อมแซมถนนโดยรอบหมู่บ้าน และที่เมืองฟูจิตะ จังหวัดอิบะระกิ (茨城県藤田市: Akibara-Ken, Fujita-Shi) ก็มีกลุ่มของคนหนุ่มเรียกว่า วะกะอิฉุ (若衆: Wakaishū) ซึ่งมีข้อกำหนดว่าในแต่ละบ้านจะมีคนเข้าร่วมกลุ่มคนหนุ่มได้เพียงคนเดียว คือ ต้องเป็นลูกชายคนโตที่มีอายุครบ 17 ปีเท่านั้นและออกจากกลุ่มเมื่ออายุ 42 ปี โดยที่กลุ่มคนหนุ่ม หรือ วะกะอิฉุ ของหมู่บ้านนี้จะคอยเป็นคนงาน (足人: Tarihito) และช่วยในการจัดงานเทศกาลให้กับเทพเจ้า เจ้าที่เจ้าทาง³⁴

การรวมตัวกันของกลุ่มคนหนุ่มนั้นไม่ได้หมายความว่าในกลุ่มนั้นจะมีแค่เพียงคนหนุ่มที่รวมตัวกันทำกิจกรรมต่างๆกันเพียงลำพังในกลุ่มคนหนุ่มนั้นจะมีผู้ที่อาวุโสกว่าคอยให้คำชี้แนะแก่สมาชิกในกลุ่มอีกด้วย แม้ในตัวอย่างไม่ได้บรรยายว่ามีผู้อาวุโสเข้าร่วมในการประชุมของกลุ่มคนหนุ่มหรือไม่ แต่ผู้วิจัยเห็นว่าในตัวอย่างยังมีตัวละครซึ่งเป็นผู้ใหญ่ที่คอยรับฟังปัญหาและให้คำแนะนำแก่คนหนุ่มอย่างเจ้าของเรือที่ชื่อ โอยะมะ จูกิชิ (大山 十吉: Ōyama Jū kichi) อยู่ด้วย

³³ 三島由紀夫. 「潮騒」 『決定版三島由紀夫全集第 4 巻』. 新潮社, 2001 年 3 月 10 日, p.241

³⁴ 武田旦. 社会伝承. 第 5 刷. 日本民俗学講座 4. 日本: 中央印刷, 1992.

「おまへの考えてることは、よう分かっとなる。安
夫を打ちのめさやといふやろ。ほやけどなア、そ
んなことをして仕様がないうことや。阿呆は阿呆で
ほっとくのや。(中略)今はきっとよくなる。
正しいものが、黙ってゐても必定勝つものや。」³⁵

“เรื่องที่เจ้าคิดอยู่ ข้าก็เข้าใจ อยากจะชนะยะชู่โอะมันไซใหม่
ล่ะ แต่ก็นะ ถึงจะทำแบบนั้นไปมันก็ไม่ได้เกิดอะไรขึ้นมาหรอก
มันบ้างก็ช่างคนบ้า (...) เรื่องมันจะต้องดีขึ้นแน่คนที่ทำถูกต้อง
นะ ถึงจะนั่งไว้ก็ชนะอยู่วันยันค้ำนั่นล่ะ”

ผู้วิจัยเห็นว่าบทบาทของจูกิชิที่ปรากฏในนวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ* เป็นสิ่งที่แสดง
ให้เห็นถึงระบบอิเอะ (家: ie)^{*} อันเป็นระบบความสัมพันธ์ที่มีมาแต่ดั้งเดิมของญี่ปุ่นที่ยังคงปรากฏ
ให้เห็นในนวนิยายเรื่องนี้

ฟูกุตะเกะ ทะตะจิ (福武 直:Fukutake Tadachi)^{*} นักสังคมวิทยาชาวญี่ปุ่นได้
กล่าวถึงระบบอิเอะว่า “อิเอะ นี้มีความหมายกว้างกว่าครอบครัวซึ่งเป็นกลุ่มคนที่ประกอบด้วย
สมาชิกครอบครัว แต่ยังกินความถึงบ้านและทรัพย์สินของบ้าน วิธีทางการผลิต งานอาชีพของ
ครอบครัว สุสานบรรพบุรุษด้วยและเป็นหน่วยสังคมเดิมที่ยืนยงมาตั้งแต่อดีตจนปัจจุบันและมี
สถานะทางชนชั้นที่แน่นอนภายในเมืองและหมู่บ้าน เป็นระบบที่มีความสำคัญมากกว่าบุคคลแต่
ละคนที่ประกอบเป็นสมาชิกครอบครัว” นอกจากนั้นยังกล่าวเสริมว่า “ระบบอิเอะมีความสำคัญ
ต่อระบบการสืบสายโดยตรง” และ “ระบบอิเอะที่มีความสัมพันธ์เป็นแนวดิ่งเป็นพื้นฐานที่
ก่อให้เกิดระบบความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์ เสมือนพ่อ – ลูก หรือ นาย – บ่าว ซึ่งเป็นตัวแบบ
ลักษณะครอบครัวนิยมแบบญี่ปุ่น เป็นใจกลางพื้นฐานที่ผูกพันคนญี่ปุ่นอย่างแน่นแฟ้น³⁶ ซึ่ง

³⁵ 三島由紀夫. 「潮騒」 『決定版三島由紀夫全集第4巻』, 新潮社, 2001年3月10日,
p. 318

^{*} อิเอะ 「家」 แปลว่า บ้าน

^{*} นักสังคมวิทยาชาวญี่ปุ่น (1917-1989)

³⁶ Fukutake Tadachi, *โครงสร้างสังคมญี่ปุ่น*. แปลโดย บุญยง ชื่นสุวิมล, (กรุงเทพฯ: ธนบรรณ, 2543), p 29

ความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์อันเป็นผลมาจากระบบอิเอะ นั้นได้ปรากฏให้เห็นในนวนิยายเรื่อง *ผิโอะสะอิ* ดังจะเห็นได้จากการที่การรวมตัวกันของกลุ่มคนหนุ่มนี้เป็นารรวมตัวกันที่อยู่ในสายตาและการดูแลของผู้ใหญ่อย่าง เทะรุกิจิ ผู้วิจัยเห็นว่าจากการที่มีมิมะได้เดินทางไปเก็บข้อมูลที่เกาะคะมิจะมะนั้นเขาได้นำธรรมเนียมปฏิบัตินี้มาสอดแทรกเอาไว้ในนวนิยายเรื่อง *ผิโอะสะอิ* ด้วย

ในขณะเดียวกัน วะกะโมะริ ทะโร นักคติชนวิทยาชาวญี่ปุ่น ได้เขียนถึง กลุ่มคนหนุ่มบนเกาะคะมิจิมะว่า ในกลุ่มคนหนุ่มนี้จะกำหนดให้ผู้อาวุโสที่แข็งแรงและเข้มงวดมาเป็นเสมือนพ่อบุญธรรมหรือที่เรียกว่า คะริโอะยะ (*カリオヤ: Karioya*) ให้กับเด็กหนุ่มในกลุ่มและทำหน้าที่สอนความรู้เกี่ยวกับอุปกรรมในการทำประมงให้กับเด็กหนุ่มในการดูแล โดยที่พ่อบุญธรรม 1 คนจะคอยดูแลเด็กหนุ่ม 10-20 คน³⁷

ผู้วิจัยเห็นว่าการรวมตัวกันภายใต้การดูแลของผู้ใหญ่เช่นนี้แสดงถึงความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดของคนในสังคมบนเกาะอุตะจิมะที่เป็นการแบ่งปันภูมิปัญญาและประสบการณ์ชีวิตของคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่งเพื่อที่คนหนุ่มเหล่านี้จะได้นำภูมิปัญญาที่ได้รับการสั่งสอนมานั้นไปใช้ในการประกอบอาชีพและการดำเนินชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการประกอบอาชีพที่จำเป็นต้องทักษะในการทำงานสูงยิ่งมีทักษะในการทำงานมากเท่าไร ก็จะเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้เป็นที่ยอมรับในสังคมว่าเป็นผู้ชายเต็มตัวที่มีความสามารถที่จะเลี้ยงดูตนเองและครอบครัวได้ ดังที่ ทะกะดะ อะกิระ (*武田 旦: Takeda Akira*) ได้กล่าวว่าการเข้าร่วมกลุ่มคนหนุ่มนั้นยังมีความสัมพันธ์กับการเป็นผู้ใหญ่เต็มตัว (*一人前: Ichininmae*)³⁸

สังคมแต่ละสังคมมีค่านิยมต่อการเป็นผู้ใหญ่เต็มตัวที่แตกต่างกันออกไป ทะกะดะ กล่าวถึงค่านิยมในการเป็นผู้ใหญ่เต็มตัวจากการศึกษาสังคมจารีตของญี่ปุ่นสรุปได้ว่า การเป็นผู้ใหญ่เต็มตัวประกอบด้วยการอบรมเลี้ยงดูและการศึกษา³⁹ ซึ่งเป็นสิ่งที่เริ่มต้นได้ในครอบครัว ตั้งแต่วัยเด็กจนเมื่อเติบโตมาจะค่อยเรียนรู้ที่จะช่วยเหลืองานต่างๆ ในหมู่บ้านและได้รับการอบรมในเรื่องของระเบียบวินัย (*しつけ: Shitsuke*) และเรียนรู้กฎในการชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมควบคู่

³⁷ 和歌森太郎. 神島の村落講成と神事. 柳田國男論輯民間専承 11・12月号、昭和 23年、p.279

³⁸ 武田 旦. 社会伝承. 第 5 刷. 日本民俗学講座 4. 日本: 中央印刷, 1992.

³⁹ *Ibid.* p. 283.

ไปกับการมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กในวัยเดียวกัน⁴⁰ เช่น เมื่อถึงวัย 7-8 ปี เด็กๆจะเริ่มเรียนรู้สิ่งต่างๆในชุมชนและการดำเนินชีวิตของผู้ใหญ่เพื่อที่เรียนรู้วิธีการที่จะเป็นผู้ใหญ่เต็มตัว เด็กๆจะฝึกฝนการทำงานจากการช่วยเหลือการทำงานของพ่อแม่ ในหมู่บ้านที่ทำเกษตรกรรมเด็กหญิงอาจต้องช่วยแม่ทอผ้าในขณะที่เด็กชายอาจช่วยพ่อผ่าฝืนหรือช่วยเก็บวัชพืชในไร่นาของตน⁴¹

ในหมู่บ้านชาวประมงพ่อจะเป็นผู้ที่สอนวิธีการทำประมงให้กับลูกโดยเฉพาะวิธีในการจับปลาตกปลานั้นเป็นสิ่งที่ถ่ายทอดต่อกันมาจากบรรพชน (祖伝: Soden) เด็กๆอาจได้ขึ้นเรือลำเล็กไปกับพ่อแล้วจดจำท่วงท่าในการจับปลา รวมไปถึงจนถึงแหล่งที่มีปลาชุม การอ่านและพยากรณ์สภาพอากาศและกระแสน้ำซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องใช้ประสบการณ์ตรงจากการเรียนรู้ของตนเองเพื่อที่จะเป็นชาวประมงเต็มตัว⁴²

ในนวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ* มีบทบรรยายเกี่ยวกับการใช้ทักษะที่จำเป็นของชาวประมง เช่น การเดินเรือ การวางอวนเพื่อหาปลา และทักษะพื้นฐานเช่นความสำคัญของการว่ายน้ำ ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างประโยคดังต่อไปนี้

「彼れらは羅針盤で方角を知り、遠い岬の山々を見比べて、その較差で舟の位置を知って海底の地形を知った。(中略) 漁の技術は、船主でもあり親方でもある老練な漁撈長の手にあつた。」⁴³

“พวกเขาารู้ทิศทางได้จากเข็มทิศ รู้ตำแหน่งของเรือได้จากการมองเทียบระหว่างช่องว่างระหว่างภูเขาสูงหลายลูกของแหลมแล้วทำให้รู้ลักษณะของพื้นที่ใต้ทะเลในบริเวณนั้น (...) เทคนิคในการทำประมงมีอยู่ในมือของผู้มากประสบการณ์อย่างผู้ที่ป็นทั้งหัวหน้าชาวประมง พ่ออุปถัมภ์และเจ้าของเรือ”

⁴⁰ 武田旦. 社会伝承. 第 5 刷. 日本民俗学講座 4. 日本: 中央印刷, 1992. pp. 270-271.

⁴¹ Ibid. p 274

⁴² Ibid. p274

⁴³ 三島由紀夫. 「潮騒」 『決定版三島由紀夫全集第 4 卷』. 新潮社, 2001 年 3 月 10 日, p.234

「... 歌島を五周することさへできる泳ぎの技
 倆も誰にも負けない自身のある腕の力も...」⁴⁴
 “...มีความมั่นใจในพลังแขนของตัวเองนั้นไม่แพ้ใคร
 เช่นเดียวกับความสามารถในการว่ายน้ำที่ทำได้แม้กระทั่ง
 การว่ายน้ำรอบเกาะอุตะจิมะ 5 รอบ...”

จากการศึกษาตัวบทสามารถอนุมานได้ว่าฉินจินั้นได้รับการถ่ายทอดวิชาในการ
 หาปลาจากพ่อของตนและเขาได้แสดงความรำลึกถึงพ่อด้วยการสวมกางเกงของพ่อในขณะ
 ทำงาน

「死んだお父親の形見のズボンと粗末なジャンパ
 アを身に着けている」⁴⁵
 “(เขา)ใส่กางเกงของพ่อที่ตายไปและเสื้อนอกที่ดูธรรมดาๆ”

จากตัวอย่างประโยคนี้จากกล่าวได้ว่าเป็นการแสดงการให้ความสำคัญกับผู้ที่ได้
 ถ่ายทอดวิชาความรู้ในการทำงานให้ซึ่งตรงกับที่ ทะเกะตะ ได้กล่าวถึงการเคารพในอาชีพของคน
 ในสังคมจารีตว่า “การให้ความเคารพกับอาชีพนั้นเป็นสิ่งสำคัญที่ได้รับผ่านการอบรมในเรื่องวินัย
 ในการทำงาน และเมื่อมีความเคารพในอาชีพแล้วจะมีความกระตือรือร้นที่จะไขว่คว้าหาก
 ความสุขจากอาชีพที่ทำ ประกอบกับการอบรมให้มีมารยาทในเรื่องต่างๆในชีวิตประจำวัน เช่น
 การพูดจา หรือแม้แต่มารยาทบนโต๊ะอาหาร เป็นต้น และเมื่อคนผู้นั้นพร้อมด้วยสิ่งเหล่านี้แล้วจะ
 เป็นทำให้ไม่มีใครมาวิพากษ์วิจารณ์ได้”⁴⁶

⁴⁴ 三島由紀夫. 「潮騒」 『決定版三島由紀夫全集第 4 巻』. 新潮社, 2001 年 3 月 10 日, p.251

⁴⁵ Ibid. p. 228

⁴⁶ 武田旦. 社会伝承. 第 5 刷. 日本民俗学講座 4. 日本: 中央印刷, 1992. p.275

กล่าวคือ ในสังคมจารีตการเป็นผู้ใหญ่เต็มตัวที่สังคมยอมรับได้คนผู้นั้นจะต้องได้รับการยอมรับให้พร้อมด้วยทักษะในการระกอบอาชีพ ความเคารพในอาชีพและมารยาททางสังคมซึ่งเป็นสิ่งที่สืบทอดกันจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่งของคนในสังคม

ทะเกะตะ กล่าวเสริมเกี่ยวกับค่านิยมเกี่ยวกับการเป็นผู้ใหญ่เต็มตัวในกลุ่มคนหนุ่มในสังคมจารีตของญี่ปุ่นว่า “การเข้าร่วมกลุ่มคนหนุ่มเป็นแนวทางหนึ่งที่จะนำไปสู่การเป็นผู้ใหญ่เต็มตัว” เนื่องจาก “เมื่อเข้าร่วมกลุ่มคนหนุ่มแล้วคนผู้นั้นจะต้องทำงานต่างๆที่ผู้ที่มีอาวุโสกว่าได้มอบหมายให้จนได้รับการเลื่อนขั้นไปตามลำดับขั้นที่มีกำหนดไว้ของแต่ละกลุ่ม และจะต้องปฏิบัติตามระเบียบวินัยของกลุ่มซึ่งก็คือระเบียบวินัยที่ควรปฏิบัติของคนทั้งหมู่บ้านนั่นเอง หากปฏิบัติตามได้จึงจะเป็นที่ยอมรับจากคนในกลุ่มคนหนุ่มและเป็นที่ยอมรับจากคนในหมู่บ้านเช่นกัน⁴⁷ นอกจากนี้ทะเกะตะได้ยกตัวอย่างสิ่งที่ไม่พึงกระทำบางข้อจากกลุ่มคนหนุ่มในจังหวัดนะโงะยะซึ่งสืบทอดกันมาตั้งแต่สมัยเอะโดะ (江戸時代: Edo jidai) และเป็นกฎที่กลุ่มคนหนุ่มกลุ่มอื่นๆของประเทศญี่ปุ่นก็มีกฎในการทำงานเดียวกัน เช่น ห้ามไม่ให้หนีทาผู้อื่น หรือ ใช้ถ้อยคำหยาบคายเมื่อเข้าประชุม ห้ามลักขโมย ห้ามดื่มเหล้าจนก่อเหตุทะเลาะวิวาท ห้ามไม่ให้มีการพนัน⁴⁸ และเพื่อเป็นผู้ใหญ่เต็มตัวที่สมบูรณ์ (完全な一人前: Kanzen Ni Ichinin Mae) ทะเกะตะกล่าวเสริมว่า “คนผู้นั้นจะต้องแต่งงานมีครอบครัวจึงจะเป็นผู้ใหญ่ที่สมบูรณ์ได้”

ในกรณีของสังคมจารีตของเกาะอุตะจิมะในนวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ* นั้นหากใช้เกณฑ์อายุ 17 ปีในการเข้าร่วมกลุ่มคนหนุ่มของวะกะโมะริดังที่ได้กล่าวไปในตอนต้นกับฉินจิ อาจถือได้ว่า ฉินจิ ได้เติบโตถึงวัยเป็นผู้ใหญ่เต็มตัวแล้ว แต่เมื่อศึกษาตัวบทพบว่าในฉากที่ชาย 2 คนพูดถึงฉินจิในโรงอาบน้ำทำให้เห็นว่า ชาวบ้านทั้ง 2 คนนั้นคิดว่าฉินจียังเป็นเพียงเด็กหนุ่มที่ไม่ประสีประสมตลอดจนเมื่อพวกเขาได้ยินข่าวลือเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของฉินจิและฮะทซุเอะจึงเปลี่ยนความคิดและพูดถึงฉินจิด้วยน้ำเสียงชื่นชมในเชิงว่าฉินจินั้นเติบโตพอจะมีความสัมพันธ์กับหญิงสาวได้แล้ว แต่เนื่องจากเป็นความสัมพันธ์ที่ไม่อยู่ในความเห็นชอบของผู้ใหญ่จึงอาจยังไม่เป็นที่ยอมรับจากสังคมจารีตของเกาะอุตะจิมะ ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างประโยคดังต่อไปนี้

⁴⁷ 武田旦. 社会伝承. 第 5 刷. 日本民俗学講座 4. 日本: 中央印刷, 1992. p.281

⁴⁸ Ibid. p.283

「久保の新治はうまいことやったやないか。
子供や子供やと思っとるうちに、ちゃんと油揚げ
さらって行ったでなア」⁴⁹

“เจ้าฉินจิบ้านคุโระทำอะไรแล้วใหม่ละ ทั้งที่เราก็คิดว่ามันยัง
เป็นเด็กที่เหนได้ไปอาบน้ำร้อนมาแล้ว”

ในนวนิยายเรื่อง *ฉิโอะสะอิ* ผู้ที่เป็นเสมือนกับตัวแทนของคนที่เป็นผู้ใหญ่เต็มตัว
ที่ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพจนเป็นที่เคารพนับหน้าถือตาของคนบนเกาะก็คือ
เทะรุกิจิ พ่อของฮะทึซุเอะ ดังจะเห็นได้จากบทบรรยายลักษณะของเทะรุกิจิดังต่อไปนี้

「しかしその老い裸は見事である。赤銅色の四肢
には 目立ったたるみのなく、鋭い目と、頑強な
額の上には、獅子の鬣のやうな白髪が乱れ逆立っ
てゐる。酒焼けのした胸が赤らみと、この白髪が
いかにも魁偉な対照をなしてゐる。隆々たる筋肉
は久しく使われないために硬くなり、それが波に
打たれていっそう峻しくなった巖の印象を強める
のであつた。」

ทว่าร่างสูงวัยนั้นช่างน่าชื่นชม แขนขานั้นเป็นสีทองแดงไหม้ มี
หย่อนคล้อย ทั้งดวงตาคม บนโครงหน้าที่ดูหวั่นนั้นก็มีผมยุ่งๆสี
ขาวคล้ายแผงคอของสิงโต บนอกมีรอยแดงเพราะดื่มเหล้า ผม
ขาวนั้นเป็นประกายสวยงาม กล้ามเนื้อเป็นมัดที่ไม่ได้ใช้งานมา
นานยังเข้ารูปมองแล้วยิ่งให้ความประทับใจประหนึ่งหินผาที่ถูก
คลื่นซัดสาด”⁵⁰

⁴⁹ 三島由紀夫. 「潮騒」 『決定版三島由紀夫全集第4巻』. 新潮社, 2001年3月10日,

p. 313

⁵⁰ Ibid. p 312

จากบทบรรยายผู้วิจัยเห็นว่า ผู้บรรยายนั้นให้ความสำคัญกับการอธิบายถึงลักษณะทางกายภาพของทะเลรุคิจิที่มีผิวคล้ำด้วยคงทำงานหนักมาเมื่อสมัยเป็นหนุ่ม และเป็นคนที่ดื่มจัดพอสมควรเพราะทำให้ผิวบางส่วนกลายเป็นสีแดง แต่ถึงจะสูงวัยแล้วเขายังคงมีร่างกายที่แข็งแรงซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าอาจเป็นเพราะทำงานที่ผ่านมา จึงอาจพูดได้ว่าผู้บรรยายต้องการให้ผู้อ่านเห็นถึงความสำคัญของร่างกายที่เป็นเสมือนกับเครื่องบันทึกความทรงจำและประสบการณ์ของคนผู้นั้นโดยที่ไม่จำเป็นต้องบอกเล่าเรื่องราวด้วยคำพูดของตนเอง เช่นเดียวกันกับลักษณะภายนอกของ โอยะมะ จุกิชิ ได้ก่งเรือของฉินจินั้นผู้บรรยายก็ได้เขียนบรรยายลักษณะของเขาออกมาให้ผู้อ่านรับรู้ได้ถึงประสบการณ์ในการทำประมงที่ต้องตากแดดตากลมมาอย่างยาวนานของผู้ชายคนนี้ได้อย่างชัดเจน

「漁撈長大山十吉は、海風によく鞣された革のやうな顔を持ってゐた。深い皺の中まで日に焼けて手などは、汚れの滲み入った皺と古い漁の傷あとがみわけのつかないやうになってゐた。」⁵¹

“โอยะมะ จุกิชิ ได้ก่งเรือนั้นมีใบหน้าราวกับหนังที่ตากลมทะเลมาเป็นประจำ แม้กระทั่งในร่องลึกของรอยย่นก็ยังมีโดนแดดเผาตามมือไม้เต็มไปด้วยรอยเปื้อนที่ฝังลึกลงไป ในรอยเหี่ยวย่นที่มองแยกกันไม่ออกระหว่างรอยเปื้อนกับแผลเก่าจากการจับปลา”

จากการศึกษาของผู้วิจัยพบว่ากลุ่มของผู้ชายบนเกาะคุตะจิมะ ในนวนิยายเรื่อง *ฉิโอะสะอิ* มีการรวมกลุ่มกันโดยมีพื้นฐานจากการประกอบอาชีพทำประมง การรวมกลุ่มกันภายใต้ชื่อกลุ่มคนหนุ่ม หรือ เซะอิเน็นดันนั้นเป็นการรวมกลุ่มเพื่อสืบทอดภูมิปัญญาพื้นบ้านของชาวประมงจากคนรุ่นหนึ่งสู่คนอีกรุ่นหนึ่งโดยมีผู้ที่มิอาจไล่กว่าคอยอบรมสั่งสอนทั้งในเรื่องของการทำงานและการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันภายในสังคม ทั้งนี้เพื่อให้เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถใน

⁵¹ 三島由紀夫. 「潮騒」 『決定版三島由紀夫全集第4巻』. 新潮社, 2001年3月10日,

การทำงานและพร้อมที่จะดูแลหาเลี้ยงตนเองและครอบครัวต่อไปได้ในอนาคตในฐานะผู้ใหญ่เต็มตัวคนหนึ่งของสังคม โดยผู้ที่ประสบความสำเร็จทั้งในหน้าที่การงานนั้นจะได้รับการนับหน้าถือตาจากคนภายในสังคมเป็นอย่างมากซึ่งมีมิมะเลือกที่จะใช้วิธีเขียนบรรยายลักษณะภายนอกเพื่อให้ผู้อ่านรับรู้ได้ถึงประสบการณ์ที่สั่งสมมาของชาวประมงผู้นั้น

3.3.2 ผู้หญิงบนเกาะอุตะจิมะ

กลุ่มของผู้หญิงบนเกาะอุตะจิมะในนวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ* ก็มีอาชีพที่หลากหลาย เช่น ภรรยาของหัวหน้าผู้ดูแลประภาคารที่โดยปรกติแม้จะเป็นแม่บ้านแต่ก็ได้นำความรู้ความสามารถที่เป็นอาชีพเก่าของตนมาเป็นครูที่คอยให้ความรู้กับเด็กสาวในหมู่บ้าน หรือตัวละครที่ชื่อชิโยะโกะลูกสาวของหัวหน้าผู้ดูแลประภาคารที่เป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงในโตเกียว แต่อาชีพที่เป็นอาชีพหลักของผู้หญิงส่วนใหญ่บนเกาะอุตะจิมะ คือ หญิงดำน้ำ หรือ อะมะ (海女: Ama) ซึ่งเป็นกลุ่มอาชีพที่มีความน่าสนใจในหลายๆ ด้านและมีความโดดเด่นที่แสดงให้เห็นถึงความเป็นสังคมจารีตออกมาอย่างชัดเจนเช่นเดียวกับกลุ่มอาชีพชาวประมงของผู้ชาย

มิมะได้ถ่ายทอดความเป็นอยู่ของผู้หญิงในหมู่บ้านชาวประมงของเกาะอุตะจิมะออกมาในนวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ* ได้อย่างดีโดยเฉพาะความเป็นอยู่ของหญิงดำน้ำจากการศึกษาตัวบทภาพของหญิงดำน้ำนั้นปรากฏให้เห็นเป็นครั้งแรกในฉากการขอพรจากเทพเจ้าของผืนจิตต่อเทพเจ้าแห่งศาลเจ้ายะทซุชิมิโระ (八代神社: Yatsushiro) ให้แม่ของเขาปลอดภัยจากอันตรายในฤดูกาลทำงานของเหล่าหญิงดำน้ำทำให้เห็นว่าอาชีพของหญิงดำน้ำนั้นเป็นอาชีพที่มีการกำหนดช่วงเวลาในการทำงานและมีความอันตราย

「神様、どうか海が平穏で、漁獲はゆたかに、
村はますます栄えてゆきますやうに！(中略)

海女の季節には、海中の母の体を、どうかさまざま
 な危険からお護り下さいますやうに！...。」⁵²

“พระเจ้ากระผมขอให้ทะเลคลื่นลมสงบ มีปลาเยอะ ขอให้
 หมู่บ้านของเราเฟื่องฟูด้วยเถิดครับ (...) ในช่วงฤดูกาลที่แม่
 ต้องทำงานเป็นหญิงดำน้ำเองก็ดี ก็อยากจะขอให้ช่วยปกป้อง
 ร่างกายของแม่จากอันตรายต่างๆเวลาอยู่ในน้ำด้วยเถิดครับ ...”

อาชีพหญิงดำน้ำที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านชาวประมงที่กระจายอยู่ทั่วบริเวณชายฝั่ง
 ของประเทศญี่ปุ่นรวมถึงหญิงดำน้ำเกาะคะมิจิมะในอำเภอโตะบะ จังหวัดมิเอะที่เป็นต้นแบบของ
 เกาะอะมะมะ ในนวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ* นั้นเป็นอาชีพที่มีนักวิชาการและนักมานุษยวิทยาให้
 ความสนใจในการศึกษาเป็นอย่างมาก

ทะนะเบะ ซะโตะรุ* (田辺 悟: Tanabe Satoru) ได้รวบรวมข้อมูลของหญิงดำน้ำ
 ทั่วประเทศญี่ปุ่นและเรื่องราวในประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับหญิงดำน้ำเอาไว้ในหนังสือเรื่อง
 “อะมะมะ”⁵³ (海女:Ama) กล่าวถึงหมู่บ้านชาวประมงบนเกาะคะมิจิมะในการจัดประเภทของหมู่บ้าน
 ของหญิงดำน้ำโดยใช้อาชีพและสภาพทางภูมิศาสตร์ในการแบ่งประเภท สรุปได้ว่า คะมิจิมะเป็น
 หนึ่งในหมู่บ้านชาวประมงที่มีลักษณะเด่นอยู่กับการดำรงชีพอยู่ได้ด้วยการทำประมงเป็นหลัก
 เนื่องจากไม่มีพื้นที่ในการทำเกษตร ผู้หญิงเท่านั้นที่จะทำอาชีพ หญิงดำน้ำ หรือ อะมะ
 ในขณะที่ผู้ชายจะทำการประมงประเภทอื่น โดยที่หมู่บ้านชาวประมงที่มีลักษณะเช่นเดียวกันนี้
 สามารถพบได้ในเมืองอะมะมะชิ อำเภออะวะจิมะ จังหวัดอิชิคาวะ (石川県輪島市海士町:
 Ishikawa-Ken, Wajima-Shi, Amamachi) เกาะเฮะคุระจิมะ (舳倉島: Hekurajima) ในจังหวัด

⁵² 三島由紀夫. 「潮騒」 『決定版三島由紀夫全集第4巻』. 新潮社. 2001年3月10日.
 pp.243-244

* ทะนะเบะ ซะโตะรุ (1936 -) ผู้เชี่ยวชาญด้านคติชนวิทยาหมู่บ้านชาวประมง (魚村民俗学) และ
 ศาสตราจารย์รับเชิญประจำมหาวิทยาลัยชิบะเกะอิสะอิ (千葉経済大学)

⁵³ 田辺悟. 『海女』. 第3回刷発行. もの人間文化史 73. 東京:法政大学出版局, 2007.

เดียวกันรวมไปจนถึงหมู่บ้านที่ชื่อว่า มะกะริ (曲: Makari) อำเภอทซุจิมะในจังหวัดนงะซะกิ* (長崎県対島市: Nagasaki-Ken Tsujima-Shi)⁵⁴

ทะนะเบะ ยังได้กล่าวถึงฤดูกาลในการทำงานของหญิงดำน้ำว่า ในสมัยก่อนนั้นการทำประมงด้วยการดำน้ำตัวเปล่า (裸潜水漁: Hadakasensuiryō) นั้นสามารถทำได้ตลอดทั้งปีแต่หลังจากในศตวรรษที่ 17-18 เป็นต้นมาก็ลดระยะเวลาเหลือเพียงในช่วงฤดูร้อน คือระหว่างเดือนมิถุนายนจนถึงเดือนสิงหาคม ทั้งนี้เป็นเพราะสภาพภูมิอากาศและสภาพพื้นที่ที่เปลี่ยนแปลงไป⁵⁵ จากการศึกษาด้วยท ผู้วิจัยพบว่า ฤดูกาลทำงานของหญิงดำน้ำบนเกาะอุตะจิมะในนวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ* คือ ช่วงที่น้ำอุ่นในเดือนมิถุนายน

「...母親は水の冷たいうちは海女に精を出さなくともよかった。六月になったら潜らうと彼女は思った。」⁵⁶

“...แม่คิดว่าในระหว่างที่น้ำยังเย็นอยู่นี้ไม่ออกไปทำงานเป็นหญิงดำน้ำก็ดี เธอคิดว่าพอถึงเดือนมิถุนายนแล้วจึงจะออกไปดำน้ำ...”

ในนวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ* ผู้บรรยายได้บรรยายให้เห็นวิถีชีวิตของเด็กสาวบนเกาะอุตะจิมะที่ต้องใช้ชีวิตอยู่กับทะเล การละเล่นของพวกเธอเปรียบเสมือนการปรับเตรียมร่างกายให้คุ้นชินกับสภาพของท้องทะเลที่จะต้องพบเจอในการทำงานจริงในช่วงฤดูกาลของหญิงดำน้ำซึ่งเป็นการเหมือนการทดสอบว่าร่างกายของพวกเธอจะทนทำงานหนักในการดำน้ำลงไป

* ดูภาคผนวก ข ภาพประกอบที่ 9

⁵⁴ 田辺悟. 『海女』. 第 3 回刷発行. ものと人間文化史 73. 東京:法政大学出版局,2007, p.84

⁵⁵ 田辺悟. 『海女』. 第 3 回刷発行. ものと人間文化史 73. 東京:法政大学出版局,2007, p.86

⁵⁶ 三島由紀夫. 「潮騒」 『決定版三島由紀夫全集第 4 巻』. 新潮社,2001 年 3 月 10 日, p.326

เก็บหอยใต้ท้องทะเลเป็นระยะเวลานานๆต่อวันได้หรือไม่จึงไม่ต่างอะไรกับเด็กในเมืองใหญ่ที่ต้องกดดันจากการสอบประจำภาคเรียน ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างประโยคดังต่อไปนี้

「この技能は小学校の二三年のころから、海底の石をとりあいをする遊びでおぼえ...」⁵⁷

“ความสามารถนี้อาศัยจดจำจากการเล่นเก็บหินใต้น้ำกันมาตั้งแต่ตอนประถมปีที่ 2-3”

^{あま}
「海女の季節は、島の若い娘たちにとっては、丁度都会の子が胸を押えつけられるやうな気持でそれに直面する学期試験の季節に似てゐた」⁵⁸

“ในฤดูกาลของหญิงดำน้ำ สำหรับเด็กสาวบนเกาะแล้วเป็นฤดูกาลที่ทำให้รู้สึกล้ากสันอยู่ในอกเมื่อต้องเผชิญกับฤดูกาลสอบประจำภาคการศึกษาของพวกเขาเด็กๆในเมืองใหญ่”

มีฉันทาได้เขียนบรรยายความลำบากของหญิงสาวที่ต้องพบกับบททดสอบในการเป็นหญิงดำน้ำนั้นเอาไว้ดังต่อไปนี้

「冷たさ、息苦しき、水中眼鏡に水が入って来るのいいしれぬ苦痛、もう二三寸で鮑あわびに手がとどくとふとところで全身襲ふ恐怖と虚脱感、それからさまざまな怪我、海底を蹴って浮き上がるときに鋭い貝殻が指先にあたえる傷、無理を犯した潜水のあとの鉛のやうなけだるさ...」

“ทั้งความหนาวเย็น ทั้งความอึดอัด ความรู้สึกทรมาน อย่างบอก ไม่ถูกเมื่ออยู่ใต้น้ำแล้วมีน้ำทะเลไหลเข้ามาในแว่นกันน้ำ

⁵⁷ 三島由紀夫. 「潮騒」 『決定版三島由紀夫全集第 4 卷』. 新潮社. 2001 年 3 月 10 日, p. 336

⁵⁸ Ibid. p. 336

ความกลัวและความว่องไวที่เข้าจู่โจมไปทั่วร่างในขณะที่อีกเพียงไม่กี่เซนติเมตรก็จะคว้าหอยอะวะะบิเอาไว้ได้ ทั้งผลที่ได้จากเปลือกหอยที่ดำน้ำเมื่อถึงพื้นทะเลเพื่อลอยตัวขึ้นสู่น้ำ และ ความเหนียวล้าที่ไม่ต่างอะไรกับตะกั่วที่หนักอึ้งหลังผืนทนกับการดำน้ำ”

ผู้วิจัยเห็นว่ามิชิมะให้ความสำคัญกับการถ่ายทอดให้ผู้อ่านได้รับรู้ถึงความยากลำบากทางใจและทางกายในการทำงานหนักของหญิงดำน้ำ ไม่ต่างจากในตอนที่อธิบายให้เห็นลักษณะภายนอกที่ทำให้เห็นความลำบากของชีวิตที่ผ่านมาของชายชาวประมงอย่างทะรุกิจิซังที่ได้กล่าวไปแล้วในหัวข้อก่อนหน้า นอกจากนั้นเมื่อพิจารณาจากตัวอย่างประโยคดังที่ได้กล่าวมาทั้ง 3 ตัวอย่างพบว่าการรวมกลุ่มการทำงานของหญิงดำน้ำบนเกาะอุตะจิมะที่เป็นหมู่บ้านชาวประมงมีขั้นตอนในการอบรมฝึกฝนเด็กให้ช่วยทำงานและพัฒนาจนเป็นอาชีพในรูปแบบเดียวกับที่ ทะกะกะวะ ได้กล่าวถึงสังคมจารีตของญี่ปุ่นที่มีการอบรมเลี้ยงดูเพื่อการเป็นผู้ใหญ่เต็มตัวดังที่ได้กล่าวไปแล้วในหัวข้อก่อนหน้า

ทะนะเบะ ก็ระบุเอาไว้ในหนังสือเรื่อง อะมะ ว่า หญิงดำน้ำของญี่ปุ่นเองก็มีการรวมกลุ่มการคัดเลือกคนเข้ากลุ่มและเรียนรู้จากผู้ที่มีอาวุโสกว่า นอกจากนั้นเขายังยกตัวอย่างกรณีศึกษาหมู่บ้านชาวประมงในจังหวัดชิบะ เมืองเนะระ (千葉県の布良:Chiba-Ken No Nera) ว่า หญิงดำน้ำจะเข้าร่วมกลุ่มได้ก็ต่อเมื่ออยู่ในวัยที่สามารถออกเรือได้ และเมื่อเข้ากลุ่มมาแล้วก็ต้องเรียนรู้เทคนิควิธีการในการเป็นหญิงดำน้ำจากรุ่นพี่โดยจะใช้เวลาฝึกฝนอยู่ราว 5-6 ปี⁵⁹ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าการได้รับการฝึกฝนจากผู้อาวุโสกว่านี้มีความคล้ายคลึงกันกับการรวมกลุ่มของกลุ่มคนหนุ่มที่ได้กล่าวไปแล้วในหัวข้อก่อนหน้า ในนวนิยายเรื่อง ฌิโอะสะอิ ในกรณีของฮะทซุเอะนั้น เธอได้รับการฝึกฝนการเป็นหญิงดำน้ำจากการไปอาศัยอยู่ที่บ้านญาติในเมืองมิมะ จังหวัดมิเอะ (三重県志摩市: Mie-Ken Shima-Shi)

⁵⁹ 田辺悟. 『海女』. 第3回刷発行. ものとなん文化史 73. 東京:法政大学出版局, 2007. p.108

「…末の娘の初江ちふのが、志摩おいざきの老崎の海女の
ところへ貰われてとったんや。」⁶⁰

“(…) ลูกสาวคนสุดท้ายที่ชื่อฮะทซุเอะนั้นก็ให้ หญิงดำน้ำที่ หมู
บ้านโอะฮิสะกิที่ฉิมะรับไปเลี้ยงยังไงล่ะ”

ผู้วิจัยได้กล่าวถึงการรวมตัวกันในสถานที่ที่เรียกว่า “เนะยะ” ของกลุ่มคนหนุ่ม
หรือ เซะอิเน็นตันในนวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ* ไปแล้วในหัวข้อก่อนหน้า ในหัวข้อกลุ่มของผู้หญิงนี้
จากการศึกษาเรื่องของผู้หญิงดำน้ำผู้วิจัยพบว่ากลุ่มของผู้หญิงดำน้ำก็มีการรวมตัวกันในสถานที่
จำเพาะเช่นกัน

ทะนะเบะ กล่าวว่ามีสถานที่รวมตัวคือ โคะยะ (小屋: Koya) ที่มี
ลักษณะเป็นกระท่อมเล็กๆ สร้างไว้ในบริเวณใกล้ชายหาดใช้สำหรับเก็บของหรือใช้ฝังไฟอบอุ่น
ร่างกายเมื่อขึ้นจากน้ำ⁶¹ นอกจากนี้ทะนะเบะยังได้เขียนถึงกิจกรรมที่หญิงดำน้ำทำในโคะยะ
ระหว่างการฝังไฟเพื่อให้ร่างกายอบอุ่นว่า “กลุ่มหญิงดำน้ำอาจพูดคุยหรือปรึกษากันในเรื่องราว
ต่างๆ ทั้งเรื่องการทำงานและเรื่องส่วนตัวในระหว่างการฝังไฟ พวกเขาอาจเปรียบเทียบหยอหยินที่ตน
เก็บมาได้ หรือ พักผ่อนตามอริยาตัย” ทะนะเบะยังให้คำจำกัดความสั้นๆ เอาไว้ว่าเป็นเสมือนกับ
“ศูนย์กิจกรรมประจำชุมชน หรือ คลับคุณแม่”⁶² (公民館活動の “母親クラブ” :
Kouminkakatsudou No “Hahaoya Kurabu”) อีกด้วย

ผู้วิจัยเห็นว่ากิจกรรมและการพูดคุยกันหลังเสร็จสิ้นงานของเหล่าหญิง
ดำน้ำดังที่ได้กล่าวมานั้นเป็นเหมือนการถ่ายทอดภูมิปัญญาและความรู้จากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอื่นอีก

⁶⁰ 三島由紀夫. 「潮騒」 『決定版三島由紀夫全集第4巻』新潮社, 2001年3月10日, p.237

⁶¹ 田辺悟. 『海女』. 第3回刷発行. ものと人間文化史 73. 東京:法政大学
出版局, 2007p.104

* คุณภาพผนวก ข ภาพประกอบที่ 10

⁶² 田辺悟. 『海女』. 第3回刷発行. ものと人間文化史 73. 東京:法政大学
出版局, 2007, p. 107

รุ่นหนึ่งในสังคมเช่นเดียวกันกับในการรวมตัวกันของกลุ่มคนหนุ่มและผู้อาวุโสในกลุ่มของผู้ชาย
ชาวประมงซึ่งเป็นวิธีการให้ความรู้ตามแบบของสังคมจารีตนั่นเอง

นวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ* ไม่ปรากฏการบรรยายถึงลักษณะกระท่อมของเหล่า
หญิงดำน้ำที่เรียกว่า โคยะยะ แต่มีฉากการพูดคุยกันอย่างออกรสของเหล่าหญิงดำน้ำต่างวัยที่นั้ง
รวมตัวกันโดยไม่มี การแบ่งแยกว่ามีอาวุโสมากหรือน้อยซึ่งเป็นฉากที่หญิงดำน้ำพูดคุย
เปรียบเทียบลักษณะหน้าอกในหมู่พวกของตนดังจะเห็นได้จากตัวอย่างประโยคดังต่อไปนี้

「焚火のまわりは、(中略) みんなは声高に笑ひ
ながら胸を張って誇らしげに自分の乳房をみせ
あってゐた。(中略) どの乳房もよく日に灼け
て、神秘的な白さもなければ、まして静脈が透け
て見えもしない。その肌だけが何も特別に敏感
だといふ風に見えない。」⁶³

“ที่รอบกองไฟ (...) ทุกคนดำดิ่งหัวเราะด้วยเสียงสูงไปพลาง
ยืดอกอวดให้กันและกันได้ชม (...) ไม่ว่าจะถูกใดก็ถูกแดดเผา
ด้วยกันทั้งนั้น หากไม่มีความขาวของผิวส่วนที่เร็นอยู่แล้วละก็
แม้แต่เส้นเลือดก็คงมองไม่เห็น มีแค่ผิวส่วนนั้นที่มองไม่ออกกว่า
เป็นผิวส่วนที่บอบบางเป็นพิเศษแต่อย่างไร”

ฉากนี้อยู่ในช่วงเวลาเดียวกับที่ข่าวลือของฮะทซุเอะและฉินจิได้แพร่สะพัดไปทั่ว
ทั้งหมู่บ้าน การที่หญิงดำน้ำทั้งหลายได้มานั่งเปลือยกายล้อมรอบกองไฟหลังจากการทำงานและ
วิจารณ์ลักษณะหน้าอกของกันและกันทำให้ โทะมิ แม่ของฉินจิและหญิงดำน้ำทุกคน ณ ที่นั้น
ต่างได้ข้อสรุปในใจว่า ฮะทซุเอะ ไม่ได้มีความสัมพันธ์เชิงชู้สาวของฉินจิอย่างที่ไต้ยินมาโดย
พิจารณาจากลักษณะหน้าอกของฮะทซุเอะนั้นเอง

⁶³ 三島由紀夫. 「潮騒」 『決定版三島由紀夫全集第4巻』新潮社, 2001年3月10日.

「しかし初江の乳房をみると、(中略) それは決して 男を知った乳房ではなく、まだやっとなかなかかけたばかりで、それが一たん花を開いたらどんなに美しいでかろうかと思われる胸である。」⁶⁴

“แต่เมื่อมองหน้าอกของฮะทซุเอะ (...) นั้นไม่ใช่หน้าอกที่รู้จักผู้ชาย แน่แท้ เพิ่งจะเบ่งบาน และเป็นหน้าอกที่พาลให้คิดว่าหากเป็นดอกไม้ที่ลองได้เบ่งบานแล้วจะสวยงามซักเพียงใด”

ตัวอย่างประโยคจากฉากรอบกองไฟทั้ง 2 ตัวอย่างดังที่ได้ยกมาทำให้ผู้วิจัยเห็นว่ามิถิเมะสื่อให้เห็นถึงประสบการณ์ชีวิตของตัวละครของเขาผ่านการบรรยายร่างกายของตัวละครนั้นๆ เช่น ออกที่ถูกแดดเผาจนผิวเกรียมมองไม่เห็นเส้นเลือดนั้นสื่อให้ผู้อ่านจินตนาการรู้ได้ถึงระยะเวลาที่ยาวนานในการอยู่กลางแจ้งกลางทะเลของหญิงดำนั้ ในขณะที่การบรรยายลักษณะหน้าอกของฮะทซุเอะก็บอกให้ตัวละครที่อยู่ในวงสนทนาของหญิงดำนั้รู้ถึงความบริสุทธิ์ของฮะทซุเอะและล้มล้างข้อหาว่าลักลอบชิงสุกก่อนห่มกับฉินจิงได้ในที่สุด

หลังจากผู้วิจัยศึกษาตัวบทของนวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ* โดยพิจารณาจากการพฤติกรรมกรรวมกลุ่มและการประกอบอาชีพของตัวละครผู้คนบนเกาะพบว่ากรรวมตัวของคนในหมู่บ้านบนเกาะฮุตะจิมะนี้เป็นสังคมจารีตที่มีการรวมตัวกันเพื่อสนับสนุนและเอื้อประโยชน์ให้กันและกันในการทำงานโดยมีการสืบทอดองค์ความรู้ในการประกอบอาชีพการทำประมงจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่งซึ่งเป็นการประกอบอาชีพที่ต้องพึ่งพาอาศัยธรรมชาติเป็นหลักโดยมีการฝึกฝนอบรมเพื่อให้มีการเติบโตเป็นผู้ใหญ่เต็มตัวและสามารถเลี้ยงดูตัวเองสืบไปได้ นอกจากนี้ผู้วิจัยยังเห็นว่าผู้บรรยายในนวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ* ได้ใช้น้ำเสียงที่ชื่นชมในการบรรยายลักษณะภายนอกของตัวละครทั้งยังเน้นการบรรยายลักษณะภายนอกของตัวละครที่ไม่เพียงแต่จะบอกให้รู้ถึงรูปร่างลักษณะภายนอกเท่านั้นยังทำให้รู้ได้ถึงประสบการณ์ชีวิตของตัวละครนั้นๆอีกด้วย จึงอาจกล่าวได้ว่าสิ่งที่ปรากฏบนร่างกายของคนนั้นได้ทำหน้าที่บอกเล่าแทนการใช้คำพูดซึ่งส่งผลให้ปมปัญหาของนวนิยายนั้นมีการคลี่คลายลงไปได้ด้วยดีเนื่องจากบันทึกประสบการณ์ที่ปรากฏให้เห็นบนร่างกายของตัวละครนั้นเป็นสิ่งที่ไม่อาจลบเลือนได้เช่นเดียวกับความจริงที่เกิดขึ้นนั่นเอง

⁶⁴ 三島由紀夫. 「潮騒」 『決定版三島由紀夫全集第 4 卷』, 新潮社, 2001 年 3 月 10 日, p. 339

3.4 ความเชื่อ

ความเชื่อเป็นส่วนประกอบหนึ่งของสังคมจารีต ลักษณะเด่นของความเชื่อในสังคมจารีตตามความหมายที่ได้กล่าวไปแล้วคือมีความเชื่อในโชคลาง ไสยศาสตร์และมีการประกอบพิธีกรรมประเพณีอันเกี่ยวข้องกับความเชื่อนั้นๆ ในนวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ* ของมิชิมะ ยูกิโอะ ก็มีบทบรรยายถึงประเพณี และธรรมเนียมปฏิบัติ และความเชื่อของตัวละครในรูปแบบต่างๆ อันแสดงให้เห็นถึงความเชื่อของคนญี่ปุ่นในสังคมจารีตได้เป็นอย่างดี

3.4.1 ความเชื่อของญี่ปุ่น

เสถียร พันธรังษี ให้คำนิยามความเชื่อของประเทศญี่ปุ่นไว้กล่าวโดยสรุปได้ว่า แผ่นดินญี่ปุ่นนั้นเป็น “แผ่นดินของพระเจ้า” เพราะบนแผ่นดินญี่ปุ่นไม่ว่าจะตามหมู่บ้านน้อยหรือใหญ่ ตามป่าเขาลำเนาไพร ที่นา หรือแหล่งน้ำลำธารก็ล้วนแล้วแต่มีเรื่องของเทพเจ้าหรือพระเจ้าอยู่เต็มไปหมดซึ่งปรากฏให้เห็นได้ทั้งในทางรูปธรรมและนามธรรม จากคำนิยามนี้ เสถียร กล่าวเสริมว่าคำนิยามนี้มีความหมายครอบคลุม 2 ทางด้วยกันคือ ความหมายทางประวัติและความหมายทางวิชาการ

ความหมายทางประวัติ คือ ประเทศญี่ปุ่นนั้นมี “ศรัทธาญี่ปุ่น” ที่สร้างและดำรงสังคมญี่ปุ่นอยู่ได้ในปัจจุบันอันประกอบขึ้นมาจากหลักศรัทธา 6 หลักคือ ศรัทธาดั้งเดิม เช่น การศรัทธาในบรรพบุรุษและความงามของธรรมชาติและความเป็นแผ่นดินของอาทิตย์ยามรุ่งอรุณ (Land of Rising Sun) อันเป็นบ่อเกิดของศาสนาชินโต (Shintoism) มีศาสนาเต๋า (Taoism) และศาสนาขงจื้อ (Confucianism) ของจีนเป็นกรอบระดับของศาสนาชินโตอีก 2 ส่วนมีพระพุทธมหายานที่ได้รับอิทธิพลมาจากแหลมเกาหลี่ในพุทธศตวรรษที่ 11 และศาสนาคริสต์ที่เข้ามาเผยแพร่เมื่อศตวรรษที่ 15 อีกส่วนหนึ่งด้วย

ความหมายทางวิชาการ คือ ศรัทธาติดแผ่นดินดั้งเดิมหรือศาสนาชินโต ประกอบด้วยบรรณวิทยา (Mythology) และไสยศาสตร์ (Mystics) ได้รับความมีตัวตนของธรรมชาติและเมื่อมีการจัดระบบชินโตเป็นสถาบัน นักปราชญ์ฝ่ายชินโตจึงสร้างศรัทธาขึ้นเป็นแบบฉบับ

โดยนำเรื่องสวรรค์และเรื่องของเทวะขึ้นมาเป็นระบบของการสร้างชาติมีระบบพระเจ้าจักรพรรดิทรงเป็นโอรสของเทวะ สืบสานต่อกันมาจากสวรรค์ กลายเป็นเทวะประธานของชนชาติญี่ปุ่นทั้งหมด⁶⁵

ในศาสนาชินโตนั้นมีการบูชาภูษินิยัตตุที่เรียกโดยว่า คะมิ (神: Kami) หรือเทพเจ้าซึ่งบ่งชี้ถึงเทวดาที่อยู่ทั้งในสรวงสวรรค์และในโลก และยังหมายถึงเจตภูตที่สิงสถิตอยู่ตามศาลเจ้า นอกจากนี้ คะมิ ยังหมายรวมถึงสิ่งต่างๆ เช่น นก สัตว์ป่า ต้นไม้ พืช ทะเล ภูเขาและอื่นๆ อีกด้วย นับแต่สมัยโบราณไม่ว่าสิ่งใดที่อยู่นอกเหนือสิ่งที่เป็นธรรมดาสามัญ หรือเป็นสิ่งที่มีความสูงส่งกว่า หรือเป็นสิ่งที่มีความบันดาลใจนำชนพองสยองเกล้านั้นล้วนเรียกว่าเป็น คะมิ ทั้งนี้ สิ่งที่อยู่นอกเหนือจากธรรมดาสามัญนั้นไม่จำกัดเพียงแคในด้านความดีหรือการกระทำที่เป็นบุญกุศลเท่านั้นยังรวมไปถึงในด้านความชั่วสิ่งทีลึกลับทั้งหลาย หากเป็นสิ่งที่ผิดปรกติธรรมดาและน่าสะพรึงกลัวแล้วก็จะเรียกว่า คะมิ ด้วย และในหมู่มนุษย์แล้วก็มีกรณีที่ถือว่าเป็น คะมิ ด้วย ซึ่งจะรวมถึงอนุชนที่สืบสายมาจากจักรพรรดิผู้ศักดิ์สิทธิ์ทั้งหมดและ คะมิ ตามท้องถิ่นต่างๆแม้จะไม่เป็นที่ยอมรับกันทั้งประเทศ แต่ในแต่ละจังหวัด แต่ละหมู่บ้าน แต่ละครอบครัวก็มีมนุษย์ที่เป็น คะมิ อยู่ด้วยเช่นกัน⁶⁶ และบนเกาะคะมิจะมะซึ่งเป็นต้นแบบของเกาะในนวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ* นั้นก็มีความเชื่อเกี่ยวกับเทพเจ้า หรือ คะมิ อยู่ด้วยเช่นกันดังจะเห็นได้จากการสร้างศาลเจ้ายะทึซุมิโระซึ่งเป็นศาลเจ้าที่สร้างเพื่อบูชาเทพเจ้าวะตะทึซุมิโนะมิโกะโตะ (綿津見命: Watatsumi no mikoto) ซึ่งเป็นเทพเจ้าแห่งท้องทะเลที่นอกเหนือจากเกาะคะมิจะมะแล้วยังมีศาลเจ้าที่สร้างขึ้นเพื่อบูชาเทพเจ้าวะตะทึซุมิโนะมิโกะโตะอีกหลายแห่งกระจายอยู่ตามแนวชายฝั่งของเกาะญี่ปุ่น⁶⁷

3.4.2 ความเชื่อบนเกาะอุตะจิมะ

3.4.2.1 ความเชื่อเกี่ยวกับเทพเจ้าบนเกาะอุตะจิมะ

นวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ* มีความเชื่อเรื่องของคะมิ หรือ เทพเจ้า ที่เป็นเทพเจ้าแห่งท้องทะเล (海神: Watagami) ซึ่งความเชื่อนี้อาจกล่าวได้ว่าเป็นความเชื่อที่คล้ายคลึงกับความ

⁶⁵ ศ. เสฐียร พันธงศรี, “ความหมายทางประวัติศาสตร์ของญี่ปุ่น,” ใน *รวมบทความญี่ปุ่นศึกษา*, ยูพา คลังสุวรรณ, (ปทุมธานี: โครงการญี่ปุ่นศึกษา สถาบันเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา, 2542), p. 28

⁶⁶ แพล โดย จังนัง ทงประเสริฐ, *บ่อเกิดลึกลับประเพณีญี่ปุ่น ภาค 1-4*, (พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน, 2545), p.29

⁶⁷ オンライン「綿津見神、玄松子の祭神記」 <http://www.genbu.net/saijin/watatumi.htm> (13/05/2012)

เชื่อของผู้คนในหมู่บ้านชาวประมงที่กระจายอยู่รอบเกาะญี่ปุ่นดังที่ได้กล่าวไปแล้ว เนื่องความเชื่อเกี่ยวกับเทพเจ้านั้นถือเป็นความเชื่อดั้งเดิมที่เป็น 1 ในรากฐานของศาสนาชินโตและเป็นความเชื่อที่มีความเป็นมาแต่สมัยโบราณเนื่องจากผู้คนที่อาศัยอยู่ตามแนวชายฝั่งหรือผู้คนที่อาศัยอยู่บนเกาะต้องพึ่งพาท้องทะเลในการทำมาหากิน พวกเขาไม่อาจเข้าใจและคาดเดาได้ถึงพลังอำนาจที่ยิ่งใหญ่ของธรรมชาติได้จึงเชื่อว่าหากได้ประกอบพิธีกรรมเพื่อขอร้องให้ท้องทะเลสงบแล้วพลังอำนาจที่มองไม่เห็นหรือเทพเจ้านั้นจะดลบันดาลให้ทะเลสงบลงจนสามารถทำกินได้อย่างอุดมสมบูรณ์⁶⁸

ความเชื่อในเทพเจ้าแห่งท้องทะเลของเกาะอุตะจิมะปรากฏให้เห็นได้ในบทบรรยายทั้งในรูปแบบของสิ่งปลูกสร้างอันเกิดจากความศรัทธาที่มีต่อความเชื่อของชุมชนและในรูปแบบของการปฏิบัติตามประเพณีปฏิบัติเพื่อแสดงความเคารพของตนที่มีต่อสิ่งที่ตนเองนับถือ ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างบทบรรยายที่กล่าวถึงความเชื่อของผู้คนบนเกาะและบทบรรยายที่บรรยายถึงสถานที่อย่างประตูลาดเจ้าขนาดใหญ่ที่ตั้งอยู่บนผาสูงชัน และจากตัวอย่างบทบรรยายที่กล่าวถึงการไปกราบไหว้เพื่อแสดงความเคารพและขอพรของตัวละคร มิโนจิ เป็นต้น

「八代神社は綿津見命を祀つてゐた。この海神の信仰は、魚夫たちの生活から自然に生まれ、彼らはいつも海上の平穩を祈り、もし海難に遭つて救はれれば、何よりも先に、この社に奉納金を捧げるのであつた。」⁶⁹

“ศาลเจ้ายะทซุมิโระนั้นบูชาเทพะตะซุมิโนะมิโกะโตะ ความเชื่อต่อเทพแห่งท้องทะเลนี้เกิดขึ้นมาตามธรรมชาติจากวิถีชีวิตของชาวประมง พวกเขาไม่รู้ว่าเมื่อไรก็ขอให้คลื่นลมในทะเลสงบ และหากต้องพบกับเจอภัยอันตรายท่ามกลางท้องทะเลแล้วรอดกลับมาเมื่อใดก็ต้องรีบนำเงินมาถวายให้ที่ศาลเจ้านี้”

「二百段の石段を昇つて、一双の石の唐獅子に成られた鳥居のところで見返ると、かういふ遠景に

⁶⁸ 千田稔『海の古代史 東アジア地中海考』、角川選店、2002年4月10日、p.48

⁶⁹ 三島由紀夫、「潮騒」『決定版三島由紀夫全集第4巻』、新潮社、2001年3月10日、p.226

かこまれた古代さながらの伊勢の海が眺められた」⁷⁰

เมื่อเดินขึ้นบันไดหิน 200 ขั้นขึ้นไป แล้วหันกลับมามองจาก ตรงประตูศาลเจ้าที่มีสิงโตจีนแกะสลักจากหิน 1 คู่คอยปกป้องรักษาอยู่ ก็เห็นทะเลเอื่อยเมื่อถูกล้อมรอบด้วยทิวทัศน์เช่นนี้เฝ้าเช่นในสมัยโบราณ”

「神様、どうか海が平穏で、漁獲はゆたかに、村はますます栄えてゆきますやうに！（中略）海女の季節には、海中の母の体を、どうかさまざまな危険からお護り下さいますやうに！……」⁷¹

“พระเจ้า กระผมขอให้ทะเลคลื่นลมสงบ มีปลาเยอะ ขอให้หมู่บ้านของเราเฟื่องฟูด้วยเถิดครับ (...) ในช่วงฤดูกาลที่แม่ต้องทำงานเป็นหญิงดำน้ำเองก็ดี ก็อยากจะขอให้ช่วยปกป้องร่างกายของแม่จากอันตรายต่างๆเวลาอยู่ในน้ำด้วยเถิดครับ ...”

ผู้วิจัยเห็นว่ามิฉิมะได้นำข้อมูลทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และ ความเชื่อแต่เดิมของเกาะคะมิจิมะซึ่งเป็นต้นแบบของเกาะอุตะจิมะมาสอดแทรกเอาไว้ในการดำเนินเรื่องของนวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ* ด้วย กล่าวคือ เกาะคะมิจิมะซึ่งเป็นต้นแบบของเกาะอุตะจิมะในนวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ* นั้นได้รับขนานนามว่าเป็น “เกาะแห่งความเชื่อ” (信仰の島: Shinkō no shima)⁷² บนเกาะมีศาลเจ้ายะทซุมิโระเป็นเสมือนที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของผู้คนบนเกาะมาแต่โบราณ เนื่องจากมีหลักฐานเป็นเอกสารโบราณในศตวรรษที่ 11 ว่ามีการกล่าวถึงศาลเจ้านี้และแม่จะไม่มีการระบุนับเดือนปีสร้างศาลเจ้ายะทซุมิโระขึ้นมาเมื่อใดก็ตามที่ ศาลเจ้ายะทซุมิโระยังเป็นที่รู้จักกันดีในฐานะที่เป็นสถานที่เก็บรักษากระจกทองเหลืองโบราณเอาไว้และถือเป็นมรดกทาง

⁷⁰ 三島由紀夫. 「潮騒」 『決定版三島由紀夫全集第 4 卷』. 新潮社, 2001 年 3 月 10 日, p.225

⁷¹ Ibid , pp.243-244

⁷² 田辺 悟、田辺 弥栄子. 『潮騒の島』、光出版印刷、1980 年 12 月、p.223

วัฒนธรรมที่จับต้องได้แห่งชาติ (国の重要有形文化財: Kuni NoChū yōyūkeibunkazai)⁷³ อีกด้วย มิฉะไรได้นำมากล่าวถึงในบทบรรยายถึงกระจกทองเหลืองที่ยังคงเก็บรักษาเอาไว้บนเกาะอุตะจิมะ ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างประโยคดังต่อไปนี้

「八代神社には六十六面の銅鏡の宝があった。八世 紀頃の葡萄鏡もあれば、日本に十五 六しかない六朝時代のコピイもあった。鏡の表面に彫られた鹿や栗鼠たちは、遠い昔、波斯の森のなかから、永い陸路や、八重の潮路をたどって、世界の半ばを旅 して来て、今のこの島に、住みならえてゐるのであった。」⁷⁴

“ที่ศาลเจ้ายะซุจิโระมีสมบัติที่เก็บรักษาไว้เป็นกระจกทองเหลือง จำนวน 66 บาน ในศตวรรษที่ 8 หากพูดถึงกระจกทองงุ่นแล้วที่ญี่ปุ่นนี้มีเพียงแค่ 15-16 บานเท่านั้นในสมัยริวกุก็มิชองก็อปปี้อยู่เหมือนกัน ที่ด้านหน้าของกระจกมีลวดลายเหล่ากวางและกระรอกสลักอยู่ในครั้งอดีตเมื่อนานมาแล้วนั้นได้ออกมาจากป่าของเปอร์เซีย ข้ามผ่านเส้นทางอันแสนไกลและข้ามผ่านกระแสน้ำ รอนแรมมาครั้งก่อนโลก และในตอนนั้นก็ได้ออกมาพักอยู่ยังเกาะแห่งนี้”

นอกจากนี้มิฉะไรยังได้บอกเล่าถึงประเพณีของเกาะที่อนุญาตให้คู่สามีภรรยาผู้สูงอายุที่อายุเกิน 60 ปี ให้มองเข้าไปในกล่องที่บรรจุวัตถุโบราณที่เก็บรักษาเอาไว้ได้อันเป็นประเพณีที่ปฏิบัติกันในวันขึ้นปีใหม่ตามปฏิทินจันทรคติ ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างประโยคดังต่อไปนี้

「六十歳以上の老人夫婦によって旧正月に行われる 古式の祭事には、ふしぎな箱をちらとあけて、

⁷³ オンライン、「飛羽市観光情報サイト」

<http://tobakanko.jp/modules/know/index.php?p=113>, (2011年11月18日)

⁷⁴ 三島由紀夫. 「潮騒」 『決定版三島由紀夫全集第4巻』.新潮社,2001年3月10日, p.226

中なる笏のようなものを窺わせたが、その秘密の
宝が王子とどういふ関わりがあるのかわかつ
た。」⁷⁵

“จากคำบอกเล่าของคุณสามีภรรยาที่อายุเกิด 60 ปี ในวันปีใหม่
ตามปฏิทินจันทรคติจะมีพิธีเก่าแก่จัดขึ้นโดยจะนำกล่องปริศนา
ซึ่งด้านในบรรจุของสิ่งหนึ่งคล้ายมะกุกมาเปิดออกเพียงเล็กน้อย
ให้ได้มองดูกันทำให้ได้รู้ว่าสมบัติลับสิ่งนั้นมีความเกี่ยวข้องกับ
กับเจ้าชายอย่างไรบ้าง”

กระจกทองเหลือง มีความเกี่ยวข้องกับศาสนาชินโต ตามที่เพ็ญศรี กาญจนินัย
กล่าวว่า “ถือเป็นหนึ่งในเครื่องราชกกุธภัณฑ์ทั้งสาม หรือ เครื่องสูงทั้งสาม (三種の神器:Sanshu
no Shinki) อันประกอบด้วย กระจก (鏡:Kagami) พลอยหรือหินมีค่า (玉:Tama) และดาบ
(劔:Ken) ทั้งสามสิ่งนี้เป็นตัวแทนของคุณงามความดีและความรอบรู้ ความเมตตากรุณา และ
ความกล้าหาญเที่ยงธรรม” และเพ็ญศรียังอ้างถึงการให้ความหมายของเครื่องสูงทั้งสามของ คิ
ตะปะตะเกะ ชิกะฟูซะ (Kitabatake Chikafusa) ที่มีชีวิตอยู่ในศตวรรษที่ 14 ว่า “กระจก เป็น
เสมือนสิ่งซึ่งสะท้อนให้เห็นทุกสิ่งทุกอย่าง แสดงให้เห็นความจริงใจ ความเชื่อใจ และความซื่อสัตย์
ต่อกัน ส่วนพลอยหรือหินมีค่านั้น เป็นเสมือนความเมตตากรุณา ความมีน้ำใจและการเชื่อฟังกัน
ซึ่งจะกลายเป็นสัญลักษณ์ของความเมตตากรุณา ส่วน ดาบ นั้นเป็นเสมือนคุณค่าของการ
ตัดสินใจที่แน่อนนยุดิธรรม ด้วยเหตุนี้ ถ้าหากไม่มีการรวมความเข้มข้นของคุณค่าทั้งสามที่เป็น
พื้นฐานแล้วย่อมเป็นยากที่จะแสวงหาความสงบสุขในแผ่นดิน”⁷⁶ เห็นได้ว่ากระจกทองเหลืองนั้นม
ีความสำคัญต่อศาสนาชินโตและสังคมในกรณีนี้คือ เกาะอุตะจิมะ ในนวนิยายเรื่อง *มิโอะสะฮิ*
เป็นอย่างมากในฐานะที่เป็นสิ่งมีค่าทางศาสนาประจำท้องถิ่น

ผู้วิจัยได้ศึกษาประเพณีที่เกี่ยวข้องกับวัตถุโบราณและผู้สูงอายุของ
เกาะคะมิจิมะที่เป็นต้นแบบของเกาะอุตะจิมะพบว่า มิฉิมะได้นำเอาประเพณีการคัดเลือก อุจิกะมิ
โนะ จี (氏神の爺: Ujigami No Jii) หรือ โทกะจิระ (トウガシラ:Tō gajira) ซึ่งเป็นผู้ที่ทำหน้าที่
เป็นผู้นำในการสวดมนต์ในศาลเจ้าที่บูชาเทพผู้พิทักษ์ประจำถิ่น (氏神:Ujigami) ที่จะมีการ

⁷⁵ 三島由紀夫. 「潮騒」 『決定版三島由紀夫全集第4巻』.新潮社,2001年3月10日,p.325

⁷⁶ เพ็ญศรี กาญจนินัย, *สังคมและวัฒนธรรมญี่ปุ่น*, (กรุงเทพฯ; มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2550), p.11

สลับเปลี่ยนกันทำหน้าที่นี้ไปตามหมู่บ้านทั้ง 3 ของเกาะ คะมิจิมะ และจะจัดพิธีขึ้นในวันที่ 11 เดือน พฤศจิกายนมาใช้เป็นข้อมูลในการเขียนนวนิยายเรื่องนี้ด้วย พิธีการนี้มีวิธีการคัดเลือกโดยรวบรวม คู่สามีภรรยาที่อายุมากกว่า 60 ปีมาจากทั้ง 3 หมู่บ้านและหากมีคู่สามีภรรยาคู่ใดที่ไม่ได้ประกอบ อาชีพใดๆ อยู่ด้วยแล้วก็จะมอบหน้าที่ อูจิกะมิ โนะ จี ให้แก่สามีภรรยาคู่นั้น และหากว่ามีคู่สามี ภรรยาที่ไม่ได้ประกอบอาชีพใดๆ อยู่มากกว่า 2 คู่ ก็จะทำให้บ้านที่มีสามีอายุมากกว่าเป็นผู้สืบทอด หน้าที่นี้ต่อไปโดยผู้ที่ได้ทำหน้าที่นี้จะได้รับมอบกล่องซึ่งบรรจุ ฌะกุ* (笏:Shaku) ที่จำลองมาจาก ของเดิมที่ถูกไฟไหม้ไปในปีเมจิที่ 41(ค.ศ.1908)⁷⁷ และจากการศึกษาของผู้วิจัยพบว่ารายละเอียด ของประเพณีการคัดเลือก อูจิกะมิ โนะ จี ไม่มีระบุให้คนทั่วไปลอบมองวัตถุโบราณในกล่องอย่าง ที่ มิฉิมะได้บรรยายเอาไว้ในตัวอย่างประโยคคงที่ได้อ้างไปเบื้องต้น แต่เป็นการเก็บรักษาเอาไว้แทน นอกเหนือจากนั้นช่วงเวลาที่ประกอบพิธีการก็ยังแตกต่างกันทำให้ผู้วิจัยเห็นว่าไม่เพียงแต่มิฉิมะ จะนำเอาภูมิหลังทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของเกาะซึ่งเป็นต้นแบบมาใส่ลงในเกาะอุตะจิมะ ในนวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ* เท่านั้น เขายังได้ดัดแปลงข้อมูลบางส่วนก่อนนำมาเป็น ส่วนประกอบในบทบรรยายในนวนิยายของตนเองอีกด้วย แต่ถึงแม้จะมีการดัดแปลงข้อมูล บางส่วน ผู้วิจัยยังคงเห็นว่าบนเกาะอุตะจิมะนั้นยังคงมีประเพณีอันเกิดจากความเชื่อในเทพเจ้าที่ ได้สืบทอดกันมาแต่บรรพชนที่แสดงให้เห็นถึงความเชื่อความศรัทธาของชุมชนที่ยังคงอยู่อย่าง มั่นคง

ผู้วิจัยเห็นว่าความเชื่อความศรัทธาของผู้คนบนเกาะอุตะจิมะที่มีต่อเทพเจ้าที่ สังเกตได้อย่างชัดเจนนอกเหนือจากประเพณีที่สืบทอดกันมานานก็คือพฤติกรรมและทัศนคติของ ตัวละครเอง เช่น ทัศนคติของตัวละครมินิจิที่คิดว่าทะเลนั้นจะปกป้องเกาะและพวกของตนจากสิ่ง ที่ไม่ดีที่จะเข้ามายังเกาะ หรือการที่มินิจิต้องไปไหว้อธิษฐานที่ศาลเจ้าเพื่อแสดงความเคารพต่อ ศาลเจ้าตามธรรมเนียมปฏิบัติ เป็นต้น

* คทา ทำจากไม้เนื้อแข็งมีลักษณะเป็นแผ่นยาวมักใช้ถือด้วยมือขวาเมื่อสวมชุดพิธีการในสมัยโบราณมีต้นกำเนิดมาจาก ประเทศจีนในศตวรรษที่ 6

⁷⁷ 和歌森太郎. 神島の村落講成と神事. 柳田國男論輯民間專承 11 • 12 月号 (昭和 23 年) p.276

「…海がなア、島に要るまっすぐな善えもんだけを送ってよこし、島に残っとるまっすぐな善えもんをまもってくれるんや。」⁷⁸

“ทะเลน่าจะส่งแต่สิ่งที่ดีและชื่อตรงมายังเกาะและจะปกป้องสิ่งที่ดีและชื่อตรงที่เหลืออยู่บนเกาะด้วย”

「…海からかへった新治は、(中略)八代神社の裏手まで昇ったとき、神の立ちどころの恩寵に、まだ感謝の祈りを捧げていなかたことを思ひ出して、表てへまはって、敬虔な祈りを捧げた。」⁷⁹

“...เมื่อกลับมาจากการหาปลาฉินจี้ (...) เดินขึ้นบันไดไปยังด้านหลังของศาลเจ้า เมื่อมายืนต่อหน้าสถานที่ของพระเจ้าแล้ว จึงนึกขึ้นได้ว่ายังไม่ได้ขอบคุณเทพเจ้าจากที่เคยมาอธิษฐานไว้ เมื่อครั้งก่อนจึงเดินอ้อมมาที่ด้านหน้าและได้ยกมือไหว้อธิษฐานด้วยความเคารพ”

「若者は彼をとりまくこの豊饒な自然と、彼自身との無上の調和を感じた。(中略)新治は日々の生活に、別に音楽を必要としながったが、自然がそのまま音楽の必要を充たしてゐたからに相違ない。」⁸⁰

เด็กหนุ่มรู้สึกได้ถึงความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติที่โอบล้อมร่างกายของเขาอยู่ (...) สำหรับวิถีชีวิตในแต่ละวันของฉินจี้แล้วดนตรีนั้นไม่ได้เป็นสิ่งจำเป็นสักเท่าไร ในเมื่อธรรมชาตินั่นเองที่เติมเต็มความจำเป็นในส่วนของคนตรีได้ไม่แตกต่างกัน”

⁷⁸ 三島由紀夫. 「潮騒」 『決定版三島由紀夫全集第4巻』. 新潮社, 2001年3月10日, p.268

⁷⁹ Ibid. p.260

⁸⁰ Ibid., p.373

จากตัวอย่างประโยคที่ยกมาผู้วิจัยเห็นว่า ท้องทะเลซึ่งเปรียบเสมือนเทพเจ้าในอีกรูปแบบหนึ่งตามที่ได้ให้คำอธิบายไว้ข้างต้นที่ไม่เพียงแต่อุดมไปด้วยอาหารให้อาชีพพื้นที่ทำกินจนเลี้ยงตัวได้เท่านั้น ยังทำหน้าที่ทั้งปกป้องเกาะให้รอดพ้นจากสิ่งที่ชั่วร้ายแล้วยังทำหน้าที่แทนเสียงดนตรีที่ให้ความรื่นรมย์แก่คนบนเกาะอีกด้วย

การแสดงออกถึงความเชื่อความศรัทธาของผู้คนบนเกาะนั้นยังเห็นได้จากการทำ ความเคารพต่อเทพเจ้า การถวายเครื่องเซ่นไหว้ ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างที่ฉินจิได้นำปลากระพงไปถวายให้กับศาลเจ้าเมื่อจะต้องไปแจ้งข่าวการหมั้นหมายกับสะทึซุอะดังต่อไปนี้

「新治は神前のお供物の鯛をさし出す」⁸¹

“ฉินจิได้ถวายปลากระพงซึ่งเป็นของเซ่นไหว้ให้กับเทพเจ้า”

และยังสังเกตได้จากการพกเครื่องรางของขลังของผู้คนบนเกาะเมื่อต้องการให้เทพเจ้าปกป้องคุ้มครองยามที่ต้องออกเดินทางไกลและกลับไปไหว้อีกครั้งเพื่อแสดงความขอบคุณเมื่อกลับมาถึงได้อย่างปลอดภัย ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างประโยคต่อไปนี้

「八代神社ではお守りがたくさん売れた。母親たちは自分 のまだみたこもない広大な都会へ、子供たちがまるで決死的大冒険に乗り出すようなきるのであった。」⁸²

“ที่ศาลเจ้ายะทซุจิโระนั้นเครื่องรางขายดีเป็นเทน้ำเทท่า แม่ๆทั้งหลายนั้นต่างพากันร้องให้ราวกับลูกชายของพวกเขาคนนั้นกำลังจะไปผจญภัยเสี่ยงตายยังเมืองใหญ่ที่พวกเขาไม่เคยเห็นอย่างไรร่อนนั้น”

⁸¹ 三島由紀夫. 「潮騒」 『決定版三島由紀夫全集第4巻』. 新潮社, 2001年3月10日, p.373

⁸² Ibid. p.270

ตัวอย่างนี้แสดงให้เห็นความเชื่อของผู้เป็นแม่ของเหล่านักเรียนมัธยมต้นที่เมื่อต้องส่งลูกๆ ไปทัศนศึกษาที่ต่างเมือง พวกเขารีบไปซื้อเครื่องรางด้วยหวังว่าจะช่วยปกป้องลูกๆ ของตัวเองได้เพราะพวกเขาเด็กๆ นั้นไม่เคยไปทัศนศึกษาที่ไหนมาก่อน และในตัวอย่างต่อไปเป็นตัวอย่างประโยคในฉากที่ฮะทซุเอะแอบส่งเครื่องรางพร้อมด้วยรูปถ่ายของตัวเองให้กับฉินจิเพราะหวังให้เครื่องรางจากศาลเจ้ายะชิโรช่วยปกป้องคุ้มครองให้ฉินจิปลอดภัยกลับมาจากการออกเรือไปกับเรือของพ่อของตัวเอง

「…、初江の紙包みの中味をあらためた。八代神社のお守りと、初江の写真と、手紙が入ってる。手紙はかう書いてある。

「これから毎日、新治さんの無事を祈って、八代神社におまゐりします…」⁸³

“...เมื่อลองดูด้านในห่อกระดาษของฮะทซุเอะ ก็เห็นว่า มีเครื่องรางจากศาลเจ้ายะชิโร และรูปภาพของฮะทซุเอะ และจดหมายอยู่ ด้านใน ในจดหมายนั้นเขียนไว้เช่นนี้ ‘จากนี้ไปฉันจะไปที่ศาลเจ้ายะชิโรทุกวันเพื่อขอพรให้คุณฉินจิปลอดภัยค่ะ...’ ”

จากบทบรรยายตอนนี้เองที่ผู้วิจัยเห็นว่านอกจากเครื่องรางจะเป็นสิ่งที่คุ้มครองให้คนบนเกาะแคล้วคลาดปลอดภัยจากภัยอันตรายทั้งปวงแล้ว คนบนเกาะอุตะจิมะอาจจะเชื่อว่าการที่เครื่องรางจะมีอำนาจคุ้มครองได้นั้นจำเป็นจะต้องมีพิธีกรรมในการสวมมนต์อ้อนวอนด้วยจึงจะมีอำนาจคุ้มครองได้

นอกจากนั้นผู้คนบนเกาะมีธรรมเนียมปฏิบัติที่จะต้องมาแสดงความขอบคุณต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่อำนวยการให้พวกเขาออกทะเลได้อย่างปลอดภัยโดยที่เครื่องเช่นไหว้อาจเป็น เงินหรือ สิ่งที่จับมาจากท้องทะเลก็ได้

⁸³ 三島由紀夫. 「潮騒」 『決定版三島由紀夫全集第4巻』. 新潮社. 2001年3月10日,

「もし海難に遭って救はれれば、何よりも先に、
この社に奉納金を捧げるのであった。」⁸⁴

“หากต้องพบกับเจอมภัยอันตรายท่ามกลางท้องทะเลแล้วรอด
กลับมาเมื่อใดก็ต้องรีบนำเงินมาถวายให้ที่ศาลเจ้านี้”

ในทางกลับกันเมื่อเทพเจ้าของผู้คนบนเกาะอุตะจิมะมีหน้าที่ในการปกป้อง
คุ้มครองพวกเขาให้รอดพ้นจากสิ่งที่ไม่ดีต่างๆ บางครั้งเทพเจ้าอาจให้บทลงโทษแก่ผู้คนเมื่อมีผู้ทำ
ผิดได้เช่นกัน ดังจะเห็นได้จากฉากที่ตัวละครเอกของเรื่อง คือ ฉินจิ นั้นขอพรต่อเทพเจ้าไปหลาย
ข้อเสียจนตัวเขาเองยังเกรงกลัวว่าพระเจ้าจะทำโทษ

「『こんな身勝手なお祈りをして、神様は俺に罰
をお下しになったりしないだらうか』」⁸⁵

“คนอย่างผมกลับตั้งคำอธิษฐานที่เอาแต่ใจตัวเองแบบนี้ท่านเทพ
เจ้าคงจะไม่ลงโทษผมใช่ไหมขอรับ”

ฉากที่ ฮิโระฉิ น้องชายของฉินจิและเพื่อนอีก 2 คนเข้าไปเล่นในถ้ำศักดิ์สิทธิ์
ของเกาะอุตะจิมะ ซึ่งได้รับแรงบันดาลใจมากจากถ้ำศักดิ์สิทธิ์ในตำนานของเกาะคะมิจิมะก็แสดง
ให้เห็นทัศนคติของเด็กๆ ที่มีต่อเทพเจ้าเช่นกันดังจะเห็นได้จากบทสนทนาของเด็กๆ ที่พูดถึงข่าวลือ
เรื่องความสัมพันธ์ของฉินจิและฮะซุเอะแล้วเกิดเหตุการณ์ท้องทะเลรอบข้างเริ่มมีลมพัดและ
คลื่นสูงอย่างน่ากลัว

「不義のためじゃ。不正のためじゃ」
(中略)

「宏。おまえは知らんのか。おまえの兄の新治
が、宮田の娘の初江と交接したからだぞ。それを

⁸⁴ 三島由紀夫. 「潮騒」 『決定版三島由紀夫全集第 4 巻』. 新潮社, 2001 年 3 月 10 日, p.226

⁸⁵ Ibid. p.244

神が怒っておられるのじゃ⁸⁶

“เพราะลัทธิลอบได้เสียกันไงเล ‘า นี่มันผิดมหันต์”

(...)

“อิโรฉนิ นี่แกไม่รู้เรื่องเลยว่ะ พี่ของแกฉนิกับลูกสาวดา
มียะตะนะเขาได้เสียกันแล้วว้ย เพราะแบบนั้นเทพเจ้าถึงได้
โกรธไงเล่า”

จากตัวอย่างประโยคนี้ทำให้ผู้วิจัยเห็นว่า การที่พวกเขาเด็ก ๆ กล่าวหาสาเหตุที่
สภาพแวดล้อมรอบข้างปรวนแปรเป็นเพราะเทพเจ้ากำลังโกรธที่ฉนิฉนิและชะทซุเอะลัทธิลอบมี
ความสัมพันธ์กันก่อนแต่งงาน จึงอาจกล่าวได้ว่าในทัศนคติของพวกเขาเด็ก ๆ แล้วการลัทธิลอบมี
ความสัมพันธ์กันก่อนแต่งงานนั้นถือเป็นเรื่องร้ายแรงเป็นอย่างมากเนื่องจากอาจทำให้
พระเจ้าโกรธและบันดาลให้เกิดเหตุการณ์รุนแรงได้ซึ่งสะท้อนให้เห็นการปลูกฝังเรื่องความเชื่อ
เรื่องเทพเจ้าและจารีตจากสังคมจารีตที่ทำให้แม้แต่เด็กยังรับรู้และตัดสินใจได้ว่าสิ่งใดควรทำไม่ควร
ทำในสังคมของตนและหากมีการฝ่าฝืนจะได้รับโทษจากเทพเจ้าอย่างไร

3.4.2.2 ศาสนาพุทธบนเกาะอุตะจิมะ

ศาสนาพุทธได้เผยแพร่เข้ามายังประเทศญี่ปุ่นนับตั้งแต่ศตวรรษที่ 11 ในขณะที่
ศาสนาฉนิโตยังคงเป็นความเชื่อหลักของผู้คนในสมัยนั้น ศาสนาพุทธในประเทศญี่ปุ่นได้ผ่าน
ช่วงเวลาที่มึอุปสรรคในการเผยแพร่คำสอนของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และช่วงที่รุ่งโรจน์
ควบคู่ไปกับประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของญี่ปุ่นมาเป็นเวลายาวนาน ศาสนาพุทธแตกแขนง
ออกเป็นลัทธิแยกย่อยหลายลัทธิมาจนกระทั่งปัจจุบัน โดยในช่วงเวลาหลังสงครามโลกครั้งที่ 2
เป็นต้นมาก็มีลัทธิที่แพร่หลายและได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก ยกตัวอย่างเช่น นิกายเซน
เป็นต้น

⁸⁶ 三島由紀夫. 「潮騒」 『決定版三島由紀夫全集第 4 卷』. 新潮社, 2001 年 3 月

ผู้คนบนเกาะอุตะจิมะในนวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ* เองก็มีความเชื่อความศรัทธาในศาสนาพุทธควบคู่ไปกับความเชื่อในศาสนาชินโตเช่นเดียวกันกับความเชื่อในสิ่งลึกลับที่มี ความหลากหลายอันเป็นผลมาจากการรับเอาศาสนาต่างๆเข้ามาสู่ประเทศในแต่ละยุคแต่ละสมัย นั้นเอง จากการศึกษานวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ* ของผู้วิจัยทำให้เห็นว่าความเชื่อในศาสนาพุทธ ของคนบนเกาะอุตะจิมะนั้นปรากฏให้เห็นในประเพณีที่เกี่ยวกับความตาย เช่น การที่ครอบครัว ของฉินจิไปเคารพหลุมฝังศพในวันครบรอบวันตายของพ่อตั้งจะเห็นได้จากตัวอย่างดังต่อไปนี้

「祥月命日ではなかったが、父の命日が来たので、一家はそろって墓参に出かけた。(中略) 線香や仏花を手にした母と三人連れて家を出た。(中略)

「今日の弁当はおはぎ四つくれよお」
(中略) 祖先の命日につくるおはぎは、枕ほどの大きさがあつた。」⁸⁷

“ไม่ใช่วันครบรอบประจำปี แต่เพราะเป็นวันครบรอบวันตายของพ่อในเดือนนี้ทั้งบ้านจึงออกไปไหว้หลุมศพด้วยกัน (...) แม่ถือธูปและดอกไม้ออกจากบ้านไปพร้อมกันสามคน (...)

“ข้าวกล่องวันนี้ขอโอะสะกิสัก 4 ก้อนน้ำ...”
(...) เมื่อถึงวันครบรอบวันตายของบรรพบุรุษ ขนมโอะสะกิที่จะทำในวันนั้นจะมีขนาดใหญ่พอกับหมอนเลยทีเดียว “

จากบทบรรยายจะเห็นว่า โทะมิ แม่ของฉินจิได้ถือช่อดอกไม้ (*仏花*: Bukka)⁸⁸ ซึ่งเป็นดอกไม้ที่ปรกติจะใช้นำมาเคารพป้ายวิญญาณที่แทนบูชาในบ้านหรือที่หลุมฝังศพไป ด้วยนอกจากนั้นโทะมียังทำขนมที่ชื่อว่า โอะสะกิ (*おはぎ*: Ohagi) ซึ่งเป็นขนมทำจากข้าวเหนียวหุ้มด้วยถั่วแดงกวนเช่นไหว้ดวงวิญญาณพ่อของฉินจิด้วย เมื่อผู้วิจัยเปรียบเทียบเนื้อหาจากตัวอย่าง ประโยคนี้กับประเพณีในการไหว้หลุมฝังศพของเกาะคะมิจิมะซึ่งเป็นเกาะต้นแบบของเกาะ

⁸⁷ 三島由紀夫. 「潮騒」 『決定版三島由紀夫全集第 4 巻』. 新潮社, 2001 年 3 月 10 日, p.252

⁸⁸ 広辞苑第 6 版

อุตะจิมะแล้วพบว่าคนบนเกาะคะมิจิมะก็มักจะทำขนม โอะสะกิ ที่ทำจากข้าวเหนียวและถั่วแดง ไปไหว้เคารพหลุมศพของญาติในวันโอะบง (お盆: Obon) พร้อมกับผักผลไม้ต่างๆ ขนมโอะสะกิของเกาะคะมิจิมะนั้นจะมีขนาดใหญ่พอๆกับศีรษะของเด็กทารก⁸⁹ เลยทีเดียว จึงอาจอธิบายถึงอากัปกริยาอดออดอ้อนของฮิโระฉิน้องชายของฉินิจิที่ขอให้แม่ทำข้าวกล่งโดยบรรจุโอะสะกิลงไปถึง 4 ลูกเมื่อไปไหว้หลุมศพของพ่อได้ไม่น้อย นอกเหนือจากการนำขนมโอะสะกิไปไหว้หลุมศพในวันโอะบงแล้วที่เกาะคะมิจิมะก็มักจะทำขนมโอะสะกิ เพื่อนำไปรับประทานกันในงานมงคลด้วยเช่นกัน

นวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ* มีปริมาณฉากที่แสดงให้เห็นศรัทธาของผู้คนในศาสนาพุทธน้อยกว่าฉากที่แสดงให้เห็นศรัทธาในศาสนาชินโต ผู้วิจัยเห็นว่าอาจเป็นเจตนาของมิชิมะผู้ประพันธ์นิยายเรื่องนี้ที่ต้องการนำเสนอด้านที่มีความเป็นยุคโบราณ (古代: Kodai) ของสังคมบนเกาะอุตะจิมะก็เป็นได้และเจตนาของมิชิมะนั้นผู้วิจัยเห็นว่าสอดคล้องกับการวิเคราะห์ของ ชูซัน ที่ได้อ้างถึงไปในหัวข้อที่ 2 ว่า การบรรยายฉากของมิชิมะนั้นนั้นนอกจะมีกลิ่นอายแบบกรีกลงไปในฉากแล้วยังมีบทบรรยายที่ชวนให้นึกถึงความงามตามแบบกวีโบราณของญี่ปุ่นอีกด้วย⁹⁰

3.4.2.3 ตำนานของเกาะ ไชคกลางและภูตผีปีศาจ

ความเชื่อเรื่องของภูตผีปีศาจ ความเชื่อเรื่องไชคกลาง รวมไปถึงจนถึงความเชื่อที่มีต่อตำนานเก่าแก่ของเกาะอุตะจิมะก็เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่แสดงให้เห็นถึงความเชื่อที่ปรากฏในนวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ* ที่บ่งบอกถึงความเป็นสังคมจารีตที่ยังคงมีการบอกเล่าสืบต่อกันมาของคนบนเกาะนอกเหนือจากความเชื่อเรื่องเทพเจ้าตามศาสนาชินโต หรือความเชื่อตามแบบของศาสนาพุทธดังที่ได้กล่าวมาแล้ว

⁸⁹ 田辺 悟、田辺 弥栄子. 『潮騒の島』、光出版印刷、1980 年 12 月、p.203

⁹⁰ Napier, S. J., *Escape from the wasteland: romanticism and realism in the fiction of Mishima Yukio and Oe Kenzaburo*, (Cambridge (Massachusetts) and London: Council on East Asian Studies, Harvard University, Harvard University Press, 1995)

3.4.2.3.1 ภูติผีปีศาจ

ผู้วิจัยเห็นว่าความเชื่อเรื่องภูติผีปีศาจในนวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ* เป็นความเชื่อที่มีต้นกำเนิดมาจากการทำงานในชีวิตประจำวันของผู้คนบนเกาะ ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างจากบทบรรยายถึงข่าวลือในหมู่หญิงดำน้ำว่ามีปีศาจปรากฏตัวขึ้นมาในทะเลทำให้ไม่มีใครกล้าลงไปทำงานเหมือนอย่างทุกที่

「ふしぎな噂が立って、潜水を怖がる女が出た。死んだ女は海の底で見てはならない怖ろしいものをみた報いをうけたといふのである。」⁹¹

“มีข่าวลือแปลกๆเกิดขึ้น มีผู้หญิงที่ทำให้ทุกคนกลัวที่จะลงไปดำน้ำโพล่ออกมา หญิงที่ตายไปแล้วคนนั้นไปเห็นอะไรที่ไม่ควรเห็นเข้าไปที่ได้ทะเลจึงได้รับรางวัลตอบแทน(เป็นความตาย) เช่นนี้”

และจากการศึกษาของทะนะเบะเกี่ยวกับหญิงดำน้ำพบว่าความเชื่อเกี่ยวกับผีผู้หญิงใต้น้ำนั้นเป็นความเชื่อที่แพร่หลายกันในหมู่หญิงดำน้ำในจังหวัดมิเอะ เมืองโทะยะ และเมืองชิมะ ซึ่งอยู่ในบริเวณใกล้เคียงกับเกาะคะมิชิมะที่เป็นต้นแบบของเกาะอุตะชิมะ ผีตนนี้มีชื่อเรียกว่า “โทะโมะกะสะกุกิ” (ともかづき: Tomokazuki) เป็นผีที่มีลักษณะเหมือนกับหญิงดำน้ำทั่วไปเกือบทุกอย่าง และมักจะปรากฏตัวออกมาต่อหน้าหญิงดำน้ำที่กำลังทำงานอยู่ใต้ทะเลเพียงลำพัง และจะทำที่ชักชวนให้ดำลงไปหาหอยอะวะะบิในที่ที่ลึกกว่าและเชื่อกันว่าหากหญิงดำน้ำคนไหนหลงกลตามลงไปก็อาจจะถูกเอาชีวิตไปด้วย แต่เชื่อกันว่ามีวิธีแยกแยะระหว่างหญิงดำน้ำตัวจริงและโทะโมะกะสะกุกิได้ คือ โทะโมะกะสะกุกินั้นจะมีผ้าผูกเอวที่ยาวกว่าหญิงดำน้ำทั่วไป⁹²

⁹¹ 三島由紀夫. 「潮騒」 『決定版三島由紀夫全集第4巻』. 新潮社, 2001年3月10日, p.280

⁹² 田辺悟. 『海女』. 第3回刷発行. もの人間文化史 73. 東京: 法政大学出版局, 2007. p.133

และนอกจากความเชื่อเรื่องภูติผีอย่างโทะโมะกะสุกิแล้วยังมีความเชื่อเกี่ยวกับ
เนินหญิงสาว (女の坂: Onna No Saka) ที่ผู้บรรยายได้บรรยายเนินหญิงสาวเอาไว้ดังต่อไปนี้

「丈の高い女の妖怪が立っているといふ伝説の
ある「女の坂」を曲ると…」⁹³

“ถ้าเลี้ยวตรง“เนินหญิงสาว” ที่มีตำนานว่าจะมีปีศาจผู้หญิงตัว
สูงชะลูดยืนอยู่”

ผู้วิจัยเชื่อว่ามิถิมะอาจเขียน“เนินหญิงสาว” ที่ปรากฏในเนื้อเรื่องขึ้นมาจาก
ตำนานที่มีสืบต่อกันมาของเกาะคะมิจิมะที่เป็นต้นแบบของเกาะอุตะจิมะก็เป็นได้ เนื่องจากมี
ตำนานบนเกาะคะมิจิมะกล่าวถึงคะกะมิอิชิ (鏡石: Kagamiishi)^{*} ว่าในสมัยก่อนที่จะมีการ
ก่อสร้างท่าเรือนั้นการจะนำเรือเข้าเทียบท่าที่เกาะนั้นเป็นเรื่องที่ยากลำบากมากเนื่องจากมีกระแส
ลมพัดแรง ในสมัยก่อนนั้นเหล่าหญิงสาวที่รอคอยให้คนรักกลับมาที่บ้านเกิดเมืองนอนมักจะไป
ยืนอยู่ที่หินก้อนหนึ่งซึ่งเป็นที่รู้จักกันในหมู่ของหญิงสาวว่ามีลักษณะผิวเรียบมันวาวคล้ายกระจกและ
สะท้อนแสงเป็นประกาย เหล่าหญิงสาวจึงมักจะไปยืนใช้หินสองต่างกระจกและจัดแจงผมให้
สวยงามเพื่อรอคนที่ตนรักที่กำลังจะกลับมา แต่ในปัจจุบันเมื่อมีการสร้างท่าเรือจนเสร็จสิ้นผู้คน
ต่างก็พากันมองข้ามความสำคัญของคะกะมิอิชิไป⁹⁴ จากตำนานของคะกะมิอิชินี้เองที่ผู้วิจัยเห็น
ว่าเป็นอีกครั้งที่มีมิถิมะได้นำเอาเรื่องเล่าของท้องถิ่นบนเกาะคะมิจิมะมาสอดแทรกเอาไว้ในเนื้อ
เรื่องและเรียกเนินแห่งนั้นว่า เนินของหญิงสาวโดยยังคงรายละเอียดเล็กๆเอาไว้ดังจะเห็นได้จาก
บทบรรยายที่กล่าวถึงหญิงสาวที่รอคอยคนรัก

ผู้วิจัยเห็นว่านอกเหนือจากความเชื่อทางศาสนาของผู้คนบนเกาะแล้ว ความ
เชื่อในเรื่องของภูติผีปีศาจอันเป็นสิ่งที่มองไม่เห็นนั้นก็ป็นอีกลักษณะหนึ่งที่บ่งบอกได้ถึงความเป็น
สังคมจารีตในนวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ* ได้เป็นอย่างดี และในขณะเดียวกันผู้วิจัยเห็นว่าชื่อเรียก

⁹³ 三島由紀夫. 「潮騒」 『決定版三島由紀夫全集第4巻』, 新潮社, 2001年3月10日, p.229

* ภูมิภาคผนวก ข ภาพประกอบที่ 11

⁹⁴ 田辺 悟、田辺 弥栄子. 『潮騒の島』、光出版印刷、1980年12月.p.240

ของสถานที่ที่ปรากฏในนวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ* เช่น “เนินของหญิงสาว” นั้นได้แสดงให้เห็นการถ่ายทอดความรู้และตำนานในท้องถิ่นของตนเองของผู้คนในสังคมของเกาะอุตะจิมะลงมาให้คนในรุ่นลูกหลานได้จดจำและเรียกขานสืบต่อกันไป

3.4.2.3.2 ตำนานของเจ้าชาย

เกาะอุตะจิมะในนวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ* ยังมีตำนานของเกาะอีกบทหนึ่ง สอดแทรกอยู่ด้วย ตำนานนั้นมีความเกี่ยวข้องกับกระจกที่เก็บรักษาเอาไว้ในฐานะของศักดิ์สิทธิ์ของศาลเจ้ายะทซุมิโระ เป็นตำนานเกี่ยวกับเจ้าชายที่มาจากดินแดนไกลที่นั่งเรือมายังเกาะอุตะจิมะและได้แต่งงานกับหญิงสาวคนหนึ่งบนเกาะจนหลังจากที่เจ้าชายผู้นั้นได้สิ้นชีวิตลงผู้คนก็นำร่างของเขาไปบรรจุไว้ในหลุมฝังศพ (陵: Misasagi) แต่ในท้ายที่สุดแล้วก็ไม่มีตำนานอะไรที่ยืนยันได้ชัดเจนมากนัก ดังจะเห็นได้จากบทบรรยายที่ยกมาดังต่อไปนี้

「デキ王子の伝説は模糊としてゐた。デキといふその奇妙な御名さえ何語とも知れなかった。

(中略) 古い昔にどこかの遙かな国の王子が、黄金の船にのってこの島に流れ着いた。王子は島の娘を娶り、死んだのちは陵に埋められたのである。王子の生涯が何の口碑も残さず、(中略) たとえこの伝説が事実であつたにしろ、おそらく歌島での王子の生涯が、物語を生む余地もないほどに幸福なものだったといふことを暗示する。」⁹⁵

“ตำนานของเจ้าชายเดะกินั้นยังคงคลุมเครือ แม้แต่ชื่อ เรียกว่าเดะกินั้นแท้จริงแล้วเป็นภาษาอะไรก็ไม่อาจทราบได้ (...) ในอดีตนั้นมีเจ้าชายได้เดินทางมาที่เกาะโดยเรือสีทองจากประเทศที่ห่างไกล เจ้าชายได้แต่งงานกับหญิงสาวบนเกาะ หลังจากที่เขาเสียชีวิตแล้วจึงได้นำร่างไปฝังไว้ที่สุสาน ชีวิตของเจ้าชายนั้นไม่เหลือตำนานให้บอกเล่าต่อ (...) ต่อให้เรื่องนี้เป็นเรื่องจริง น่ากลัวนี่คงเป็นการบอกใบ้ว่า ชีวิตของเจ้าชายบนเกาะอุตะจิมะ

⁹⁵ 三島由紀夫. 「潮騒」 『決定版三島由紀夫全集第4巻』, 新潮社, 2001年3月10日, p.325

มะนั้นคงจะเต็มไปด้วยความสุขเสียจนไม่สามารถก่อให้เกิด
เรื่องราวใดๆเลยก็ได้กระมัง”

ผู้วิจัยได้ศึกษาตำนานของเจ้าชายเดกิจากเกาะคะมิจะมะพบว่านอกจากหลุมศพของเจ้าชายเดกิแล้วยังมีหลุมศพของเจ้าชายคนอื่นๆด้วย เนื่องจากตามตำนานที่เล่าขานสืบต่อกันมา มีเจ้าชายถึง 8 คนที่ถูกฝังอยู่ที่เกาะแห่งนี้ และในปัจจุบันมีหลุมฝังศพที่ยังปรากฏหลักฐานอยู่ด้วยกัน 4 หลุมคือหลุมศพของเจ้าชายเดกิ (デキ王子: Deki Ōji) เจ้าชายคะทซุ (カツ王子: Katsu Ōji) เจ้าชายคะทซุเมะ (カツメ王子: Katsume Ōji) และเจ้าชายเซะโตะ (セト王子: Seto Ōji) แต่ชาวบ้านบนเกาะได้ก่อสร้างบ้านเรือนขยายพื้นที่อยู่อาศัยกันภายในหมู่บ้านจนหลุมศพ 3 แห่งนั้นต้องแทรกตัวอยู่ในพื้นที่แคบๆระหว่างบ้านเรือนของผู้คนจนแทบไม่มีใครสังเกตเห็น มีแต่หลุมศพของเจ้าชายเดกิที่อยู่แยกออกไปบนเนินทางใต้ของเกาะ และเป็นหลุมศพเดียวที่หากมองจากสภาพภายนอกแล้วยังดูเป็นหลุมศพมากที่สุด

ตำนานเกี่ยวกับเจ้าชายทั้ง 8 ที่ได้เดินทางมายังเกาะคะมิจะมะไม่ได้กล่าวถึงพื้นเพของเจ้าชายว่าเป็นใครมาจากไหนและมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับใคร และไม่สามารถระบุได้ชัดเจนว่าเป็นผู้คนในยุคสมัยใด มีเพียงแค่บทบันทึกจากบันทึกจินโนโอมิโตกิ (神皇正統記: Shinnō shōtōki)** ว่ามีคณะของเจ้าชายกลุ่มหนึ่งได้เดินทางมาไหว้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ศาลเจ้าอิเสะ แต่เกิดโชคร้ายระหว่างขากลับเกิดเรือล่ม คณะเดินทางส่วนหนึ่งมีคนช่วยเหลือเอาไว้ได้ ในขณะที่คณะอีกส่วนรวมทั้งหมดเจ้าชายถูกคลื่นซัดมาเกยฝั่งที่เกาะคะมิจะมะ ไม่มีบันทึกว่าในเวลานั้นเจ้าชายยังมีชีวิตอยู่หรือไม่ แต่สุสานที่ถูกขุดขึ้นเพื่อฝังศพผู้คนจากเหตุการณ์ในครั้งนั้นก็มีนามเรียกขานว่า “สุสานของเจ้าชาย” (王子の塚: Ōji No Tsuga) จึงสันนิษฐานว่าอาจมีร่างของเจ้าชายทั้ง 8 คนฝังรวมอยู่ด้วย ทั้งนี้กระจกทองเหลืองโบราณที่เก็บรักษาอยู่ในศาลเจ้ายะทซุมิโระนั้นมีคำกล่าวว่าจะถูกขุดขึ้นมาพร้อมกับดาบและของมีค่าของคนโบราณจึงสันนิษฐานได้ว่าอาจเป็นของที่ขุดค้นพบมาจากสุสานของเจ้าชายหรือจากบริเวณใกล้เคียงกันนั่นเอง⁹⁶

* ดูภาคผนวก ข ภาพประกอบที่ 12

** เขียนโดยคิตะบะเกะ จิระฟูเซะ 「北畠親房」 (Kibatake Chikafusa) บันทึกในช่วง ค.ศ.1338-1341

⁹⁶ 田辺 悟、田辺 弥栄子。『潮騒の島』、光出版印刷、1980年12月、p.248

ผู้วิจัยเห็นว่าการที่มีมิมะเลือกนำเอาตำนานของเจ้าชายเดะกิมาใช้ประกอบในเนื้อเรื่องอาจเป็นเพราะต้องการนำมาใช้ในเชิงเปรียบเทียบกับชีวิตของตัวละครฉินจิที่ในขณะนั้นกำลังรู้สึกเป็นทุกข์เนื่องจาก เทะรุกิจิ พ่อของฮะทซุเอะห้ามไม่ให้เขาพบกับฮะทซุเอะและความสัมพันธ์ของเขากับคนรักกำลังตกเป็นเป้าหมายในการนินทาของชาวบ้านทั่วทั้งเกาะซึ่งผิดจากชีวิตของเจ้าชายเดะกิในตำนานที่แม้จะไม่มีรายละเอียดอะไรให้บอกเล่ามากนักแต่สุดท้ายชีวิตของเจ้าชายเดะกิก็คงจะมีความสุขมากกว่าที่ฉินจิเป็นอยู่ ดังจะเห็นได้จากฉากที่บรรยายถึงฉินจิที่รู้สึกเป็นทุกข์จนต้องออกมาเดินเตร็ดเตร่อยู่ตามลำพัง

「—しかし不幸な若者は祠のほとりをさすらひ、
疲れると草の上につくねんと坐って膝を抱き、
月にてらされた海を眺めた。月は暈をかぶり、
あしたの あめをしらせてあた。」⁹⁷

“...แต่เด็กหนุ่มที่ไม่มีความสุขนั้นได้แต่เดินเตร็ดเตร่อยู่ในบริเวณใกล้กับศาลเจ้าริมทางเมื่อเหนื่อยก็ลงนั่งกอดเข้าจ้องมองทะเลที่เป็นประกายจากแสงจันทร์พระจันทร์ทรงกลดนั้นบอกให้รู้ว่าวันรุ่งขึ้นนั้นฝนจะตก”

ในย่อหน้าต่อมาของบทบรรยายได้บรรยายความฝันบอกเหตุของฮะทซุเอะที่เขียนจดหมายมาเล่าให้ฉินจิฟังว่าตัวเองฝันว่า เทพเจ้าได้บอกกับเธอว่าแท้จริงแล้วฉินจิคือเจ้าชายเดะกิกลับชาติมาเกิด และได้แต่งงานกับฮะทซุเอะจนให้กำเนิดลูกที่งามราวกับหินมีค่านั้น

「それによると初江は吉夢をみたのであった。
神のお告げで、新治はデキ王子の身代りである
ことがわかり、めでたく初江と結婚し、珠のよう
な子供が生まれるといふ夢を見たのである。」⁹⁸

⁹⁷ 三島由紀夫. 「潮騒」 『決定版三島由紀夫全集第4巻』. 新潮社, 2001年3月10日, p. 326

⁹⁸ Ibid. p.326

“จากจดหมายนั้นบอกว่าฮะทสุเอะนั้นฝันบอกเหตุเป็นกลางดีว่า
เทพเจ้าได้มาบอกทำให้รู้ว่าฉินจิคือเจ้าชายเดะกิกลับชาติมา
เกิด และเป็นเรื่องน่ายินดีนักที่ได้แต่งงานกับฮะทสุเอะและให้
กำเนิดลูกที่งามราวกับหินมีค่า”

ผู้วิจัยเห็นว่าเนื้อความของจดหมายอาจทำให้ฉินจิที่กำลังรู้สึกทุกข์ใจอยู่
นั้นรู้สึกดีกับตัวเองขึ้นมาก็เป็นได้ เพราะหญิงที่ตนรักฝันเห็นว่าเขาคือเจ้าชายเดะกิซึ่งสำหรับ
ตัวฉินจิที่กำลังมีความทุกข์อยู่นั้นอาจมีนัยหมายถึงชะตาชีวิตของตัวเองก็อาจจะได้พบกับ
ความสุขอย่างเจ้าชายเดะกิบ้างก็เป็นได้

3.4.2.3.3 ความเชื่อเรื่องโชคลางของคนบนเกาะ

จากปฏิกิริยาของฉินจิที่แสดงการยอมรับในความฝันบอกเหตุของฮะทสุเอะด้วย
การตั้งใจจะเขียนจดหมายตอบกลับไปยืนยันถึงความฝันของฮะทสุเอะแสดงให้เห็นว่าทั้งตัว
ของฉินจิและฮะทสุเอะเองต่างก็มีความเชื่อในตำนานของเกาะและเชื่อในความฝันบอกเหตุซึ่งถือ
เป็นความเชื่อในเรื่องของโชคลางอย่างหนึ่งเช่นกันดังข้อความตอนหนึ่งที่กล่าวว่า

「新治が昨夜デキ王子の古墳に詣でたことを初江
が知って ゐる筈はない。このふしぎな感応に溷れ
た新治は、初江の夢占の裏附を、今夜かへってか
ら、ゆっくり手紙に書こうと思ふのであった。」⁹⁹

“ไม่มีทางที่ฮะทสุเอะจะรู้ได้เลยว่าฉินจิได้ไปที่หลุมฝังศพของ
เจ้าชายเดะกิมาเมื่อคืน ฉินจิเหมือนถูกกระแทกด้วยปฏิกิริยา
ตอบรับที่น่าแปลกประหลาด เขาตั้งใจว่าพอกลับไปคืนนี้แล้วจะ
ค่อยๆเขียนเล่าให้ฮะทสุเอะฟังเพื่อที่จะพิสูจน์ฝันบอกเหตุของ

⁹⁹三島由紀夫. 「潮騒」 『決定版三島由紀夫全集第4巻』. 新潮社, 2001年3月10日,

ฮะทซุเอะ”

นอกเหนือจากความฝันที่เป็นลางบอกเหตุของฮะทซุเอะแล้วในเรื่องความเชื่อในโชคลางของผู้คนบนเกาะอุตะจิมะนั้นยังมีให้เห็นเด่นชัดได้ในบทบรรยายถึงสาเหตุการตายของพ่อของฉินจิที่ละเลยข้อห้ามของเกาะที่ไม่ให้พระหรือผู้หญิงลงเรือ

「『一人女に一人坊主にはのせるな』といふ言い伝えがこの村にある。父が死んだ時の船はこの禁を犯したのであった。ある老婆が死んだので、その屍をのせて答志島まで検死をうけに行った組合の船は、歌島から三哩位のところで、B24 の艦載機に出会った。」¹⁰⁰

“มีคำกล่าวในหมู่บ้านว่า “ห้ามผู้หญิงหรือพระลงเรือ” เรือที่พ่อไปด้วยตอนตายนั้นได้ละเมิดข้อห้ามนี้ เพราะมีหญิงแก่คนหนึ่งตาย เรือของสหกรณ์ที่ต้องนำศพนั้นไปชันสูตรที่โทเมจิมะเผชิญกับเครื่องบินรบ B24”

ผู้วิจัยเห็นว่าเหตุที่ห้ามไม่ให้ผู้หญิงและพระลงเรือเกิดจากความเชื่อที่ว่าผู้หญิงนั้นมีระดู เนื่องจากเลือดระดูนั้นถือเป็นสิ่งสกปรกและอาจนำพาโชคร้าย ภัยอันตราย และความตายมาให้ซึ่งเป็นความเชื่อที่แพร่หลายอยู่ในหลายสังคมและศาสนาทั่วโลก¹⁰¹ ดังนั้นการพาผู้หญิงออกเดินทางไปกับเรือด้วยนั้นจึงอาจเป็นการไม่สมควร ในขณะที่การห้ามไม่ให้พระลงเรื่อนั้นเป็นเพราะพระสงฆ์เป็นผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับเรื่องของความตายเนื่องด้วยพิธีกรรมทางศาสนาพุทธส่วนใหญ่ในประเทศญี่ปุ่นนั้นมีความเกี่ยวข้องกับความตายในขณะที่พิธีที่เกี่ยวข้องกับชีวิตและงานมงคล

¹⁰⁰ 三島由紀夫. 「潮騒」 『決定版三島由紀夫全集第4巻』, 新潮社, 2001年3月10日, p.253

¹⁰¹ ปราณี วงษ์เทศ, เพศและวัฒนธรรม Culture and Gender, (พิมพ์ครั้งที่2, กรุงเทพฯ: ศิลปะวัฒนธรรม, 2544)

ส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับศาสนาชินโต¹⁰² ผู้วิจัยเห็นว่าข้อห้ามนี้พ้องกับข้อห้ามของชาวประมงในหลายพื้นที่ของประเทศญี่ปุ่นที่มีข้อห้ามที่เกี่ยวข้องกับความตาย เช่น ห้ามชาวประมงที่สูญญะญูตีหรือมีคนที่แม้จะไม่ใช้ญาติแต่เป็นคนในหมู่บ้านเสียชีวิตออกทะเลเป็นเวลา 3 วัน¹⁰³ เป็นต้น

อาจกล่าวได้ว่าข้อห้ามที่ห้ามไม่ให้ผู้หญิงและพระลงเรือเป็นความเชื่อในเรื่องโชคลางที่ผู้คนบนเกาะได้บอกเล่าสืบต่อกันมาเป็นเวลาช้านานควบคู่ไปกับการใช้ชีวิตอยู่กับท้องทะเล ผู้วิจัยยังเห็นว่าข้อห้ามนี้ได้แสดงให้เห็นว่าผู้คนบนเกาะนั้นให้ความสำคัญกับการเดินทางทางเรือที่อาจเป็นเรื่องจำเป็นที่ต้องรักษาเรือให้มีความสะอาดบริสุทธิ์อยู่เสมอเพราะหากเรือที่ใช้เดินทางไปยังทะเลซึ่งเป็นสถานที่ของพระเจ้าได้พกพานำสิ่งที่ไม่บริสุทธิ์มาด้วยอาจทำให้เทพเจ้าพิโรธและลงโทษผู้คนโดยดลบันดาลให้เกิดเหตุเภทภัยต่างๆก็เป็นได้ และในกรณีนี้ไม่เพียงแต่พ่อของฉินจินจะนำเอาศพของคนในหมู่บ้านลงเรือไปเท่านั้น ยังเป็นศพของผู้หญิงซึ่งเปรียบเสมือนการทำให้เรื่อนั้นมีมลทินเป็นทวิคุณ ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงคิดว่าอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เรือของพ่อของฉินจินนั้นประสบกับภัยร้ายแรงจนไม่มีผู้ใดรอดชีวิตเลยก็เป็นได้

นวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ* ทำให้ผู้อ่านเห็นวิถีชีวิตของผู้คนในสังคมจารีตที่ยังคงยึดถือความเชื่อที่มีต่อเทพเจ้าอันเป็นความเชื่อที่เกิดขึ้นจากวิถีชีวิตที่พึ่งพาอาศัยและเรียนรู้ที่จะเคารพยำเกรงธรรมชาติ และแสดงความเคารพผ่านรูปแบบของธรรมเนียมปฏิบัติและพิธีกรรมต่างๆรวมไปจนถึงก่อสร้างสถานที่ขึ้นเพื่อแสดงให้เห็นถึงความศรัทธาของตน นอกเหนือจากนั้นยังมีความเชื่อในเรื่องของโชคลาง ฤกษ์ปีศาจที่หากฝ่าฝืนหรือไม่ระมัดระวังก็อาจทำให้เกิดภัยร้ายแรงต่อชีวิตได้ และยังมีตำนานเรื่องเล่าและของมีค่าที่มีการเล่าสืบต่อกันมาแต่คนรุ่นก่อนซึ่งแสดงให้เห็นถึงความใกล้ชิดระหว่างคนรุ่นเก่ากับคนรุ่นใหม่ที่ร่วมสืบทอดและปกป้องรักษาสิ่งที่สังคมของตนถือเป็นสิ่งมีค่าควรแก่การรักษาและสืบต่อไปยังคนรุ่นหลัง

ผู้วิจัยยังมีความเห็นต่อวิธีการเขียนของมิฉิมะซึ่งสังเกตเห็นได้อย่างชัดเจนจากหัวข้อความเชื่อและตำนานในนวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ* ว่ามิฉิมะมักนำเอาข้อมูลจากสถานที่ที่เขา

¹⁰² 王玉玲. 「神仏習合の死霊観—奈良・平安期において」 (文学研究科 人文学専攻 博士後期課程在学). [Online]. 創価大学文系大学院人文学専攻. 2009.

Available from: http://daigakuin.soka.ac.jp/assets/files/pdf/major/21_jinbun1.pdf [2011/9/23].

¹⁰³ OTO TOKIHIKO, Translated by Yasuyo Ishiwara, "The Taboos of Fishermen" STUDIES IN JAPANESE FOLKLORE. Richard M. Dorson. (Texas: Indiana University Press, 1973), pp. 111-112

ได้ไปศึกษามาใช้ในนวนิยายของตนเองเพื่อสร้างความเชื่อมโยงระหว่างผู้อ่านกับสถานที่รวมไปจนถึงเรื่องราวในนวนิยาย เนื่องจากเป็นเรื่องราวที่ผู้อ่านอาจเคยได้ยินได้ฟังมาจากแหล่งข้อมูลอื่นๆแล้วจึงทำให้ผู้อ่านสามารถเห็นได้ถึงความจริงในเนื้อหาของนวนิยาย นำข้อมูลที่มีมาดัดแปลงแต่เพียงเล็กน้อยให้เข้ากับเนื้อหาและแก่นเรื่องของนวนิยายเพื่อเสริมอรรถรสให้กับเนื้อเรื่อง ยกตัวอย่างเช่น เรื่องเทศกาลประจำปีของเกาะ การคัดเลือกผู้อาวุโส และเรื่องของคะกะมิอิฉิมิกับ เนินหญิงสาว รวมไปถึงเรื่องตำนานและความเชื่อของเกาะอย่างตำนานของเจ้าชายเคะกิ และ ตำนานของปีศาจอย่างโทะโมะกะสุกิ เป็นต้น

3.5 วิถีชาวบ้านและจารีตบนเกาะอุตะจิมะ

อะริโมะโตะ โนะบุโกะ กล่าวไว้ในการศึกษานวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ* ว่า มิฉิมะ ยูกิโอะได้บรรยายให้เห็นความห่างเหินและความรู้สึกต่อต้านของสังคมที่มีต่อผู้ที่มีพฤติกรรมรักร่วมเพศในงานเขียนเรื่องอื่นของเขา แต่สำหรับในนวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ* มิฉิมะได้สร้างสรรค์ผลงานเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างหญิงชายในรูปแบบของความรักที่น่าชื่นชมภายในสังคมจารีต โดยอะริโมะโตะอ้างอิงคำให้สัมภาษณ์ของมิฉิมะจากรายการวิทยุที่จัดขึ้น 10 ปีให้หลังจากที่มิฉิมะเขียนนวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ* ว่า ความรักของหญิงชายในนวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ* นั้น เป็นความรักที่ได้รับการยอมรับและอยู่ในสายตาของสังคม¹⁰⁴

ผู้วิจัยเห็นว่าคำกล่าวของมิฉิมะที่ อะริโมะโตะ อ้างถึงว่าความรักของหญิงชายในเรื่องนั้นเป็นความรักที่ได้รับการยอมรับและอยู่ในสายตาของสังคมนั้นก็คือ การที่ผู้คนบนเกาะอุตะจิมะจัดระเบียบสังคมเพื่อดูแลและปกป้องกันและกันด้วยจารีตและวิถีชาวบ้านนั่นเอง ในหัวข้อนี้ผู้วิจัยต้องการศึกษาถึงการจัดระเบียบทางสังคมของผู้คนบนเกาะอุตะจิมะเพื่อแสดงให้เห็นว่าผู้คนในสังคมจารีตที่ปรากฏในนวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ* นั้นให้ความสำคัญกับจารีตรวมไปจนถึงวิถีชาวบ้านอันเป็นลักษณะหนึ่ง que แสดงให้เห็นถึงความเป็นสังคมจารีตดังที่ได้ให้ความหมายไปแล้วอย่างไรบ้าง

¹⁰⁴ 有元伸子. 『三島由紀夫 『潮騒』 論』 .広島大学大学院文学研究科,2006

3.5.1 วิถีชาวบ้านบนเกาะอุตะจิมะ

วิถีชาวบ้าน เป็น บรรทัดฐานหนึ่งทางสังคมที่ผู้คนในสังคมต่างคาดหวังให้ปฏิบัติต่อกันซึ่งบรรทัดฐานนั้นเป็นพฤติกรรมที่เป็นที่ยอมรับได้โดยทั่วไปและใช้ในการจัดระเบียบสังคมเพื่อความสงบในการอาศัยอยู่ร่วมกันของคนในสังคม¹⁰⁵ งามพิศ อ่างถึงวิลเลียม จี. ซัมเมอร์ (William G. Sumner) ในการให้คำนิยามวิถีชาวบ้านว่า “วิถีชาวบ้าน คือ พฤติกรรมที่คาดหวังว่าปัจเจกชนจะทำหรือไม่ทำอะไรในสถานการณ์ต่างๆประจำ เป็นบรรทัดฐานทางสังคมที่มีความสำคัญน้อยในสังคมทั้งนี้เพราะการทำผิดวิถีชาวบ้านจะมีผลกระทบต่อสังคมโดยส่วนรวมน้อย แต่มีประโยชน์มากสำหรับคนจำนวนมากที่อยู่ในสังคมเดียวกัน วิถีชาวบ้านเป็นพฤติกรรมที่คนจำนวนมากเห็นว่าเหมาะสมถูกต้องในสถานการณ์นั้นๆ เป็นพฤติกรรมที่มีขอบข่ายกว้างขวางครอบคลุมพฤติกรรมด้านต่างๆของสังคมเอาไว้เกือบหมด เช่น การแต่งกาย การพูดจาปราศรัยกัน การปฏิบัติต่อกันระหว่างผู้ใหญ่และผู้เยาว์ในสังคม”¹⁰⁶

จากการศึกษาตัวบทนวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ* ผู้วิจัยพบว่าเกาะอุตะจิมะมีวิถีชาวบ้านที่ช่วยตอกย้ำให้เห็นถึงความเป็นสังคมจารีตในนวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ* สอดแทรกอยู่ในความสัมพันธ์ของตัวละคร

3.5.1.1 การปฏิบัติตนกับผู้ใหญ่ หรือ ผู้ที่มีบุญคุณ

บนเกาะอุตะจิมะวิถีชาวบ้านหนึ่งที่หากปฏิบัติแล้วจะเป็นที่ชื่นชม คือ การปฏิบัติตนให้ขอบน้อมต่อผู้ที่มีอาวุโสกว่า และรู้จักที่จะตอบแทนบุญคุณผู้ที่เคยให้ความช่วยเหลือยกตัวอย่างเช่น การที่ฉินจิมักจะหิ้วปลาที่จับได้มาไปให้ที่บ้านของหัวหน้าหัวหน้าผู้ดูแลประชากรอยู่เป็นประจำ สาเหตุที่ฉินจิมักจะทำเช่นนี้เนื่องจากหัวหน้าหัวหน้าผู้ดูแลประชากรนั้นเคยช่วยเหลือให้เขาจบการศึกษาชั้นมัธยม

「...奥さんは灯台長に話、灯台長は校長に会ひに行つた。(中略) おかげさまで若者は(中略) 卒業することができたのである。(中略) こうして

¹⁰⁵ คณาจารย์ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, *สังคมและวัฒนธรรม*. พิมพ์ครั้งที่ 2, (สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534), p.66

¹⁰⁶ Ibid.p.69

灯台長のところへたびたび魚を届けに行くのは灯
台長に恩義を感じているからである。」¹⁰⁷

“(…) ภรรยาของหัวหน้าหัวหน้าผู้ดูแลประภาคารก็ไปบอกกับ
สามี และหัวหน้าผู้ดูแลประภาคารก็ไปพบกับครูใหญ่ (…)
ด้วยเหตุนี้เองฉินจิ (….) จึงสามารถจบการศึกษาได้(…) ด้วย
เหตุนี้เองจึงมักจะนำปลาไปให้ที่บ้านของหัวหน้าผู้ดูแล
ประภาคารอยู่บ่อยๆ เพราะรู้สึกคิดถึงบุญคุณผู้ดูแลประภาคาร
อยู่นั่นเอง”

การแสดงออกของฉินจินั้นเป็นการแสดงความสำนึกในบุญคุณและตอบแทน
เท่าที่ตนเองจะทำได้ และถึงแม้ทุกครั้งที่ฉินจินำปลาสดมาให้กับหัวหน้าหัวหน้าผู้ดูแล
ประภาคารเขาจะไม่ได้เอ่ยทำความถึงสิ่งที่หัวหน้าผู้ดูแลทำให้และกล่าวขอบคุณด้วยคำพูด แต่
การกระทำที่เสมอต้นเสมอปลายของฉินจินั้นทำให้ผู้อ่านอาจอนุมานได้ว่าเป็นการแสดงความ
ขอบคุณของฉินจินั้นผู้วิจัยเห็นว่าการกระทำของฉินจินี้ย้าให้รู้ถึงความตั้งใจของฉินจิที่ให้
ความสำคัญของร่างกายมากกว่าคำพูด เพราะถึงแม้จะไม่ได้เอ่ยคำขอบคุณแต่การกระทำผ่าน
ทางร่างกายของฉินจินั้นก็ได้พูดความรู้สึกขอบคุณออกไปแล้ว

บนเกาะอุตะจิมะ ผู้ที่มีอาวุโสน้อยกว่าควรให้ความเคารพต่อผู้ที่มีอาวุโสสูงกว่า
ดังจะเห็นได้จากบทบรรยายในฉากที่ฮะทซุเอะนำรางวัลที่ได้จากการแข่งขันงมหอยอะวะะบีให้กับ
โทะมิ แม่ของฉินจิ เพื่อเป็นการขอโทษแทนพ่อของตนเองที่ปฏิเสธไม่ยอมให้โทะมิเข้าพบ
หลังจากที่โทะมิที่มั่นใจว่าลูกชายของตนนั้นมีความรักที่จริงใจให้กับฮะทซุเอะได้ไปขอพบกับเทะรุ
กิจิพ่อของฮะทซุเอะเพราะต้องการจะพูดคุยเรื่องงานหลังจากที่รู้เรื่องข่าวลือระหว่างลูกชาย
และลูกสาวของพวกเขา แต่กลับถูกปฏิเสธที่จะให้เข้าพบจนทำให้โทะมิหัวเสียเป็นอย่างมาก

「あの……お父さんは、会わん、言ふてまど」
「会わん？」
「はあ……」

¹⁰⁷ 三島由紀夫. 「潮騒」 『決定版三島由紀夫全集第4巻』. 新潮社. 2001年3月10日,

(中略)

そして唾を飛ばすほどの語気で、しかし体はもう半分外へ出ながら、こう怒鳴った。

「よし、貧乏後家には会ひたない、言ふのやな。二度と鬨をまたがんでほしひ、言ふのやな。こっちから先に言ふがな。え、お父さんに伝へとけ。こんな家の鬨は二度とまたがんとな」¹⁰⁸

“เอ๋อ...คุณพ่อบอกว่าจะไม่ให้พบคะ “

“ไม่ให้พบ?”

“ค่ะ.....”

(...)

แล้ว ขณะที่(โตะมิ) ออกมา ก้าวออก(จากบ้าน)มาได้ครึ่งตัว แล้วเธอตะโกนขึ้นด้วยน้ำเสียงที่เหมือนจะถ่มน้ำลายออกมาว่า

“ได้ จะบอกว่าไม่อยากจะเจอแม่หม้ายจนๆแบบฉันใช่ไหม
อย่ามาเหยียบบรรณีประตูที่นี้อีกเป็นครั้งที่สอง จะบอกแบบนี้
ใช่ไหม ทางนี้ต้องเป็นฝ่ายพูดต่างหากล่ะ
นี่ ผูกบอกพ่อด้วยนะ ว่าฉันจะไม่มาเหยียบบรรณีประตูบ้าน
นี้อีกเป็นครั้งที่สอง”

「初江は黙って立って、賞品をもらひに、
(中略) 少女は新治の母親の手にそれを押しつけた。

(中略)

「お父さんはがいつか、をばさんにすまんこと言うたから、あやまんならんといつも思うとった。」

(中略)

「おほきに」と礼を言った。
母親の率直な心は、少女の謙譲をまっすぐにうけとった。少女は微笑した。息子の嫁えらびは賢明だった、と母親は思った。—島の政治はいつもかうして行はれるのだ。」¹⁰⁹

¹⁰⁸ 三島由紀夫. 「潮騒」 『決定版三島由紀夫全集第4巻』, 新潮社, 2001年3月10日, p.331

¹⁰⁹ Ibid. pp.344 - 345

“ฮะทซุเอะยีนขึ้นขึ้นอย่างเงียบๆแล้วเดินไปรับของรางวัล...เด็กสาว
นำมันไปยื่นให้กับมือของแม่ของฉินจิ
“คุณพ่อบอกว่าอยากจะขอโทษคุณป้าคะ และหนูเองก็คิดว่า
จะต้องขอโทษคุณป้าให้ได้ซักวัน”
“ขอบใจนะ” เธอบอกขอบใจ
หัวใจที่ตรงไปตรงมาของผู้เป็นแม่นั้นรับรู้ได้ถึงความอ่อนน้อม
ถ่อม ตนของเด็กสาวมาโดยตรง เด็กสาวยิ้ม เธอคิดว่าการเลือก
เจ้าสาวของลูกชายนั้นช่างหลักแหลมหนัก.....การเมืองของที่
เกาะอุตะจิมะดำเนินไปเยี่ยงนี้เอง”

จากตัวอย่างประโยคนี้ทำให้ผู้วิจัยเห็นว่าแม้ตนเองจะไม่ได้เป็นคนที่ทำผิดแต่
ฮะทซุเอะก็ได้กล่าวขอโทษอย่างนอบน้อมและมอบของรางวัลที่ตนแข่งขันมาได้นั้นให้กับโทะมิ
เป็นการแสดงความจริงใจของตนให้กับอีกฝ่าย

ผู้วิจัยเห็นด้วยกับ ฉิมะโอะกะ ฉิน ที่ได้ให้ความเห็นต่อการให้ความสำคัญกับ
ความจริงใจ และน้ำใจที่มีต่อกันของตัวละครที่ปรากฏให้เห็นในนวนิยายเรื่อง
ฉิมโอะสะอิ ว่า ผู้ประพันธ์แสดงความต้องการที่จะก้าวข้ามความคิดแบบสมัยใหม่ (近代:
Kindai) เปรียบเสมือนโลกของคนชราไปสู่โลกที่เต็มไปด้วยความดีและความงดงามทั้งร่างกาย
และจิตใจของคนหนุ่มสาว¹¹⁰ ในที่นี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ความคิดแบบสมัยใหม่ที่เปรียบเสมือน
โลกของคนชราในความหมายของ ฉิมะโอะกะ คือ ความเฉื่อยชาและความโดดเดี่ยวของผู้คนที่มี
ชีวิตอยู่ในสังคมที่มีความเป็นสมัยใหม่ที่ไม่ต่างอะไรกับคนชรา ในขณะที่ผู้คนที่อาศัยอยู่ในสังคม
จารีตบนเกาะอุตะจิมะนั้นเป็นผู้ที่พร้อมไปด้วยความสดใสของความเยาว์วัยและสุขภาพที่ดีจาก
การใช้ชีวิตอยู่กับธรรมชาติและความดีงามของจิตใจที่กรอบของสังคมจารีตได้หล่อหลอมขึ้นมา

¹¹⁰ 嶋岡晨. 「『潮騒』—三島文学の素顔」 『三島由紀夫研究』. 石文書院、1970

3.5.1.2 แรงใจในการทำงาน

ผู้คนบนเกาะอุตะจิมะคาดหวังให้ชายหนุ่มบนเกาะมีความแข็งแรงทางร่างกาย และมีแรงใจในการทำงาน ดังจะเห็นได้จากการตัดสินใจเลือกผู้ที่เหมาะสมจะมาเป็นชายของ เทะรุกิจิ

「(...) 新治は沖縄で、えらい手柄も立てて来たし、。わたしは考へ直して、婿にもらおうと決めたところや。全体やな……」

(中略)

男は氣力や。氣力があればええのや。この歌島の男はそれでなかいかん。家柄や財産は二の次や。

(中略) 新治は氣力を持つとるのや」¹¹¹

“(...) ฉันใจเองก็ไปสร้างผลงานอย่างยอดเยี่ยมที่ไอกินะวะมา ฉันเองก็กลับไปคิดมาอีกรอบแล้วก็เพิ่งจะตกลงได้ว่าจะรับมาเป็นลูกเขยนี่ละ มาทั้งตัวเลยนะ……”

(...)

ลูกผู้ชายนะมันก็ต้องดูกันที่จิตใจที่เข้มแข็งสิ แคมีใจเข้มแข็งก็ดีแล้ว ในเกาะอุตะจิมะนี่นะถ้าไม่มีใจที่เข้มแข็งไม่ได้หรอกนะ จะชาติตระกูลหรือทรัพย์สินเงินทองก็เป็นเรื่องรองทั้งนั้นละ (...) ฉันใจนะเขามีใจที่เข้มแข็งนะ”

การตัดสินใจในการเลือกผู้จะมาเป็นชายของ เทะรุกิจิ ทำให้ผู้วิจัยเห็นว่าคนที่มีแรงใจในการทำงานเท่านั้นจึงจะเป็นที่ปรารถนา และไม่เพียงเท่านั้นแรงใจในการทำงานยังแสดงให้เห็นถึงความเข้มแข็งทางจิตใจของตัวละครอีกด้วยสังเกตได้พฤติกรรมของมินิจิที่มั่นคงและไม่แสดงความหวั่นไหวหลังจากที่ถูกห้ามไม่ให้พบกับฮะซุเอะ โดยเขาได้แสดงออกชัดเจนกับจูกิจิที่เป็นผู้นำจดหมายของฮะซุเอะมาส่งให้ว่าเขาจะไม่เกียจคร้านแม้ว่าจะต้องอ่านจดหมายที่มีเนื้อหาเศร้าจากฮะซุเอะก็ตามที่

¹¹¹ 三島由紀夫. 「潮騒」 『決定版三島由紀夫全集第4巻』. 新潮社, 2001年3月10日,

「「ええか。こいつを読んでも、仕事怠けんって
 約束せるか」
 「俺はそんな男ぢゃない」と新治は言葉すくなく
 きっぱり答へた。¹¹²

“เออละ จะสัญญาได้ไหมว่าถ้าอ่านเจ้านี้แล้วจะไม่ขี้เกียจทำ
 งานนะ”

“ผมไม่ใช่ผู้ชายแบบนั้น” ฉินจิตอบสั้นๆอย่างชัดเจน”

ไม่เพียงคนในเกาะอุตะจิมะเท่านั้นที่ชื่นชมในความแข็งแกร่งทางร่างกายจิตใจที่
 ตัวละครฉินจิแสดงออกมาให้เห็นแม้แต่ผู้บรรยายที่ทำหน้าที่เสมือนผู้เฝ้ามองตัวละครอยู่ห่างๆก็
 ยังแสดงน้ำเสียงชื่นชมความแข็งแกร่งนั้นออกมาด้วยคำว่า “สมเป็นชาย” (男らしい:
 Otokorashii) อยู่หลายครั้งยกตัวอย่างเช่นในฉากที่ฉินจิไปพบสะทซุเอะที่กำลังเดินหลงทางอยู่
 และในฉากที่ฉินจิพูดขึ้นขณะที่กำลังเดินไปส่งสะทซุเอะหลังจากที่ได้จูบกับสะทซุเอะไปแล้ว และ
 ในฉากที่เขาพูดกับบริวจิ (薙二: Ryūji) รุ่นน้องที่ทำงานบนเรือด้วยกันที่กำลังโกรธเพราะรู้ว่า
 ยะซุโอะเป็นผู้ปล่อยข่าวลือเรื่องของฉินจิและสะทซุเอะ

「日頃の男らしい態度を取り戻して」
 “ฉินจิเรียกคืนท่าที่สมชายอย่างที่เคยเป็นกลับคืนมา”

「「あしたは漁からかへったら、台長さんのとこ
 へ魚を届けにゆく」
 (中略) 新治は海のほうを見たまま威厳をつく
 ろって、男らしい態度でさう宣言した」¹¹³
 “พรุ่งนี้หลังจากกลับมาจากหาปลาแล้ว จะไปที่บ้านหัวหน้าเอา
 ปลาไปส่ง”

¹¹² 三島由紀夫. 「潮騒」 『決定版三島由紀夫全集第4巻』, 新潮社, 2001年3月10日,
 p.314

¹¹³ Ibid., p.259

(...) ฉินจี้ยังคงมองไปยังทะเลขณะที่ทำตัวให้ดูน่าเกรงขาม
แล้วประกาศออกไปด้วยท่าที่สมเป็นชาย”

「「さうか」(中略) 新治は男らしく黙って笑っ
た。」¹¹⁴

“อย่างนั้นหรือ (...) ฉินจี้จึงอย่างสมชายก่อนหัวเราะ
ออกมาเบาๆ”

การที่ผู้บรรยายใช้คำเชิงชื่นชมในความเป็นชายของฉินจี้นี้อาจอนุมานได้ว่า
ท่าทางและการแสดงของออกของฉินจี้ที่ผู้บรรยายเห็นนั้นเป็นสิ่งที่พบเจอได้ยากในชีวิตประจำวัน
ของผู้บรรยายซึ่งอาจเป็นคนต่างถิ่นที่มาจากสังคมนอกเกาะหรือสังคมเมืองทำให้อนุมานได้ว่าเด็ก
หนุ่มในสังคมเมืองอาจไม่มีท่าทางและการแสดงออกที่ดูสมชายเหมือนกับฉินจี้ทำให้เห็นทัศนคติ
ที่ดีของผู้บรรยายในฐานะคนจากสังคมภายนอกที่มีต่อลักษณะของผู้คนที่อยู่ในสังคมจารีตบน
เกาะอุตะจิมะ

3.5.2 จารีตบนเกาะอุตะจิมะ

ดังที่ได้กล่าวไปแล้วในหัวข้อความหมายของสังคมจารีตแล้วว่า จารีต คือ
“ขนบธรรมเนียมแห่งความประพฤติ ประเพณี ความประพฤติที่ถูกต้อง”¹¹⁵ และ“มีความหมาย
เหมือนคำว่าศีลธรรม (Morals) และมีผลต่อสวัสดิภาพ (Welfare) ของคนจำนวนมากเป็นบรรทัด
ฐานที่มีความสำคัญต่อสังคมมาก การกระทำผิดจารีตจะมีผลกระทบต่อคนจำนวนมากหรือต่อ
สังคมโดยส่วนรวม”¹¹⁶ และ“จารีตมีความสำคัญมากในสังคมระดับดั้งเดิมที่มีความเจริญทาง

¹¹⁴ 三島由紀夫. 「潮騒」 『決定版三島由紀夫全集第4巻』.新潮社,2001年3月
10日, p.320

¹¹⁵ เปลื้อง ณ นคร, ThaiSoftware Dictionary version 4.0 [CD-ROM], กรุงเทพฯ:ไทยซอฟท์แวร์
เซ็นเตอร์ไพเรส, 2545

¹¹⁶ คณาจารย์ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, สังคมและ
วัฒนธรรม, พิมพ์ครั้งที่ 2, (สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534), p.64

เทคโนโลยีน้อย เป็นสังคมขนาดเล็กและเป็นสังคมที่ยังไม่มีกฎหมายใช้”¹¹⁷ ในสังคมขนาดเล็กของเกาะอุตะจิมะที่ปรากฏในนวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ* จาริตก็มีความสำคัญเช่นเดียวกัน

3.5.2.1 การรักษาพรหมจรรย์ของหญิงสาวและการสงวนตัวของหญิงหม้าย

ในกรณีของเกาะอุตะจิมะแล้วหญิงสาวจะต้องรักษาพรหมจรรย์ของตนเองไว้ให้ชายที่จะเป็นสามีของตนเท่านั้น ดังจะเห็นได้ในฉากที่มินิจิและฮะทซุเอะได้เห็นร่างเปลือยของกันและกันในขณะที่หลบฝนอยู่ด้วยกันที่ป่าอมสังเกตการณืร้าง เมื่อรู้ถึงความในใจที่มีให้กันทั้งสองจึงสวมกอดกัน มินิจิตั้งใจจะสานต่อความสัมพันธ์ของทั้งคู่แต่ฮะทซุเอะกลับปฏิเสธ

「いらん、いらん。……嫁入り前の娘がそんなことしたらいかんのや」 (中略)

「今はいかん。私、あんたの嫁さんになることに決めたもの。嫁さんになるまでどうしてもいかなア」新治の心は道徳的な事柄にたいするやみくもな敬虔さがあった。」¹¹⁸

“ไม่เอา ไม่เอา.....ก่อนจะได้เป็นเจ้าสาวผู้หญิงจะทำเรื่องแบบนี้ไม่ได้” (...)

“ตอนนี้ไม่ได้ ฉันคิดไว้แล้วว่าจะป็นเจ้าสาวของเธอ จนกว่าจะถึงวันที่ได้เป็นเจ้าสาวยังงัยก็ยอมไม่ได้หรอก” ในใจของมินิจินั้นรู้สึกได้ถึงความรักที่เฝ้ารออย่างรุนแรงต่อเรื่องศีลธรรมขึ้นมา”

จากคำพูดของฮะทซุเอะที่กล่าวถึงข้อปฏิบัติของหญิงสาวเมื่อตกลงปลงใจว่าต้องการจะเป็นเจ้าสาวของผู้ใดแล้วให้สงวนความบริสุทธิ์ของตนไว้จนกว่าจะถึงวันที่ตนนั้นเป็น

¹¹⁷ คณาจารย์ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, *สังคมและวัฒนธรรม*, พิมพ์ครั้งที่ 2, (สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534), p. 64

¹¹⁸ 三島由紀夫. 「潮騒」 『決定版三島由紀夫全集第4巻』. 新潮社, 2001年3月10日, pp.287-288

เจ้าสาวทำให้เธอต้องปฏิเสธที่จะมีความสัมพันธ์กับฉินจิเป็นการแสดงออกถึงความต้องการของตนเองที่จะรักษาพรหมจรรย์ของตัวเองเอาไว้ตามที่ได้รับการสั่งสอนมา และในประโยคถัดมาก็เห็นได้ว่าฉินจินั้นรู้สึกชื่นชมต่อการกระทำและคำพูดของสะทซุเอะ เขาตอบรับคำปฏิเสธของอีกฝ่ายแต่โดยดี จึงอาจกล่าวได้ว่า ฉินจิเองก็ให้ความสำคัญกับพรหมจรรย์ของผู้หญิงที่ควรจะรักษาความบริสุทธิ์ของตนเองเอาไว้จนกว่าจะแต่งงานโดยไม่ชิงสุกก่อนห่าม เพราะหากหญิงใดมีความสัมพันธ์ก็จะถูกพูดถึงในแง่ลบ ยกตัวอย่างเช่นในฉากโรงอาบน้ำที่มีชายสองคนพูดถึงข่าวลือของฉินจิและสะทซุเอะแล้วทะเลาะกันมาได้ยินเข้าโดยบังเอิญ

「宮田の照翁もうろくしたもんやなア、娘を傷
ものにされて、きがつかんどるでなあ」¹¹⁹

“ตาลุงทรูบ้านมิยะตะนี่ทำจะแก้งนหลงแล้วนะ ลูกสาวโดนทำ
ให้ กลายเป็นของมีตำหนิแบบนั้นแล้วยังไม่รู้เรื่องอะไรเลย”

จะเห็นได้ว่าในตัวอย่างประโยคนั้น มิฉิมะใช้คำว่า “ของมีตำหนิ” (傷もの:Kizumono) ผู้วิจัยเห็นว่าเป็นความต้องการของมิฉิมะที่ต้องการจะย้ำว่าพรหมจรรย์ของหญิงสาวว่าเป็นสิ่งที่บริสุทธิ์ผุดผ่องไม่ควรให้มีรอยต่างพร้อย

ไม่เพียงหญิงสาวพรหมจรรย์ที่ยังไม่ได้แต่งงานเท่านั้นที่ควรจะสงวนตัวและความบริสุทธิ์ของตัวเองไว้ให้กับคนรักเท่านั้น แต่หญิงหม้ายที่ผ่านการแต่งงานมาแล้วก็ควรที่จะสงวนตัวเองไว้ให้กับผู้เป็นสามีแต่เพียงผู้เดียวเช่นกันดังจะเห็นได้จากตัวอย่างประโยคในฉากที่แม่ของฉินจินั้นพิจารณาขาของตัวเองแล้วรำพึงรำพันขึ้นมาว่าตนเองยังสามารถมีลูกได้อีก 3 หรือ 5 คน

「…自分の足をつくづくを眺めた。
(中略)

¹¹⁹ 三島由紀夫. 「潮騒」 『決定版三島由紀夫全集第4巻』. 新潮社, 2001年3月10日,

『こいぢやまだ、子供の三人や五人は生める
な』 さう思ふと貞潔な心は俄かにおそろしくな
って、身じまひをしてから良人の位牌を拜ん
だ。」¹²⁰

“เธอ (โทะมิ) นั่งพิจารณาขาของตัวเอง(...)

“แบบนี้มีลูกอีกสัก 3 หรือ คนก็ยังมีนะ”

แต่พอคิดเช่นนั้นแล้ว หัวใจที่ซื่อสัตย์ของเธอก็รู้สึก กลัวขึ้นมา
ทันใด จึงรีบจัดเสื่อผ้าให้เรียบร้อยแล้วหันไปไหว้อัฐิของสามี”

จากการที่โทะมิที่เป็นหญิงหม้ายต้องรีบสำรวจมรดกที่แล้วรีบพนมมือยกไหว้อัฐิสามีด้วยความกลัวหลังจากที่มีความคิดว่าจะมีลูกอีกขึ้นมาในหัว ทำให้ผู้วิจัยเห็นว่าการศึกษาที่โทะมิคิดถึงการจะมีลูกอีกครั้งขณะพิจารณาขาของตัวเองไปด้วยนั้นอาจเป็นการไม่สำรวจสำหรับหญิงหม้ายซึ่งควรสงวนตัวเองให้สามีของตนเท่านั้นพึงคิด พึงกระทำ สะท้อนให้เห็นว่าการแต่งงานใหม่ของหญิงหม้ายอาจไม่เป็นที่ยอมรับในสังคมจารีตบนเกาะอุตะจิมะก็เป็นได้

การรักษาพรหมจรรย์ของหญิงสาวนี้ ผู้วิจัยเห็นว่าอาจไม่ใช่ทุกสังคม ทุกหมู่บ้านที่จะยึดเป็นเรื่องสำคัญเหมือนอย่างเกาะอุตะจิมะ สังเกตได้ในฉากที่ยะซุโอะพบชิโยะโกะระหว่างทางกลับจากแผ่นดินใหญ่สู่เกาะอุตะจิมะ ในฉากนี้ยะซุโอะที่คิดว่า หากเป็นที่หมู่บ้านอื่นแล้วเขาอาจจะนำเรื่องที่เขาไปซื้อหญิงขายบริการตอนที่เขาขึ้นฝั่งไปทำธุระให้ครอบครัวไปแล้วอวดให้ใครต่อใครฟังก็ได้

「安夫はゆうべこっそり買った女の話、
千代子のはのめかさうと思ったが、やめにした。
ふつうの農魚村なら安夫が女を知ってゐることは、
自慢はなしの種になる筈だが、清浄な歌島では、
彼は固く口をつぐみ、こんな若さで偽善者を気取
つてゐたのである」¹²¹

¹²⁰ 三島由紀夫. 「潮騒」 『決定版三島由紀夫全集第 4 巻』, 新潮社, 2001 年 3 月

10 日, p.281

¹²¹ Ibid., p.274

“ยะซุโอะนั้นคิดจะบอกใบ้ให้ชิโยะโกะรู้ถึงเรื่องที่เขาแอบไปซื้อ
 ผู้หญิงมาเมื่อคืนแต่ก็ไม่ได้บอกออกไป หากเป็นหมู่บ้าน
 ชาวประมงทั่วไปแล้วการที่ยะซุโอะรู้เรื่องผู้หญิงนั้นเป็นเรื่องที่
 น่าจะคาดเดาได้แต่สำหรับเกาะอุตะจิมะที่บริสุทธิ์แล้วนั้น
 เขาต้องสงบปากสงบคำเอาไว้ ด้วยวัยเท่านี้ก็ต้องทำเป็นคนดีมี
 ศีลธรรมแล้ว”

จะเห็นได้ว่ายะซุโอะนั้นได้ซื้อบริการหญิงขายบริการโดยความตั้งใจ แสดงให้เห็น
 ว่าเขาไม่เห็นความสำคัญของจารีตนี้และต้องการที่จะไต่อดการกระทำที่ถือว่าเป็นการ
 ทำลายจารีตอันดีงามของสังคมให้ใครสักคนรับฟังและชิโยะโกะก็อาจจะเป็นผู้ที่รับฟังได้แต่
 สุดท้ายยะซุโอะก็ตัดสินใจที่จะไม่เล่าให้ชิโยะโกะฟัง ผู้วิจัยมีความเห็นด้วยกับ คุณะอิ ยูมิโกะ ซึ่งได้
 ตั้งข้อสังเกตที่ยะซุโอะไม่เล่าเรื่องนั้นให้ยะชิโยะฟัง “เป็นเพราะยะซุโอะนั้นถูกครอบงำโดยจารีต
 ของเกาะ ที่ไม่เพียงส่งผลในบริเวณเกาะเท่านั้นแต่จารีตนั้นยังได้ส่งผลติดตามออกมานอกบริเวณ
 เกาะอีกด้วย”¹²² จากคำกล่าวของคุณะอิ นี้ทำให้ผู้วิจัยเห็นว่าถึงแม้ว่ายะซุโอะนั้นจะละเลยและ
 พยายามทำลายสังคมจารีตแต่ก็ยังถูกสังคมจารีตของเกาะอุตะจิมะควบคุมจำต้องให้ความเคารพ
 ต่อจารีตนั้นอยู่บ้างโดยการไม่เอ่ยถึงเรื่องที่เขาไปซื้อบริการกับหญิงขายบริการให้ผู้อื่นซึ่งเป็นคน
 บนเกาะและอาจยังถือจารีตของเกาะอยู่ให้ได้รับรู้จนอาจนำไปสู่การกระทบกระทั่งกันได้

3.5.2.2 บทลงโทษสำหรับผู้ที่ทำให้ผิดจารีตบนเกาะอุตะจิมะ

งามพิศ กล่าวว่า “ผู้ที่ทำผิดวิถีชาวบ้านหน่วยงานของรัฐจะไม่เข้ามาเกี่ยวข้องกับ
 ปล่อยให้เป็นที่ของปัจเจกชนลงโทษกันเอง เป็นการลงโทษที่ไม่รุนแรงนัก จะถูกดำเนินคดี
 ไม่มีคนคบหาสมาคมด้วย”¹²³ ในขณะที่หากกระทำผิดจารีต งามพิศ กล่าวเสริมว่า “คนที่ทำผิด

¹²² 九内悠水子. 三島由紀夫「潮騒」論 —— 歌島の〈道徳〉、芸術家の〈道徳〉 ——
 — 国語文学誌 第 36 号. 平成 18 年 12 月、p.30

¹²³ คณาจารย์ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, สังคมและ
 วัฒนธรรม. พิมพ์ครั้งที่ 2, (สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534), p.67

จารีตถือว่าการทำผิดศีลธรรม เป็นเรื่องใหญ่ ดังนั้นจะได้รับการลงโทษที่รุนแรง ผู้ที่ทำผิดจารีตจะถูก
ลงโทษอย่างรุนแรงโดยคนจำนวนมาก หรือโดยกลุ่มคนที่มีอำนาจตามประเพณี”¹²⁴

ดังที่ได้กล่าวไปแล้วว่าผู้คนบนเกาะอุตะจิมะให้ความสำคัญกับจารีตและ
วิถีชาวบ้านเป็นเพราะสังคมบนเกาะอุตะจิมะนั้นเป็นสังคมขนาดเล็ก หากมีคนใดคนหนึ่งทำ
ความผิดก็จำเป็นจะต้องมีบทลงโทษเพื่อให้เกิดการหลบจำ บทลงโทษแก่คนที่ทำผิดวิถีชาวบ้าน
และจารีตในนวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ* สิ่งที่เราจะรู้ที่สุดในสังคมจารีตบนเกาะเล็กๆแห่งนี้ คือ
การนินทา ซึ่งเป็นการกระทำที่ส่งผลกระทบเป็นอย่างมากต่อผู้ที่ถูกนินทาเนื่องจากจะทำให้เกิด
ความอับอาย

ในนวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ* ปมปัญหาของเรื่องเกิดขึ้นเพราะเกิดข่าวลือว่าฉินจิ
นั้นประพฤติผิดจารีตโดยลักลอกมีความสัมพันธ์กับฮะซุเอะก่อนแต่งงานทำให้เห็นว่าสำหรับคน
ในชุมชนแล้วการประพฤติตนให้อยู่ในจารีตไม่ทำตัวผิดแผกไปจากคนอื่นโดยเฉพาะในเรื่องเพศ
นั้นเป็นเรื่องที่มีความสำคัญต่อชุมชนบนเกาะอุตะจิมะมาก ในประเด็นนี้ผู้วิจัยเห็นว่าเป็นอิทธิพล
ที่มาจากจิตสำนึกร่วมกันของคนในหมู่บ้าน

ผู้วิจัยได้กล่าวไปแล้วข้างต้นว่าสังคมญี่ปุ่นมีพื้นฐานมาจากระบบความสัมพันธ์ที่
เรียกว่า “อิเอะ” ตามที่ ฟุกุตะเกะ ทะตะจิ นักสังคมวิทยาได้กล่าวเอาไว้ว่า อิเอะ เป็นระบบ
ความสัมพันธ์ที่เป็นตัวแบบลักษณะครอบครัวนิยมแบบญี่ปุ่น เป็นใจกลางพื้นฐานที่ผูกพันคน
ญี่ปุ่นอย่างแน่นแฟ้น¹²⁵ ตามคำกล่าวของ ฟุกุตะเกะ ผู้คนที่อยู่ในระบบอิเอะเหล่านี้เมื่อรวมตัวกัน
เป็นชุมชนซึ่งเรียกว่า หมู่บ้านและกำหนดเขตแดนแล้วจะก่อให้เกิด “สำนึกของความเป็นเจ้าของ
พื้นที่” ซึ่งเป็นสิ่งที่ ฟุกุตะเกะ กล่าวว่าเป็นลักษณะพิเศษของญี่ปุ่นเนื่องจากญี่ปุ่นนั้นมีจิตสำนึกใน
การยึดถิ่นฐานเป็นศูนย์กลางยิ่งกว่าการยึดติดเป็นตัวบุคคล ทำให้ “จิตสำนึกของหมู่บ้าน” เป็น
เรื่องที่สำคัญและถูกฝังลงไปในชีวิตสำนึกของสมาชิกในหมู่บ้าน¹²⁶ ฟุกุตะเกะ กล่าวไว้ว่า ในสังคม

¹²⁴ ณาจารย์ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, *สังคมและ
วัฒนธรรม*. พิมพ์ครั้งที่ 2, (สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534), p.67

¹²⁵ Fukutake Tadachi, *โครงสร้างสังคมญี่ปุ่น*, แปลโดย บุญยง ชื่นสุวิมล, (กรุงเทพฯ: ธนบรรณ, 2543)
p.31

¹²⁶ Fukutake Tadachi, *โครงสร้างสังคมญี่ปุ่น*, แปลโดย บุญยง ชื่นสุวิมล, (กรุงเทพฯ: ธนบรรณ, 2543) . p.31

หมู่บ้านผู้คนจะมีความเกี่ยวข้องกันในการดำเนินชีวิตในทุกๆด้าน พวกเขาจะร่วมมือร่วมใจกัน อย่างพร้อมเพรียงด้วยจิตสำนึกของหมู่บ้านและทำงานให้ชุมชนของตนโดยไม่มีข้อแม้ซึ่งแนวคิดของระบบความสัมพันธ์แบบอิเอะและหมู่บ้านนี้เองที่ตีกรอบบุคลิกของคนญี่ปุ่นขึ้นมา¹²⁷ ฟุกุตะเกะกล่าวเสริมอีกว่า “คนญี่ปุ่นถูกสอนให้รู้จักให้ความสำคัญกับพันธะหน้าที่และภาพพจน์ เช่น “อย่าทำให้คนอื่นหัวเราะเยาะ มั่นหน้าขายหน้า”¹²⁸ จากคำกล่าวของฟุกุตะเกะทำให้ผู้วิจัยเห็นว่ายิ่งสังคมที่อาศัยอยู่นั้นมีขนาดเล็กเท่าใดสำนึกนี้ก็จะยิ่งรุนแรงมากขึ้น และสังคมบนเกาะขนาดเล็กที่มีประชากรอยู่เพียง 1,000 คนของเกาะอุตะจิมะก็มีสำนึกเช่นนี้แฝงอยู่เช่นกัน ดังนั้นในสังคมจารีตของเกาะอุตะจิมะหากมีใครคนใดคนหนึ่งทำความผิดแล้วก็จะมีการกระจายข่าวทำให้อับอายไปทั่วถือเป็นบทลงโทษของสังคมที่มีต่อผู้ที่กระทำผิดจารีต

ต้นตอของการข่าวลือที่แพร่สะพัดไปทั่วเกาะนั้นมาจากลูกสาวของหัวหน้าผู้ดูแลประภาคารที่ชื่อชิโยะโกะ หลังจากเข้าใจผิดว่ามินิจิระฮะซุเอะและได้ลักลอบมีความสัมพันธ์กันไป ภาพของมินิจิและฮะซุเอะที่เดินลงมาจากบันไดหินด้วยกันในอากัปกริยาราวกับเป็นคู่รักนั้นทำให้ชิโยะโกะเกิดความอิจฉาจนำเรื่องที่เธอเห็นมานั้นไปเล่าให้ฮะซุเอะฟัง

「……そのとき千代子は初江と寄り添って、嵐の吹きつける石段を下りて来る新治の姿を見たのである。」¹²⁹

“.....ในตอนนั้นชิโยะโกะเห็นร่างของมินิจิเดินอิงแอบกับฮะซุเอะลงมาจากบันไดหินท่ามกลางลมพายุที่พัดมา”

¹²⁷ Fukutake Tadachi, โครงสร้างสังคมญี่ปุ่น, แปลโดย บุญยง ชื่นสุวิมล, (กรุงเทพฯ: ธนบรรณ, 2543) . p.133

¹²⁸ 三島由紀夫. 「潮騒」 『決定版三島由紀夫全集第4巻』,新潮社,2001年3月10日, p.133

¹²⁹ 三島由紀夫. 「潮騒」 『決定版三島由紀夫全集第4巻』,新潮社,2001年3月10日, p.291

หลังจากนั้นจึงเกิดข่าวลือแพร่สะพัดไปทั่วเกาะเพราะหมู่บ้านบนเกาะอุตะจิมะนั้นเป็นหมู่บ้านที่คนในหมู่บ้านชอบข่าวลือยิ่งเป็นเรื่องที่ก่อให้เกิดความเสียหายยิ่งทำให้ข่าวแพร่กระจายไปเร็วจนแม้แต่พวกเด็ก ๆ ยังรู้กันเลยทีเดียว

「噂が好きな村人」

“ชาวบ้านที่ชอบข่าวลือ”¹³⁰

不義のためじゃ。不正のためじゃ」

(中略)

「宏。おまえは知らんのか。おまえの兄の新治

おめこ

が、宮田の娘の初江と交接したからだぞ。それを
神が怒っておられるのじゃ」¹³¹

“เพราะลักลอบได้เสียกันไงเล่า นี่มันผิดมหันต์”

(...)

“อิโระฉิ นี่แกไม่รู้เรื่องเลยหรอะ พี่ของแกฉินจิ กับ ลูกสาวตามิยะตะนะเขาได้เสียกันแล้วโว้ย เพราะแบบนั้นเทพเจ้าถึงได้โกรธไงเล่า”

จากตัวอย่างประโยค จะเห็นได้ว่าเด็กๆเปรียบเทียบว่าการกระทำผิดจารีตของฉินจิและสะทซุเอะนั้นทำให้พระเจ้าโกรธและบันดาลให้เกิดธรรมชาติแปรปรวนเพื่อเป็นการลงโทษ ในความเป็นจริงแม้พระเจ้าจะไม่ได้ลงโทษฉินจิและสะทซุเอะโดยตรง ผู้วิจัยเห็นว่าถึงแม้นวนิยายเรื่อง มิโอะสะอิ จะเป็นเรื่องราวที่เกิดขึ้นในทศวรรษที่ 50 ประเทศญี่ปุ่นเป็นประเทศที่มีกฎหมายตามรัฐธรรมนูญ แต่ในการลงโทษผู้กระทำผิดนั้นเป็นการลงโทษโดยใช้วิธีการที่ไม่เป็นทางการ โดยสังคมรอบข้างก็เป็นผู้ลงโทษแทนโดยการกีดกันไม่ให้พบหน้า

¹³⁰ 三島由紀夫. 「潮騒」 『決定版三島由紀夫全集第4巻』, 新潮社, 2001年3月10日,

p.250

¹³¹ Ibid.p.307

กัน และยังถูกคนในหมู่บ้านนินทาลับหลัง ไม่เพียงเฉพาะตัวฉินจิและฮะทซุเอะเท่านั้นแม้แต่ผู้เป็นแม่ของฉินจิจิอย่าง โทะมิ เองก็ถูกกลุ่มผู้หญิงในหมู่บ้านนินทาลับหลังเช่นกัน

「あくる晩、青年会へ出した新治は、なにげなく戸をあけて入ってゆくと、明るい裸電燈を下に、机をかこんで何か熱心に話していた連中は、新治の顔を見て。一瞬沈黙に陥った。」¹³²

“หัวค่ำวันต่อมา ฉินจิไปที่ประชุมคนหนุ่มโดยไม่ได้แสดงท่าทีใด ทันทีที่ฉินจิเปิดประตูเข้าไป กลุ่มคนที่ล้อมวงคุยกันอย่างตั้งใจอยู่ได้แสงสว่างของหลอดเปลือยก็หันมามองหน้าของฉินจิก่อนจะพากันเสียบลงในวันานั้น”

「…新治の母がゆくと、顔を出したとたんに、皆は白けたような顔をして話を止めた。噂をしていたのである。」¹³³

“...พอมแม่ของฉินจิไปถึงแล้วโผล่หน้าเข้าไปเท่านั้นทุกคนก็หน้าซีดเผือดหยุดพูดกันในทันที กำลังนินทาอยู่นั่นเอง”

นอกเหนือจากสังคมโดยรอบแล้วผู้ที่ถือว่าเป็นผู้บังคับใช้กฎในสังคมของเกาะอุตะจิมะ ก็คือผู้ที่มีอาวุโสและคนส่วนใหญ่ให้ความเคารพนับถืออย่าง เทะรุกิจิ ซึ่งสอดคล้องกับที่นิยพวรรณ วรรณศิริ กล่าวถึงผู้บังคับใช้กฎหมายที่หัวหน้าปกครอง เช่น หัวหน้าหมู่บ้าน หรือ ผู้ที่คนส่วนใหญ่ให้ความเคารพนับถือจะเข้ามาใกล้ชิดและลงโทษคู่กรณี¹³⁴

¹³² 三島由紀夫. 「潮騒」 『決定版三島由紀夫全集第4巻』, 新潮社, 2001年3月10日, p.310

¹³³ Ibid. p.310

¹³⁴ นิยพวรรณ วรรณศิริ, มานุษยวิทยาสังคมและวัฒนธรรม, (กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์), 2540

ในกรณีของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นบนเกาะอุตะจิมะ ผู้ที่มีสิทธิ์ในการบังคับใช้กฎคือ มิยะตะ เทะรุกิจิ พ่อของฮะทซุเอะ เทะรุกิจิไม่ได้เรียกเด็กหนุ่มสาวทั้งสองคนมาเพื่อสอบถามความจริงเพื่อคลี่คลายปัญหา แต่เขาก็ไม่ได้ตัดสินใจว่าใครผิดจากการฟังเพียงแค่ข่าวลือ สิ่งที่เทะรุกิจิ ตัดสินใจทำคือให้กัปตันเรือเดินสมุทรในสังกัดของตัวเองไปชวนให้ทั้งฉินจิและยะซุโอะไปทำงานบนเรือเพื่อพิสูจน์แรงใจ

「…そこで策を案じたでなア。新治と安夫をわしの船にの組ませたぢや、どっちが見処のある男か試してくれるやうに、船長にたのんだわけや。」¹³⁵

“...เลยไปวางแผนมานี้ละ ให้ฉินจิกับยะซุโอะขึ้นเรือของฉันไปเสีย ก็เลยขอให้กัปตันไปช่วยทดสอบว่าใครเป็นผู้ชายที่มีข้อดีกว่ากัน”

「船長はまつ照吉の家へ行った。それから安夫の家へ行った。夜に入って新治の親方の十吉の家へ行った。最後に新治の家へ来たのである。

(中略)

歌島丸の炊として乗り組まないか、と彼は言った。」¹³⁶

“กัปตันเรือไปที่บ้านของเทะรุกิจิก่อน แล้วไปที่บ้านของยะซุโอะ พอกลางคืนก็ไปที่บ้านของบ้านของจูกิจิที่เป็นหัวหน้าของฉินจิ และสุดท้ายก็มาที่บ้านของฉินจิ

(...)

เขาบอกว่าจะไม่มาขึ้นเรือในฐานะลูกเรือของอุตะจิมะหรือ”

¹³⁵ 三島由紀夫. 「潮騒」 『決定版三島由紀夫全集第4巻』, 新潮社, 2001年3月1日, p.370

¹³⁶ Ibid. p.346

จากการที่ทะเลรุกิจเป็นผู้ที่หาหนทางในการแก้ไขปัญหารวมไปถึงเป็นผู้ให้คำตัดสินใช้กฎของชุมชน ทำให้เห็นว่านอกจากทะเลรุกิจจะเป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับจากชุมชนว่าเป็นผู้ที่ประสบความสำเร็จในการทำงานเขายังเป็นผู้ที่ชุมชนให้ความไว้วางใจในการตัดสินให้ความยุติธรรมกับคนในชุมชนอีกด้วย นอกจากนี้ยังทำให้ผู้วิจัยเห็นว่าทะเลรุกิจซึ่งมีลูกสาวที่ยังไม่ได้ออกรือนเหลือเพียงคนเดียวนั้นต้องการให้มีคนที่เหมาะสมมาดูแลลูกสาวและกิจการของตัวเอง เนื่องจากเป็นหน้าที่ของตัวเขาที่จะต้องทำเพื่อให้กิจการของบ้านตัวเองนั้นยังดำเนินต่อไปได้ และยังทำให้เห็นว่าสำหรับทะเลรุกิจแล้วการที่เขาไม่เรียกเด็กหนุ่มสาวทั้งสองคนมาสอบถามเป็นเพราะเขาเชื่อว่าวิธีที่จะพิสูจน์ความบริสุทธิ์ใจของผินจิได้มากกว่าคำพูดก็คือความแข็งแกร่งทางใจและร่างกายในการทำงานของผินจินั่นเอง

ในกรณีของการละเมิดวิถีชาวบ้าน ยกตัวอย่างเช่นในกรณีของยะซุโอะ ที่ทำตัวเกียจคร้าน และคุยโอ้อวดจนเกินพอดีนั้นบทลงโทษที่เขาได้รับ คือ การที่ ทะเลรุกิจ ไม่เลือกเขามาเป็นลูกเขยและหันไปหา ผินจิ ที่ทำงานอย่างขยันขันแข็งไม่พูดโอ้อวดแต่ลงมือพิสูจน์การทุ่มเทแรงกายแรงใจของตัวเองด้วยการกระโดดลงไปในทะเลเพื่อช่วยคลั่งงเชื่อของเรือเข้ากับทุ่นในขณะที่มีพายุ

「(…) 新治は沖繩で、えらい手柄も立てて来たし、。わたしは考え直して、婿にもらおうと決めたところや。全体やな……」

(中略)

男は気力や。気力があればええのや。この歌島の男はそれでな かいかん。家柄や財産は二の次や。

(中略) 新治は気力を持つとるのや」¹³⁷

“(…) ผินจิเองก็ไปสร้างผลงานอย่างยอดเยี่ยมที่ไอกินะวะมา
ฉันเองก็กลับไปคิดมาอีกรอบแล้วก็เพิ่งจะตกลงได้ว่าจะรับมาเป็น
ลูกเขยนี่ละ มาทั้งตัวเลยนะ……”

(…)

ลูกผู้ชายนะมันก็ต้องดูกันที่จิตใจที่เข้มแข็งสิ แค่มิใจเข้มแข็งก็ดี
แล้ว ในเกาะอุตะจิมะนี่ถ้าไม่มีใจที่เข้มแข็งไม่ได้หรอกนะ

¹³⁷ 三島由紀夫. 「潮騒」 『決定版三島由紀夫全集第4巻』. 新潮社, 2001年3月10日,

จะชาติตระกูลหรือทรัพย์สินเงินทองก็เป็นเรื่องรองทั้งนั้นละ(...)
ฉินจินะเขามีใจที่เข้มแข็งนะ”

กล่าวโดยสรุป คือ นวนิยายเรื่อง *ฉินโอะสะอิ* ได้นำเสนอความสัมพันธ์ของผู้คนบนเกาะอุตะจิมะที่อาศัยอยู่ร่วมกันภายใต้กรอบของศีลธรรมและความประพฤติอันดีงามที่เรียกว่า จารีตและวิถีชาวบ้านอันเป็นบรรทัดฐานในการควบคุมให้สังคมเกิดความเรียบร้อย โดยผู้ที่มีอาวุโสน้อยควรปฏิบัติตนอย่างนอบน้อมต่อผู้ใหญ่ต้องรู้จักที่จะตอบแทนบุญคุณแม้เพียง เป็นเรื่องเล็กน้อยแต่หากเป็นสิ่งที่ตนเองพอจะทำได้บ้างก็เป็นสิ่งที่พึงกระทำเป็นการแสดงออกให้เห็นถึงความจริงใจของตนผ่านทางกรกระทำมากกว่าคำพูด นอกจากนี้ผู้ที่จะได้รับเสียงชื่นชมจากสังคมยังต้องเป็นผู้ที่มีแข็งแรงแรงทั้งร่างกายและจิตใจในการต่อสู้กับอุปสรรคจากธรรมชาติในการทำงานและอุปสรรคทางใจที่อาจทำให้รู้สึกท้อแท้ รวมไปถึงจนถึงต้องเป็นผู้ที่มีแรงใจในการทำงาน ในขณะที่เดียวกันผู้คนบนเกาะอุตะจิมะก็ให้ความสำคัญกับจารีตเป็นอย่างมากโดยเฉพาะในเรื่องของเพศ การรักษาพรหมจรรย์ของผู้หญิงก่อนแต่งงานเป็นเรื่องที่สำคัญจนอาจกล่าวได้ว่าเป็นคุณค่าของผู้หญิงที่อยู่ในสังคมจารีตของเกาะอุตะจิมะ ไม่เพียงเท่านั้นหญิงที่แต่งงานแล้วก็ควรจะรักษาคุณค่าของตนเองด้วยการสงวนตัวไว้ให้กับสามีของตนไม่ว่าแม้กระทั่งหญิงหม้ายที่สามีเสียชีวิตไปแล้วที่สะท้อนให้เห็นว่าแต่งงานใหม่ของผู้หญิงหม้ายนั้นไม่เป็นที่ยอมรับแม้จะเป็นเพียงแค่ว่าความคิดก็ตามที่จากจุดนี้อาจกล่าวได้ว่าจารีตในการรักษาพรหมจรรย์ของหญิงสาวและการสงวนตัวให้คนที่รักจะมีอิทธิพลต่อความคิดและการกระทำของผู้คนบนเกาะอุตะจิมะมาก และเป็นอิทธิพลที่ฝังรากลึกลงไปในสำนึกของผู้คนที่เติบโตมาบนเกาะอุตะจิมะดังจะเห็นได้จากการที่ผู้ที่ต้องการทำทายอำนาจของสังคมจารีตที่แม้จะแยกแยะผิดถูกได้แต่ยังละเลยการประพฤติตนตามจารีตของสังคมบนเกาะอย่างยะสุโอะเปลี่ยนใจไม่เล่าเรื่องราวของตนให้ผู้อื่นฟังเพราะคิดว่าผู้รับฟังอาจจะยังยึดถือในจารีตของเกาะอยู่และหากเล่าให้ฟังอาจทำให้เกิดความไม่พอใจหรือนำไปป็นินทาต่อบนเกาะให้เป็นที่อับอายได้

สำหรับผู้ที่กระทำผิดจารีตและวิถีชาวบ้านในสังคมจารีตบนเกาะอุตะจิมะจะได้รับการลงโทษจากสังคมที่แม้จะไม่ได้เป็นการลงโทษที่รุนแรงทางกายแต่การใช้วาจาตีฉินนินทา รวมไปถึงจนถึงการไม่คบหาสมาคมด้วยซึ่งในกรณีของเกาะอุตะจิมะที่เป็นเกาะขนาดเล็กและมีจิตสำนึกของหมู่บ้านสูงนั้นการถูกทำให้เกิดความอับอายและถูกโดดเดี่ยวจากชุมชนอาจเป็นเรื่องที่ร้ายแรงยิ่งกว่าการบังคับใช้กฎหมาย ในกาตัดสินโทษว่าใครถูกผิดนั้นผู้คนบนเกาะอุตะจิมะแม้

จะเชื่อในข่าวลือในตอนแรกแต่สุดท้ายกลับไว้วางใจให้ผู้ที่มิอาจดูและเป็นที่นับหน้าถือตาของคนบนเกาะอย่างทะเลรุกิจิเป็นผู้ตัดสินและคำตัดสินนั้นถือเป็นที่สิ้นสุด จากการที่ทะเลรุกิจิให้การพิสูจน์โดยใช้ร่างกายเป็นเครื่องพิสูจน์นี้อาจกล่าวได้สังคมบนเกาะอุตะจิมะนั้นให้ความสำคัญกับการกระทำทางร่างกายมากกว่าคำพูดซึ่งเป็นการตอกย้ำให้เห็นถึงเจตนาของมิมิมะที่ให้ความสำคัญกับพลังทางกายมากกว่าคำพูด จากผลการศึกษาคำจารีตและวิถีชาวบ้านในนวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ* ดังที่ได้กล่าวไปแล้วอาจสรุปได้ว่าผู้คนบนเกาะอุตะจิมะยังยึดมั่นและให้ความสำคัญกับจารีตเป็นอย่างมากอันเป็นลักษณะที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งของสังคมจารีตที่ปรากฏในนวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ*

3. 6 สรุป

นวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ* ของมิมิมะ ยูกิโอะ ได้แสดงให้เห็นถึงความรักของหนุ่มสาวและความสัมพันธ์ของผู้คนภายในสังคมจารีตของเกาะอุตะจิมะที่อยู่ห่างไกลความเจริญและเป็นเกาะที่ผู้คนในชุมชนส่วนใหญ่ใช้ท้องทะเลเป็นเสมือนพื้นที่ทำกินด้วยการยึดอาชีพชาวประมงและหญิงดำน้ำ และมีความผูกพันกับท้องทะเลเป็นอย่างมาก มิมิมะได้นำเสนอภาพของกลุ่มอาชีพชาวประมงและหญิงดำน้ำหลังจากได้เดินทางไปเก็บข้อมูลในการเขียนนวนิยายเรื่องนี้ที่เกาะคะมิจิมะในจังหวัดมิเอะ เขาได้สอดแทรกวิถีชีวิตของผู้คนในหมู่บ้านชาวประมงออกมาได้อย่างสมจริงโดยถ่ายทอดวิถีชีวิตของตัวละครผ่านฉากการรวมกลุ่มกันของทั้งชาวประมงและกลุ่มหญิงดำน้ำที่แสดงให้เห็นความใกล้ชิดกันของคนในชุมชนที่รวมตัวกันทำกิจกรรมเพื่อชุมชนโดยมีจิตสำนึกของความเป็นเจ้าของพื้นที่ร่วมกัน ผู้คนในชุมชนบนเกาะอุตะจิมะนั้นจะใช้วิธีการฝึกฝนเด็กและเยาวชนให้จดจำทักษะในการทำงาน การถ่ายทอดความรู้และภูมิปัญญาชาวบ้านจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่งผ่านการรวมกลุ่มกันของคนในชุมชนซึ่งมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาทักษะในการประกอบอาชีพอันจะนำไปสู่การเติบโตเป็นผู้ใหญ่เต็มตัวและเป็นกำลังให้กับชุมชนต่อไป

นอกจากนั้นมิมิมะยังทำให้ผู้อ่านได้เห็นความศรัทธาของผู้คนในชุมชนที่มีต่อเทพเจ้าซึ่งเชื่อว่าจะดลบันดาลให้ท้องทะเลมีความอุดมสมบูรณ์และในบางครั้งก็อาจดลบันดาลให้เกิดเภทภัยหากมีผู้ใดทำให้เทพเจ้าไม่พอใจ มิมิมะได้สอดแทรกเกร็ดความรู้จากตำนานและประเพณีประจำท้องถิ่นของเกาะคะมิจิมะเอาไว้ในนวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ* และได้ดัดแปลงข้อมูลบางส่วน

ทำให้เพิ่มอรรถรสและความสมจริงให้กับนวนิยายเรื่องนี้เป็นอย่างมากซึ่งทำให้เห็นว่าผู้คนบนเกาะคะมิชิมะนั้นยังคงมีความเชื่อที่มั่นคงในเรื่องโชคลางไสยศาสตร์ที่แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนผ่านเรื่องเล่าธรรมเนียมปฏิบัติและการสืบทอดประเพณีต่อกันมาจากรุ่นสู่รุ่น

สังคมบนเกาะอุตะชิมะนั้นมีหลักในการอยู่ร่วมกันของคนในสังคมโดยยึดหลักจารีตและวิถีชาวบ้านอันเป็นความประพฤติที่ฝังรากลึกที่ผู้คนควรจะต้องปฏิบัติตามเช่น ควรเคารพนอบน้อมต่อผู้ใหญ่ รู้จักกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ รวมไปถึงควรรักษาวลสงวนตัวอันเป็นเรื่องสำคัญของหญิงสาวบนเกาะที่หากมีผู้ใดละเมิดจารีตหรือไม่ปฏิบัติตามวิถีชาวบ้านอาจถูกชุมชนลงโทษด้วยการตีจนนินทาเหยียดหยามทำให้อับอายรวมไปถึงการไม่คบค้าสมาคมด้วยโดยผู้ที่บังคับใช้กฎหรือผู้ที่รับหน้าที่ตัดสินก็คือผู้ที่มีอำนาจอย่างคนที่ประสบความสำเร็จและเป็นที่ยอมรับของคนในหมู่บ้าน

ผู้คนบนเกาะอุตะชิมะนั้นให้ความสำคัญกับความแข็งแกร่งทางร่างกายและจิตใจ ผู้คนบนเกาะอุตะชิมะนั้นใช้พลังกำลังทางกายในการทำการประมง การฝึกฝนทำให้พวกเขาจดจำการเคลื่อนไหวที่ทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น นอกจากนั้นร่างกายยังเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงประสบการณ์ของบุคคลนั้นๆ โดยที่ไม่จำเป็นต้องอาศัยคำพูดและยังแสดงให้เห็นถึงความจริงใจผ่านการกระทำ ทั้งนี้อาจกล่าวได้ว่าเป็นเจตนาของมิชิมะ ยูกิโอะที่ต้องการจะสื่อให้เห็นว่าสำหรับสังคมเช่นสังคมบนเกาะอุตะชิมะนั้นร่างกายที่แข็งแรงและการแสดงออกสื่อสารทางกายนั้นมีความสำคัญเหนือกว่าการสื่อสารผ่านคำพูด

สุดท้ายนี้จากการศึกษาเรื่อง *มิโอะสะอิ* ผ่านฉาก พฤติกรรม ความสัมพันธ์ ความเชื่อและค่านิยมของตัวละคร ทำให้ผู้วิจัยสรุปได้ว่า นวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ* นี้ได้แสดงให้เห็นถึงรูปแบบของสังคมจารีตที่ยังค่านิยมในการใช้ชีวิตแบบพึ่งพาธรรมชาติ เชื่อถือในเทพเจ้าและโชคลาง ยึดถือปฏิบัติตามจารีตประเพณีเรื่องพรหมจรรย์ของหญิงสาวและความแข็งแกร่งทางร่างกายและจิตใจซึ่งสะท้อนถึงนัยยะเรื่องการมีสุขภาพและร่างกายที่แข็งแรงสมบูรณ์อันเป็นแนวทางหนึ่งในการแสดงออกถึงความงามแทนการใช้ถ้อยคำของมิชิมะ ในผลงานเรื่อง *ทะอียุ โตะ เทะทซุ* (太陽と鉄: Taiyō To Tetsu) ที่เขียนขึ้นหลังจากนวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ* ในค.ศ.1967 รวมไปถึงจนถึงแสดงให้เห็นถึงแนวคิดของมิชิมะที่ต้องการเรียกร้องให้ชาวญี่ปุ่นกลับคืนสู่ความเป็นญี่ปุ่นดั้งเดิมในแบบสำนักจินตนิยมของญี่ปุ่น (日本浪漫派: Nihonrō manha)

บทที่ 4

การเปลี่ยนแปลงของสังคมจารีตในนวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ*

4.1 การเปลี่ยนแปลงของสังคมจารีตในนวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ*

ดังที่ได้กล่าวไว้ในบทที่ 3 สังคมในนวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ* เป็นสังคมจารีตของชาวประมงที่อยู่บนพื้นที่จำกัดของเกาะอุตะจิมะ ผู้คนบนเกาะทำการประมงเป็นอาชีพสืบต่อกันมารุ่นต่อรุ่น ใช้ชีวิตแบบพึ่งพาธรรมชาติ มีประเพณี ค่านิยม และจารีตที่ยึดถือปฏิบัติร่วมกัน รวมถึงมีความเชื่อความศรัทธาในเทพเจ้าและภูตผีปีศาจสืบเนื่องกันมาเป็นเวลาช้านาน

แต่ในทุกสังคมย่อมย่อมมีการเปลี่ยนแปลงด้วยกันทั้งสิ้น แม้แต่สังคมบนเกาะอุตะจิมะ ในนวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ* ของมิเอะมิะ ยูกิโอะ ก็ยังปรากฏมีความเปลี่ยนแปลงภายในสังคมที่เป็นผลกระทบมาจากความเจริญของสังคมภายนอกเกาะอุตะจิมะ หรือแม้แต่ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากภายในสังคมของเกาะ ซึ่งในบทที่ 4 นี้ ผู้วิจัยต้องการจะศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงและการดำรงอยู่ของสังคมจารีตที่เกิดขึ้นในนวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ* โดยผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตตามวัตถุประสงค์การวิจัย คือ ศึกษาการเปลี่ยนแปลงและการดำรงอยู่ของสังคมจารีตผ่านฉาก พฤติกรรม ความสัมพันธ์ ความเชื่อ และค่านิยมของตัวละคร ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันผู้วิจัยจึงได้รวบรวมความหมายของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมมาสรุปไว้เพื่อใช้เป็นหลักในการศึกษาด้วย

4.2 ความหมายของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และ ความเป็นสมัยใหม่

4.2.1 การเปลี่ยนแปลงทางสังคม (Social Change)¹

พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยา อังกฤษ-ไทย ได้ให้ความหมายว่า “การปรับเปลี่ยนการจัดระเบียบองค์การทางสังคมทางด้านสถาบันหรือแบบแผนของบทบาททางสังคม การเปลี่ยนแปลงนี้อาจเป็นไปในทางก้าวหน้าหรือถดถอย เป็นไปอย่างถาวรหรือชั่วคราว โดยการวางแผน หรือเป็นไปเองตามธรรมชาติและอาจจะเป็นประโยชน์หรือให้โทษ” นอกจากนี้ยังให้

¹ ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยา อังกฤษ-ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน, (กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.), 2549

คำอธิบายเพิ่มเติมว่า “นักสังคมวิทยาสนใจในการอธิบายทำนายแบบแผนของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ตั้งแต่ศตวรรษที่ 18 จากการตระหนักถึงผลกระทบอย่างรุนแรงของอุตสาหกรรมต่อสังคมในยุโรปและช่องว่างระหว่างสังคมอุตสาหกรรมกับสังคมดั้งเดิม “ และยังสามารถให้บทสรุปจากทฤษฎีของนักปรัชญาและนักสังคมวิทยาอีกหลายคนว่า “ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในช่วงทศวรรษที่ 19 อาจแบ่งออกเป็น 2 แนว คือ แนววิวัฒนาการ (Theory of evolution) และแนวการเปลี่ยนแปลงแบบปฏิวัติ (Theory of revolution) แนวแรกซึ่งพัฒนาโดย โอกุสต์ กงต์ (August Comte) * เฮอร์เบิร์ต สเปนเซอร์ (Herbert Spencer) ** และเอมีล เดอร์ไคม์ (Emile Durkheim) *** มีแนวคิดเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงระดับพื้นฐานทางสังคม เป็นการเปลี่ยนแปลงสังคมจากรูปแบบที่เรียบง่าย มีความเป็นชนบทและสังคมเกษตรกรรม ไปสู่สังคมที่มีความซับซ้อน มีความหลากหลาย และเป็นสังคมเมือง สังคมอุตสาหกรรม แนวที่ 2 เป็นแนวการเปลี่ยนแปลงแบบปฏิวัติถอนรากถอนโคน ได้รับอิทธิพลจากแนวความคิดของ คาร์ล มาร์กซ์ (Karl Marx) † ซึ่งเน้นความขัดแย้งระหว่างชนชั้น การต่อสู้ทางการเมือง และลัทธิจักรวรรดินิยมในฐานะเป็นกลไกหลักของการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างขั้นพื้นฐานของสังคม” และพจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยา อังกฤษ – ไทย ยังได้ยกตัวอย่างการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงทางสังคมเอาไว้ ดังต่อไปนี้

- 1) ระดับของการเปลี่ยนแปลง เช่น มหัพภาค จุลภาค
- 2) ที่มาของการเปลี่ยนแปลง เช่น ปัจจัยภายใน ปัจจัยภายนอก
- 3) สาเหตุของการเปลี่ยนแปลง เช่น ความกดดันทางประชากร ความขัดแย้งระหว่างชนชั้น การเปลี่ยนแปลงวิธีการผลิต ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี หรือ พัฒนาการของระบบความคิดใหม่ ๆ
- 4) ผู้นำการเปลี่ยนแปลง เช่น ปัญญาชน ชนชั้นกรรมาชีพ
- 5) ลักษณะของการเปลี่ยนแปลง เช่น แบบค่อยเป็นค่อยไปแบบถอนราก ถอนโคน

* โอกุสต์ กงต์ (1798-1857) นักปรัชญาชาวฝรั่งเศส

** เฮอร์เบิร์ต สเปนเซอร์ (1820-1903) นักปรัชญา นักสังคมวิทยา และนักวิทยาศาสตร์ชาวอังกฤษ

*** เอมีล เดอร์ไคม์ (1858-1917) นักสังคมวิทยาชาวฝรั่งเศส

† คาร์ล มาร์กซ์ (1818-1883) นักปรัชญา นักเศรษฐศาสตร์การเมืองชาวเยอรมัน

นอกจากนั้น สุริชัย หวันแก้ว^{*} ได้สรุปความหมายของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เอาไว้ว่า “การเปลี่ยนแปลงทางสังคม หมายถึง การเปลี่ยนแปลงของระบบความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในสังคมและการเปลี่ยนแปลงทางด้านโครงสร้างของความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มและระหว่างส่วนประกอบของสังคมนั้น เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างชาวชนบท ชาวเมือง เป็นต้น การเปลี่ยนแปลงทางสังคมดังกล่าวนี้ย่อมเกิดขึ้นในระดับกลุ่มบุคคลและในระดับสถาบันทางสังคม ไม่ว่าจะเป็นในสถาบันครอบครัว เครือญาติ การสมรส ครอบเรือน หรือสถาบันการเมืองเศรษฐกิจ ฯลฯ ก็ได้”²

จากคำจำกัดความและบทสรุปทางทฤษฎีที่ได้กล่าวมาเบื้องต้น อาจสรุปได้ว่าการเปลี่ยนแปลงทางสังคม หมายถึง การเปลี่ยนแปลงของระบบความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในสังคม เกิดขึ้นได้ในทุกระดับกลุ่มของบุคคล และระดับสถาบันทางสังคม รวมถึงการจัดระเบียบทางสังคมด้วย การเปลี่ยนแปลงทางสังคม อาจเกิดขึ้นตามธรรมชาติหรือเกิดจากการประยุกต์วิทยาการเข้ามาวางแผนเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้น ผลของการเปลี่ยนแปลงอาจมีทั้งที่เป็นประโยชน์และโทษก็ได้ กระบวนการในการเปลี่ยนแปลงทางสังคม อาจเกิดขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไป เช่น ในสังคมที่มีความเป็นชนบทเปลี่ยนไปสู่การเป็นสังคมเมืองที่มีความซับซ้อน หรืออาจเกิดขึ้นอย่างถอนรากถอนโคนอันเกิดจากการต่อสู้ทางการเมืองเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงก็เป็นได้

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคมมนุษย์นั้นอาจไม่สามารถบอกได้ว่าเป็นไปในทิศทางใด และการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมก็ไม่อาจใช้การวินิจฉัยคุณค่า (Value Judgement) ที่มักแฝงอยู่ในความคิดของมนุษย์เข้าไปวัดได้ว่าค่านิยมนั้นดีหรือเลว เป็นสิ่งที่พึงปรารถนาหรือไม่พึงปรารถนา และเมื่อพิจารณาถึงทิศทางและลักษณะของการเปลี่ยนแปลงของสังคม ก็ต้องพิจารณาถึงคำว่า “ความก้าวหน้า” “การพัฒนา” และ “วิวัฒนาการ” “ภาวะความทันสมัย” และ “การปฏิวัติสังคม” ด้วย เพราะคำเหล่านี้มีความเกี่ยวข้องกันอยู่มาก³

^{*} สุริชัย หวันแก้ว (พ.ศ.2492-) ศาสตราจารย์ สาขาวิชาสังคมวิทยา ภาควิชาสังคม วิทยาและมานุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

² คณาจารย์ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, สังคมและวัฒนธรรม พิมพ์ครั้งที่ 2, (สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534), pp. 156-157

³ Ibid. pp. 162-163

สุริชัย หวันแก้ว ได้ให้ความหมายของคำ 5 คำนี้กล่าวโดยสรุปโดยแยกตามแต่ละคำออกมาได้ดังต่อไปนี้

- 1) “ความก้าวหน้า เป็นคำที่แฝงด้วยการวัดด้วยค่านิยม หมายถึงการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ “พึงปรารถนา” จากจุดที่มีความพึงพอใจน้อยกว่า ไปสู่จุดที่พึงพอใจมากกว่า ปัญหาที่เกี่ยวข้องคือ พึงปรารถนาของใคร หรือสมาชิกกลุ่มใด
- 2) วิวัฒนาการ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงในปริมาณมากบ้างน้อยบ้าง เป็นการเปลี่ยนแปลงจากสภาพที่ง่ายกว่า ไปสู่สภาพที่ซับซ้อนกว่า ส่วนใหญ่ หมายถึงการเปลี่ยนแปลงก้าวหน้าที่เป็นไปเองโดยไม่มีใครวางแผน แต่ก็มีสิ่งสมพอกพูนกันต่อไป
- 3) การพัฒนาสังคม (Social Development) หมายถึงการเปลี่ยนแปลงที่มีทิศทาง มีเป้าหมายตามเจตจำนงของคนในสังคมที่แสดงออกในรูปของการวางแผนหรือไม่ก็ได้
- 4) การทำให้เป็นสมัยใหม่ (Modernization) หมายถึง การมีความเจริญรุ่งเรืองตามสมัยโดยเฉพาะหมายถึงเจริญให้ทันหรือเหมือนอย่างประเทศตะวันตก เช่น การมีเครื่องอุปโภคและบริโภค เช่น การมีเครื่องอุปกรณ์ความสะดวก มีตึกราม มีถนน มีห้างสรรพสินค้า เป็นต้น มักจะนิยมวัดด้วยเกณฑ์ของการอุปโภคและบริโภคโดยอาศัยมาตรฐานจากสังคมที่ทันสมัยแล้วดังกล่าว
- 5) การปฏิวัติสังคม (Social Revolution) หมายถึง การเปลี่ยนแปลงอย่างฉับพลันของระเบียบสังคมเดิม โดยเฉพาะการจัดลำดับสูงต่ำของชนชั้นสังคมที่เคยมี การปฏิวัติสังคมมีผลเป็นการรื้อหรือโครงสร้างสังคมเดิม ทำให้กลุ่มอำนาจที่เคยมีอภิสิทธิ์และเกียรติภูมิสูญเสียสิ่งเหล่านี้ไปอย่างสิ้นเชิง เช่น การปฏิวัติรัสเซีย ปี 1917 การปฏิวัติจีน ปี 1949”⁴

ผู้วิจัยเห็นว่า คำทั้ง 5 คำที่ได้กล่าวมานี้ปรากฏให้เห็นในสังคมทุกสังคมและ

⁴ คณาจารย์ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, สังคมและวัฒนธรรม. พิมพ์ครั้งที่ 2, (สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534), pp. 160-161

ปรากฏให้เห็นได้ในทุกช่วงเวลาของประวัติศาสตร์ที่ผ่านมาของสังคมมนุษย์ สำหรับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมของประเทศญี่ปุ่นเองนั้นก็มีความก้าวหน้า วิวัฒนาการ การพัฒนาสังคม การปฏิวัติสังคม และการทำให้เป็นสมัยใหม่เกิดขึ้นในสังคมเช่นเดียวกัน และเมื่อได้ศึกษาตัวบทของนวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ* แล้วผู้วิจัยเห็นว่าการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เกิดขึ้นทั้งในระดับกลุ่มของบุคคล ซึ่งสิ่งที่คุณวิจัยเห็นว่ามีลักษณะการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เห็นเด่นชัดคือการทำให้เป็นสมัยใหม่ หรือ Modernization ที่เกิดขึ้นในสังคมของเกาะอุตะจิมะ ในนวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ*

4.2.2 การทำให้เป็นสมัยใหม่ (Modernization)

ดังที่กล่าวมาแล้วในข้างต้นว่า สุริชัย ได้ให้ความหมายของคำว่า “การทำให้เป็นสมัยใหม่” ไว้ คือ “การมีความเจริญรุ่งเรืองตามสมัยโดยเฉพาะหมายถึงเจริญให้ทันหรือเหมือนอย่างประเทศตะวันตก เช่น การมีเครื่องอุปโภคและบริโภค เช่น การมีเครื่องอุปกรณ์ความสะดวก มีดีกราม มีถนน มีห้างสรรพสินค้า เป็นต้น มักจะนิยมวัดด้วยเกณฑ์ของการอุปโภคและบริโภค โดยอาศัยมาตรฐานจากสังคมที่ทันสมัยแล้วดังกล่าว” แล้วนั้น ในขณะเดียวกัน ฉัตรทิพย์ นาถสุภา ได้กล่าวถึงข้อสรุปสาระของทฤษฎี Modernization ของ Wolfgang Knöbl แห่งมหาวิทยาลัย Göttingen เอาไว้ในหนังสือ ชื่อ *การเป็นสมัยใหม่กับแนวคิดชุมชน* ซึ่งผู้วิจัยได้หยิบยกมา 3 ข้อดังต่อไปนี้

- “การทำให้เป็นสมัยใหม่ (modernization) เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นทั่วโลก และเปลี่ยนกลับไม่ได้ เกิดขึ้นตั้งแต่การปฏิวัติอุตสาหกรรมในยุโรปในศตวรรษที่ 18 หรือก่อนหน้านั้น และตั้งแต่หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เกี่ยวข้องกับสังคมทั่วทั้งโลก
- การทำให้เป็นสมัยใหม่ (modernization) เป็นกระบวนการทางประวัติศาสตร์นำพาจากสังคมธรรมเนียมประเพณี (traditional) สู่อสังคมนิยมใหม่ มีนัยว่าธรรมเนียมประเพณีแตกต่างเด็ดขาดจากการเป็นสมัยใหม่

- การทำให้เป็นสังคมนิยมใหม่เป็นกระบวนการที่ผลักดันมาจากภายในในท้องถิ่นสังคม ที่ควรถือว่าเป็นหน่วยหนึ่งเดียวกัน (...) “⁵

ในประเทศญี่ปุ่นแนวคิดเรื่องการทำให้เป็นสมัยใหม่ของญี่ปุ่นเริ่มต้นจากการปฏิรูปเมจิ (明治維新: Meiji Ishin) ในปี ค.ศ. 1867 ซึ่งนำประเทศญี่ปุ่นไปสู่การพัฒนาอุตสาหกรรมและสังคมไปตามกระแสของตะวันตกอย่างรวดเร็วในเวลาต่อมา⁶ จนในช่วงทศวรรษ 1930-1940 ก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 เมื่อประเทศญี่ปุ่นกำลังมีความเป็นชาตินิยมสูง⁷ ฉัตรทิพย์ ได้กล่าวถึงแนวคิดเรื่องการทำให้เป็นสมัยใหม่ ว่า “สำนักปรัชญาเกียวโต (the Kyoto School) ได้เสนอว่า ญี่ปุ่นต้องก้าวข้ามความทันสมัย (modernity) ซึ่งหมายถึงความทันสมัยในแบบตะวันตกโลกที่ตะวันตกเป็นผู้นำ ญี่ปุ่นต้องการโลกอนาคตที่เป็นหนึ่งเดียวกันที่ไม่ใช่เป็นแบบของตะวันตกเท่านั้น แต่ต้องมีความเป็นสากลด้วย อีกด้านหนึ่งเสนอว่าญี่ปุ่นนั้นเป็นชาติพิเศษที่เป็นต้นแบบของโลกได้ มีศักยภาพเป็นผู้นำโลกได้ สามารถรวมตะวันตกกับตะวันออก รวมศาสนา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน รวมชุมชนเข้ากับสังคม รวมจิตวิญญาณเข้ากับวัตถุ”⁸ และฉัตรทิพย์ยังได้กล่าวเสริมอีกว่า “ในขณะที่ทางสำนักปรัชญาค่ายจินตนิยมของญี่ปุ่น ได้ให้ข้อสรุปเกี่ยวหลังจากถกเถียงถึงความเป็นสมัยใหม่ของญี่ปุ่นว่า ความเป็นสมัยใหม่นั้นไม่จำเป็นจะต้องเป็นไปตามตะวันตก แต่สิ่งที่ญี่ปุ่นควรทำคือรักษาความสำเร็จทางเทคโนโลยีเอาไว้ แต่ขณะเดียวกันก็ต้องรักษาวัฒนธรรมแบบพิเศษของญี่ปุ่นเอาไว้ด้วย คือการมีจิตวิญญาณที่เป็นตัวของตัวเอง เป็นเรื่องว่าด้วยการให้คุณค่าในความเป็นญี่ปุ่น ไม่ได้ขึ้นกับความเจริญทางเทคโนโลยีที่สร้างผลผลิตอุตสาหกรรมจำนวนมากซึ่งเป็นเรื่องภายนอก”⁹ แนวคิดนี้เป็นแนวคิดที่ถูกฝ่ายทหารใช้ไปอ้างในการปลุกกระดมกระแสรักชาติของญี่ปุ่นในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2¹⁰ ในเวลาต่อมา

⁵ ฉัตรทิพย์ นาถสุภา, การเป็นสมัยใหม่กับแนวคิดชุมชน, (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สร้างสรรค์, 2553), pp.17-18

⁶ วีระชัย ไชคมุกดา, ประวัติศาสตร์ญี่ปุ่น ฉบับสร้างชาติ, (กรุงเทพฯ: ยิปซี, 2554)

⁷ ฉัตรทิพย์ นาถสุภา, ญี่ปุ่นกับมหาเอเชียบูรพา, (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สร้างสรรค์, 2548), p.34

⁸ ฉัตรทิพย์ นาถสุภา, การเป็นสมัยใหม่กับแนวคิดชุมชน, (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สร้างสรรค์, 2553), p.4

⁹ *ibid.* pp.5-6

¹⁰ ฉัตรทิพย์ นาถสุภา, ญี่ปุ่นกับมหาเอเชียบูรพา, (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สร้างสรรค์, 2548), p.42

กล่าวโดยสรุปแล้วการทำให้เป็นสมัยใหม่ คือ กระบวนการที่เริ่มขึ้นนับแต่การปฏิวัติอุตสาหกรรมในช่วงศตวรรษที่ 18 และปรากฏการณ์นี้เกิดขึ้นอีกครั้งในหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นแล้วไม่อาจย้อนกลับคืนได้และเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นทั่วทั้งโลก เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากภายในของสังคมท้องถิ่น จากสังคมจารีตประเพณีไปสู่สังคมสมัยใหม่ เพื่อเจริญให้ทันหรือมีความเหมือนประเทศตะวันตกแต่เน้นที่ความเจริญทางวัตถุโดยใช้รูปแบบของสังคมภายนอก หรือ สังคมตะวันตกเป็นตัววัดความเจริญ

สำหรับประเทศญี่ปุ่นในช่วงก่อนสงครามนั้น ความเป็นสมัยใหม่ในระยะแรก คือ การรับเทคโนโลยีและความเจริญตามแบบตะวันตกเข้ามาใช้ในการเปลี่ยนแปลงประเทศ จนเมื่อถึงช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 จึงได้มีข้อสรุปว่าญี่ปุ่นสามารถคงความสำเร็จทางเทคโนโลยีอันเป็นส่วนหนึ่งของการทำให้เป็นสมัยใหม่เอาไว้ควบคู่ไปกับการรักษาวัฒนธรรมของตัวเองเอาไว้ด้วย เพราะชนชาติญี่ปุ่นนั้นเป็นชนชาติพิเศษที่มีความสามารถ อันเป็นแนวความคิดที่ถูกนำไปปลุกระดมความรักชาติในช่วงสงคราม

4.3 สังคมญี่ปุ่นกับการเปลี่ยนแปลงภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ในช่วงปี ค.ศ. 1945-1955

สงครามมหาเอเชียบูรพามาถึงจุดสิ้นสุดเมื่อประเทศญี่ปุ่นประกาศยอมแพ้อย่างไม่มีเงื่อนไข (无条件降伏: Mujōkenkōfuku) ในวันที่ 15 สิงหาคม ค.ศ. 1945 หลังถูกสหรัฐอเมริกาโจมตีด้วยระเบิดปรมาณูที่จังหวัดฮิโรชิมาและนางะซะซะกิในวันที่ 6 และ 9 สิงหาคมตามลำดับ

การเข้าร่วมในสงครามครั้งนี้ทำให้ญี่ปุ่นต้องสูญเสียพลเมืองนับล้านและทำให้อุตสาหกรรมและโครงสร้างพื้นฐานของประเทศเสียหายอย่างหนัก ฝ่ายสัมพันธมิตรซึ่งนำโดยนายพลดักลาส แมคอาเธอร์ (Douglas MacArthur) เข้ามาควบคุมญี่ปุ่นหลังสงครามสิ้นสุดลง¹¹ โดยที่สหรัฐอเมริกาเข้ามายึดครองประเทศญี่ปุ่นเป็นเวลานานถึง 7 ปี (ค.ศ. 1945-1952) ซึ่งเป็นครั้งแรกและครั้งเดียวในประวัติศาสตร์ที่ญี่ปุ่นอยู่ภายใต้การยึดครองของต่างชาติ ในช่วงระยะเวลา 7 ปีนี้ สหรัฐอเมริกาได้บริหารประเทศควบคู่กับรัฐบาลญี่ปุ่น ทำให้ประเทศญี่ปุ่นมีการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ทั้งนี้สหรัฐอเมริกาได้นำรูปแบบและสถาบันต่างๆของประเทศตนมาใช้ในญี่ปุ่น ด้วยจุดมุ่งหมายที่จะสร้างญี่ปุ่นให้เป็นประเทศที่สงบมี

¹¹ วีระชัย ไชยมุกดา, ประวัติศาสตร์ญี่ปุ่น, (กรุงเทพฯ: ยิปซี, 2554)

การปกครองแบบประชาธิปไตยและเป็นประเทศพันธมิตรกับสหรัฐอเมริกาเพื่อสกัดกั้นลัทธิคอมมิวนิสต์ในเอเชีย¹²

หลังแพ้สงคราม รัฐธรรมนูญของประเทศญี่ปุ่นได้ถูกเขียนขึ้นใหม่ ใน ค.ศ. 1946 โดยมีสหรัฐอเมริกาเป็นผู้วางรากฐานในการนำเอาระบอบประชาธิปไตยมาใช้ในการบริหารประเทศ ซึ่งในรัฐธรรมนูญฉบับใหม่นี้มีสาระสำคัญที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในประเทศญี่ปุ่นหลายประเด็นด้วยกัน อาทิเช่น ในตอนที่ 1 ว่าด้วย “จักรพรรดิ” สถานะอำนาจบริหารของจักรพรรดิที่เปลี่ยนแปลงไปเป็นสัญลักษณ์แห่งรัฐและศูนย์รวมความสามัคคีในรัฐพระราชกิจที่จะทรงปฏิบัติได้ก็แต่ที่เกี่ยวข้องกับรัฐและตามที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้เท่านั้น จะทรงมีพระราชอำนาจในทางบริหารมิได้ หรือในตอนที่ 3 ว่าด้วย “สิทธิและหน้าที่ของประชาชน” ที่ให้มีการเสมอภาคเท่าเทียมกัน ห้ามไม่ให้มีการเลือกปฏิบัติทางการเมือง เศรษฐกิจ หรือ สังคม เพราะ เชื้อชาติ เพศ สถานภาพทางสังคมและ เหล่ากำเนิด ประชาชนมีสิทธิในการนับถือศาสนา มีสิทธิในการได้รับการศึกษา และมีสิทธิในการรับมรดกเท่าเทียมกันระหว่างเพศชายและเพศหญิง¹³ และในตอนที่ 2 มาตราที่ 9 อันว่าด้วย “การละเว้นสงคราม” (戦争の放棄: Sensōhōki) นั้นถือได้เป็นผลงานชิ้นเอกของพลเอกแมคอาเธอร์เลยทีเดียวได้

เพ็ญศรี กาญจนโนมัย ได้กล่าวถึงรัฐธรรมนูญตอนที่ 2 มาตราที่ 9 ของญี่ปุ่นเอาไว้ว่า ในความเป็นจริงแล้ว นายพลแมคอาเธอร์ได้รับเอาแนวคิดนี้มาจาก ความเห็นของนายกรัฐมนตรีนาม ชิเดฮาระ คิจูโร (幣原 喜重郎: Shidehara Kijūrō) ที่แสดงต่อพลเอกแมคอาเธอร์ในการร่างรัฐธรรมนูญมาตราที่ 9 ว่าด้วย “การเปิดหูความสงบสุขระหว่างชาติ ซึ่งมีรากฐานบนความยุติธรรมและเป็นระเบียบเรียบร้อยอย่างแท้จริง คนญี่ปุ่นจะไม่ใช้สงครามเป็นเครื่องมือแสดงแสนยานุภาพ และจะไม่คุกคามใช้กำลังตัดสินกรณีพิพาทระหว่างประเทศ เพื่อบรรลุเป้าหมายนี้ ญี่ปุ่นจะไม่มีทัพบก ทัพเรือ อากาศ หรือ อาวุธไว้ในครอบครองหรือรุกรานทำสงครามกับประเทศอื่น” (...) โดยเปิดเผยในวันที่ 24 มกราคม ค.ศ. 1946 เมื่อเขามาทหารือเรื่องร่างรัฐธรรมนูญกับพลเอกแมคอาเธอร์ด้วยตัวเองโดยเขาให้เหตุผลว่า เมื่อญี่ปุ่นเป็นประเทศที่ยากจนไม่อาจลงทุนในกิจการทหารได้ไม่ว่าทางหนึ่งทางใด ประเทศญี่ปุ่นจะมุ่งพัฒนาด้าน

¹² สุรางค์ศรี ตันเสียงสม, ประวัติศาสตร์ญี่ปุ่นสมัยใหม่, (กรุงเทพฯ: สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551), p.99

¹³ Ibid. p.107

เศรษฐกิจเท่านั้น พลเอกแมคอาเธอร์ได้เห็นพ้องด้วยซึ่งทำให้นายมิเดสเซาะซาบซึ่งใจมาก เขาลาจากพลเอกแมคอาเธอร์ด้วยคำพูดที่ทิ้งท้ายไว้ว่า โลกจะพากันหัวเราะและล้อเลียนเราในความคิดนี้ที่ดูจะปฏิบัติไม่ได้ แต่อีกร้อยปีข้างหน้าเราจะกลายเป็นหมอดูที่แม่นยำทีเดียว¹⁴

จากคำกล่าวของนายกรัฐมนตริมิเดสเซาะซาบในตอนทำนี้ ผู้วิจัยเห็นว่า ในช่วงเวลานั้นนายมิเดสเซาะซาบเองอาจจะเข้าใจสถานการณ์ดีว่าการแพ้สงครามของญี่ปุ่นทำให้ประชาชนสูญเสียทั้งความเชื่อมั่น ความศรัทธาที่มีต่อกองทัพ อีกทั้งประเทศยังได้รับความเสียหายทางเศรษฐกิจอย่างใหญ่หลวง คงไม่มีทางอื่นนอกเหนือเสียจากการยอมรับที่จะแก้ไขปัญหาค้นหาต้นเหตุ และกำหนดเป้าหมายใหม่ให้กับประเทศชาติ คือการพัฒนาเศรษฐกิจ ซึ่งจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงอย่างใหญ่หลวงของประเทศ

นี่ไม่ใช่ครั้งแรกที่มีเกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมในประเทศญี่ปุ่น ในสมัยเมจิ (ค.ศ.1868 -1912) ประเทศญี่ปุ่นก็ได้มีการเปลี่ยนแปลงมาแล้วเช่นกัน จากจุดสิ้นสุดยุคเอโดะ (ค.ศ. 1603 – 1868) การฟื้นฟูสมัยเมจินั้นใช้เวลาเพียง 20 ปีก็สามารถพัฒนาประเทศญี่ปุ่นจากประเทศด้อยพัฒนามาเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วในภูมิภาคเอเชีย¹⁵ ได้ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็นยุคที่ญี่ปุ่นมีการปฏิวัติอุตสาหกรรมครั้งใหญ่เลยก็เป็นได้

และในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 นี้ ทำให้มีการพัฒนาอุตสาหกรรมหนักของประเทศ โดยเฉพาะอุตสาหกรรมเหล็ก เหล็กกล้า เครื่องจักร และ อุตสาหกรรมเคมี นักวิชาการญี่ปุ่นศึกษาหลายคน มีความเห็นพ้องต้องกันว่า ญี่ปุ่นมีการปฏิวัติอุตสาหกรรมครั้งที่ 2 (Second industrial revolution) ระหว่าง ค.ศ. 1931-1945 ซึ่งเป็นระยะเวลาที่รัฐบาลญี่ปุ่นเปลี่ยนแปลงนโยบายจากการพัฒนาอุตสาหกรรมเบามาเป็นอุตสาหกรรมหนัก เช่น อุตสาหกรรมเหล็กกล้า และ อุตสาหกรรมเคมี ซึ่งอุตสาหกรรมเหล่านี้เป็นอุตสาหกรรมพื้นฐานสำหรับผลิตอาวุธยุทโธปกรณ์ที่ใช้ในการทำสงคราม และอุตสาหกรรมเหล่านี้ยังเป็นรากฐานของการพัฒนาทางเศรษฐกิจของญี่ปุ่นในสมัยต่อมา นักวิชาการญี่ปุ่นศึกษาบางคนเรียกสงครามแปซิฟิกว่าเป็น “สงครามที่มีประโยชน์” (useful war) (...) ญี่ปุ่นมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านทุนและแรงงานการเปลี่ยนแปลงครั้งนี้ต่อมาเป็นรากฐานของการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจหลังสงครามโลกครั้งที่ 2¹⁶

¹⁴ เพ็ญศรี กาญจนโนมัย, ญี่ปุ่นสมัยใหม่, (กรุงเทพฯ: เนติกุลการพิมพ์, มิถุนายน 2538) , p.295

¹⁵ วีระชัย ไชคมุกดา, ประวัติศาสตร์ญี่ปุ่น, (กรุงเทพฯ: ยิปซี, 2554), p.236

¹⁶ สุรางค์ศรี ดันเสียงสม, ประวัติศาสตร์ญี่ปุ่นสมัยใหม่, (กรุงเทพฯ: สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551), p.129

ฉัตรทิพย์ นาถสุภา ได้กล่าวเกี่ยวกับความเป็นสมัยใหม่และประเทศญี่ปุ่นหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 สรุปได้ว่า หลังจากที่สหรัฐอเมริกาได้ช่วยเหลือเยอรมนีและญี่ปุ่นในสงครามโลกครั้งที่ 2 แล้วสหรัฐมีความมั่นใจในระบบเศรษฐกิจการเมืองและวัฒนธรรมของตนเป็นอย่างมาก และเนื่องด้วยสหรัฐอเมริกาในช่วงเวลานั้นมีอำนาจทั้งการทหารและเศรษฐกิจ จึงคิดและเสนอแนวทางการพัฒนาของตะวันตกแบบของตนเองโดยเฉพาะแนวทางประชาธิปไตยทุนนิยม ว่าเป็นรูปแบบสังคมสมัยใหม่ที่ทุกสังคมควรจะเอาตามอย่างทุกประเทศที่ต้องการความเจริญจะต้องทำให้สังคมและวัฒนธรรมของตน¹⁷ และไม่เพียงสหรัฐอเมริกาเท่านั้น ภายหลังจากสงครามโลกครั้งที่ 2 ลึกลับสุดประเทศตะวันตกเองก็มีความมั่นใจในรูปแบบการพัฒนาตัวเองมาก ได้ยึดถือแนวทาง การทำให้เป็นสมัยใหม่ เป็นคัมภีร์ในการพัฒนา และเสนอให้ประเทศทั้งหลายพัฒนาเป็นแบบตะวันตก ฉัตรทิพย์ ยังได้อ้างถึงแนวคิด การทำให้เป็นสมัยใหม่ ของมาริออน เจ. เลอวี (Marion J. Levy)^{*} ที่ว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงของสังคมทั้งสังคมใหญ่ (macro-sociological change) สังคมก่อนอุตสาหกรรมจะเปลี่ยนในทุกมิติ เมื่อพัฒนาเป็นสังคมอุตสาหกรรม ทำให้โครงสร้างทางสังคมและวัฒนธรรมเปลี่ยนเป็นแบบที่ปรากฏในสังคมอุตสาหกรรมตะวันตก จากแบบธรรมเนียมประเพณีเป็นแบบยึดเหตุผล กล่าวคือ เมื่อเศรษฐกิจมีการเปลี่ยนแปลงแล้วการเมืองก็จะเปลี่ยนแปลงตามจนสอดคล้อง นัยว่าเมื่อประเทศโลกที่สามมีการพัฒนาเศรษฐกิจแล้วประเทศเหล่านั้นก็จะมีกรอบแบบประชาธิปไตย¹⁸

ในขณะที่ ฟูกุตะเกะ ทะตะจิ ได้กล่าวถึงการทำให้เป็นสมัยใหม่ของญี่ปุ่นหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ว่า “สังคมญี่ปุ่นได้เปลี่ยนแปลงจากสังคมอุตสาหกรรมขั้นต้นมาสู่สังคมอุตสาหกรรมขั้นสูงขึ้นมา (...) จึงอยากให้เราพิจารณาความแตกต่างนี้เป็นจุดแบ่งระหว่างสังคมทันสมัยกับสังคมปัจจุบันของญี่ปุ่นด้วย (...) นักวิชาการบางคนมีความเห็นว่า คำว่า Modernization นี้มีความหมายที่คลุมเครือ และมีความเห็นว่า Industrialization (การทำให้เป็นอุตสาหกรรม) นั้นมีความหมายที่แน่นอนกว่า โดยที่เนื้อหาของ Modernization นี้คือรวมเอา Industrialization กับ Urbanization (การทำให้เป็นเมือง) เอาไว้ด้วย”¹⁹

¹⁷ ฉัตรทิพย์ นาถสุภา, การเป็นสมัยใหม่กับแนวคิดชุมชน, (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สร้างสรรค์, 2553), p.17

^{*} นักสังคมวิทยาชาวอเมริกัน (1918-2002)

¹⁸ ฉัตรทิพย์ นาถสุภา, การเป็นสมัยใหม่กับแนวคิดชุมชน, (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สร้างสรรค์, 2553), p.19

¹⁹ Prof. Fukutake Tadachi, แปลโดย บุญยง ชื่นสุวิมล, โครงสร้างสังคมญี่ปุ่น, พิมพ์ครั้งที่ 2, (รามการพิมพ์: กรุงเทพฯ, 2543), p.3

ผู้วิจัยเห็นว่าหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นต้นมา จากการที่สหรัฐอเมริกาเข้ามาควบคุมทั้งทางการเมือง และเงินทุนรวมไปจนถึงแรงงาน โดยยึดประเทศของตนเป็นต้นแบบนั้นได้นำพาประเทศญี่ปุ่นไปสู่การเป็นสมัยใหม่อีกครั้ง ตามที่ ฟุกุตะเกะ ทะดะชิ ได้ให้คำนิยามเอาไว้ รวมถึงการทำให้เป็นอุตสาหกรรม และทำให้เป็นเมืองด้วย ผู้วิจัยจึงเห็นว่า นิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ* ของมิมิยะ ยูกิโอะ ที่เขียนขึ้นในช่วงปี ค.ศ. 1953-1954 ซึ่งนับเป็น ช่วงเวลาที่สังคมญี่ปุ่นได้มีการเปลี่ยนแปลง ไปสู่การทำให้เป็นสมัยใหม่ (modernization) ในทุกด้าน นับว่าญี่ปุ่นได้ปลดแอกจากการอยู่ภายใต้การยึดครองของกองบัญชาการสูงสุดฝ่ายสัมพันธมิตรโดยมีสหรัฐอเมริกาเป็นผู้นำมาถึง 7 ปี

ด้านมิมิยะ ยูกิโอะ รู้สึกไม่พอใจกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคม ดังที่ โยะชะกะ มะชะยะซุ ได้กล่าวถึงข้อเขียนของ มิมิยะ ยูกิโอะ ในหนังสือ *ญี่ปุ่นสมัยโชวะ: ประวัติศาสตร์บอกเล่าจากพ่อสู่ลูก* (父が子に語る昭和史: Chichi kara Ko ni Kataru Shōwashi) เอาไว้ว่า มิมิยะ ยูกิโอะ ครั้งหนึ่งได้เขียนเอาไว้ในผลงานของเขาว่า “ผมมีชีวิตอยู่ในช่วงหลังสงครามโลกแบบเอามือปีบจุมูก” ซึ่งสื่อความหมายว่า มิมิยะหงุดหงิดต่อการทำเอาแต่หน้าของระบอบประชาธิปไตยในช่วงหลังสงคราม* และอาจสอดแทรกความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับสังคมญี่ปุ่นรวมถึงทัศนคติของตนเอาไว้ใน นวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ* ด้วยก็เป็นได้ จากความคิดนี้เองที่ทำให้ผู้วิจัยต้องการศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงของสังคมจารีตในนวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ* ควบคู่ไปกับการศึกษาถึงสังคมจารีตในนวนิยายเรื่องนี้ตามวัตถุประสงค์ที่ได้กล่าวมาแล้ว คือ ศึกษาการเปลี่ยนแปลงและการดำรงอยู่ของสังคมจารีตผ่านฉาก พฤติกรรม ความสัมพันธ์ ความเชื่อ และค่านิยมของตัวละคร

4.4 การเปลี่ยนแปลงของสังคมจารีตในเชิงวัฒนธรรม

ในหัวข้อก่อนหน้าได้กล่าวไปแล้วว่าสังคมญี่ปุ่นหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร และในหัวข้อนี้ผู้วิจัยต้องการแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงจากรูปแบบของสังคมจารีตไปสู่สังคมสมัยใหม่ตามแบบตะวันตกในนวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ* ผ่านการศึกษาตามวัตถุประสงค์การวิจัยดังที่ได้กล่าวไปแล้ว

* โยะชะกะ มะชะยะซุ, *ญี่ปุ่นสมัยโชวะ: ประวัติศาสตร์บอกเล่าจากพ่อสู่ลูก*, ค้นฉ่องสองญี่ปุ่น (30), (กรุงเทพฯ:

การเปลี่ยนแปลงที่ปรากฏให้เห็นในฉากนั้นจะมีทั้งการเปลี่ยนแปลงที่ปรากฏให้เห็นจากวัตถุ และสถานที่ สอดแทรกอยู่ในบทสนทนาและการบรรยายฉากต่างๆในตัวบท ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความเป็นตะวันตกที่เข้ามาสอดแทรกเป็นรายละเอียดอยู่ในการบรรยายฉากของผู้เล่าเรื่อง ซึ่งรายละเอียดต่างๆนี้ ผู้วิจัยเห็นว่าได้แสดงให้เห็นถึงสถานะทางการเงิน ธรรมเนียม และค่านิยมของตัวละครในนวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ* ดังเช่นจะเห็นได้จากตัวอย่างประโยคในฉากดังต่อไปนี้ที่ฉินจิกกลับมาที่บ้านหลังจากแวะนำปลาที่จับได้ไปฝากให้กับบ้านของผู้ดูแลประภาคาร แล้วเล่าให้แม่ฟังว่าภรรยาของผู้ดูแลประภาคารนั้นเรียกให้เขาเข้าบ้านไปตีเครื่องตีที่เรียกว่า “โกโก้” ซึ่งแม่ของฉินจิกนั้นไม่รู้จักรว่สิ่งนั้นคืออะไร

「おお、家へ上がれ上がれと言うて、ココア
ちゆふもん、よばれて来た」
「ココアたら何や」
「西洋の汁粉みたいなもんや」²⁰

“เขาบอกว่า เจ้าเข้าบ้านมาสิ เข้ามาสิ บอกให้ไปกินไอ้ที่เรียกว่า
โกโก้แม่”
“แล้วโกโก้มันคืออะไรล่ะ”
ก็พวกเครื่องตีผงๆของฝรั่งเขาจะแม่”

จะเห็นได้ว่าในฉากนี้แม่ของฉินจิกซึ่งมีอาชีพเป็นหญิงดำน่านั้นไม่รู้จักรว่เครื่องตีที่เรียกว่าโกโก้ ในทางตรงกันข้ามภรรยาของหัวหน้าผู้ดูแลประภาคารกลับคุ้นเคยกับเครื่องตีชนิดนี้เป็นอย่างดีและยังใช้ในการต้อนรับแขกที่มาที่บ้านอย่างฉินจิกอีกด้วย และเมื่อก้าวเข้าไปในบ้านของหัวหน้าผู้ดูแลประภาคารผู้บรรยายก็ได้บรรยายให้เห็นว่าบ้านของผู้ดูแลประภาคารนั้นมีการประดับตกแต่งด้วยเครื่องเรือนที่สวยงาม เช่น ตุ๊กตาฝรั่งเศส ถาดวางปากกาที่ทำจากแก้ว หรือแม้แต่มีห้องอาบน้ำประจำของที่บ้าน ในขณะที่บ้านเรือนหลังอื่นๆบนเกาะอุตะจิมะต้องไปใช้โรงอาบน้ำรวม จากการบรรยายของผู้บรรยายทำให้ผู้อ่านเห็นได้ว่าบ้านของหัวหน้าผู้ดูแลประภาคารนั้นมีการตกแต่งด้วยเครื่องเรือนที่มีความเป็นตะวันตกและดูมีราคาแพงซึ่งอนุมานได้ว่า

²⁰ 三島由紀夫. 「潮騒」 『決定版三島由紀夫全集第4巻』, 新潮社, 2001年3月10日, p.232

ครอบครัวของผู้ดูแลประภาคารนั้นจะต้องมีฐานะดี และมีรสนิยมในการตกแต่งบ้านเรือนด้วยข้าวของที่ดูทันสมัยเป็นตะวันตก ดังข้อความต่อไปนี้

「客間の片隅には娘の不在のあひだも、フランス人形を飾った机が青い硝子の空のペン皿を光らせてゐた。燈台の機械油の残滓を瓦斯に変えて燃料とする五右衛門風呂も、家の背後にあった。」²¹

“ตรงมุมห้องรับแขกแม้ในช่วงที่ถึงลูกสาวจะไม่อยู่ ภาตวางปากกาทำจากแก้วสีน้ำเงินอยู่บนโต๊ะที่มีตุ๊กตาฝรั่งเศสวางประดับอยู่ก็ยังคงชัดเจนขึ้นเงา ที่หลังบ้านยังมีอ่างอาบน้ำ ที่ใช้น้ำมันที่เหลือจากเครื่องจักรของประภาคารมาเป็นพลังงานอยู่ด้วย”

สภาพของบ้านของผู้ดูแลประภาคารที่มีการประดับตกแต่งด้วยสิ่งของจากต่างประเทศและมีการดำรงชีวิตแบบสมัยใหม่นั้นสอดคล้องกับที่ สุรางค์ศรี ดันเสียงสม ได้กล่าวถึง การเปลี่ยนแปลงจากการดำรงชีวิตแบบดั้งเดิมของชาวญี่ปุ่น ว่ามีการเปลี่ยนแปลงไปใช้ชีวิตแบบตะวันตกมากขึ้นตั้งแต่ทศวรรษที่ 50 ที่ชาวญี่ปุ่นนิยมใช้เครื่องอุปโภคบริโภคแบบตะวันตก เช่น โทรศัพท รถยนต์ เครื่องปรับอากาศ เครื่องซักผ้า และโทรทัศน์ และการใช้เครื่องอุปโภคเหล่านี้ได้รับความนิยมเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ²²

นอกจากการบรรยายให้เห็นถึงเครื่องเรือนที่ดูมีราคาของครอบครัวผู้ดูแลประภาคารแล้ว ยังมีการบรรยายให้เห็นเสื้อแจ๊คเก็ตหนังที่ถือเป็นเสื้อผ้าแฟชั่นตามแบบตะวันตกที่

²¹ 三島由紀夫. 「潮騒」 『決定版三島由紀夫全集第4巻』, 新潮社, 2001年3月10日, p.262

* ผู้วิจัยแปลจากคำว่า 「五右衛門風呂」 (Goemonburo) ซึ่งเป็นอ่างอาบน้ำมีลักษณะคล้ายหม้อกั้นล็กทำจากเหล็ก เวลาใช้งานมักจุดไฟให้ความร้อนที่ก้นอ่าง ดังชื่อตาม อิมิกะวะ โกะเอะมอน 「石川五右衛門」 (Ishikawa Goemon) จอมโจรที่มักขโมยของมีค่าไปให้คนยากจน มีชีวิตอยู่ในช่วงศตวรรษที่ 15 เขาถูกลงโทษโดยการต้มทั้งเป็นในหม้อใบใหญ่หลังล้มเหลวจากการลอบสังหารโทะโยะโตะมิ ฮิเดะโยะชิ 「豊臣秀吉」 (Toyotomi Hideyoshi)

²² สุรางค์ศรี ดันเสียงสม, ประวัติศาสตร์ญี่ปุ่นสมัยใหม่, (กรุงเทพฯ: สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551), p.158

ยะซุโอะมักจะใส่และนาฬิกาหน้าปัดเรืองแสงของยะซุโอะที่บ่งบอกให้รู้ว่าเป็นของมีราคาแพงที่คนในหมู่บ้านไม่สามารถซื้อมาสวมใส่กันได้

「夜目に茶色い革のジャンパアの背中が見える。
この島には高価な革のジャンパアの持主は何人を
なかった。たしかに安夫であった。」²³

“ในความมืดนั้นมองเห็นแผ่นหลังในเสื้อจัมพ์เปอร์หนังสีน้ำตาล
บนเกาะนี้คนที่เป็นเจ้าของเสื้อจัมพ์เปอร์หนังราคาแพงนั้นมีเพียง
ไม่กี่คนนั้นคงจะเป็นยะซุโอะแน่นอน”

「安夫はみんなに自慢してゐる夜光時計を持って
ゐた。

(中略)

また蛍光を發してゐる文字板をとときき見た。」²⁴

“ยะซุโอะมีนาฬิกาเรืองแสงที่เอาไว้รอดใครต่อใครได้ (...)

บางครั้งเขาก็จ้องมองหน้าปัดที่เรืองแสงขึ้นมาอีก”

จากตัวอย่างประโยคที่ได้ยกตัวอย่างมา อาจกล่าวได้ว่าเครื่องอุปโภคบริโภคที่มี
ความเป็นตะวันตกที่คนบนเกาะนั้นไม่เคยได้รู้จักมาก่อน หรือเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายราคาแพง รวม
ไปจนถึงการตกแต่งภายในบ้านที่ดูมีราคานั้น ไม่เพียงแต่จะบอกถึงรสนิยมในการเลือกสรรนำมา
ตกแต่งของผู้เป็นเจ้าของแล้วยังบอกให้เห็นถึงสถานะทางการเงินที่แตกต่างกันของคนบนเกาะอีก
ด้วย และนอกเหนือไปกว่าการเป็นสิ่งที่บ่งบอกสถานะของตนแล้ว สำหรับยะซุโอะผู้เป็นเสมือน
หัวหน้าของกลุ่มคนหนุ่มแล้ว เสื้อแจ็คเก็ตหนังและเครื่องประดับราคาแพงอย่างนาฬิกาหน้าปัด
เรืองแสงนั้นยังเป็นสิ่งที่ใช้ในการเรียกร้องความสนใจจากเพศตรงข้ามอีกด้วย ดังจะเห็นได้จากการ
ที่ผู้บรรยายได้บรรยายถึงความคิดของตัวละครยะซุโอะตัวอย่างประโยคดังต่อไปนี้

²³ 三島由紀夫. 「潮騒」 『決定版三島由紀夫全集第 4 卷』. 新潮社, 2001 年 3 月 10 日, p.293

²⁴ Ibid. p.296

「こんな時計をもってゐるだけで安夫は十分女にも
 てる資格があるような気がした。」²⁵

“เพียงแค่มีนาฬิกาแบบนี้ยะซุโอะก็คิดว่าตัวเองนั้นมีคุณสมบัติ
 พอที่จะเนื้อหอมในหมู่สาวๆแล้ว”

อาจกล่าวได้ว่าสำหรับยะซุโอะนั้นการได้ครอบครองเครื่องประดับเครื่อง
 แต่งกายที่มีความเป็นตะวันตกและมีราคาแพงทำให้ตัวเองรู้สึกว่าจะสามารถทำให้ตนเองเป็นที่สนใจ
 ของเพศตรงข้ามได้ และจากตัวอย่างประโยคเดียวกันนี้เองที่อาจกล่าวได้ว่าในทัศนคติของ
 ยะซุโอะคุณค่าของตนเองตามแบบของสังคมจารีตของเกาะอุตะจิมะซึ่งก็คือคุณค่าที่มาจากการ
 ทุ่มเหงกายใจในการทำงานได้ถูกแทนที่ด้วยคุณค่าของคนที่มาจากเงินตราและวัตถุภายนอกที่
 เป็นแบบตะวันตก

ช่วงเวลาภายหลังจากสงครามโลกครั้งที่ 2 ในทศวรรษที่ 50 จัดได้ว่าเป็นยุคที่
 การสื่อสารมวลชนทั้งในรูปแบบของการกระจายเสียงทางวิทยุและสื่อสิ่งพิมพ์กำลังพัฒนา
 ก้าวหน้าไปอย่างมาก ยกตัวอย่างได้จากใน ค.ศ. 1953 ได้มีการเริ่มถ่ายทอดโทรทัศน์เป็นครั้ง
 แรก²⁶ และในช่วงเวลาเดียวกับภายในเมืองกำลังมีการพัฒนาสื่อในรูปแบบต่างๆ ผู้คนบนเกาะ
 อุตะจิมะก็มีการรับข้อมูลข่าวสารผ่านทางสื่อสิ่งพิมพ์เช่นกัน แต่เนื้อหาข้อความที่ปรากฏอยู่บนสื่อ
 สิ่งพิมพ์ที่รับมาจากในเมืองนั้นกลับไม่สามารถทำให้คนบนเกาะทำความเข้าใจได้เพราะเป็นวิถี
 ชีวิตที่ไม่มีบ่นอยู่เกาะดังจะเห็นได้จากกรที่เด็กหนุ่มคนหนึ่งนั้นใช้เวลาานสองสามนาที่ถึงจะ
 เข้าใจมุขตลกที่อยู่ในหนังสือได้และในฉากเดียวกันนี้ก็จะเห็นได้ถึงการพยายามเข้าถึงวรรณกรรม
 ต่างชาติผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ในฉากนี้อีกด้วย แต่กระนั้นเด็กหนุ่มในกลุ่มคนหนุ่มนี้ก็ยังไม่อาจเข้าใจถึง
 เนื้อหาใจความของวรรณกรรมต่างชาติที่มีอยู่ในมือได้ทั้งหมดและนอกจากจะไม่รู้จักรักวีที่มีชื่อผู้
 นั้นแล้วยังพาลคิดไปว่าบทกวีนั้นเป็นบทเพลงที่เป็นที่นิยมในขณะนั้น ดังข้อความตอนหนึ่งที่กล่าว
 ว่า

²⁵ 三島由紀夫. 「潮騒」 『決定版三島由紀夫全集第 4 卷』, 新潮社, 2001 年 3 月 10 日, p.296

²⁶ Prof. Fukutake Tadachi, แปลโดย บุญยง ชื่นสุวิมล, โครงสร้างสังคมญี่ปุ่น. พิมพ์ครั้งที่ 2, (รวมการพิมพ์:
 กรุงเทพฯ, 2543), p110

「読書好きの若者は備付けのおくれの雑誌を懸命に読んでみた。ある者は同じやうな熱心さで漫画の本に読み耽ってゐた。年のわりに大きな節くれだつた手で頁を押へ、ある頁のユーモアがわからなくて、二三分も考へてから笑ひ出したりした。」²⁷

“เด็กหนุ่มที่ชอบอ่านหนังสือตั้งใจอ่านนิตยสารเก่าเก็บ อีกคนก็จดจ่ออยู่กับหนังสือการ์ตูนด้วยความตั้งใจเช่นเดียวกัน เขาใช้มือที่มีปุ่มโปนด้วยกาลเวลาพลิกหน้ากระดาษ มีอยู่หน้าหนึ่งที่ไม่เข้าใจ มุขตลกนั้นก็ใช้เวลาตั้ง 2-3 นาทีคิดก่อนจะหัวเราะออกมา”

「(上略) それから謄写版刷りの機関誌『孤島』の合評会 になり、読書好きの若者が随想のおしまひに引用した
ヴェルレエヌの詩句と称すものが一同の論難の的になった。

(中略)

「ヴェルレエヌたら何や」

「フランスのえらい詩人や」

「何や、わかつたもんやないぜ。どつかの

流行歌からとつてきたのとちがふか」²⁸

(...) จากนั้นจากนั้นก็กลายเป็นการประชุมเพื่อวิจารณ์ นิตยสาร เครื่องยนต์ ชื่อ “โคะโต” เด็กหนุ่มที่ชอบอ่านหนังสือนำบทกลอนของแวร์เลนที่อ้างอิงไว้ในตอนท้ายของบทความมากล่าวจนเป็นที่สนใจของทุกคน (...)

“แล้วแวร์เลน ** นี่มันอะไรละ”

“กวีที่ดังมากของฝรั่งเศสนะ”

“อะไรกัน จะไปรู้หรือ ไม่ใช่ว่าไปเอาเพลงดังจากไหนมา

²⁷ 三島由紀夫. 「潮騒」 『決定版三島由紀夫全集第4巻』, 新潮社, 2001年3月10日, pp.240-241

²⁸ Ibid. pp.242-243

* ผู้วิจัยเลือกใช้การทับศัพท์เนื่องจากเป็นคำเฉพาะ โดยคำว่า โคะโต (孤島:Kotō) ซึ่งมีความหมายว่าเกาะ ที่ตั้งอยู่โดดเดี่ยว

** Paul-Marie Verlaine (1844-1896) กวีชาวฝรั่งเศส มีผลงานประพันธ์กลอนที่ถูกนำไปประพันธ์ทำนองร้องอย่าง “Cinq mélodies “de Venise”” และ “La bonne chanson”

หรือกหรือ"

จากตัวอย่างประโยคทั้งสองที่ได้ยกมาแสดงให้เห็นถึงความไม่พร้อมของผู้คนบนเกาะที่อยู่ห่างไกลที่ไม่มีพื้นฐานความรู้ความเข้าใจอย่างเพียงพอที่จะรับสื่อซึ่งสะท้อนให้เห็นวิถีชีวิตจากในเมือง และนอกจากผู้คนบนเกาะจะมีรับเอาสื่อสิ่งพิมพ์ที่มีความเป็นสมัยใหม่แบบตะวันตกเข้ามาในเกาะแล้วผู้คนบนเกาะยังได้เดินทางออกไปจากเกาะเพื่อรับสื่อจากสังคมภายนอกอีกด้วย ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างประโยคที่บรรยายถึง ฮิโรเอมิ น้องชายของ ฉินจิ ที่ไปทัศนศึกษายังเมืองใหญ่อย่างเกียวโตและโอซาก้าและได้เข้าชมภาพยนตร์ในโรงภาพยนตร์เป็นครั้งแรกจนเกิดความประทับใจกับสถานที่ที่ดูหรูหราใหญ่โตจนเปรียบไปว่าเหมือนกับพระราชวังของจักรพรรดิและบอกว่าอยากให้แม่ของตนได้มาสัมผัสกับสิ่งที่ตนเองได้พบเห็นบ้าง

「...自由行動がゆるされたから、近くの大きな映画館へ、さっそく宗やんと勝やんと三人で行きました。とてもりっぱで、御殿のやうです。(中略) おろしてみたら、フワフワした、天皇様の坐るやうな椅子で、お母さんも一度こんな椅子にすわらしてやりたいたと思ひました」²⁹

"...พอได้รับอนุญาตให้ไปเที่ยวกันเองแล้ว ก็รีบไปที่โรงหนังขนาดใหญ่ที่อยู่ใกล้ๆกันสามคนกับฉุและคะทสุ เป็นโรงหนังที่ดูโอ้อ่าอย่างกับวังเลย (...) พอลองนั่งดู ก็นึ้มเหมือนเก้าอี้ที่องค์จักรพรรดิประทับเลย...ผมอยากให้แม่ได้มาลองนั่งเก้าอี้แบบนี้สักครั้ง"

จากการศึกษาความเปลี่ยนแปลงของสังคมจารีตที่เกิดขึ้นในฉากของนวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ* ของมิชิมะ ยูกิโอะ พบว่ามีการเปลี่ยนแปลงในด้านของวัตถุที่มีความเป็นตะวันตกซึ่งสอดคล้องกับสังคมญี่ปุ่นในทศวรรษที่ 50 ที่การใช้ชีวิตเริ่มเปลี่ยนแปลงไปเป็นแบบตะวันตก เช่น อาหาร และการแต่งกาย โดยการเข้าของวัตถุเหล่านี้เกิดจากการที่มีคนบนเกาะ

²⁹ 三島由紀夫. 「潮騒」 『決定版三島由紀夫全集第4巻』, 新潮社, 2001年3月10日, p292

นำเข้ามาจากสังคมเมืองภายนอกเกาะ วัตถุเหล่านี้ส่วนใหญ่เป็นสิ่งที่เข้ามาสร้างความตื่นตัวเปลี่ยนแปลงใหม่ให้กับผู้ที่อาศัยอยู่บนเกาะ แต่วัตถุเหล่านี้เป็นสิ่งที่มีความแพงที่ประชาชนทั่วไปของเกาะอุตะจิมะนั้นไม่อาจครอบครองได้ด้วยสถานะทางการเงินที่แตกต่าง หากเป็นสื่อ เช่น หนังสือ คนบนเกาะอุตะจิมะบางคนจะให้ความสนใจเนื้อหาที่ปรากฏในสื่อเหล่านั้นได้ยาก เพราะสภาพสังคมของเกาะอุตะจิมะที่แตกต่างจากสังคมของแหล่งที่ให้กำเนิดสื่อ ทำให้ผู้วิจัยเห็นว่าแม้จะมีการเปลี่ยนแปลงทางวัตถุที่มาจากกาเป็นสมัยใหม่ของสังคมในเมืองเข้ามายังเกาะอุตะจิมะได้ แต่เพราะระยะทางที่ห่างไกลและฐานะทางการเงินทำให้คนส่วนใหญ่ไม่พร้อมที่จะเข้าถึงสิ่งของที่ดูเป็นสมัยใหม่เหล่านั้นจึงเป็นเหตุให้วัตถุที่ถูกนำเข้ามายังเกาะไม่เป็นที่แพร่หลายมากนัก ผู้วิจัยเห็นว่าด้วยเหตุนี้วัตถุที่แสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงไปเป็นแบบตะวันตกจากความเป็นสมัยใหม่ของสังคมเมืองเหล่านี้จึงยังไม่อาจส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิตของคนในสังคมจารีตของเกาะอุตะจิมะได้มากนัก

4.5 การเปลี่ยนแปลงในเรื่องของค่านิยมและความเชื่อ

ผลกระทบจากความเป็นสมัยใหม่ของสังคมญี่ปุ่นในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ไม่เพียงแต่ส่งผลกระทบในด้านวัตถุที่เข้ามายังเกาะอุตะจิมะเท่านั้น ยังส่งผลให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในค่านิยมและความเชื่อของผู้คนในสังคมจารีตของเกาะอุตะจิมะอีกด้วย ในหัวข้อนี้ ผู้วิจัยต้องการจะศึกษาความเปลี่ยนแปลงในด้านค่านิยมและความเชื่อที่เกิดขึ้นในสังคมจารีตในนวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ* ของมิถิมะ ยูกิโอะ

4.5.1 การเปลี่ยนแปลงในด้านค่านิยม

4.5.1.1 ค่านิยมในด้านการศึกษา

ประเด็นเรื่องการเปลี่ยนแปลงในค่านิยมด้านการศึกษานั้นผู้วิจัยเห็นว่าเป็นผลพวงมาจากการเปลี่ยนรัฐธรรมนูญของญี่ปุ่นหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 รัฐธรรมนูญโฆวะ (1946) ที่สหรัฐอเมริกาเป็นผู้ร่างให้กับประเทศญี่ปุ่นนั้น ได้สร้างความเปลี่ยนแปลงที่สำคัญกับสังคมญี่ปุ่นในหลายๆด้านโดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการศึกษา

นับตั้งแต่ค.ศ. 1945 กระทรวงศึกษาธิการของญี่ปุ่นขยายหลักสูตรในการศึกษาจากเดิมที่มีเพียง 6 ปีเป็น 9 ปี และได้เปลี่ยนปรัชญาการศึกษาเดิมที่มุ่งผลิตชนชั้นนำของสังคมมา

เป็นการฝึกให้คนหนุ่มสาวรู้จักคิดด้วยตนเองในฐานะของสมาชิกของสังคมประชาธิปไตย³⁰ โดยการกระจายอำนาจการผลิตหลักสูตรการศึกษาไปสู่ส่วนภูมิภาค³¹ เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องและตรงกันในประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ อันเกี่ยวเนื่องกับต้นกำเนิดของจักรพรรดิและชนชาติญี่ปุ่น ในการปรับเปลี่ยนหลักสูตรและขยายระยะเวลาในการศึกษานี้ช่วยขยายโอกาสในการศึกษาและทำให้คนญี่ปุ่นเลื่อนชั้นทางสังคมได้อย่างง่ายดาย มีคำกล่าวที่ว่าญี่ปุ่นเป็นสังคมที่ให้โอกาสความเท่าเทียมกันในการศึกษาและมีการแข่งขันที่ตรงไปตรงมาใช้ความสามารถและผลงานของแต่ละคนเป็นตัวบ่งถึงฐานะของแต่ละคน จาก ค.ศ. 1952-1968 จำนวนนักเรียนที่เรียนในสถานบันการศึกษาชั้นสูงมีเพิ่มมากขึ้นถึง 3 เท่า³²

ในนวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ* ก็มีตัวละครที่ได้รับผลกระทบจากการปรับเปลี่ยนนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการเพื่อตอบรับกับรัฐธรรมนูญใหม่ เช่น การได้ออกไปทัศนศึกษาและเรียนรู้สังคมภายนอกด้วยตนเองแทนที่การท่องเที่ยวจำแบบเก่าดังจะเห็นได้จากตัวอย่างประโยคซึ่งบรรยายถึงการได้ออกไปทัศนศึกษาและดูโลกกว้างด้วยตาของตัวเองของอิโระมิ เปรียบเทียบกับแต่เดิมที่มักต้องเรียนรู้จากตำราเรียนแทนที่จะได้เรียนรู้จากของจริง

「新治の弟の宏が修学旅行に出発する日が来た。京阪地方を五泊六日で周遊するのである。そのときまで島を出たことのない少年たちは、一挙にひろい外の世界を目で見て学んだ。(中略) 島の子供は、教科書の絵や説明で、本物の代わりにまず概念を学ぶのであった。」³³

“วันที่ อิโระมิ น้องชายของมินิจิจะเดินทางไปทัศนศึกษาก็มาถึง โดยจะเดินทางรอบภูมิภาคเคฮังเป็นเวลา 6 วัน 5 คืน เด็กๆทั้งหลายซึ่งไม่เคยออกจากเกาะจนกระทั่งวันนั้นต่างก็จะได้ไปดู

³⁰ เพ็ญศรี กาญจนินนัย, *ญี่ปุ่นสมัยใหม่*, (กรุงเทพฯ: เนติกุลการพิมพ์, 2538), p.299

³¹ [online] Ministry of Education, Culture, Sports, Science and Technology, http://www.mext.go.jp/b_menu/hakusho/html/hpbz198103/hpbz198103_2_168.html (14/02/2010)

³² สุรางค์ศรี ดันเสียงสม, *ประวัติศาสตร์ญี่ปุ่นสมัยใหม่*, (สถาบันเอเชียศึกษา, กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551), p.156

³³ 三島由紀夫. 「潮騒」 『決定版三島由紀夫全集第4巻』. 新潮社. 2001年3月10日, p.270

* ภูมิภาคเคฮัง けいはんちほう 「京阪地方」 (Keihanchihō) บริเวณจังหวัด เกียวโต และ โอซาก้า

โลกภายนอกและเรียนรู้ด้วยตาของตัวเอง (...) ก่อนอื่นเด็กๆบน
เกาะนั้นจะเรียนรู้แนวคิดคร่าวๆจากหนังสือ ภาพวาด หรือการ
อธิบายแทนการเรียนรู้จากของจริง”

แต่ในขณะที่เดียวกันก็มองเห็นได้จากบทบรรยายพฤติกรรมในการจัดบันทึกของ
ชิโยะโกะที่เก่งในการท่องจำที่จะจดทุกอย่างลงไปในสมุดโน้ตแม้แต่เสียงจามของอาจารย์ว่า
การศึกษาแบบเก่าที่เน้นการท่องจำจากการศึกษาแบบเดิมนั้นยังมีอิทธิพลอยู่มากในการเรียนรู้ของ
คนในรุ่นชิโยะโกะ

「千代子は棒暗記が得意で、そのノオトにしてから
が、先生のくしゃみまで筆記されてみたのである。
そばでは母親が、娘から新規の知識を学びとらうと
一生懸命であった。大学行はもとより千代子自身の
志望だったが、父親の逡巡を母親の熱心は後押しが
押し切ったのである。」³⁴

“ชิโยะโกะนั้นเก่งในการท่องจำ ในสมุดโน้ตเล่มนั้นจดกระทั่งเสียง
จามของคุณครูลงไปด้วย ข้างกายนั้นมีแม่ที่ตั้งใจจะเรียนรู้ความรู้
ใหม่ๆจากลูกสาวอย่างตั้งใจ เรื่องไปมหาวิทยาลัยนั้นแต่เดิมเป็น
ความตั้งใจของชิโยะโกะเอง แต่ความลังเลใจของพ่อก็ทำให้แม่ยิ่ง
ตั้งมั่นที่จะให้การสนับสนุนอย่างตั้งใจ”

นอกจากนั้นตัวบทยังบรรยายถึงแม่ของชิโยะโกะซึ่งเดิมมีอาชีพเป็นครู แม่ของชิ
โยะโกะที่คอยมาอยู่ข้างๆชิโยะโกะเพื่อเรียนรู้ความรู้ใหม่ๆจากลูกสาวอย่างตั้งอกตั้งใจ และบรรยาย
ให้เห็นถึงความพยายามในการผลักดันให้ลูกสาวได้เรียนในระดับมหาวิทยาลัย ทำให้ผู้วิจัยเห็นว่า
แม่ของชิโยะโกะนั้นให้ความสำคัญต่อการศึกษาลูกสาวเนื่องจากต้องการจะให้ลูกของตนมี
อนาคตในหน้าที่การงานที่ดีเหมือนอย่างที่คุณเองเคยเป็นที่นับหน้าถือตาในฐานะครู โดยผู้วิจัยมี
ความเห็นเช่นเดียวกับ สุรางค์ศรี ที่กล่าวถึงปัจจัยในการให้ความสำคัญกับการศึกษาของคนญี่ปุ่น
ไว้ในหนังสือ ประวัติศาสตร์ญี่ปุ่นสมัยใหม่ ว่า ปัจจัยเบื้องหลังการให้ความสำคัญการศึกษาของคน

³⁴ 三島由紀夫. 「潮騒」 『決定版三島由紀夫全集第 4 巻』. 新潮社, 2001 年 3 月 10 日, p.290

ญี่ปุ่นคือ การศึกษาสูงจะได้มาซึ่งรายได้สูงเป็นความหวังของพ่อแม่และเด็ก ด้วยเหตุนี้การแข่งขันเข้ามหาวิทยาลัยของญี่ปุ่นจึงดำเนินไปอย่างเข้มข้น เพราะการเข้ามหาวิทยาลัยที่ดีมีชื่อเสียงหมายถึงการมีงานที่ดีอีกด้วย³⁵

แต่ถึงแม้การศึกษาของคนบนเกาะจะมีการพัฒนาและเปิดกว้างมากขึ้นแต่จากตัวอย่างประโยคนี้ก็ได้แสดงให้เห็นถึงแนวความคิดแบบเก่าในค่านิยมของคนบนเกาะที่มีต่อการศึกษของผู้หญิง ดังจะเห็นได้จากการที่พ่อของชิโยะโกะที่อาศัยและทำงานอยู่ที่เกาะอุตะจิมะมาอย่างยาวนานได้แสดงความลังเลใจออกมาในการที่จะส่งลูกออกไปเรียนที่มหาวิทยาลัยสตรีชื่อดังที่โตเกียว

4.5.1.2 ค่านิยมในการประกอบอาชีพ

ตามที่กล่าวไปแล้วในบทที่ 3 ว่าผู้คนบนเกาะอุตะจิมะส่วนใหญ่เน้นประกอบอาชีพการทำประมงเป็นหลัก พวกเขาอาศัยธรรมชาติอย่างทะเลเป็นที่ทำกินซึ่งเป็นการประกอบอาชีพที่พบเห็นได้ทั่วไปในสังคมเกาะ เช่น เกาะอุตะจิมะในนวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ* ในหัวข้อนี้ผู้วิจัยสนใจที่จะพิจารณาค่านิยมในการประกอบอาชีพของคนบนเกาะอุตะจิมะว่ามีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร

การเลี้ยงชีพด้วยการทำประมงสำหรับบางครอบครัว เช่น ครอบครัวคุโบะของฉินจินั้นอาจมีรายได้ที่ไม่เพียงพอหรืออาจเรียกได้ว่ามีสถานะยากจน และแสดงออกถึงความไม่พอใจต่อสภาพความเป็นอยู่และสถานะทางการเงินของตัวเองออกมาด้วยการกล่าวว่าสักวันจะเปลี่ยนอาชีพเพื่อที่จะได้ทำเงินให้ได้มากขึ้น

「おれはいつか、働らいて貯めた金で機帆船買うて、弟と二人で、紀州の木村や九州の石炭を輸送しようと思つとるがな。そいでお母さんに楽をさせてやり…」³⁶

“สักวันฉันจะเอาเงินที่ทำงานเก็บเอาไว้ไปซื้อเรือใบติด

³⁵ สุรางค์ศรี ดันเสียงสม, *ประวัติศาสตร์ญี่ปุ่นสมัยใหม่*, (สถาบันเอเชียศึกษา, กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551), p. 156

³⁶ 三島由紀夫. 「潮騒」 『決定版三島由紀夫全集第4巻』. 新潮社, 2001年3月10日. pp.267-268

เครื่องยนต์มาซึค้ำแล้วเทียบรับส่งถ่านหินจากคิมูระที่คิโงหรือ
จากคิโงจะด้ทำให้แม่สบายด้ซ้กที่..."

จากตัวอย่างประโยคนี้ทำให้เห็นได้ว่า ฉินจิ มีความต้องการที่จะเปลี่ยนแปลงอาชีพของตนเองจากการทำประมงซึ่งถือเป็นอาชีพแบบปฐมภูมิอาศัยทรัพยากรธรรมชาติเป็นพื้นฐานในการผลิตไปเป็นการประกอบอาชีพในแบบทฤษฎีมิเช่นการทำเหมืองแร่ ซึ่งสอดคล้องกับที่ สุรางค์ศรีได้กล่าวถึงการพัฒนาเศรษฐกิจของญี่ปุ่นที่เกิดขึ้นในหลังที่แพ้สงครามโดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงค.ศ. 1952-1953 ว่า เป็นช่วงปีที่ญี่ปุ่นได้เป็นอิสระจากการควบคุมของสหรัฐอเมริกาและเศรษฐกิจก็กำลังพัฒนาขึ้นไปตามลำดับ ทำให้มีการเจริญเติบโตทางอุตสาหกรรมนอกจากทำให้เกิดการขยายตัวของสังคมเมือง (...) การเปลี่ยนแปลงในภาคเมืองและภาคชนบทแล้ว ยังมีการเปลี่ยนแปลงในด้านอาชีพของชาวญี่ปุ่นอีกด้วย (...) ลักษณะการทำงานของคนญี่ปุ่นที่เปลี่ยนไประหว่าง ค.ศ. 1950-1970 ชาวญี่ปุ่นจะทำงานชั้นปฐมภูมิมากกว่าชั้นทฤษฎีมิ แต่หลังจากนั้นการทำงานชั้นปฐมภูมิจะลดลงเรื่อยๆ ในขณะที่การเป็นลูกจ้างจะเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ในช่วงทศวรรษที่ 90³⁷

เมื่อผู้วิจัยได้พิจารณาถึงความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับค่านิยมในการประกอบอาชีพของผู้คนบนเกาะก็พบว่าการเปลี่ยนแปลงจากการประกอบอาชีพในระดับปฐมภูมิไปเป็นทฤษฎีมิโดยการเป็นลูกจ้างในสายงานที่ยังคงข้องเกี่ยวกับเรือและท้องทะเล ดังจะเห็นได้จากการที่ผู้ที่มีฐานะร่ำรวยมากที่สุดของเกาะอุตะจิมะ คือ มิยะตะ เทะรุกิจิ พ่อของฮะทสุเอะซึ่งมีกิจการเป็นการขนส่งทางน้ำและมีเรือขนาดใหญ่อยู่ในครอบครอง และยังมีมอบหมายให้กัปตันของเรือเป็นผู้คัดเลือกเด็กหนุ่มบนเกาะไปทำงานบนเรือในฐานะลูกจ้างอีกด้วย

「船長は来て、母親と新治を前にしてすぐ用談に入った。この村では男は皆十七八で炊かになって船

³⁷ สุรางค์ศรี ดันเสียงสม, ประวัติศาสตร์ญี่ปุ่นสมัยใหม่, (สถาบันเอเชียศึกษา, กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551), p. 157

員の修業をする。」³⁸

“ก็ปัดนิ้วเรือมา เขานั่งที่หน้าแม่และฉินจิก่อนรีบเข้าเรื่อง
หาหรือทันที ที่หมู่บ้านนี้พอเด็กหนุ่มอายุเข้า 18-19 ปีก็จะไปเป็น
คนหุงข้าว และทำงานในฐานะลูกเรือ”

「(…)船員たちがかへって来た。歌島出身の人が殆
どで、新治とも安夫とも顔見知りの者ばかりであっ
た。」³⁹

พวกลูกเรือกลับมากันแล้ว เกือบทั้งหมดเป็นคนที่มาจากเกาะ
อุตะจิมะเป็นคนที่ทั้งฉินจิกและยะซุโอะเองต่างก็เคยเห็นหน้าคร่ำ
ตากันมาแล้วทั้งนั้น”

ทั้งนี้เมื่อพิจารณาจากปัจจัยในการเปลี่ยนแปลงค่านิยมในการประกอบอาชีพ
แล้วนั้น ดังที่ได้กล่าวไปเบื้องต้นว่ามีแรงผลักดันจากความไม่พอใจในความยากจนของตนเอง
และเมื่อพิจารณาให้ดีแล้วจะเห็นว่า นอกเหนือจากยะซุโอะที่ให้ความสำคัญกับวัตถุและเงินตรา
แล้ว ฉินจิกเองก็ให้ความสำคัญกับเงินเช่นกัน ดังจะเห็นได้จากการที่ฉินจิกตัดพ้อเรื่องสถานะของ
ตนเองหลังจากที่ถูกสั่งห้ามไม่ให้เจอกับยะซุโอะ

「照吉が新治と会ふのを禁じたとき、初江がまっ
すぐに弁明し、ついでに安夫の暴行をも打明けたの
に、父は安夫に対しては何の処置をもとらうとしな
いこと、そこで安夫の一家はあひかはらず親しく出
し入れしている…

(中略)

「俺が貧乏だからいかんのや」⁴⁰

“ตอนที่ทะเลาะกันห้ามไม่ให้(ยะซุโอะ)พบกับฉินจิก ยะซุโอะก็ได้
อธิบายความจริงไปตรงๆแล้วถือโอกาสนั้นพูดเรื่องพฤติกรรม
ก้าวร้าวของยะซุโอะไปด้วยแต่คนเป็นพ่อก็ไม่ได้แสดงท่าทีที่จะ

³⁸ 三島由紀夫. 「潮騒」 『決定版三島由紀夫全集第4巻』, 新潮社, 2001年3月10日, p.347

³⁹ Ibid. p.350

⁴⁰ Ibid. p.317

จัดการอะไร แล้วยังสนิทสนมกับบ้านของยะซุโอะให้
 เข้าออกนอกในตามปกติ
 (...)
 “เพราะฉันจนเลยไม่ได้ไง”

หลังจากพบกับความกดดันจากหลายๆ ด้านในท้ายที่สุด ฉินจิตัดสินใจที่จะขึ้นเรือของเทะรุกิจิไป เพื่อไขว่คว้าหาความก้าวหน้าในชีวิตที่ตนเองพึงปรารถนา และหลังจากที่ฉินจิตได้ออกเรือไปกับเรือของเทะรุกิจิแล้วความรู้สึกของเขาจากเดิมที่ไม่เคยใฝ่ฝันที่จะไปต่างประเทศหรือเดินทางไปยังที่ไกลๆ ดังที่เคยกล่าวไว้ในบทที่ 3 ดังจะเห็นได้จากข้อความต่อไปนี้

「新治のまはりには広大な海があつたが、別に根も葉もない海外雄飛の夢に憧れたりすることはなかつた。」⁴¹

“รอบตัวของฉินจินั้นแม้จะล้อมรอบไปด้วยทะเลที่กว้างใหญ่แต่เขาก็ไม่ได้มีความใฝ่ฝันหลักลอยที่จะเดินทางไปยังต่างประเทศแต่อย่างใด”

และเมื่อเกาะหายไจากสายตา ความรู้สึกของฉินจิตกลับเปลี่ยนไปเป็นความรู้สึกที่เป็นอิสระจากเกาะและเขาไม่มีความจำเป็นจำต้องกลับไปเกาะอุตะจิมะอีกก็ได้

「島の姿が隠れると、若者の心は寧らかに^{やす}なった。日々の魚とはちがって、今夜はもうあそこへ帰らなくていいのだ。俺は自由になる、と彼は心に叫んだ。」⁴²

“เมื่อรูปร่างของเกาะลับตาไป ในหัวใจของเด็กหนุ่มรู้สึกสงบขึ้นมา ไม่เหมือนกับทุกวันที่ออกไปหาปลา คินนี่ไม่ต้องกลับไปที่นี่ก็ได้”

⁴¹ 三島由紀夫. 「潮騒」 『決定版三島由紀夫全集第 4 巻』. 新潮社. 2001 年 3 月 10 日, p.348

⁴² Ibid. p. 348

ฉันเป็นอิสระเขาตะโกนอยู่ในใจ”

ต่อมาฉินจิได้แสดงความกล้าหาญทำผลงานให้ตนเองโดยการกระโจนลงไปในทะเลท่ามกลางพายุที่พัดกระหน่ำเพื่อนำเอาเชือกไปผูกไว้กับทุ่นจนเป็นที่สำเร็จและเดินทางกลับสู่เกาะอุตะจิมะอีกครั้งทัศนคติของฉินจิยามที่มองไปยังท้องทะเลนั้นได้เปลี่ยนไปอีกครั้ง ในตัวอย่างประโยคที่ยกมานี้เป็นฉากที่ฉินจิมองเห็นเรือสีขาวที่ดูคล้ายกับลำที่เขาเคยเห็นก่อนหน้านั้นแล้วรู้สึกว่ามันเหมือนเคยได้สัมผัสเรือและชีวิตบนเรือเช่นนั้นมาก่อน

「ふしぎな自足感は彼を離れなかった。

(中略)

『俺はあの船の行方を知っている。船の生活もその艱難も、みんな知っているんだ』

(中略)

かつて遠くに眺めてたあの「未知」に、たしかに一度、新治はその頑固な掌で触ったのである。彼は沖の白い船に自分は触ることもできると感じた。子供らしい気持にかられて、夕雲にすでに影が濃まされた東沖へ、彼は節くれ立った五本の指をかざしてみた。」⁴³

“ความรู้สึกพึงพอใจในตัวเองอย่างประหลาดนั้นยังไม่จากเขาไปไหน

(...)

“ฉันรู้ว่าเรื่อนั้นจะมุ่งหน้าไปที่ไหน รู้ด้วยว่าชีวิตบนเรือมันลำบากขนาดไหน รู้ทุกอย่างเลย

เมื่อจ้องมองไปยังสิ่งที่ “ไม่รู้” ที่อยู่ไกลออกไปนั้น แน่นอนที่ครั้งหนึ่งฉินจินั้นเคยได้สัมผัสด้วยฝ่ามือที่แข็งกระด้างของเขามาแล้ว เขารู้สึกว่าเขาเองก็น่าจะสัมผัสเรือสีขาวลำนั้นที่อยู่ใกล้ชายฝั่งนั้นได้เช่นกัน เมื่อตกอยู่ในห้วงอารมณ์เยี่ยงเด็กคนหนึ่ง เมฆยามเย็นสีเข้มปกคลุมเหนือบริเวณใกล้ฝั่งทางทิศตะวันออก เขาลองกางนิ้วทั้งห้าที่มีปุ่มโปนนั้นขึ้นบังเอาไว้”

⁴³ 三島由紀夫。「潮騒」『決定版三島由紀夫全集第4巻』新潮社、2001年3月10日、

จากตัวอย่างประโยคที่ได้ยกมาทั้งนั้นจะเห็นได้ว่าภายในจิตใจของฉินจิมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ผู้วิจัยเห็นว่าการที่ได้ออกไปทำงานในที่ห่างไกลทำให้ฉินจินั้นรู้สึกเป็นอิสระจากปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างความสัมพันธ์ของเขากับฮะทุสเอะ ซึ่งเป็นปัญหาที่ฉินจิซึ่งเป็นเพียงชาวประมงยากจนคนหนึ่งไม่สามารถทำอะไรเพื่อแก้ไขสถานการณ์ให้ดีขึ้นได้ แต่การที่เขาสามารถช่วยแก้ปัญหาของเรือได้ด้วยความสามารถทำให้ฉินจินั้นรู้สึกพึงพอใจและอาจเรียกว่าลำพองใจในความสามารถของตนเองดังจะเห็นได้จากการที่ยกมือขึ้นราวกับจะบังเรือสีขาวลำนั้นให้มืดด้วยมือของตัวเอง ในขณะที่เดียวกัน ความพึงพอใจนี้ก็ทำให้เขาตัดสินใจได้ว่าต่อไปในอนาคต เขาจะสอบใบอนุญาตเดินเรือเพื่อความก้าวหน้าในชีวิตของตนเอง

「俺はなあ」と新治が言った。「今に試験をうけて海技免状をとって、一等航海士にならうと思つとる。満二十から免状がとれるでなア」

「ええな」

「免状をとつたら、式をあげてもええな」⁴⁴

“ฉินนะ” ฉินจิพูด “เร็วๆนี้ฉินจะสอบ แล้วพอได้ใบอนุญาตของกลาสีเรือแล้ว ฉินจะเป็นต้นหนละ พออายุสี่สิบก็จะสอบใบอนุญาตได้แล้วนะ..”

“ดีจังเลยนะ”

“ถ้าได้ใบอนุญาตแล้ว เราจัดพิธีแต่งงานกันคงดีนะ”

ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าการตัดสินใจนี้หมายถึงการแสดงความจำนงว่าฉินจิต้องการจะเปลี่ยนอาชีพจากในระดับปฐมภูมิไปเป็นลูกจ้างให้กับเรือของทะเลรุกิจิเพื่อความเจริญก้าวหน้าในชีวิตที่แม้จะยังดำรงอยู่บนพื้นฐานเดิมของอาชีพ แต่การเปลี่ยนอาชีพไปเป็นพนักงานโดยมีสัญญาจ้างผูกมัดเป็นการทำงานที่อยู่ในระบบของสังคมที่มีขนาดใหญ่ขึ้นนั้นเป็นการนำตัวเองออกจากสังคมจารีตไปสู่สังคมสมัยใหม่นั้นเอง

และหากพิจารณาถึงค่านิยมด้านการศึกษาและค่านิยมในการประกอบอาชีพที่เปลี่ยนแปลงไปของผู้คนบนเกาะอุตะจิมะร่วมกับทิศทางและลักษณะของการเปลี่ยนแปลงทาง

⁴⁴ 三島由紀夫. 「潮騒」 『決定版三島由紀夫全集第4巻』. 新潮社, 2001年3月10日, p.374

สังคมที่ สุริชชัย หวันแก้ว ได้ให้ความหมายเอาไว้ดังที่ไว้เบื้องต้น ผู้วิจัยเห็น ค่านิยมด้านการศึกษา และค่านิยมในการประกอบอาชีพของคนบนเกาะอุตะจิมะนั้นนั้นนอกจากจะมีการเปลี่ยนแปลงไป เป็นสมัยใหม่มากขึ้นแล้ว ยังเป็นการเปลี่ยนแปลงในเชิงก้าวหน้าที่มีผลจากความต้องการจะ เปลี่ยนแปลงสถานะของตนเองไปสู่สถานะที่น่าพึงปรารถนาและสร้างความพึงพอใจมากกว่าใน จุดที่เป็นอยู่ ดังจะเห็นได้จากการที่แม่ของชิโยะโกะสนับสนุนให้ลูกสาวของตนมีการศึกษาที่สูง เพื่อที่จะมีโอกาสในการทำงานที่ดี ในขณะที่ฉินจี้ตั้งใจจะเปลี่ยนจากการทำงานแบบปฐมนิเทศกับการ ทำการประมงไปสู่การเป็นลูกจ้างเพื่อแสวงหารายได้ที่ดีกว่าที่เป็นอยู่

4.5.2 การเปลี่ยนแปลงในด้านความเชื่อ

ดังที่ได้กล่าวไปแล้วในบทที่ 3 ว่าสังคมจารีตในนวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ* นั้น ยังคงยึดมั่นในประเพณีอันเกิดจากความเชื่อความศรัทธาของผู้คนบนเกาะที่มีต่อพระเจ้าอยู่อย่าง เหนียวแน่น แต่เมื่อพิจารณาในมุมมองของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เกิดขึ้นในสังคมจารีตของ เกาะอุตะจิมะแล้วนั้นทำให้ผู้วิจัยเห็นว่าการเปลี่ยนแปลงในด้านความเชื่อนั้นก็มีปรากฏอยู่ใน นวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ* เช่นกัน แต่จะแสดงให้เห็นในตัวละครที่เป็นคนรุ่นพ่อแม่ ดังจะเห็นได้จาก ตัวอย่างประโยคดังต่อไปนี้

「『一人女に一人坊主にはのせるな』といふ言い伝えがこの村にある。父が死んだ時の船はこの禁を犯したのであった。ある老婆が死んだので、その屍をのせて答志島まで検死をうけに行った組合の船は、歌島から三哩位のところで、B24の艦載機に出会った。」⁴⁵

“มีคำกล่าวในหมู่บ้านว่า “ห้ามผู้หญิงหรือพระลงเรือ” เรือที่พ่อไปด้วยตอนตายนั้นได้ละเมิดข้อห้ามนี้ เพราะมีหญิงแก่คนหนึ่งตายเรือของสหกรณ์ที่ต้องนำศพนั้นไปชันสูตรที่โทมิจิมะเผชิญกับเครื่องบินรบ B24”

⁴⁵ 三島由紀夫. 「潮騒」 『決定版三島由紀夫全集第4巻』, 新潮社, 2001年3月10日, p.253

ตัวอย่างระโยคแรกนี้เป็นการบรรยายถึงสาเหตุการตายของพ่อของฉินจิโดยเชื่อว่าอาจเป็นเพราะละเมิดข้อห้ามที่สืบต่อกันมาของคนบนเกาะว่า “ห้ามผู้หญิงหรือพระลงเรือ” โดยการนำศพของหญิงแก่คนหนึ่งลงเรือไป และต่อมาเรือของพ่อของฉินจิจึงต้องเจอกับการโจมตีของเครื่องบิน B24 ของสหรัฐอเมริกา

และในอีกตัวอย่างประโยคที่หยิบยกมาจะบรรยายถึงแม่ของฉินจิที่ยังคงไปดำน้ำทั้งที่หญิงดำน้ำคนอื่นๆต่างกำลังหวาดกลัวหลังจากมีข่าวลือว่ามีคนเห็นดวงวิญญาณของหญิงที่ตายไปแล้วในทะเล

「ふしぎな噂が立って、潜水を怖がる女が出た。
死んだ女は海の底で、見てはならない怖ろしいもの
を見た報いをうけたといふのである。新治の母親は、
噂をせせら笑ってますます深い海にくぐり、
(中略) 彼女は未知のものには決して心を煩わさない
ようにしてゐたからである。⁴⁶

“มีข่าวลือประหลาดเกิดขึ้น ทำให้พวกผู้หญิงกลัวการดำน้ำ
มีวิญญาณของหญิงที่ตายแล้วอยู่ที่ใต้ทะเล และหากไปมองสิ่งที่
ไม่ควรจะมองเข้าก็จะต้องได้รับบทลงโทษที่สาสม แม่ของฉินจิ
หัวเราะเยาะและก็ยังดำลงไปในทะเลลึกยิ่งขึ้น (...)
เพราะเธอไม่ยอมปล่อยให้สิ่งที่ไม่รู้จักมาก่อนมากวนใจได้”

จากตัวอย่างทั้งสองประโยคนี้ทำให้ผู้วิจัยสังเกตเห็นจุดร่วมในการเปลี่ยนแปลงทางด้านความเชื่อที่ทั้งพ่อและแม่ของฉินจินั้นไม่ปฏิบัติตามความเชื่อของคนบนเกาะนั่นคือหน้าที่การงานที่เปลี่ยนแปลงไป ในกรณีของพ่อของฉินจินั้นอาจเกี่ยวพันถึงข้อกฎหมายที่มีการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา กฎหมายมีข้อระบุให้ศพนั้นต้องทำการชันสูตร จึงทำให้ยากต่อการปฏิบัติตามความเชื่อที่มีมาแต่ดั้งเดิมได้ ประกอบกับเป็นช่วงคับขันอยู่ของสงคราม การจะเดินทางจากเกาะไปสู่แผ่นดินใหญ่ต้องอาศัยผู้ชายเป็นเรือแรงสำคัญในการอำนวยความสะดวกให้การเดินเรือเพื่อขนส่งสัมภาระต่างๆเป็นไปได้อย่างราบรื่นที่สุด ผู้วิจัยเห็นว่าการที่พ่อของฉินจิจะต้องออกเรือ

⁴⁶ 三島由紀夫. 「潮騒」 『決定版三島由紀夫全集第4巻』. 新潮社. 2001年3月10日,

พร้อมทั้งนำศพออกไปด้วยนั้นไม่ใช่สิ่งที่เขาจะปฏิเสธได้ง่ายๆ เพียงเพราะข้อห้ามตามความเชื่อที่มีมาแต่เดิม ในขณะที่เดียวกันแม่ของฉินจิเองเมื่อสูญเสียพ่อของฉินจิไปจึงจำเป็นต้องเป็นอีกแรงหนึ่งในการหาเลี้ยงครอบครัวเป็นเหตุให้ละเลยความเชื่อในเรื่องของภูตผีปีศาจที่ไม่อาจพิสูจน์ได้ไปเสียเพราะหากเก็บมาคิดรวบรวมนิจใจจำต้องหยุดการดำเนินเก็บหอยซึ่งเป็นอาชีพหลักของเธอไปทั้งๆ ที่อยู่ในช่วงฤดูกาลไปก็เป็นได้ นอกเหนือจากนั้น จากบทบรรยายที่ว่า “เพราะเธอไม่ยอมปล่อยยให้สิ่งที่ไม่รู้จักมาก่อนมากจนใจได้” 「彼女は未知のものには決して心を煩わさないようにしてゐたからである。」 อาจอนุมานได้ว่าแม่ของฉินจินั้นมีแนวความคิดที่เป็นวิทยาศาสตร์มากกว่าเพื่อนร่วมอาชีพด้วยกันที่ยังมกมายอยู่กับความเชื่อของภูตผีปีศาจ ในขณะเดียวกันพ่อของฉินจิก็นำเหตุผลในการตัดสินใจที่จะเดินทางนำศพไปยังแผ่นดินใหญ่แทนที่จะเชื่อในข้อห้ามของหมู่บ้าน จากข้อความนี้เองที่ทำให้ผู้วิจัยเห็นว่า ในตัวละครรุ่น พ่อแม่ นั้นมีการเปลี่ยนแปลงในด้านความเชื่อไปเป็นการใช้หลักของเหตุและผลซึ่งการให้เหตุผลมากกว่าความเชื่อเช่นนี้เป็นลักษณะของคนในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงไปสู่ความเป็นสมัยใหม่นั้นเอง ทั้งนี้จากตัวอย่างประโยคของพ่อฉินจิเห็นได้ว่าผู้บรรยายได้บรรยายถึงเครื่องบินรบปี24 (B24 の艦載機: B24 No Kasaiki) ที่โจมตีเรือจนพ่อของฉินจิที่เดินทางไปด้วยเสียชีวิตนั้น ผู้วิจัยเห็นว่าอาจสื่อให้เห็นถึงวาระสุดท้ายของผู้ที่ทำหายความเชื่อของเกาะที่ต้องมีอันเป็นไปในที่สุด และอาจกล่าวได้ว่ามีนัยยะถึงความคิดของมิถิมาต่อสังคมญี่ปุ่นที่หากละทิ้งความเชื่อและวัฒนธรรมในแบบของสังคมจารีตอันดั้งเดิมไปแล้วนั้นประเทศอาจต้องประสบกับวาระสุดท้ายที่น่ากลัวไปต่างจากพ่อของฉินจิก็น่าเป็นได้

ในทางกลับกัน คนรุ่นต่อมาอย่างฉินจิและสะทึสุเอะ กลับมีความเชื่อในเทพเจ้าประจำเกาะ ตัวอย่างเช่น การที่ฉินจิเองยังคงบนบานต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในเรื่องการทำงานและความรัก และสะทึสุเอะเองก็ยังไปขอพรต่อเทพเจ้าให้ฉินจิเดินทางปลอดภัย

「神様、どうか海が平穏で、漁獲はゆたかに、村はますます栄えてゆきますやうに！ わたくしはまだ少年ですが、いつか一人前の漁師になって、海のこと、魚のこと、舟のこと、天候のこと、何事をも熟知し何事にも熟達した優れた者になれますやうに！ やさしい母とまだ幼い弟の上を護ってくださいますやうに！ 海女の季節には、海中の母の体を、どうかさまざま危険からお護り下さいますやうに！ ……それから筋ちがいのお願ひのやうですが、いつかわたくしの

よくな者にも、気立てのよい、美しい花嫁が授かりますやうに！……たとえば宮田照吉のところへかえって来た娘のやうな……。」⁴⁷

“เทพเจ้า กระผมขอให้ทะเลคลื่นลมสงบ มีปลาเยอะ ขอให้หมู่บ้านของเราเฟื่องฟูด้วยเถิดครับ ตัวกระผมเองนั้นยังเด็กนัก แต่ต่อไปก็อยากจะเป็นชาวประมงที่ดี ทั้งเรื่องของท้องทะเลเองก็ดี เรื่องของปลาก็ดี เรื่องเรือ และดินฟ้าอากาศก็ดีไม่ว่าจะเป็นเรื่องใดก็ขอให้มีความรู้ลึกู้แจ้ง ขอให้เป็นคนที่มีความสามารถไปหมดด้วยเถิดครับ และเรื่องของแม่ที่แสนดี และน้องชายที่ยังเล็กก็อยากขอให้ท่านช่วยปกป้องพวกเขาด้วยครับ ในช่วงฤดูกาลที่แม่ต้องทำงานเป็นหญิงค่าน้ำเองก็ดี ก็อยากขอให้ช่วยปกป้องแม่จากอันตรายต่างๆด้วยเถิดครับ ...และอาจจะเป็นการขอที่มากไปแต่ว่า ชักวันหนึ่งก็อยากขอให้แม่เจ้าสาวที่ทั้งสวยและดีด้วยเถิด ...ยกตัวอย่างเช่นลูกสาวบ้านมิยะตะที่เพิ่งจะกลับมาคนนั้น...”

และในบทบรรยายถึงข้อความในจดหมายของฮะทซุเอะที่เขียนถึงฉินจิว่าจะไปที่ศาลเจ้าเพื่อขอพรให้ฉินจิเดินทางปลอดภัยในทุกๆวัน ดังที่ได้อธิบายถึงความเชื่อความศรัทธาที่เหนียวแน่นของผู้คนบนเกาะที่มีต่อความเชื่อในเรื่องเทพเจ้าไปแล้วในบทที่ 3

「…、初江の紙包みの中味をあらためた。八代神社のお守りと、初江の写真と、手紙が入っている。手紙はかう書いてある。

『これから毎日、新治さんの無事を祈って、八代神社におまゐりします…』」⁴⁸

“...เมื่อลองดูด้านในห่อกระดาษของฮะทซุเอะ ก็เห็นว่ามียี่สิบสองรูปจากศาลเจ้ายะจิโร และรูปภาพของฮะทซุเอะ และ

⁴⁷ 三島由紀夫. 「潮騒」 『決定版三島由紀夫全集第4巻』.新潮社,2001年3月10日, pp.243-244

⁴⁸ 三島由紀夫. 「潮騒」 『決定版三島由紀夫全集第4巻』.新潮社,2001年3月10日, pp.348-349

จดหมายอยู่ด้านใน ในจดหมายนั้นเขียนไว้เช่นนี้
 “จากนี้ไปฉันจะไปศาลเจ้าอะจิโระทุกวันเพื่อขอพรให้
 คุณฉินจิปลอดภัยค่ะ...”

ทั้งนี้อาจกล่าวได้ว่าการที่ฮะทซุเอะและฉินจียังมีความเชื่อในเรื่องของโชคลาง และยังคงมีความศรัทธาในพลังของเทพเจ้าอย่างไม่เสื่อมคลายนั้นเป็นเพราะความเชื่อที่มีต่อเทพเจ้าประจำเกาะนั้นเป็นแนวความคิดที่มีการปลูกฝังมาอย่างแนบแน่นยาวนานจนอยู่ในสภาวะจิตใจไร้สำนึก เป็นการซึมซับและปฏิบัติตามผู้อาวุโสหรือคนรุ่นก่อนได้ปลูกฝังมา⁴⁹ ที่ผู้วิจัยเห็นว่าแม้ว่าในกลุ่มของพ่อแม่ เช่น ตัวละครพ่อแม่ของฉินจิ จะไม่เชื่อในเรื่องโชคลางแต่ใช้หลักของเหตุผลแทนแต่ในเมื่อสังคมบนเกาะอุตะจิมะยังคงมีความเชื่อที่มั่นคงก็สามารถปลูกฝังความเชื่อความศรัทธาที่มั่นคงต่อมาให้ยังฮะทซุเอะและฉินจิได้ ทำให้การกระทำของพ่อและแม่ของฉินจิเป็นเพียงการกระทำของคนกลุ่มน้อยในสังคมของเกาะอุตะจิมะไม่ส่งผลกระทบต่อความเชื่อความศรัทธาของคนในรุ่นลูกมากนัก จึงอาจพูดได้ว่าแม้ความเชื่อเรื่องโชคลางและภูติผีปีศาจของคนบางกลุ่มในสังคมจารีตของเกาะอุตะจิมะจะมีเปลี่ยนแปลงไปเป็นการใช้หลักเหตุผลของความเป็นสมัยใหม่ แต่พื้นฐานทางวัฒนธรรมของสังคมบนเกาะอุตะจิมะในด้านความเชื่อนั้นยังคงมีความมั่นคงอยู่

4.5.3 การเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมและความสัมพันธ์ของตัวละคร

4.5.3.1 พฤติกรรมการเลียนแบบที่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลง

การเลียนแบบที่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงนั้นเป็นการรับเอาวัฒนธรรมใหม่จากสังคมเมืองภายนอกเกาะเข้ามาดังจะเห็นได้จากการละเล่นที่เปลี่ยนไปของฮิโระมิหลังจากการเดินทางไปทัศนศึกษาซึ่งเกี่ยวโตและโอซาก้า เขาได้ชมภาพยนตร์เกี่ยวกับการผจญภัยในดินแดนตะวันตกและนำกลับมาปรับใช้กับการละเล่นแบบดั้งเดิม โดยเปลี่ยนจากการละเล่นเลียนแบบซามูไรที่มีการใช้ดาบไปเป็นการสมมติตนเองเป็นหัวหน้าเผ่าอินเดียนแดงแทนดังจะเห็นได้จากการละเล่นของฮิโระมิที่เปลี่ยนไปจากตอนต้นของเรื่องที่บรรยายให้ผู้อ่านได้เห็นการละเล่นของฮิโระมิที่เรียกว่า “ซัมบะระกกโกะ” (チャンバラごっこ:Chambara Gokko) ซึ่งเป็นการละเล่นเลียนแบบภาพยนตร์แนวย้อนยุคซามูไร (時代劇映画:Jidaigeki eiga) ที่ได้รับความนิยม

⁴⁹ นิชิตระณ วรณศิริ, มานุษยวิทยาสังคมและวัฒนธรรม, (กรุงเทพฯ:มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2540)

นิยมเป็นอย่างมากหลังจากปี ค.ศ. 1949 ทำให้เด็ก ๆ นิยมเล่นเลียนแบบตามนักแสดงที่ชอบกัน
อย่างแพร่หลาย⁵⁰ ที่มีการนำเอาดาบไม้มาฟาดตีกันจนพลาดโดนศีรษะของลูกชายหัวหน้า
สหกรณ์เสียจนร้องไห้

「弟の宏は剣戟ごっこをして、組合長の息子の頭を
刀で擲って泣かせたのであった。」⁵¹

“น้องชายชื่อ ฮิโระฉิมินั้นเล่นต่อสู้ด้วยดาบแล้วเอาดาบไปตีหัวลูก
ชายของหัวหน้าสหกรณ์จนร้องไห้”

「島の遊び場所はゆたかであった。京都や大阪で、
かねて話に聞いてみた西部劇の映画をはじめて見て
から、西部をまねる新しい遊びが、宏の遊び仲間
はやった。」⁵²

“พื้นที่ที่จะใช้เล่นได้บนเกาะนั้นมีมากมาย ตั้งแต่ได้ดูหนังคาวบอย
ที่เคยได้ยินคนพูดถึงกันมาก่อนหน้านี้ที่เกี่ยวโตหรือไอซาก้า
การละเล่นแบบใหม่ที่เลียนแบบพวกคาวบอยนั้น พวกเพื่อนเล่น
ของฮิโระฉิมก็เล่นกัน”

และต่อมาหลังจากที่ฮิโระฉิมได้เดินทางไปทัศนศึกษาที่เมืองใหญ่แล้วได้ชม
ภาพยนตร์แนวคาวบอยตะวันตกและนำมาประยุกต์กับการละเล่น “ซัมบะระกกโกะ” โดยสมมติ
บทบาทเลียนแบบคาวบอยตามแบบภาพยนตร์ ซึ่งภาพยนตร์แนวคาวบอยตะวันตกนี้ได้เข้ามา
เผยแพร่ในประเทศญี่ปุ่นในช่วงค.ศ. 1920-1930 และได้รับความนิยมเป็นอย่างมากเนื่องจากตัว
ละครคาวบอยที่ถือปืนปราบปรามเหล่าร้ายนั้นให้ความรู้สึกคล้ายกันกับซามูไรที่ถือดาบ
นอกเหนือจากนั้นภาพยนตร์ประเทศนี้ยังมีจำนวนมากถึง 1 ใน 3 ของภาพยนตร์จากสหรัฐอเมริกา
ที่นำเข้ามาฉายในประเทศญี่ปุ่นในช่วงเวลานั้น⁵³

⁵⁰ 伊藤正直・新田太郎. 『ビジュアル NIPPON 昭和の時代』.小学館:東京 2005. p.96

⁵¹ 三島由紀夫. 「潮騒」 『決定版三島由紀夫全集第 4 卷』.新潮社,2001 年 3 月 10 日, p.233

⁵² Ibid, p.303

⁵³ 伊藤正直・新田太郎. 『ビジュアル NIPPON 昭和の時代』.小学館:東京 2005.p.102

4.5.3.2 ความซื่อสัตย์ และความไว้เนื้อเชื่อใจ

ในนวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ* ฉินจิและฮะทสุเอะนั้นเปรียบเสมือนกับตัวแทนของสังคมจารีตของเกาะอุตะจิมะทั้งในด้านความเชื่อ ศีลธรรมและค่านิยม และยังมีความเชื่อมั่นในการคงอยู่ของสังคมจารีตอยู่มากดังจะเห็นได้จากตัวอย่างประโยคที่ฉินจิได้กล่าวเอาไว้ในฉากที่เขาได้มีโอกาสพูดคุยกับฮะทสุเอะตามลำพังที่ริมทะเลและบอกถึงความฝันของตัวเอง รวมไปถึงจนถึงความรู้สึกของตัวเองที่มีต่อทะเลดังต่อไปนี้

「どんな時世になっても、あんまり悪い習慣は、この島まで来んうちに消えてしまふ。海がなア、島に要るまっすぐな善えもんだけを送ってよこし、島に残つとるまっすぐな善えもんをまもってくれるんや。そいで泥棒一人もねえこの島には、いつまでも、まごころや、まじめに働いて耐へる心掛や、裏腹のない愛や、勇氣や、卑怯などこはちつともない男らしい人が生きとるんや」⁵⁴

“ไม่ว่าเวลาจะเปลี่ยนไปเท่าใด ธรรมเนียมที่เลวร้ายพวกนั้นกว่าจะมาถึงเกาะนี้ก็คงจะหายไปหมดแล้ว ทะเลนะจะ ส่งแต่สิ่งที่ดี และชื่อตรงมายังเกาะและจะปกป้องสิ่งที่ดีและชื่อตรงที่เหลืออยู่บนเกาะด้วย ดังนั้นบนเกาะที่ไม่มีโจรสลัดคนเหมือนอย่างเกาะนี้ไม่ว่าจะเมื่อไร ก็มีคนที่สมกับเป็นผู้ชาย ที่มีแต่ความจริงใจให้ มีความใส่ใจที่จะทำงานอย่างขยันขันแข็ง มีความรักที่ไม่มีนอกไม่มีใน มีความกล้าหาญและไม่ซี้ซลาดอยู่ที่เกาะนี้ตลอด”

จะเห็นได้ว่าสังคมบนเกาะอุตะจิมะในทัศนคติของฉินจินั้นยังมีความไว้เนื้อเชื่อใจกันอยู่มาก เพราะไม่มีขโมยหรือใครที่จะคิดร้ายต่อกัน ส่วนหนึ่งเป็นเพราะระยะทางระหว่างเกาะกับตัวแผ่นดินใหญ่ที่ทำให้วัฒนธรรมที่ไม่ดีเหมาะสมนั้นเข้ามาไม่ถึง ฉินจิเชื่อว่าไม่ว่าเมื่อไรก็จะมีคนที่ตั้งใจทำงาน จริงใจ และมีความกล้าหาญอยู่ที่เกาะนี้เสมอ ในฉากนี้ผู้วิจัยเห็นว่า ฉินจิ

⁵⁴ 三島由紀夫. 「潮騒」 『決定版三島由紀夫全集第4巻』. 新潮社, 2001年3月10日, p.268

ไม่เพียงแต่พูดถึงคนบนเกาะในอุดมคติของตัวเองเท่านั้น เขายังพูดถึงสิ่งที่ตัวเองเป็นต่อหน้า
ฮะทสุเอะอึกด้วย

แต่ในขณะที่เดียวกันบนเกาะอุตะจิมะกลับมีคนที่ทำให้ลายความไว้เนื้อเชื่อใจ
ระหว่างคนในหมู่บ้านอย่าง ยะซุโอะ อาศัยอยู่อย่างกล่าวได้ว่าเป็นอิทธิพลมาจากการที่เขาได้ติดต่อกับ
แผ่นดินใหญ่อยู่บ่อยครั้ง ดังจะเห็นได้จากการที่ยะซุโอะนั้นพยายามใช้กำลังบังคับฮะทสุเอะให้
หลับนอนด้วย

「ええか、言ふことをきかんと、あとがえらいぞ。
新治とのこと、ばらされたなかたら、言ふとき
くかえ。」

(中略)

「とぼけるな。新治と乳繰り合うたくせに。俺を抜き
きやがって」

「あほ云ひな。何もせやせん。」

「俺、みんな知つとるぞ。時化の日に新治と山へ
行って何をしとったんや。……ほおら見よ赤なつ
た。……な、俺とも同じことせよや。大事ない。大
事ない。」⁵⁵

“ฟังนะ ถ้าไม่ฟังที่ฉันจะพูดละก็ ได้เป็นเรื่องแน่ ถ้าไม่ยอมให้
เรื่องของฉินจะแดงขึ้นมาละก็จงฟังฉันเสียดีๆ”

(…)

“ไม่ต้องมาทำไม่รู้เรื่องเลยแอบได้เสียกับเจ้าฉินจิมมาแล้วทุกอย่าง
เป็นรังเกียจไปได้”

“อย่ามาพูดอะไรบ้าๆนะไม่ได้ทำอะไรทั้งนั้นล่ะ”

“ทั้งฉันแล้วก็ทุกคนเขารู้เรื่องกันหมดแล้วนะ วันที่มีพายุฉันไปทำ
อะไรกันมา...ดูซิหน้าแดงแล้ว...น่าทำกับฉันแบบเดียวกันหน่อยสิ
ไม่ใช่เรื่องใหญ่อะไรนี่ ไม่ใช่เรื่องใหญ่เลย”

⁵⁵ 三島由紀夫. 「潮騒」 『決定版三島由紀夫全集第4巻』. 新潮社. 2001年3月10日.

ในฉากนี้เราจะเห็นได้ว่ายะซุโอะขอให้สัทซุเอะมีความสัมพันธ์ด้วยโดยขู่ว่าหากสัทซุเอะไม่ยอมหลับนอนกับตนจะเอาเรื่องของสัทซุเอะกับฉินจะไปป่าวประกาศต่อ และจะเห็นได้ว่ายะซุโอะใช้คำว่า (大事ない: Ōgotonai) ซึ่งแปลว่า “ไม่ใช่เรื่องใหญ่” ถึง 2 ครั้งในการเจรจาเพื่อขอให้หญิงสาวซึ่งยังไม่ได้เป็นแม่แต่คู่หมั้นของตนเองหลับนอนด้วย ผู้วิจัยเห็นว่าเป็นอิทธิพลมาจากการที่ยะซุโอะได้เดินทางไปยังตัวเมืองบนแผ่นดินใหญ่อยู่บ่อยครั้ง และในบางครั้งเขาจะลอบไปใช้บริการหญิงบริการ ผู้วิจัยเห็นว่าการที่ยะซุโอะมักใช้เงินไปกับหญิงบริการนั้นทำให้เขาคิดว่าความบริสุทธิ์ของหญิงสาวหรือการแต่งงานนั้นไม่ใช่เรื่องสำคัญ ตามความเข้าใจของยะซุโอะผู้หญิงที่ได้เสียความบริสุทธิ์ให้ชายใดไปแล้วอย่างสัทซุเอะนั้นอาจยอมมอบกายให้เขาได้โดยง่าย ไม่ต่างจากพวกหญิงขายบริการ

ผู้วิจัยเห็นว่า ความเป็นสมัยใหม่ หรือหากใช้คำพูดของฉินจือคือ “ธรรมเนียมที่เลวร้าย” (悪い習慣: Waruishūkan) แม้ฉินจือจะเชื่อมั่นว่าท้องทะเลจะช่วยพัดพาเอาสิ่งไม่ดีนั้นให้หายไปก่อนจะเข้ามายังเกาะที่เต็มไปด้วยความจริงใจและความซื่อสัตย์อย่างเกาะอุตะจิมะ แต่ความเป็นสมัยใหม่นั้นก็ได้แทรกซึมผ่านคนที่เข้าไปคลุกคลีกับความเป็นเมืองอย่างยะซุโอะเข้ามายังเกาะแล้วจนได้ และยะซุโอะที่ได้รับอิทธิพลมาจากความเป็นเมืองนั้นก็ได้นำทัศนคติของตนที่ให้ค่าความสำคัญของเงินตราและไม่ได้ให้ค่าความสำคัญกับความบริสุทธิ์ของหญิงสาวตามแบบที่คนในสังคมจารีตควรทำมาคุกคามบุคคลอื่นในสังคมจารีต ซึ่งก็คือ สัทซุเอะนั้นเองในประเด็นนี้ผู้วิจัยเห็นว่าพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปเพราะอิทธิพลของความเป็นเมืองในตัวละครยะซุโอะนั้นได้แสดงให้เห็นถึงทัศนคติของมิฉิมะที่มีอคติต่อความเป็นสมัยใหม่ที่เกิดขึ้นในเมืองใหญ่

4.5.3.3 อิทธิพลของบุคคลที่นำความเปลี่ยนแปลงมาเผยแพร่ในสังคม

จากหัวข้อที่ผ่านมาถึงแม้จะกล่าวได้ว่า ยุสะโอะ เป็นเสมือนตัวแทนของคนที่เปลี่ยนแปลงไปตามแบบของสังคมสมัยใหม่ที่แม้จะคุกคามบุคคลอื่นในสังคมจารีต แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เป็นไปตามแบบสังคมสมัยใหม่นั้นจะส่งผลต่อบุคคลอื่นในสังคมจารีตของเกาะอุตะจิมะในทางลบเช่นนี้เสมอไป

จากการศึกษาการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคมจารีตในนวนิยายเรื่อง *ฉิโอะสะอิ* จะเห็นว่าในผู้ที่นำการเปลี่ยนแปลงเข้ามาสู่สังคมนั้น คนที่มีส่วนในการนำเอาความเปลี่ยนแปลงเข้ามาสู่สังคมนั้นจะเป็นคนรุ่นใหม่ หรือ คนต่างถิ่น เช่น ยะซุโอะ หรือ แม่ของชิโยะโกะ ซึ่งผลในการนำเข้ามาซึ่งวัตถุหรือวัฒนธรรมใหม่นั้นมีผลลัพธ์ที่แตกต่างกัน

ดังจะเห็นได้จากกรณีที่ ยะซุโอะ และ แม่ของชิโยะโกะนำเอาของที่มีราคาแพงเข้ามาใช้ จึงทำให้ยากต่อการเผยแพร่ต่อเพราะมีราคาแพงและไม่เป็นที่คุ้นเคย ในขณะที่เมื่อกล่าวถึงแนวความคิดในด้านการศึกษาแล้ว แม่ของชิโยะโกะกลับได้รับความชื่นชมและการยอมรับจากผู้คนบนเกาะมากจนยอมให้ลูกสาวมาเรียนสิ่งต่างๆจากเธอ

「奥さんはとてもいい人で、むかし田舎の女学校の先生をしてあた上に、永い燈台生活がますます読書の習慣を養ったので、何事につけても百科全書的な知識をもつてゐた。(中略)村の人たちには、この奥さんの能弁に聞き惚れては、自分の寡黙女房と引き比べて、燈台長にお節介な同情を寄せる者もあつたが、燈台長は奥さんの学識を尊敬してゐたのである。」⁵⁶

“ฝ่ายภรรยา นั้นเป็นคนดี เมื่อก่อนเคยเป็นครูในโรงเรียนหญิงล้วน ในชนบทพอต้องมาใช้ชีวิตอยู่ที่ประภาคารมานานเข้าก็ยิ่งเพิ่ม วัฒนธรรมในการอ่านมากขึ้นไปอีก ดังนั้นจึงมีความรู้ไม่ว่าในเรื่องใดก็ตามประหนึ่งสารานุกรม (...) คนในหมู่บ้านนั้นพอได้ฟังคารมคมคายของเธอก็พากันชื่นชม พอลงเปรียบเทียบกับเมียที่สงบปากสงบคำของตน แม้จะมีคนเห็นใจหัวหน้าผู้ดูแลประภาคารด้วยยังไม่เข้าเรื่องบ้างก็ตามที่ แต่หัวหน้าผู้ดูแลประภาคารก็ให้ความเคารพในความรู้ของภรรยา”

ดังที่ได้กล่าวไปแล้วว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคมนั้นไม่อาจตัดสินได้ว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นหรือเลวลง ผู้คนในสังคมจะใช้บรรทัดฐานของสังคมนั้นๆในการตัดสินใจเองว่าจะยอมรับในสิ่งต่างๆที่เปลี่ยนแปลงไปในนั้นหรือไม่ สำหรับเกาะอุตะจิมะเองแล้วในการกำหนดทิศทางของค่านิยมอำนาจนั้นจะตกอยู่กับผู้ที่มีความน่าเชื่อถือดีกว่า เช่น แม่ของชิโยะโกะในฐานะที่เคยเป็นครูมาก่อน และในกรณีที่สำคัญจริงๆอย่างเช่นในกรณีการเลือกคู่ครองของยะซุโอะแล้วผู้เป็นพ่อเป็นผู้มีอำนาจในการตัดสินใจ มิยะตะ เทะรุกิจิ ซึ่งได้เลือก ฉินจิ เพราะ

⁵⁶ 三島由紀夫. 「潮騒」 『決定版三島由紀夫全集第4巻』. 新潮社, 2001年3月10日.

เป็นผู้ที่มีแรงใจที่เข้มแข็งในการทำงาน เป็นที่ถูกใจของคนทำงานหนักจนได้ด้อย่างทะลุทุกิจเป็น
อย่างมาก

「その話ならもう決まっとるがな。新治は初江の婿
になる男や (中略) 男は氣力や。氣力があればえ
えのや。この歌島の男はそれでなかいかな。家柄
や財産は二の次や。...」⁵⁷

“ถ้าเป็นเรื่องนั้นละก็กำหนดได้แล้วละ ฉินจิคือผู้ชายที่จะ เป็น
เจ้าบ่าวของฮะทสุเอะ (...) ผู้ชายนะมันก็ต้องมีแรงใจที่เข้มแข็ง
พร้อมที่จะทำงาน แค่มิแรงใจก็ถือว่าเป็นสิ่งดีแล้ว ผู้ชายของเกาะ
อุตะจิมะจะต้องมีแรงใจแรงใจมันต้องมาก่อนเรื่องทรัพย์สมบัติหรือ
ครอบครัว”

จากตัวอย่างข้างต้นจึงอาจกล่าวได้ว่าถึงแม้ว่าสังคมบนเกาะอุตะจิมะนั้นจะมี
แนวโน้มที่จะมีการติดต่อและรับเข้ามาซึ่งวัฒนธรรมใหม่ๆมากขึ้น แต่ในท้ายที่สุดผู้ที่มีอำนาจทาง
สังคมหรือผู้ที่ได้รับการยอมรับจากสังคมอย่าง ทะลุทุกิจ จะเป็นผู้ที่กำหนดทิศทางค่านิยมของคน
บนเกาะ ซึ่งในนวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ* นี้ ทิศทางของค่านิยมนั้นยังคงเป็นค่านิยมที่มีมาแต่ดั้งเดิม
ของเกาะคือต้องการคนที่มีแรงใจในการทำงานและต้องการคนที่พร้อมจะทุ่มเทความสามารถทุก
อย่างให้กับการทำงานอันเป็นข้อบ่งชี้ว่าคนผู้นั้นได้เติบโตเป็นผู้ใหญ่เต็มตัวและพร้อมที่จะออก
เรือนและหาเลี้ยงครอบครัวได้ ดังจะเห็นได้จากกรณีที่ทะลุทุกิจเลือกฉินจิให้มาเป็นลูกเขยของตน
ไม่ได้เลือกยะซุโอะ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความดีงามในแบบของสังคมจารีตของเกาะอุตะจิมะนั้นยัง
เป็นที่ยอมรับของคนบนเกาะโดยทั่วกัน

4.6 ตัวละคร ชิโยะโกะ กับผลกระทบจากความเป็นเมือง

จากหัวข้อ 5.1 ถึง หัวข้อ 5.3 ที่ได้กล่าวมาในเบื้องต้นนั้นล้วนเป็นการศึกษาผ่าน
ฉาก สถานที่ และ ตัวละครในนวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ* ที่แสดงให้เห็นถึงการเข้ามาของความเป็น

⁵⁷ 三島由紀夫. 「潮騒」 『決定版三島由紀夫全集第4巻』. 新潮社, 2001年3月10日.

เมืองที่มีความทันสมัยและมีความเป็นตะวันตกที่ส่งผลกระทบต่อสังคมจารีตของเกาะอุตะจิมะ แต่ในหัวข้อที่ 6 นี้ ผู้วิจัยศึกษาผ่านตัวละคร ชิโยะโกะ ลูกสาวของหัวหน้าผู้ดูแลประชากร เนื่องจากตัวละครชิโยะโกะซึ่งเป็นตัวละครเพียงคนเดียวที่ได้ไปสัมผัสและใช้ชีวิตอยู่ในโตเกียวที่ถือได้ว่าเป็นเมืองใหญ่และศูนย์รวมความเป็นสมัยใหม่ของญี่ปุ่น ณ ช่วงเวลานั้น ในนวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ*

4.6.1 ความเป็นเมืองในทัศนคติของตัวละคร

ในนวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ* ถึงแม้จะไม่มีกรบรรยายฉากที่แสดงให้เห็นถึงสภาพบ้านเรือนของเมืองใหญ่ที่ตัวละครชิโยะโกะไปอยู่อย่างละเอียดนัก แต่สามารถรับรู้ได้จากการศึกษาทัศนคติของตัวละครต่างๆที่มีต่อเมืองหลวง

สำหรับตัวละครชิโยะโกะเมืองหลวงโตเกียวในทัศนคติของเธอนั้นเป็นสถานที่สะดวกสบายแม้จะมีพายุฝนตกหนักเพียงใด การดำเนินชีวิตทุกอย่างยังเป็นไปได้ตามปกติ ในขณะที่เกาะอุตะจิมะยามที่มีพายุฝนกระหน่ำเมื่อไรแล้วกิจวัตรประจำวันของชาวเกาะ เช่น การออกเรือไปหาปลาจะหยุดลงทันที นอกจากนี้ชิโยะโกะยังมีทัศนคติว่า แม้เมืองหลวงจะเป็นที่อยู่อาศัยของผู้คนจำนวนมากแต่ยังมีความสะดวกสบายในการเดินทางแม้ในวันที่มีพายุฝนเพราะมีรถยนต์และรถไฟซึ่งเป็นนวัตกรรมที่มนุษย์สร้างขึ้นมาใช้ในการคมนาคมเพื่อเอาชนะธรรมชาติ หากยังมีธรรมชาติส่วนที่มนุษย์ยังเอาชนะธรรมชาติไม่ได้แล้ว ธรรมชาตินั้นจะไม่ต่างอะไรกับศัตรูในการดำเนินชีวิตของมนุษย์

「千代子は東京を恋しくなった。かうした嵐の日にも、何事もなく自動車が往来し、昇降機がうごき、電車が混雑している東京を恋しくなった。あそこでは一応「自然」は征服されてあたし、のこる自然の威力は敵であった。しかるにこの島では、島のひとたちはあげて自然の味方をし、自然の肩をもつのであった。」⁵⁸

“ชิโยะโกะนี่ก็คิดถึงโตเกียวขึ้นมา คิดถึงโตเกียวที่ยวดยานยังคงวิ่งไปมาเป็นปกติแม้ในวันที่มีพายุเช่นนี้ คิดถึงลิฟท์ที่ยังเคลื่อนที่ คิดถึงรถไฟที่เบียดเสียดไปด้วยผู้คน ที่นั่นอย่างไรเสียก็เอาชนะ

⁵⁸ 三島由紀夫. 「潮騒」 『決定版三島由紀夫全集第 4 巻』. 新潮社, 2001 年 3 月 10 日, p.290

“ธรรมชาติ” ได้แล้ว และพลังของธรรมชาติส่วนที่เหลือนั้นก็คือศัตรู
แต่ที่เกาะแห่งนี้ คนบนเกาะนั้นเป็นมิตรกับธรรมชาติอยู่ข้างเดียวกับ
ธรรมชาติ”

นอกจากนั้นชิโยะโกะยังคิดว่าโตเกียวเป็นสถานที่ซึ่งเจริญแล้วและสำหรับตัวเธอ
แล้วการที่ได้อาศัยอยู่และมีโอกาสในการศึกษา ณ สถานที่เช่นเมืองโตเกียวนั้นถือเป็นความสำเร็จ
ของเธอเรื่องหนึ่งเลยทีเดียว

「今のところこれが、東京の大学で仕込んできた
「教養」の最も目立つ成果であった。」⁵⁹
“ในตอนนี้เป็นช่วงเวลาที่มีผลสัมฤทธิ์ของการไปได้รับการ “อบรม”
จากมหาวิทยาลัยของโตเกียวนั้นเห็นผลโดดเด่นมากที่สุด “

ผู้วิจัยเห็นว่าทัศนคติของชิโยะโกะที่มีต่อเมืองหลวงโตเกียวนั้นสอดคล้องกับ
ความเป็นจริง เนื่องจากโตเกียวในขณะนั้นกำลังอยู่ในช่วงเวลาที่จำนวนประชากรกำลังเพิ่มขึ้น
ตามลำดับนับตั้งแต่สงครามสิ้นสุดลงจนกระทั่งถึงช่วงปี ค.ศ. 1960 เช่นเดียวกับเมืองใหญ่อื่นๆ
คือ นะโงะยะ (名古屋:Nagoya) โยะโกะฮะมะ (横浜:Yokohama) เกียวโต และ โกเบะ
(神戸: Kōbe)⁶⁰ อันเนื่องมาจากเป็นแหล่งศูนย์กลางของความเจริญทางด้านสิ่งอำนวยความสะดวก
สะดวกสบาย การคมนาคมและการขนส่งนอกจากนั้นยังเป็นสถานที่สำหรับการหาโอกาสที่
เจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงาน และการศึกษาเช่นเดียวกับ ชิโยะโกะที่ต้องเดินทางมาอยู่ที่โตเกียว
เพื่อเข้าเรียนในมหาวิทยาลัยสตรีที่มีชื่อ เช่นนี้แล้วทำให้คนนิยมอพยพเข้ามาใช้ชีวิตในเมือง
มากกว่าในชนบท⁶¹

⁵⁹ 三島由紀夫. 「潮騒」 『決定版三島由紀夫全集第4巻』, 新潮社, 2001年3月10日, p.272

⁶⁰ Prof. Fukutake Tadachi, แปลโดย บุญยง ชื่นสุวิมล, โครงสร้างสังคมญี่ปุ่น. พิมพ์ครั้งที่ 2, (ภาาการพิมพ์:
กรุงเทพฯ, 2543), p. 92

⁶¹ สุรางค์ศรี ดันเสียงสม, ประวัติศาสตร์ญี่ปุ่นสมัยใหม่, (สถาบันเอเชียศึกษา, กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2551), p 157

ในขณะที่เดียวกันภาพของความเป็นเมืองใหญ่ก็ได้สะท้อนออกมาในการบรรยายของตัวละครอื่นๆด้วย ยกตัวอย่างเช่น การที่เปรียบเทียบระหว่างฉินจิที่อยู่บนเกาะอุตะจิมะกับเด็กหนุ่มในเมืองใหญ่ว่าเด็กหนุ่มในเมืองใหญ่นั้นเป็นถูกกระตุ้นเร้าด้วยสิ่งกระตุ้นเร้าหรือสถานบันเทิงเรีงรมย์ต่างๆเช่น ร้านปาจิงโกะ

「…多くの刺激に触発される都会の少年の環境とはちがって、歌島には、一軒のパチンコ屋も、一軒の酒場も、一人の酌婦もなかったのである。」⁶²

“...ต่างจากสิ่งแวดล้อมของเด็กหนุ่มในเมืองหลวงที่ระเบิดสิ่งกระตุ้นเร้าออกมามากมายที่อุตะจิมะนี้ ไม่มีร้านปาจิงโกะสักร้าน ร้านเหล้าหรือ แม้แต่สาวเสิร์ฟสักคนก็ไม่มี”

จะเห็นได้ว่าในทัศนคติของผู้บรรยายฉินจิเป็นเด็กหนุ่มที่ไม่สนใจเรื่องการแสวงหาความสุขทางวัตถุต่างจากเด็กหนุ่มในเมืองใหญ่ที่ถูกกระตุ้นเร้าด้วยสิ่งเร้าอารมณ์และสถานบันเทิงต่างๆ ในข้อความนี้ได้ช่วยอธิบายถึงทัศนคติของฉินจิที่เรียกสิ่งที่จะเข้ามาจากภายนอกเกาะ หรือที่ผู้วิจัยอนุมานว่าเป็น เมืองใหญ่ นั้นเป็น “ธรรมเนียมที่เลวร้าย”

「…あんまり悪い習慣は、この島まで来んうちに消えてしまふ」⁶³

“ธรรมเนียมที่เลวร้ายพวกนั้นกว่าจะมาถึงเกาะนี้ก็คงจะหายไปหมดแล้ว”

นอกเหนือจากนั้นยังมีทัศนคติจากตัวละครแม่ที่เป็นไปในทางเดียวกันกับผู้บรรยาย ดังจะเห็นได้จากการที่ผู้บรรยายได้บรรยายถึงความกังวลของตัวละครแม่ที่มาส่งลูกๆที่กำลังจะเดินทางไปทัศนศึกษาในเขตเมืองใหญ่ในภูมิภาคคินกิ หรือ ในเขตจังหวัด โอซาก้า

⁶² 三島由紀夫. 「潮騒」 『決定版三島由紀夫全集第4巻』, 新潮社, 2001年3月10日, p.238

⁶³ Ibid.268

เกียวโต นารา และ เฮียวโงะ ด้วยความรู้สึกร้าวกับกำลังยื่นส่งลูกๆของตนเองไปออกรบอย่างไร
อย่างนั้น

「八代神社ではお守りがたくさん売れた。母親たちは自分のまだみたこもない広大な都会へ、子供たちがまるで決死の大冒険に乗り出すようなきするのであった。」⁶⁴

“ที่ศาลเจ้ายะทซุมิโระนั้นเครื่องรางขายดีเป็นเทน้ำเทท่า
แม่ๆทั้งหลายนั้นต่างพากันร้องไห้ร่ำกับลูกชายของพวกเขาคนนั้น
กำลังจะไปผจญภัยเสี่ยงตายยังเมืองใหญ่ที่พวกตนก็ไม่มีใคร
เคยเห็นอย่างไรอย่างนั้น”

และหากพิจารณาจากการบรรยายตัวละครฉินจิและทัศนคติของตัวละครแม่ของ
เหล่าเด็กนักเรียนแล้วผู้วิจัยเห็นว่ามิฉิมะอาจต้องการสอดแทรกทัศนคติของตัวเองที่มีต่อเมือง
ใหญ่ว่าเป็นสถานที่ที่มีแต่สิ่งทีกระตุ้นร่ามอมเมาผู้คน และยังเป็นสถานที่ที่ดูไม่เป็นมิตรและ
อันตรายลงมาในนวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ* ก็เป็นได้ ดังที่ทะดะจิ ฟุกุทะเกะ ที่กล่าวถึงสังคมเมือง
ใหญ่ในญี่ปุ่นในช่วงเวลานั้นว่า ในช่วงเวลานั้นตัวเมืองใหญ่มีการเจริญเติบโตมากขึ้น จนทำให้
เกิดปัญหาจากการเพิ่มจำนวนของประชากรในเมืองใหญ่ที่มีการรวมตัวกันของผู้คนจาก
หลากหลายท้องถิ่นนั้นก็คือทำให้มีผู้คนที่ใช้ชีวิตโดยปราศจากความผูกพันทางสังคมแบบชุมชน
หมู่บ้านเพิ่มจำนวนขึ้น⁶⁵ และผลพวงจากการที่ต้องใช้ชีวิตอยู่โดยปราศจากความผูกพันทางสังคม
แบบชุมชนหมู่บ้าน ทำให้ผู้คนที่ประกอบขึ้นเป็นสังคมมวลชนนี้ เกิดความโดดเดี่ยวและรู้สึกไร้
อำนาจ เพราะถึงจะเป็นคนที่ตัดขาดจากสังคมชุมชนหมู่บ้าน แต่ด้วยความแตกต่างด้านถิ่นกำเนิด
อาชีพ รวมไปถึงชนชั้น ทำให้คนเหล่านี้ไม่มีสายใยที่จะผูกพันกันได้เลย เป็นสภาวะของผู้คนที่
อยู่โดยไม่มีลักษณะของชุมชนที่จะป้องกันพวกเขาจากความโดดเดี่ยวไร้อำนาจ ไม่มีแม้กระทั่ง

⁶⁴ 三島由紀夫. 「潮騒」 『決定版三島由紀夫全集第 4 巻』, 新潮社, 2001 年 3 月 10 日, p.270

⁶⁵ Prof. Fukutake Tadachi, แปลโดย บุญยง ชื่นสุวิมล, *โครงสร้างสังคมญี่ปุ่น*. พิมพ์ครั้งที่ 2, (รวมการพิมพ์:
กรุงเทพฯ, 2543), p 92

ขนมธรรมเนียมประเพณี⁶⁶ จึงไม่เป็นที่น่าแปลกใจเลยที่ ปาจิงโกะ 「パチンコ」 (Pachinko) ที่แต่เดิมเป็นการละเล่นของเด็กแต่ภายหลังสงครามได้กลายเป็นเกมส์ของผู้ใหญ่ที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างมากเนื่องจากผู้คนที่ต้องการหลีกเลี่ยงจากความเป็ความจริงที่โดดเดี่ยวของตนเอง ทำให้ผู้คนแสวงหาความบันเทิงของมวลชนที่ออกมาในรูปแบบของการพนันอันมีลักษณะพิเศษ⁶⁷ เช่นนี้

4.6.2 ชิโยะโกะกับความโดดเดี่ยวจากสังคม

จากปัญหาเรื่องความโดดเดี่ยวของผู้คนจากชนบทที่ย้ายแหล่งพำนักเข้าไปอยู่ในเมืองใหญ่นี้ผู้วิจัยเห็นว่ามิถิมะได้ถ่ายทอดออกมาผ่านตัวละครของตัวละครชิโยะโกะได้เป็นอย่างดี

ชิโยะโกะเป็นเด็กสาวที่มีผิวพรรณตามแบบของเด็กสาวบนเกาะอุตะจิมะทั่วไป แต่สำหรับชิโยะโกะแล้วเธอมักจะคิดว่าตนเองไม่ใช่ผู้หญิงที่สวยและเชื่ออยู่นั้นทั้งที่เรื่องความสวยงามนั้นเป็นเรื่องที่แล้วแต่บุคคลจะพิจารณาเพื่อตัดสิน ส่วนหนึ่งของปมปัญหานั้นมาจากคำพูดของพ่อของเธอเองที่บอกว่าเธอนั้นพันธุกรรมจากหน้าตาของชาวเกาะอุตะจิมะมาจากผู้เป็นพ่อและไม่ได้ดูสวยสักเท่าไรนัก ซึ่งถึงแม้ว่าผู้เป็นพ่อจะรู้สึกรับผิดชอบก็ตามแต่ก็บอกว่าเป็นเรื่องของโชคชะตาที่ชิโยะโกะนั้นอาจจะต้องก้มหน้ายอมรับต่อไป แต่ทั้งที่รู้ว่าเป็นสิ่งที่ไม่อาจเปลี่ยนแปลงได้ แทนที่จะยอมรับว่าเป็นโชคชะตาตามที่พ่อบอก ชิโยะโกะกลับปฏิเสธความเป็นเอกลักษณ์แบบชาวเกาะของตนเองและยืนยันว่าใบหน้าของตนนั้นไม่สวย

「その顔だ、しかし目鼻の描線がぞんざいで朗らかな顔立ちは、見る人によっては、心を惹かれるかもしれなかった。」⁶⁸

“สีผิวดำแดด แต่มีโครงหน้าคมชัดดูสดใสแล้วแต่สายตาคนที่มองว่าจะดึงดูดใจหรือไม่ก็ไม่อาจทราบได้”

⁶⁶ Prof. Fukutake Tadachi, แปลโดย บุญยง ชื่นสุวิมล, *โครงสร้างสังคมญี่ปุ่น*. พิมพ์ครั้งที่ 2, (รามการพิมพ์: กรุงเทพฯ, 2543), p. 110

⁶⁷ Ibid, p 114

⁶⁸ 三島由紀夫. 「潮騒」 『決定版三島由紀夫全集第4巻』. 新潮社, 2001年3月10日, p.272

「…あまり娘が、お父さんの遺伝でこんなに醜く生まれた（中略）、正直な燈台長は、隣室に娘がいるのに、客にむかって次のような愚痴をこぼしたりした。

「いやあまったく、年頃の娘が器量がわるくて悩んであるのも、この父親の不器量のもので、責任を感じてみすけれども、これも運命でございましてなあ」⁶⁹

“…ลูกสาวนั้นได้กรรมพันธุ์ของพ่อไปถึงได้เกิดมาไม่สวยแบบนี้ (...)
 ทั้งหมดที่รู้ ว่า ลูกสาวอยู่ที่ห้องข้างๆ แต่หัวหน้าผู้ดูแลประชากรที่
 ชื่อตรงก็ยังไม่กับแขกไป ดังต่อไปนี้

“เอ่อจริงๆแล้วนะ ลูกสาวที่บ้านถึงวัยจะออกเรือนแล้วก็จริง แต่
 หน้าตาไม่ดีฉันเลยกลัวอยู่นี่ละ เพราะพ่อมันหน้าตาไม่ดี ฉันก็รู้สึก
 ว่าต้องรับผิดชอบหรือกนะ แต่มันก็เป็นพรหมลิขิตละนะ”

สำหรับชิโยะโกะแล้วการได้รับการศึกษาที่โตเกียวนั้นอาจเป็นสิ่งที่ทำให้เธอรู้สึกภาคภูมิใจกับความเป็นสมัยใหม่ที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากสังคมเมืองของตนเองอยู่ไม่น้อยเธอจึงแสดงออกโดยมักแต่งกายตามแบบสมัยนิยม และไม่พอใจนักหากมีคนอื่นในหมู่บ้านมาพูดจาด้วย

「燈台長の娘の千代子はがボストン・バッグをぶらさげて、埠頭の外に立ってある。この人間ぎらひの娘はひさひぎの帰島を迎へて、島の人たちが話しかけうのがいやなのであった。

(中略)

千代子は白粉気のない顔を、地味な焦茶のスーツでなおこの目立たなく見せてゐた。」⁷⁰

“ลูกสาวของผู้ดูแลประชากร ชิโยะโกะนั้น หัวกระเป๋าบอสตันยืน
 อยู่ที่ด้านนอกของท่าเทียบเรือ เด็กสาวที่เกลียดชังมนุษย์ด้วยกันคน
 นี้กำลังมุ่งหน้ากลับไปยังเกาะหลังจากที่ไม่ได้กลับมาาน เธอไม่
 ชอบให้พวกคนบนเกาะเข้ามาทักทาย

⁶⁹ 三島由紀夫. 「潮騒」 『決定版三島由紀夫全集第4巻』. 新潮社, 2001年3月10日. p.272

⁷⁰ Ibid. p.272

(...)

ชิโยะโกะทาน้ำด้วยแป้งขาวไร้อารมณ์ สวมสูทสีน้ำตาลไหม้ดู
ธรรมดาจนไม่ได้โดดเด่นสะดุดตาเท่าไรนัก”

แต่ผู้วิจัยเห็นว่าในความหึงทะนงในความเป็นเมืองของตัวเองนั้น ผู้บรรยายได้บรรยายให้เห็นถึงความพยายามของตัวเองที่พยายามจะรับเอาความเป็นเมืองมาให้กับตนเอง แต่ไม่สำเร็จนัก ดังจะเห็นได้จากเสื้อผ้าที่ชิโยะโกะสวมใส่นั้นแม้จะมีเสื้อสูทที่ดูเป็นเสื้อผ้าตามแบบสมัยนิยม แต่กลับไม่โดดเด่นสะดุดตาเท่าไรนักจึงอาจพูดได้ว่าความเป็นเมืองที่ชิโยะโกะพยายามแสดงออกมานั้นเป็นเพียงการลอกเลียนแบบความเป็นเมืองให้กับตนเองเท่านั้น ผู้วิจัยเห็นว่าความโดดเด่นในตัวของชิโยะโกะนั้นไม่ใช่ความโดดเด่นเดียวจากการที่ต้องจากสังคมจารีตของเกาะอุตะจิมะไปอยู่คนเดียวในเมืองใหญ่ที่ไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมในเมืองได้เท่านั้น แต่ยังเป็นความโดดเด่นเป็นผลมาจากปฏิเสธรากเหง้าความเป็นเกาะของตนเอง ซึ่งรากเหง้านั้นก็คือใบหน้าที่ตนเองคิดว่าน่าเกลียดเพราะพันธุกรรมชาวเกาะที่ได้รับมาจากพ่อตัวเอง

การที่ชิโยะโกะเดินทางกลับมายังเกาะอุตะจิมะซึ่งเป็นบ้านเกิดของตัวเองในครั้งนี้ ชิโยะโกะจึงได้นำพาเอาความโดดเด่นของตัวเองกลับมาที่เกาะอุตะจิมะด้วย โดยหวังว่าจะเกิดเหตุการณ์อะไรบางอย่างซึ่งทำให้โลกที่โดดเดี่ยวของเธอนั้นเปลี่ยนแปลงไปบ้าง

「千代子は鷗が、(中略)、もっと高く飛ぶ瞬間に、心の中で賭をしてゐた。引込み思案で東京で何の冒険にも会はない彼女は、島へかへるたびに、何か世界を一変させるやうな出来事がわが身に起こることをねがった。」⁷¹

“ชิโยะโกะพนันเอาไว้ในใจในช่วงเวลาที่นกนางนวลบินขึ้นไปสูงที่สุดนั้น (...) (ชิโยะโกะ) จมอยู่ในห้วงความคิด เธอที่ไม่ได้พบกับการผจญภัยใดๆนะโดดเดี่ยวเลย ในการกลับมาที่เกาะครั้งนี้เธอขอให้มีเหตุอะไรบางอย่างที่จะเปลี่ยนโลกของเธอไปอย่างสิ้นเชิงให้เกิดขึ้นกับตัวของเธอ”

⁷¹ 三島由紀夫. 「潮騒」 『決定版三島由紀夫全集第4巻』. 新潮社, 2001年3月10日, p.274

ความโดดเดี่ยวของชิโยะโกะนั้นเกิดจากการไม่รู้รู้สึกเชื่อมโยงตนเองกับชุมชนที่ตนเองอาศัยอยู่ในกรณีของชิโยะโกะไม่ว่าจะเป็นเมืองหลวงที่เธอได้ไปใช้ชีวิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัยหรือกับที่เกาะอุตะจิมะซึ่งเป็นบ้านเกิดเธอก็ไม่มีความรู้สึกเชื่อมโยงกับทั้ง 2 สถานที่ได้เพราะไม่ว่าจะพยายามเลียนแบบการแต่งกายของคนในเมืองหลวงเพื่อให้ดูเป็นคนเมืองมากเท่าใดก็รู้ว่าตัวดีว่าตนเองนั้นเองนั้นไม่สามารถเป็นคนในเมืองได้เนื่องจากใบหน้าแบบชาวเกาะของตนเอง แต่ในขณะเดียวกันชิโยะโกะเองก็ไม่ยอมรับว่าเอกลักษณ์แบบชาวเกาะของตนเองนั้นอาจมีเสน่ห์ในแบบของมัน ทำให้เธอตัดสิ่งที่เป็นจุดเชื่อมโยงตัวเธอกับสังคมจารีตของเกาะอุตะจิมะออกไปชิโยะโกะที่เดินทางกลับมายังเกาะอีกครั้งจึงเป็นคนที่เต็มไปด้วยความโดดเดี่ยวในเมื่อเธอไม่ได้เป็นคนของสถานที่ใดเลย

4.6.3 สังคมจารีตและความเป็นเมืองที่มีผลต่อชิโยะโกะ

เมื่อชิโยะโกะเดินทางกลับมายังเกาะอุตะจิมะพร้อมกับความหวังว่าจะมีเรื่องดีๆ เกิดขึ้นกับตนเองบ้างโดยเฉพาะในเรื่องของความรัก ชิโยะโกะมีความแพ้ฝันในเรื่องของความรักตามแบบสื่อ เช่น นวนิยายและภาพยนตร์ดังที่ได้รับชมมาจากที่โตเกียว และวาดฝันว่าสักวันหนึ่งก็อยากจะมีสมหวังในความรักและได้ยินคำพูดตามอย่างในภาพยนตร์แต่ด้วยตอกย้ำอยู่เสมอว่าตนเองเป็นคนไม่สวยจึงคิดว่าคงไม่มีทางเป็นไปได้

「東京で見た映画や小説の影響もあって、『僕はあなたを愛してゐます』といふ男の目の表情を一度でも見たいと思ふ。しかもそんなものは一生見られぬと決めてかかてゐるのである。」⁷²

“เพราะอิทธิพลจากนวนิยายกับภาพยนตร์ที่ดูที่โตเกียว จึงคิดอยากให้เห็นสายตาของผู้ชายที่เอ่ยคำว่า “ผมรักคุณ” ดูสักครั้งแต่เธอก็คิดว่าของตลอดชีวิตคงไม่ได้เห็นของแบบนั้นเป็นแน่”

⁷² 三島由紀夫. 「潮騒」 『決定版三島由紀夫全集第 4 巻』. 新潮社, 2001 年 3 月 10 日, p.273

แต่ความรักตามแบบของเมืองใหญ่ที่ชิโยะโกะได้รับรู้มาจากประสบการณ์ของเพื่อนนั้นไม่ได้เป็นประสบการณ์ที่สวยงามเหมือนอย่างในภาพยนตร์หรือนวนิยายตามแบบที่ตนเองวาดภาพเอาไว้ กลับเป็นการมีความสัมพันธ์ที่ฝ่ายชายใช้กำลังกับฝ่ายหญิงจนไม่อาจมีปากเสียงกับใครได้อีก

「千代子は愛する男に手ごめにされた学友に関する噂話を思ひ出した。その学友は恋人の優しさと優雅を愛し、それを吹聴してもみたのであったが、その夜以後は、同じ男の暴力と我欲を愛し、誰にも口をつぐんでしまった。」⁷³

“ชิโยะโกะนึกถึงข่าวลือเกี่ยวกับเพื่อนนักเรียนที่ถูกคนรักกักขัง เพื่อนคนนั้นหลงรักความอ่อนโยนและความสง่างามของคนรัก และเอาเรื่องนั้นไปข่าวประกาศไปทั่วแต่หลังจากคืนนั้นเป็นต้นมา ก็รักในความรุนแรงและความเห็นแก่ตัวของผู้ชายคนเดียวที่จนไม่บริปากพูดกับใครอีกเลย”

เมื่อชิโยะโกะได้มาเห็นภาพความสัมพันธ์ของฉินจิชายหนุ่มที่ตนเองแอบหลงรักกับฮะทึซุเอะ ลูกสาวเศรษฐีประจำหมู่บ้านที่ค่อยเดินเคียงกันลงมาตามบันไดหินในวันที่มีพายุหนัก จึงได้ใช้แหล่งข้อมูลในการอ้างอิงเรื่องความรักตามแบบภาพยนตร์และนวนิยายที่ตนเองเคยดูเคยอ่าน ประกอบกับประสบการณ์การมีความสัมพันธ์แบบชิงสุกก่อนห่ามของเพื่อนที่ได้รับรู้มาจากในเมืองหลวงมาเป็นบรรทัดฐานในการพิจารณาภาพตรงหน้าแล้วคิดไปเองว่าทั้งฉินจิและฮะทึซุเอะจะต้องมีความสัมพันธ์เกินเลยกันไปแล้วเป็นแน่ จึงทำให้เกิดความอิจฉาริษยาขึ้นในใจ และนำไปบอกยะซุโอะทำให้เกิดเป็นข่าวลือขึ้นในหมู่บ้านและก่อให้เกิดปัญหาต่างๆตามมามากมาย

⁷³ 三島由紀夫. 「潮騒」 『決定版三島由紀夫全集第4巻』. 新潮社, 2001年3月10日, p.290

「……そのとき千代子は初江と寄り添って、嵐の吹きつける石段を下りて来る新治の姿をみたのである。」⁷⁴

“.....ในตอนนั้นชิโยะโกะเห็นร่างของฉินจิเดินอิงแอบกับชะชูเอะลงมาจากบันไดหินท่ามกลางลมพายุที่พัดมา”

เมื่อรู้ว่าสิ่งที่ตัวเองทำได้ก่อให้เกิดปัญหาชิโยะโกะจึงรู้สึกผิดขึ้นมาในใจ ซึ่งทำให้ผู้วิจัยพบว่า ตัวละครชิโยะโกะนั้นถึงแม้จะปฏิเสธความเป็นเกาะอุตะจิมะในตนเอง ก็ยังมีคุณธรรมในใจและรู้สึกผิดกับสิ่งที่ตนเองทำลงไปอยู่บ้างผิดกับชะชูเอะที่ไม่แสดงอาการยินดียินร้ายสักเท่าใดนัก

「...照吉が初江に新治と会ふことを禁じたといふ噂は、千代子の心を罪の思ひで真暗にした。」⁷⁵

“...ข่าวลือที่ทะรุกิจห้ามไม่ให้ชะชูเอะพบกับฉินจินั้นทำให้หัวใจของชิโยะโกะกลายเป็นสีดำสนิทด้วยความรู้สึกผิด”

แต่ถึงแม้จะรู้สึกผิดมากแค่ไหนก็ตามชิโยะโกะกลับไม่สามารถสารภาพในสิ่งที่ตนเองได้กระทำผิดได้ หนทางที่ชิโยะโกะที่ภูมิใจกับความเป็นเมืองของตนเองเลือกคือการกลับไปที่โตเกียวโดยหวังว่าฉินจิที่เป็นคนใจกว้างจะไม่โกรธ

「千代子は新治の寛恕を仰がなければ、東京へこのまま行けないといふ、理不尽な気持になった。自分の罪も告げずに、別に自分に対して怒っている筈もない新治の寛恕を仰ぎたいと思ったのである。」⁷⁶

⁷⁴ 三島由紀夫. 「潮騒」 『決定版三島由紀夫全集第4巻』, 新潮社, 2001年3月10日. p.291

⁷⁵ Ibid, p.319

⁷⁶ Ibid, p.319

“ถ้าชิโยะโกะไม่ชื่นชมในความใจกว้างของฉินจิ เธอเกิดความรู้สึกที่ไม่มีเหตุผลว่าคงไม่สามารถกลับโตเกียวไปทุกอย่างนี้ได้ ถ้าเธอลบไปทั้งที่ได้สารภาพบาปของตัวเองเธอก็อยากชื่นชมความใจกว้างของฉินจิที่คงไม่ได้คิดจะโกรธเคืองอะไรเธอถ้าเธอลบไปโดยไม่สารภาพบาป”

การกระทำของชิโยะโกะนั้นคล้ายกับการหนีปัญหา ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าเป็นอีกผลกระทบหนึ่งที่ชิโยะโกะได้รับมาจากสังคมเมือง และเมื่อพิจารณาจากตัวบทในนวนิยายเรื่อง *ฉิโอะสะอิ* แล้วจะพบว่ามีการบรรยายทัศนคติของคนบนเกาะต่อสภาพจิตใจของคนหนุ่มสาวในเมืองหลวง และได้บรรยายถึงวิธีการแก้ปัญหาของคนหนุ่มสาวในเมืองหลวงเอาไว้หลายครั้ง ยกตัวอย่าง เช่น บรรยายว่าฉินจินั้นไม่เหมือนคนหนุ่มที่เติบโตในเมืองใหญ่นั้นได้รับความกระทบกระเทือนทางจิตใจได้ง่ายจากรักครั้งแรก

「…新治にも都会育ちの初恋の少年のやうな傷つきやすい神経はなかつた。成人の哄笑は彼をけつして傷つけず、むしろ宥め、温めた。」⁷⁷

“... ฉินจิไม่ได้มีใจที่ถูกทำให้เจ็บซ้ำได้ง่ายเหมือนเด็กหนุ่มที่โตมาในเมืองที่มีรักแรก เสียงหัวเราะของพวกผู้ใหญ่ไม่ได้ทำให้เขา รู้สึกเจ็บซ้ำ มันช่วยทำให้เขาสงบและรู้สึกอบอุ่นเสียมากกว่า”

นอกจากนั้นผู้บรรยายยังได้สอดแทรกวิธีการแก้ปัญหาของเด็กผู้หญิงที่มีอายุรุ่นราวคราวเดียวกับชิโยะโกะเอาไว้ในหนังสือที่พ่อของชิโยะโกะหยิบขึ้นมาอ่านหลังจากที่ชิโยะโกะเขียนจดหมายมาสารภาพผิดกับแม้ว่าตนเองเป็นผู้ที่เอาเรื่องของฉินจิและสะทึซึเอะไปเล่าให้ยะสุโอะฟังจนทำให้ทั้งสองคนต้องถูกขัดขวางในความรักและชิโยะโกะยังเขียนเอาไว้ในจดหมายด้วยว่าเธอจะไม่มาที่เกาะอุตะจิมะจนกว่าเรื่องจะคลี่คลาย จากบทบรรยายหนังสือที่รวบรวมคดีสยอง

⁷⁷ 三島由紀夫. 「潮騒」 『決定版三島由紀夫全集第4巻』. 新潮社, 2001年3月10日, p.316

ที่หญิงสาวในวัยเดียวกับชิโยะโกะฆ่าตัวตายนี้ทำให้ผู้วิจัยเห็นว่ามิเด็กผู้หญิงอีกหลายคนที่ตัดสินใจคิดสั้นฆ่าตัวตายจากการแก้ปัญหาเล็กน้อยไม่ได้

「…千代子の手紙は、嵐の日に石段を寄り添って下りてきた二人を見て、安夫にいらぬ告げ口を自分がして、新治と初江を苦境に陥し入れてしまったことを、母親に告白してゐた。

(中略)

照吉を説得して二人をむすばせてや陥ってくれたならば、それを条件に島へかへってもよい、といふのである。」⁷⁸

“...ในจดหมายของชิโยะโกะได้สารภาพกับแม่ว่า เธอเห็นทั้งสองคนเดินอิงแอบกันลงมาจากบันไดหิน แล้วตัวเองก็เป็นคนนำเรื่องของทั้งสองคนไปบอกให้ยะซุโอะรู้จนทำให้ทั้งฉินจิและอะทซุเอะต้องตกอยู่ในที่นั่งลำบาก

(...)

(ชิโยะโกะ) ตั้งเงื่อนไขว่าถ้าเกลี้ยกล่อมให้ทะรุกิจยอมให้ทั้งสองคนแต่งงานกันได้ก็จะยอมกลับมาที่เกาะ”

「台長夫人はいろいろな本で、年ごろの娘が些細なことから自殺するおそろしい事例を読んでゐた。」⁷⁹

“สามีที่เป็นหัวหน้าผู้ดูแลประชากรอ่านคดีสยองเกี่ยวกับเด็กสาวในวัยเดียวกับลูกสาวฆ่าตัวตายด้วยเรื่องเล็กน้อยจากหนังสือหลายเล่ม”

ผู้วิจัยเห็นว่าการแก้ปัญหาของคนที่อยู่ในสังคมเมืองกับในสังคมจารีตนั้นต่างกัน ดังจะเห็นได้จากการที่ในช่วงเวลาใกล้เคียงกันนั่นเอง ตัวละครอย่างฉินจิที่ต้องเผชิญอุปสรรคใน

⁷⁸ 三島由紀夫. 「潮騒」 『決定版三島由紀夫全集第4巻』, 新潮社, 2001年3月10日, p.365

⁷⁹ Ibid. p.365

ด้านความรักเนื่องจากถูกสั่งห้ามไม่ให้ไปพบกับสะทซุเอะและถูกสั่งคุมรอบข้างนินทาอย่างหนัก
นั้นกลับไม่มีความคิดที่จะหนีปัญหาโดยการฆ่าตัวตายเลยแม้แต่หน่อย

「…死ぬことなどを一度でも考へに上せてみたことはなかったし、何より彼には養わなければならない家族があった。」⁸⁰

“...ไม่เคยลองเอาเรื่องตายมาคิดเลยซักครั้ง เห็นสิ่งอื่นใดเขายังมี
ครอบครัวที่จะต้องเลี้ยงดู”

จากตัวอย่างประโยคจะเห็นถึงสภาพจิตใจของผู้คนในเมืองหลวงที่อ่อนแอและ
มักไม่เผชิญปัญหาและหลีกเลี่ยงปัญหาโดยการฆ่าตัวตาย ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า ผู้บรรยายต้องการ
เปรียบเทียบให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างคนที่เติบโตมาในสังคมจารีตว่าเป็นผู้ที่มีความ
เข้มแข็งทั้งร่างกายและจิตใจ ในขณะที่ผู้ที่เติบโตมาในเมืองใหญ่ท่ามกลางสังคมที่มีความเป็น
สมัยใหม่กลับมีความอ่อนแอทางจิตใจ

และก่อนที่จะกลับไปโตเกียวชิโยะโกะเลือกที่จะถามฉินจิว่าแท้จริงแล้วเธอเป็น
คนที่สวยหรือไม่ ผู้วิจัยเห็นว่ากรณีที่ชิโยะโกะเลือกที่จะถามออกไปเช่นนั้นเป็นเพราะเธอเห็นว่า ฉิน
จิได้เลือกสะทซุเอะที่มีหน้าตาผิวพรรณแบบหญิงสาวชาวเกาะเป็นคนรักนั่นเอง

「新治さん、あたし、そんなに醜い？」

「え？」

(中略)

「あたしの顔、そんなに醜い？」

千代子は囁闇が自分の顔を護って、ほんの少しでも
美しく見えることをねがった。しかし海の東のほ
うは、心なしかすでに白んでいた。

(中略)

新治の返答は即座であった。彼は急いでいたので、
おそすぎる返事が少女の心を傷つける事態から免か
れた。

「なあに、美しいがな」

⁸⁰ 三島由紀夫. 「潮騒」 『決定版三島由紀夫全集第4巻』. 新潮社, 2001年3月10日. p.333

(中略)

「美しいがな！」⁸¹

“ฉินจิซัง ฉัน...ซีเหร์ขนาดนั้นเลยหรือ?”

“เอ?”

(...)

“หน้าของฉันเนี่ย ซีเหร์ขนาดนั้นเลยหรือ?”

ชิโยะโกะหวังว่าความมืดในยามเช้ามืดจะช่วยทำให้เธอดูสวยขึ้นมาบ้าง แต่ทะเลด้านตะวันออกกลับไม่มีหัวใจท้องฟ้าเริ่มสว่างแล้ว

(...)

ฉินจิตอบทันควัน เขากำลังรีบหากตอบซ้ำเกินไปก็อาจจะทำร้ายจิตใจของเด็กสาวจากสถานการณ์ได้

“อะไรกัน...ก็สวยนี่”

(...)

“ก็สวยนะ!”

และคำตอบที่ได้รับกลับมานั้นก็ทำให้ชิโยะโกะมีความสุขในแบบที่เธอไม่ขอเรียกร้องสิ่งใดอีกต่อไป ชิโยะโกะแสดงออกถึงความดีใจของตนเองออกมาจนพอกับแม่ของเธอ ต้องรู้สึกประหลาดใจ เนื่องจากการเดินทางกลับไปสู่โตเกียวของชิโยะโกะตลอดมานั้นไม่เคยทำให้เธอแสดงท่าทีมีความสุขเช่นนี้มาก่อน

「千代子の顔いろはいきいきしていた。台長夫婦はなんで娘は東京へ帰るのがそんなにうれしいのかと訝かった。(中略)今朝からたえず反芻していた千代子の幸福感は、孤独のなかで完全になった。」⁸²

“สีหน้าของชิโยะโกะดูสดชื่นขึ้นมา หัวหน้าผู้ดูแลประชากรสงสัยว่าทำไมลูกสาวถึงได้ดีใจที่จะได้กลับโตเกียวเช่นนั้น (...) ตั้งแต่เมื่อ

⁸¹ 三島由紀夫. 「潮騒」 『決定版三島由紀夫全集第4巻』. 新潮社, 2001年3月10日, p.321

⁸² Ibid, p.321

เข้าที่ความสุขของชิโอะโกะนั้นเกิดขึ้นซ้ำแล้วซ้ำเล่าจนสมบูรณ์
ท่ามกลางความเปลี่ยวเหงาของตัวเอง”

『あの人が本当にさう言ったんだわ。それだけで十分だ。それ以上期待してはいけない。あの人が本当にさう言ってくれたんだわ。それだけで満足して、もうそれ以上、あの人が愛されることなんか期待してはいけない。…』⁸³

“คนๆนั้นเขาพูดแบบนั้นจริงๆด้วยนะ เท่านั้นก็เพียงพอแล้ว จะหวังอะไรไปมากกว่านี้ไม่ได้ คนๆนั้นเขาพูดแบบนั้นจริงๆด้วยนะ แค่นี้ก็พอใจแล้ว จะไปหวังความรักจากคนๆนั้นมากกว่านั้นไม่ได้แล้ว”

จากตัวอย่างประโยคสองตัวอย่างประโยคนี้แสดงให้เห็นว่าถึงแม้ชิโอะโกะจะยังรู้สึกโดดเดี่ยวเนื่องจากจะต้องกลับไปใช้ชีวิตที่โตเกียวอีกครั้ง แต่ในเมื่อเธอสามารถยอมรับได้แล้วว่าใบหน้าที่มีลักษณะของชาวเกาะของเธอนั้นก็มีความสุขงามอยู่เช่นเดียวกัน และยังเป็นคำพูดจากปากของคนชื่อตรงอย่างฉินจิด้วยแล้ว ก็ทำให้เธอสามารถยอมรับข้อเท็จจริงและสามารถเชื่อมโยงตนเองกับรากเหง้าเดิมของสังคมจารีตของเกาะอุตะจิมะได้อีกครั้งหนึ่งจึงถือว่าเป็นความสุขที่สมบูรณ์พร้อมท่ามกลางความโดดเดี่ยวที่เกิดจากสังคมสมัยใหม่ของเมืองใหญ่

กล่าวโดยสรุป ผู้วิจัยเห็นว่า ความเป็นเมืองนั้นได้ส่งผลกระทบต่อชิโอะโกะโดยทำให้ชิโอะโกะรู้สึกโดดเดี่ยวจากสังคมสมัยใหม่ที่ผู้คนต่างไม่มีความเกี่ยวเนื่องกันและบางครั้งยังกระทำการโหดร้ายต่อกัน ในขณะที่สังคมจารีตของเกาะอุตะจิมะ และความดีงามของผู้คนบนเกาะนั้นได้ช่วยเยียวยาให้ชิโอะโกะได้ยอมรับความเชื่อมโยงของตนเองกับเกาะอุตะจิมะอีกครั้งทำให้เธอรู้สึกเป็นสุขขึ้นมาอีกครั้ง

4.7 สรุป

สุดท้ายนี้จึงอาจสรุปได้ว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เกิดขึ้นในสังคมจารีตบนเกาะอุตะจิมะ ในนวนิยายเรื่อง *มิโอะสะชิ* นั้น เป็นการเปลี่ยนแปลงไปสู่ความเป็นสมัยใหม่

⁸³ 三島由紀夫. 「潮騒」 『決定版三島由紀夫全集第4巻』. 新潮社, 2001年3月10日 p.322

ที่เกิดขึ้นทั้งในระดับบุคคล และเกิดขึ้นในระดับสังคม ในด้านของวัตถุประสงค์สำหรับการอุปโภคบริโภค นั้นมีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย แต่การเปลี่ยนแปลงนี้ขึ้นกับปัจจัยทางด้านการเงิน ประกอบด้วยว่าผู้ที่จะสามารถครอบครองวัตถุที่มีความเป็นสมัยใหม่นั้นได้หรือไม่ สิ่งที่น่าสนใจในการเปลี่ยนแปลงทางค่านิยมนั้นคือ ค่านิยมในการทำงานที่มีความเป็นไปได้อันสูงที่คนภายในสังคม จะเปลี่ยนจากการประกอบอาชีพแบบประมุขภูมิ ไปสู่การประกอบอาชีพในระดับทุติยภูมิ ในขณะที่การเปลี่ยนแปลงทางด้านค่านิยมในเรื่องการศึกษา และพฤติกรรมอื่น ๆ นั้นจะเป็นการเปลี่ยนแปลงในวงแคบ เช่น การละเล่นของเด็ก การเรียนรู้หนังสือที่จำกัดกลุ่มเฉพาะเด็กผู้หญิง ซึ่งเป็นการถ่ายทอดผ่านสื่อ หรือ คนกลางมาอีกที มีน้อยคนนักที่จะได้ไปสัมผัสกับความทันสมัยใหม่ของสังคมเมืองอย่างแท้จริง และถึงแม้จะได้ไปสัมผัสกับความทันสมัยใหม่ของสังคมเมืองด้วยตนเอง ก็ต้องแลกด้วยความรู้สึกโดดเดี่ยวที่ต้องแยกตัวออกห่างจากสังคมจารีตของตนเอง ในอีกด้านหนึ่ง ผลกระทบที่ได้รับจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมนี้อาจสรุปได้ว่าเป็นผลกระทบที่ทำให้จิตใจของผู้คนมีความอ่อนแอ และขาดสติ ดังจะเห็นได้จากกรณีของยะชู่โอะและชิโยะโกะ ในขณะที่เมื่อเปรียบเทียบแล้วทำให้เห็นว่าค่านิยมแบบดั้งเดิมของสังคมบนเกาะอุตะจิมะนั้นยังคงอยู่อย่างมั่นคง เนื่องจากคนในสังคมจะอาศัยบรรทัดฐานของสังคมที่มีแต่ดั้งเดิมในการคัดเลือกกว่าควรจะยอมรับในสิ่งใดที่เห็นว่าเป็นเรื่องที่ดีและยอมรับได้ นอกจากนั้นสังคมจารีตของเกาะอุตะจิมะยังมีส่วนช่วยในการเยียวยาจิตใจของผู้ที่ได้รับผลกระทบจากความโดดเดี่ยวที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในเมืองใหญ่อีกด้วย

ทั้งนี้อาจกล่าวได้นวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ* ของมิชิมะ ยูกิโอะ นั้นเป็นผลงานที่เปรียบเสมือนการพยากรณ์อนาคตของสังคมจารีตที่ค่อยๆ ถูกกัดเซาะจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมแม้ว่าการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่ปรากฏในสังคมจารีตของชาวเกาะอุตะจิมะ จะเป็นเพียงคลื่นลูกเล็กของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่ซัดเข้าหาความแข็งแกร่งของสังคมจารีต เป็นคลื่นลูกเล็กที่ไม่มีความรุนแรงมากพอที่จะก่อให้เกิดความเสียหายขนาดใหญ่ต่อสังคมของคนบนเกาะอุตะจิมะในเรื่อง *มิโอะสะอิ* ได้ในครั้งเดียว แต่ผู้วิจัยเห็นว่าการเปลี่ยนแปลงของตัวละครหลักอย่าง ฉินจิทั้งในด้านค่านิยมในการประกอบอาชีพและความเชื่อ นั้นอาจเป็นเหมือนสัญญาณของผลกระทบจากการซัดเข้าหาฝั่งอย่างต่อเนื่องของคลื่นแห่งความเปลี่ยนแปลงทางสังคมเสมือนน้ำที่กัดเซาะก้อนหินให้เปราะบางจนสิ้นคลอนและรอคอยวันที่จะพังทลายลงในสักวัน

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาลักษณะของสังคมจารีตและศึกษาการดำรงอยู่ของสังคมจารีตและการเปลี่ยนแปลงที่ปรากฏในนวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ* ของมิถิมาะ ยูกิโอะ ซึ่งผู้วิจัยเน้นศึกษาลักษณะของสังคมจารีตผ่าน ฉาก พฤติกรรม ความสัมพันธ์ ความเชื่อ และค่านิยมตัวละคร

5.1 ผลของการวิจัย

5.1.1 สังคมจารีตในนวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ*

สังคมจารีตในนวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ* ของมิถิมาะ ยูกิโอะ มีลักษณะของสังคมจารีตที่ใช้ชีวิตแบบพึ่งพาธรรมชาติ มีความเชื่อถือในเทพเจ้าและโชคลาง ยึดถือปฏิบัติตามจารีตประเพณีและความแข็งแกร่งของร่างกายและจิตใจ

5.1.2 การเปลี่ยนแปลงของสังคมจารีตในนวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ*

สังคมจารีตในนวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ* ยังคงจิตวิญญาณของสังคมจารีตดำรงอยู่อย่างมั่นคง แต่ในนวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ* ได้แสดงสัญญาณของการเปลี่ยนแปลงจากสังคมจารีตไปสู่สังคมเมืองในเชิงวัตถุที่แม้ไม่มีผลกระทบต่อความเป็นสังคมจารีตโดยรวมแต่การเปลี่ยนแปลงในด้านค่านิยมที่เกิดขึ้นอาจเป็นสัญญาณของการเปลี่ยนแปลงที่ขยายวงกว้างและส่งผลกระทบต่อสังคมจารีตในอนาคต

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

5.2.1 สังคมจารีตในนวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ*

สังคมจารีตในนวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ* ของมิถิมาะ ยูกิโอะ มีลักษณะเป็นสังคมเกาะที่อยู่ห่างไกลความเจริญ ผู้คนในชุมชนส่วนใหญ่มีความผูกพันกับท้องทะเลและใช้ท้องทะเล

เป็นเสมือนพื้นที่ทำกินและยึดอาชีพชาวประมงและหญิงดำน้ำในการเลี้ยงชีพ ผู้คนในสังคมจารีตมีการรวมกลุ่มกันของกลุ่มชาวประมงและกลุ่มหญิงดำน้ำที่แสดงให้เห็นความใกล้ชิดกันของคนในชุมชนที่รวมตัวกันทำกิจกรรมเพื่อชุมชนโดยมีจิตสำนึกของหมู่บ้านร่วมกัน สังคมจารีตในนวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ* มีการถ่ายทอดความรู้และภูมิปัญญาชาวบ้านจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่งมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาทักษะในการประกอบอาชีพอันจะนำไปสู่การเติบโตเป็นผู้ใหญ่เต็มตัวและเป็นกำลังให้กับชุมชน

นอกจากนั้นสังคมจารีตในนวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ* ยังเป็นชุมชนที่มีความศรัทธาต่อเทพเจ้าซึ่งเชื่อว่าจะบันดาลให้ท้องทะเลมีความอุดมสมบูรณ์และในบางครั้งก็อาจบันดาลให้เกิดเภทภัยหากมีผู้ใดทำให้เทพเจ้าไม่พอใจและมีความเชื่อในโชคลางและภูติผีที่แสดงผ่านเรื่องเล่าธรรมเนียมปฏิบัติการสืบทอดประเพณีของคนจากรุ่นสู่รุ่น สังคมจารีตในนวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ* มีหลักในการอยู่ร่วมกันของคนในสังคมโดยยึดหลักจารีตและวิถีชาวบ้านอันเป็นความประเพณีที่ดั่งงามที่ผู้คนควรจะต้องปฏิบัติตาม เช่น ควรเคารพนอบน้อมต่อผู้ใหญ่ รู้จักกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ รวมไปถึงควรรักษานวลสงวนตัวอันเป็นเรื่องสำคัญของหญิงสาวบนเกาะที่หากมีผู้ใดละเมิดจารีตหรือไม่ปฏิบัติตามวิถีชาวบ้านอาจถูกชุมชนลงโทษด้วยการตีฉนินทาเหยียดหยามทำให้อับอายรวมไปถึงการไม่คบค้าสมาคมด้วยโดยผู้ที่บังคับใช้กฎหรือผู้ที่รับหน้าที่ตัดสินก็คือผู้ที่มีอำนาจอย่างคนที่ประสบความสำเร็จและเป็นที่ยอมรับของคนในหมู่บ้าน

สังคมจารีตในนวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ* เป็นสังคมที่ให้ความสำคัญกับความแข็งแรงทางร่างกายและจิตใจ เนื่องจากการประกอบอาชีพที่ต้องใช้พลังกำลังทางกายในการทำ การประมง การฝึกฝนจนร่างกายจดจำการเคลื่อนไหวที่ทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น นอกจากนั้นร่างกายยังเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงประสบการณ์ของบุคคลนั้นๆ โดยที่ไม่จำเป็นต้องอาศัยคำพูดและยังแสดงให้เห็นถึงความจริงใจผ่านการกระทำ ทั้งนี้อาจกล่าวได้ว่าเป็นเจตนาของ มิถิมะ ยูกิโอะที่ต้องการจะสื่อให้เห็นว่าสำหรับสังคมเช่นสังคมบนเกาะอุตะจิมะนั้นร่างกายที่แข็งแรงและการแสดงออกสื่อสารทางกายนั้นมีความสำคัญเหนือกว่าการสื่อสารผ่านคำพูด ซึ่งสะท้อนถึงนัยยะเรื่องการมีสุขภาพและร่างกายที่แข็งแรงสมบูรณ์อันเป็นแนวทางหนึ่งในการแสดงออกถึงความงามแทนการใช้ถ้อยคำของมิถิมะในผลงานเรื่อง *ทะอียุ โตะ เทะทซุ* ที่เขียนขึ้นหลังจากนวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ* ในค.ศ.1967 รวมไปถึงแสดงให้เห็นถึงแนวคิดของมิถิมะที่ต้องการเรียกร้องให้ชาวญี่ปุ่นกลับคืนสู่ความเป็นญี่ปุ่นดั้งเดิมในแบบสำนักจินตนิยมของญี่ปุ่น

5.2.2 การเปลี่ยนแปลงของสังคมจารีตในนวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ*

การเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เกิดขึ้นในสังคมจารีตในนวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ* ของมิถุมะ ยูกิโอะ เป็นการเปลี่ยนแปลงแบบการทำให้เป็นสมัยใหม่ที่เกิดขึ้นทั้งในระดับบุคคล และเกิดขึ้นในระดับสังคม ในด้านของวัตถุสำหรับการอุปโภคบริโภคนั้นมีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย แต่การเปลี่ยนแปลงนี้ขึ้นกับปัจจัยทางด้านการเงินประกอบด้วยว่าผู้ที่จะสามารถครอบครองวัตถุที่มีความเป็นสมัยใหม่นั้นได้หรือไม่

นอกจากนั้นสังคมจารีตในนวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ* ยังมีการเปลี่ยนแปลงในด้านค่านิยมของผู้คนในสังคม โดยเฉพาะค่านิยมในการทำงานที่มีความเป็นไปได้สูงที่คนภายในสังคมจะเปลี่ยนจากการประกอบอาชีพแบบปฐมนิยาม ไปสู่การประกอบอาชีพในระดับทุติยภูมิ และมีการเปลี่ยนแปลงของค่านิยมในด้านการศึกษา และพฤติกรรมอื่น ๆ นั้นจะเป็นการเปลี่ยนแปลงในวงแคบ เช่น การละเล่นของเด็ก การเรียนรู้หนังสือที่จำกัดกลุ่มเฉพาะเด็กผู้หญิง ซึ่งเป็นการถ่ายทอดผ่านสื่อ หรือ คนกลางมาอีกทอดหนึ่ง มีคนเพียงไม่กี่คนจากสังคมจารีตในนวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ* ที่จะได้ไปสัมผัสกับความเป็นสมัยใหม่ของสังคมเมืองอย่างแท้จริง และถึงแม้จะได้ไปสัมผัสกับความเป็นสมัยใหม่ของสังคมเมืองด้วยตนเองก็ต้องแลกด้วยความรู้สึกโดดเดี่ยวที่ต้องแยกตัวออกจากสังคมจารีตของตนเอง การเปลี่ยนแปลงของสังคมจารีตไปสู่ความทันสมัยของเมืองทำให้จิตใจของผู้คนมีความอ่อนแอ และขาดสติ ดังจะเห็นได้จากกรณีของยะซุโอะและชิโยะโกะ และเมื่อเปรียบเทียบกับ การเปลี่ยนแปลงของสังคมจารีตที่เกิดขึ้นแล้วพบว่าค่านิยมแบบดั้งเดิมของสังคมจารีตยังคงอยู่อย่างมั่นคง เนื่องจากคนในสังคมจะอาศัยบรรทัดฐานของสังคมที่มีแต่ดั้งเดิมในการคัดเลือกว่าควรจะยอมรับในสิ่งใดที่เห็นว่าเป็นเรื่องที่ดีและยอมรับได้ นอกจากนี้สังคมจารีตยังมีส่วนช่วยในการเยียวยาจิตใจของผู้ที่ได้รับผลกระทบจากความโดดเดี่ยวที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในเมืองใหญ่อีกด้วย

จึงอาจกล่าวได้ว่านวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ* ของมิถุมะ ยูกิโอะ นั้นเป็นผลงานที่เปรียบเสมือนการพยากรณ์อนาคตของสังคมจารีตที่ค่อยๆ ถูกกัดเซาะจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมแม้ว่าการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่ปรากฏในสังคมจารีตของชาวเกาะอุตะจิมะจะเป็นเพียงคลื่นลูกเล็กของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่ซัดเข้าหาความแข็งแกร่งของสังคมจารีต เป็นคลื่นลูกเล็กที่ไม่มีความรุนแรงมากพอที่จะก่อให้เกิดความเสียหายขนาดใหญ่ต่อสังคมของคนบนเกาะอุตะจิมะในเรื่อง *มิโอะสะอิ* ได้ในครั้งเดียว แต่ผู้วิจัยเห็นว่าการเปลี่ยนแปลงของตัวละครหลักอย่าง ฉินจิ ทั้งในด้านค่านิยมในการประกอบอาชีพและความเชื่อ นั้นอาจเป็นเหมือนสัญญาณ

ของผลกระทบจากการขัดแย้งอย่างต่อเนืองของคลื่นแห่งความเปลี่ยนแปลงทางสังคมเสมือน น้ำที่กัดเซาะก้อนหินให้สึกกร่อนและรอคอยวันที่จะพังทลายลงในสักวัน

5.6 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษานวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ* ของมิถิมาะ ยูกิโอะ ในครั้งนี้ ผู้วิจัยพบว่า มิถิมาะ ยูกิโอะ ได้นำแรงบันดาลใจจากการท่องเที่ยวที่ประเทศกรีซ นิทานโบราณเรื่อง *ดาฟนิสและโคลออี* เรื่องเล่าและตำนานต่างๆจากเกาะคะมิจิมะที่เขาเดินทางไปเก็บข้อมูลมา ประยุกต์ใช้เพื่อเสริมอรรถรสให้กับนวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ* ได้เป็นอย่างดี และหากมีผู้ที่สนใจที่จะ ศึกษางานเขียนของมิถิมาะ ยูกิโอะ นอกเหนือจากนวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ* ที่มิถิมาะยอมรับว่า ได้รับแรงบันดาลใจมาจากนิทานโบราณเรื่อง *ดาฟนิสและโคลออี* แล้ว การศึกษาผลงานเรื่องอื่น ของมิถิมาะ ยูกิโอะ ว่าได้รับแรงบันดาลใจมาจาก นิทาน เรื่องเล่า ตำนานหรืองานเขียนของ นักเขียนผู้อื่นอีกหรือไม่ ผู้วิจัยเห็นว่าการศึกษางานเขียนเรื่องอื่นของมิถิมาะ ยูกิโอะ โดยนำไป เปรียบเทียบกับนิทาน เรื่องเล่า หรืองานเขียนที่อาจเป็นแรงบันดาลใจให้มิถิมาะ ยูกิโอะสร้างสรรค์ ผลงานออกมานั้น อาจเป็นอีกแนวทางหนึ่งในการศึกษารูปแบบในการสร้างสรรค์ผลงานของ มิถิมาะ ยูกิโอะ อันจะเป็นประโยชน์ในการศึกษาผลงานของมิถิมาะ ยูกิโอะต่อไป

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยบูรพา, ความหมายของสังคม. [Online]. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, Available from: <http://www.huso.buu.ac.th/cai/Sociology/225101/Lesson6/ความหมายของสังคม.html>. (11/9/10)
- คณาจารย์ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. สังคมและวัฒนธรรม. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2534.
- ฉัตรทิพย์ นาถสุภา. การเป็นสมัยใหม่กับแนวคิดชุมชน. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สร้างสรรค์, 2553.
- ฉัตรทิพย์ นาถสุภา. ญี่ปุ่นกับมหาเอเซียบูรพา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สร้างสรรค์, 2548.
- นียบพรรณ วรณศิริ. มานุษยวิทยาสังคมและวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2540.
- บ่อเกิดลัทธิประเพณีญี่ปุ่น ภาค 1- 4. แปลโดย จำนงค์ ทองประเสริฐ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน, 2545.
- เปลื้อง ณ นคร. ThaiSoftware Dictionary version 4.0 [CD-ROM]. กรุงเทพฯ: ไทยซอฟต์แวร์เอ็นเตอร์ไพรส์, 2545
- ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยา อังกฤษ-ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน, 2549.
- เพ็ญศรี กาญจนรัมย์. สังคมและวัฒนธรรมญี่ปุ่น. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2550 .
- เพ็ญศรี กาญจนรัมย์. ญี่ปุ่นสมัยใหม่. กรุงเทพฯ: เนติกุลการพิมพ์, มิถุนายน 2538 .
- ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์. 2546.
- วีระชัย โชคมุกดา. ประวัติศาสตร์ญี่ปุ่น ฉบับสร้างชาติ. กรุงเทพฯ: ยิปซี, 2554.

สุรางค์ศรี ตันเสียงสม. ประวัติศาสตร์ญี่ปุ่นสมัยใหม่. กรุงเทพฯ:สถาบันเอเชียศึกษา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551.

เสฐียร พันธงชัย. ความหมายทางประวัติศาสตร์ของญี่ปุ่น. ยุกา คังสุวรรณ. รวมบทความ ญี่ปุ่น
ศึกษา ปทุมธานี: โครงการญี่ปุ่นศึกษา สถาบันเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา, 2542.

Fukutake Tadachi. โครงสร้างสังคมญี่ปุ่น. แปลโดย บุญยง ชื่นสุวิมล. กรุงเทพฯ:
ธนบรรณ, 2543.

โสะทะกะ มะชะยะสุ. ญี่ปุ่นสมัยโชวะ: ประวัติศาสตร์บอกเล่าจากพ่อสู่ลูก. ค้นห่องส่งญี่ปุ่น (30),
กรุงเทพฯ: มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, 2544.

ภาษาต่างประเทศ

Nathan, J. Mishima: A Biography. Tokyo: Turtle Publishing, 2004.

Napier, S. J. Escape from the wasteland: Romanticism and realism in the fiction of
Mishima Yukio and Oe Kenzaburo. Council on East Asian Studies, Harvard
University, Harvard University Press, Cambridge. 1995.

OTO, T. "The Taboos of Fishermen". STUDIES IN JAPANESE FOLKLORE.

Translated by Yasuyo I. Texas: Indiana University Press, 1973.

Ministry of Education , Culture, Sports, Science and Technology [online]. Available
from: http://www.mext.go.jp/b_menu/hakusho/html/hpbz198103/hpbz198103_2_168.html (14/02/2010)

Marshall, G. traditional society, A Dictionary of Sociology [Online]. Available
from: <http://www.encyclopedia.com> . (11/9/2010)

有元伸子. 「三島由紀夫『潮騒』論」 『広島大学大学院文学研究科論集』 第 66 卷, 2006.

伊藤正直. 『ビジュアル NIPPON 昭和の時代』、小学館 2005.

井上 隆史 佐藤 秀明 松本 徹、 『三島由紀夫事典』 太平印刷社、 2001 年 11 月
オンライン、 王玉 玲. 創価大学文系大学院人文学専攻 「神仏習合の死霊観—奈良・平安
期二において」 (文学研究科人文学専攻博士後期課程在学) 2009、
PDF、 http://daigakuin.soka.ac.jp/assets/files/pdf/major/21_jinbun1.pdf 、
(2011/9/23)

- オンライン、「観光三重、三重の文学、三島由紀夫の陽光」、
<http://www.kankomie.or.jp/spot/mBungaku/ise>、2001年9月22日
- 嶋岡晨、「『潮騒』—三島文学の素顔」『三島由紀夫研究』、石文書院、1970
- 柴田勝二、「二つの〈太陽〉—『潮騒』の深層へ—」『三島由紀夫論集2 三島由紀夫の表現』、モリモト印刷、2000
- 杉山隆男、『「兵士」になれなかった三島由紀夫』、小学館、2010年4月11日。
- 佐伯彰一、「潮騒について」『潮騒』、新潮社、2008
- 佐藤秀明、「三島由紀夫を知る18のキーワード」『Kawade ムック文芸別冊
 [絵特集] 三島由紀夫』、河出書房新社、2005年11月25日
- 武田旦、『日本民俗学講座「社会伝承第5巻」』、中央印刷、1992年6月10日
- 田辺悟 田辺弥栄子、『潮騒の島』、光出版印刷、1980年12月
- 田辺悟、『ものと人間文化史73・海女』、法政大学出版局、2007年6月1日
- 千田稔『海の古代史 東アジア地中海考』、角川選店、2002年4月10日
 オンライン、「飛羽市観光情報サイト」、
<http://tobakanko.jp/modules/know/index.php?p=113> (2011/11/18)
- 平岡梓、『倅・三島由紀夫』文藝春秋、1996年11月10日
- 三島由紀夫『愛の渇き』、東京:新潮社、年3月20日
- 三島由紀夫「アポロの杯」『三島全集第26巻』、1975年11月20日
- 三島由紀夫「果実」『三島全集第3巻』、1975年11月20日
- 三島由紀夫「神島の思い出」『しま』第6号、全国離島振興協議会、1955年4月20日
- 三島由紀夫『仮面の告白』、新潮社、2006年11月21日
- 三島由紀夫「この十七年の無禅僧」『三島全集第30巻』、1975年10月20日
- 三島由紀夫「『潮騒』執筆のころ」『三島全集第31巻』、1975年12月20日
- 三島由紀夫「日曜日」『三島全集第30巻』、1975年10月20日
- 三島由紀夫、「私の遍歴時代」、『三島全集第30巻』、1975年10月20日
- 三好行雄『三島由紀夫必携』、学燈社、2000年11月20日。
- オンライン、村松剛。「三島由紀夫 その生涯と文学（第一部）」PDF
<http://www.tulips.tsukuba.ac.jp/limedio/dlam/M17/M175582/2.pdf>

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

จุฑาทพวรรณ์ ผดุงชีวิต. วัฒนธรรม การสื่อสาร และอัตลักษณ์. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550.

นพพร ประชากุล. ย่ออักษร ย้อนความคิด. เล่ม1.ว่าด้วยวรรณกรรม. : อ่านและวิภาษา. 2552.

ปิยฤดี และ ไชยันต์ ไชยพร. เซ็ทส์: กิจกรรมที่คุณชอบทำ แต่ไม่ชอบพูด! ใน ปริตรตา เฉลิมเผ่า
กอนันตกุล. เผยแพร่-พรางกาย ทดลองมองร่างกายในศาสนา ปรัชญาการเมือง
ประวัติศาสตร์ ศิลปะ และมานุษยวิทยา. กรุงเทพฯ: โครงการจัดพิมพ์
คบไฟ, 2541.

มิเชลล์ ฟูกุโด้. ร่างกายใต้บังการ ปฐมบทแห่งอำนาจในวิถีสมัยใหม่. แปลโดย ทองกร โภคธรรม.
กรุงเทพฯ: คบไฟ, 2547.

สมเกียรติ ตั้งนโม. มองหาเรื่อง: วัฒนธรรมทางสายตา. มหาสารคาม: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม, 2549.

สุรเดช โชติอุดมพันธ์. การละเมิดกรอบจารีตสังคมในวรรณกรรมกอธิคไทย: กรณีศึกษาชนชั้น
และเพศสถานะในปราสาทมืด. วารสารศิลปศาสตร์ ปีที่ 8 เล่มที่ 2. กรกฎาคม
- ธันวาคม 2551: 44-111.

อรรถยา สุวรรณระดา. ประวัติวรรณคดีญี่ปุ่น. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2554.

ภาษาต่างประเทศ

Mishima, Y., Forbidden Colours. Translated by Marks, H.A. England:Penguin
Books,2008.

Mishima, Y., Sun & Steel. Translated by Bester, J. Tokyo: Kodansha International,2003.

Mishima, Y., The Temple of Dawn. Translated by Sauders, E.D. and Seigle, C.S.
London: Vintage, 2001.

Mishima, Y., *Thirst for Love*. Translated by Marks, A.H. London:Vintage, 2009.

Yamamoto, K., Study on the Ethical Concepts of the Japanese Writer Yukio Mishima,
Ultra-nationalist. Coll. Antropol. 24 (2000) 2: 597- 605.

浅香幸雄・木内信蔵・児玉幸多、「近畿 III 奈良・和歌山・三重」『図説日本文化地理
大系第 8 巻』、1962 年 11 月 25 日

いいだ もも『1970・11・25 三島由紀夫』、世界書院、2004 年 3 月 15 日

石橋 萬喜夫「三島由紀夫の魅力を探る」『国文学 解釈と鑑賞』9 月号,1964 年

伊藤氏貴 『告白の文学 森鷗外から三島ゆきおまで』、鳥影社、2002 年 8 月 30 日

猪瀬 直樹『ペルソナ 三島由紀夫伝』、文芸文化、1999 年 11 月 10 日

梶尾 文武「三島由紀夫『潮騒』論：可視性の領界」『東京大学国文学論集』第 6 号、
2011 年 3 月 25 日

佐藤 秀明「〈初恋〉のかたち—三島由紀夫『潮騒』のプロットと語り手—」『国文学
解釈と鑑賞』4 号、1991 年

佐藤弘夫 『概説日本想像史』、ミネルヴァ書房、2005 年 4 月 30 日

斉藤 平「三重県方言と近代文学作品」『皇学館論叢』第 31 巻第 3 号,1998 年 6 月 10 日

下野 敏見「第 3 編 比較民俗学の観点から」『田の神と森山の神』、2004

柴田 勝二「〈海辺〉から〈家〉へ……………三島由紀夫の展開」『紋説〈18〉 — 文学批評
特集：海辺の光景』、1999 年 1 月 6 日

ジョナサン・カラー『文学理論』荒木映子・富山太佳夫、岩波書店、2005 年 2 月 25 日

竹内佳代「三島由紀夫『潮騒』と『恋の都』—〈純愛〉小説に映じる反^{アンチ}ヘテロセクシ
ズムと戦後の日本—」『ジェンダー研究』第 12 号、2009

武田勝彦「アメリカにおける三島由紀夫の受容」『比較文学年誌』第 6 号、早稲田大学
比較文学研究室、1970 年 3 月 10 日

東京女子大学民俗調査団、『神島の民俗誌—三重県鳥羽市神島町—』、2005 年 11 月

ドナルド・キーン「三島由紀夫著『潮騒』」『文芸』Vol.11 No.10,1954 年 9 月

橋本治『「三島由紀夫」とはなにものだったのか』、新潮社、2006 年 6 月 10 日

長谷川 健二「伊勢湾漁村の形成と漁業；明治期の三重県を対象として」『三重大学生物
資源学部起案』第 29 号、2002 年 11 月 15 日

- 丹生谷貴志『三島由紀夫とフーコー〈不在〉の思考』、青土社、2009年12月20日
- 柳田國男 「遊海島記」『柳田國男集第二卷』、筑摩書房、1968年11月25日
- 尤銘煌「三重県鳥羽市神島における通過儀礼の変遷：離島の過疎化について」『山形大学記案人文科学』、2009年2月15日
- 吉村貞司「潮騒」『近代作家研究叢書118』、日本図書センター、1992年10月25日
- 渡辺芳紀「三島由紀夫文学散歩」『国文学解釈と鑑賞』第65巻11号
- 渡辺芳紀「太陽の発見ギリシャ体験と「潮騒」」『国文学 解釈と教材の研究』、学燈社 12月号、1991年5月9日

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ชื่อและคำภาษาญี่ปุ่นที่ปรากฏในงานวิจัย

A		
อักษรโรมะจิ	อักษรภาษาไทย	อักษรญี่ปุ่น
Abaraki-Ken, Fujita-Shi	อึบะวะเกกิ เก็ง ฟุจิตะฉิ	茨城県藤田市
Abe Kōbo	อะเบะ โคโบ	阿部公房
Ai No Kawaki	อะอิ โนะ คะวะเกกิ	愛の渇き
Akatsuki No Tera	อะกะทสุกิ โนะ เทะระ	暁の寺
Akita-Ken Yuri-Gun Higashiyuri Mura	อะกิตะเก็ง ยูริกัน ฮิเกะฉิยูริ มุ ระ	秋田県由利郡東 由利村
Akutakawa Hiroshi	อะกุตะกะวะ ฮิโระฉิ	芥川比呂志
Akutakawa Ryū nosuke	อะกุตะกะวะ ริวโนะสุเกะ	芥川龍之介
Ama	อะมะ	海女
Aporo No Hai	อะโปะโระ โนะ ฮะอิ	アポロの杯
Arimoto Bobuko	อะริโมะโตะะ โนะบุโกะ	有元 伸子
Asahi shinbun	อะซะฮิฉิมบุง	朝日新聞
B		
อักษรโรมะจิ	อักษรภาษาไทย	อักษรญี่ปุ่น
Bii Nijuuyon No Kasaiki	บีนิจุง โนะ คะซะอิกิ	B24 の艦載機
Bukka	บุกกะ	仏花
Buraku	บุระกุ	部落
Buransuuikku	บุรันซุอิกกุ	ブランスウィツ ク
Bunkabōeiron	บุงกะโบะเอะอิริง	文化防衛論
Bunkeibunka	บุงกะเออิบุงกะ	文芸文化

	C	
อักษรโรมะจิ	อักษรภาษาไทย	อักษรญี่ปุ่น
Chambara Gokko	ซั้มบะระกกโกะ	チャンバラごっこ
Chiba-Ken No Nera	ชิบะแก็ง โนะ เนะระ	千葉県の布良
Chichi kara Ko ni Kataru Shō washi	ชิชิ คะระ โกะ นิ กะตะรุ โฉวะ ฉิ	父が子に語る昭和史
Chikuma Shōbō	ชิกุมะ โฉโบ	筑摩書房
Chiyoko	ชิโยะโกะ	千代子
Chuūsei	ชูเซะอึ	中世
	D	
อักษรโรมะจิ	อักษรภาษาไทย	อักษรญี่ปุ่น
Dafunisu to Kuroe	ดาฟูนิซุ แตะคุโรเอะ	ダフニスとクロエ
Daiei	ดะอึเอะอึ	大映
Deki Ōji	เดะกิ โอจิ	デキ王子
	E	
อักษรโรมะจิ	อักษรภาษาไทย	อักษรญี่ปุ่น
Edo jidai	เอะโดะจิดะอึ	江戸時代
Eirei No Koe	เอะอิเระอึ โนะ โคะเอะ	英霊の声
Etsuko	เอะทซุโกะ	悦子
	F	
อักษรโรมะจิ	อักษรภาษาไทย	อักษรญี่ปุ่น
Fukada Tsueari	ฟูกุดะ ทซุเอะอะริ	福田恆存

อักษรโรมะจิ	G	อักษรภาษาไทย	อักษรญี่ปุ่น
Gakushuūin		กะกุฌุอิน	学習院
Gētā matsuri		เกตามะทุซึริ	ゲーター祭
Ginza		กินซะ	銀座
Goemonburo		โกะเอะมอนบุโระ	五右衛門風呂
Gogo No Eoekou		โกะโงะ โนะ เอะอิโกะอู	午後の曳航

อักษรโรมะจิ	H	อักษรภาษาไทย	อักษรญี่ปุ่น
Hachi No Ki Kai		ฮะจิ โนะ คิ กะอิ	鉢の木会
Hadakasensuiryō		ฮะดะกะเซ็นซุอิเรียว	裸潜水漁
Hanasakari No Mori		ฮะนะกะซะริ โนะ โมะริ	花かさりの森
Haru No Yuki		ฮะรุ โนะ ยูกิ	春の雪
Hasuda Zenmei		ฮะซุตะ เซ็นเมะอิ	蓮田 善明
Hayashi Fusao		ฮะยะชิ ฟุซะโอะ	林房雄
Hekurajima		เฮะกุระจิมะ	舳倉島
Hennanyanyashitanijūgosai rōjin		เฮ็นนะเนียะเนียะฉิตะนิจูโงะ ซะอิโวจิน	へんなにやにや した二十五歳老人
Hiraoka Azusa		ฮิระโอะกะ อะสุซะ	平岡 梓
Hiraoka Hiraoka Chiaki		ฮิระโอะกะ ชิอะกิ	平岡千之
Hiraoka Chōtarō		ฮิระโอะกะ โฌตะโร	平岡定太郎
Hiraoka Iichirō		ฮิระโอะกะ อิชิชิโร	平岡威一郎
Hiraoka Kimiake		ฮิระโอะกะ คิมิตะเกะ	平岡公威
Hiraoka Mitsuko		ฮิระโอะกะ มิทซุโกะ	平岡美津子
Hiraoka Natsu		ฮิระโอะกะ นะทซุ	平岡夏
Hiraoka Noriko		ฮิระโอะกะ โนะริโกะ	平岡紀子
Hiraoka Shisue		ฮิระโอะกะ ชิซุเอะ	平岡倭文重
Hiraoka Shōhei		ฮิระโอะกะ โฌเฮะอิ	大岡昇平

Hiroshi	ฮิโระฉิ	宏
Hojinkai	โฮะจิ้นกะอิ	輔仁会雜誌
Hōjō No Umi	โฮโจ โนะ อุมิ	豊饒の海
Honba	ฮอนบะ	奔馬

I

อักษรโรมะจิ	อักษรภาษาไทย	อักษรญี่ปุ่น
Ichigaya	อิชิเงะยะ	市ヶ谷
Ichigaya Kaikan	อิชิเงะยะ คะอิแก็ง	市ヶ谷会館
Ichininmae	อิชิโนมะเอะ	一人前
Ie	อิเอะ	家
Ijigami No Jii	อิจิกะมิ โนะ จี	氏神の爺
Inkyo Shū To Waka Shū	อินเคียว ฌู โตะ วะกะ ฌู	隱居衆と若衆
Ishikawa Goemon	อิฉิกะวะ โกะเอะมอน	石川五右衛門
Ishikawa-Ken,Wajima-Shi,	อิฉิกะวะ เก็ง อิฉิกะวะ ฉิมะมะ	石川県輪島市海士町
Amamachi	มะชิ ฉิมะจิมะ	
Ishiwara Shintarō	อิฉิวะระ ฉินตะโร	石原信太郎
Itō Sachio	อิโต ซะจิโอะ	伊藤左千夫
Izekai	อิเซะกะอิ	伊勢海
Izumi Kyōka	อิสุมิ เคียวกะ	泉 鏡花

J

อักษรโรมะจิ	อักษรภาษาไทย	อักษรญี่ปุ่น
Junpaku no yoru	จุมปะกุ โนะ โยะรุ	純白の夜
Jidaigeki eiga	จิเดะอิเงะกิ เอะอิงะ	時代劇映画

K

อักษรโรมะจิ	อักษรภาษาไทย	อักษรญี่ปุ่น
Kachitsu	คะชิทซุ	果実

Kagami	คะกะมิ	鏡
Kagamiishi	คะกะมิอิชิ	鏡石
Kanagawa-Ken Zama-Shi	คะนะกะวะะ เก็งซะมะฉิ	神奈川県座間市
Kamen No Kokuhaku	กะเม็น โนะ โคะกุฮะกุ	画面の告白
Kami	คะมิ	神
Karate	คาราเต้	空手道
Karioya	คะริโอะยะ	カリオヤ
Kashima Jinja	คะฉิมะจิ้นจะ	鹿島神社
Katsu Ōji	คะทซุ โอจิ	カツ王子
Katsume Ōji	คะทซุเมะ โอจิ	カツメ王子
Kawabata Yasunari	คะวะปะตะะ ยะซุนะริ	川端康成
Kawamoto Yasuo	คะวะโมะโตะะ ยะซุโอะ	川本安夫
Kanzen Ni Ichinin Mae	คั่นเซ็น นะ อิชิโนน มะเอะ	完全な一人前
Ken	เค็ง	劍
Kendō	เค็นโด	劍道
Keihanchihō	เคะอิฮังชิโฮ	京阪地方
Kindai	คินดะอิ	近代
Kinjiki	คินจิกิ	禁色
Kinkakuji	คินกะกุจิ	金閣寺
Kinu To Meitsu	คินุ โตะ เมะอิชะทซุ	絹と明察
Kizu mono	คิสุ โมะโนะ	傷物
Kōbe	โกเบะ	神戸
Kodai	โคะดะกิ	古代
Koizumi Yakumo	โคะอิสุมิ ยะคุโมะ	小泉八雲
Kōjien	โคจิเอ็น	広辞苑
Kokusaibunkakaikan	โคะกุซะอิ บุงกะ คะอิกัง	国際文化会館
Kōminkankatsudō No “Hahaoya	โคมินกัง กะทซุโด โนะ “ฮะ	公民館活動の
Kurabu	ฮะโอะยะ คุระบุ	“母親クラブ
Kono Jūnananen No Muzensō	โคะโนะจูนะนะเน็นโนะ “มุเซ็น	この十七年の
		“無禅僧”

	ไซ"	
Kotō	โคะโต	孤島
Koya	โคะยะ	小屋
Kubo Shinji	คุโบะ ฉินจิ	久保新治
Kunai Yumiko	คุนะอิ ยูมิโกะ	九内悠水子
Kurotokage	คุโรตะกะเงะ	黒蜥蜴
Kyoko no ie	เคียวโกะ โนะ อิเอะ	鏡子の家

M

อักษรโรมะจิ	อักษรภาษาไทย	อักษรญี่ปุ่น
Makari	มะกะริ	曲
Mashita Kanetoshi	มะชิตะ คะนะโตะชิ	益田兼利
Maruyama Akihiro	มะรุยะมะ อะกิฮิโระ	丸山明広
Meiji Ishin	เมะจิอิฉิน	明治維新
Midorigaoga	มิโตะริกะโอะกะ	緑が丘
Mie-Ken Toba-Shi Kamijima	มิเอะแก็ง โทะบะฉิมะมิจิมะ	三重県鳥羽市神島
Mie-Ken Shima-Shi	มิเอะแก็ง ฉิมะ ฉิมะ	三重県志摩市
Misaki Nite No Monokatari	มิสะกิ นิเตะ โนะ โมะโนะกะตะริ	岬にての物語
Misasagi	มิสะสะกิ	陵
Mishima eki	มิฉิมะ เอะกิ	三島駅
Mishima Yukio	มิฉิมะ ยูกิโอะ	三島由紀夫
Mishima Yukio Ten	มิฉิมะยูกิโอะเต็น	三島由紀夫展
Mishima Yukio Zenshū 4 Maki	มิฉิมะ ยูกิโอะเซ็นชู 4 มะกิ	三島由紀夫全集 4 卷 潮騒
Shiozai	ฉิโอะสะอิ	
Miyata Hatsue	มิยะตะ ฮะทซุเอะ	宮田初江
Miyata Terukiji	มิยะตะ เทะรุกิจิ	宮田照吉
Mujōkenkōfuku	มุโจแก็งโกฟุกุ	無条件降伏
Mura	มุระ	村

อักษรโรมะจิ	N อักษรภาษาไทย	อักษรญี่ปุ่น
Nagasaki-Ken Tsujima-Shi	นะงะซะกิ เก็ง ซุจิมะ ฌิ	長崎県対島市
Nagoya	นะโงะยะ	名古屋
Nakamura Mitsuo	นะกะมุระ มิทซุโอะ	中村光夫
Nara	นารา	奈良
Neya	เนะยะ	寝屋
Nichiyōbi	นิชิโยบิ	日曜日
Nihonromanha	นียง โระมันฮะ	日本浪漫派
Ningen	นินเง็ง	人間
Ni Ni Roku Jiken	นิ นิโระกุจิเก็ง	二・二六事件
Nōgyō son	โนเงียว ซง	濃漁村

อักษรโรมะจิ	O อักษรภาษาไทย	อักษรญี่ปุ่น
Obon	โอะบง	お盆
Ohagi	โอะฮะงิ	おはぎ
Okinawa	โอะกินะวะ	沖縄
Omiai	โอะมิอะอิ	お見合い
Onna No Saka	อนนะ โนะ ซะกะ	女の坂
Ōe Kenzaburō	โอะเอะ เค็นซะบุโร	大江健三郎
Ōgotonai	โอะโงะโตะนะอิ	大事な
Ōji No Tsuga	โอะจิ โนะ ทซุกะ	王子の塚
Ōyama Jū kichi	โอยะมะะ จูคิชิ	大山 十吉
Otokorashii	โอะโตะโทะระฌิอิ	男らしい

	P	
อักษรโรมะจิ	อักษรภาษาไทย	อักษรญี่ปุ่น
Pachinko	ปาจิงโกะ	パチンコ
	R	
อักษรโรมะจิ	อักษรภาษาไทย	อักษรญี่ปุ่น
Rokumeikan	โรกะมุเมะอิแก็ง	鹿波館
Rōnyakudan	โรเนียะกุดัน	老若団
Ryūji	ริวจิ	龍二
	S	
อักษรโรมะจิ	อักษรภาษาไทย	อักษรญี่ปุ่น
Saburō	ซะบุโร	三郎
Saeki Shōichi	ซะเอะกิ โฉอิชิ	佐伯彰一
Sanshu no Shinki	ซังชู โนะ ชิโนกิ	三種の神器
Shaku	ฉะกุ	笏
Seinendan	เซะอิเน็นดัน	青年団
Sengoha	เซ็งโกะฮะ	戦後派
Sensōhōki	เซ็งโซโนะโฮกิ	戦争の放棄
Seppuku	เซ็ปปุกุ	切腹
Seto Ōji	เซะโตะ โอจิ	セト王子
Shibata Katsuji	ชิบะตะ	柴田 勝二
Shidehara Kijūrō	ฉิเดะฮะระ คิจูโร	幣原 喜重郎
Shimaoka Shin	ฉิมะโอะกะ ฉิน	嶋岡 晨
Shimizu Fumio	ฉิมิสุ ฟุมิโอะ	清水文雄
Shinchōsha	ฉินโจชะ	新潮社
Shinjōshabungakushō	ฉินโจชะบุงกะกุโฉ	新潮社文学賞
Shinkō no shima	ฉินโก โนะ ฉิมะ	信仰の島
Shinnō shōtoki	ฉินโนโฉโตะกิ	神皇正統記

Shiozai	ฉมิโอะสะอิ	潮騒
Shitsuke	ฉมิทุซึเกะ	しつけ
Shizenmura	ฉมิเซ็นมูระ	自然村
Shizuoka-Ken	ชิสุโอะกะ เก็ง	静岡県
Soden	โซะเด็น	祖伝
Sugiyama Yasushi	ซุกิยะมะะ ยะซุฉมิ	杉山亭
Sugiyama Yōko	ซุกิยะมะะ โยโกะ	杉山瑤子
Sukanbō	ซุคันโบ	酸模
Suzuki Eitarō	ซุซุกิ เอะอิตะโระ	鈴木 栄太郎
Wakamori Tarō	วะกะโมะริ ทะโระ	和歌森太郎
Watagami	วะตะกะมิ	海神

T

อักษรโรมะจิ	อักษรภาษาไทย	อักษรญี่ปุ่น
Tabako	ทะปะโกะ	煙草
Taiyō To Tetsu	ทะอิโย โตะ เทะทซุ	太陽と鉄
Takeda Akira	ทะเกะตะ อะกิระ	武田旦
Tama	ทะมะ	玉
Tanabe Satoru	ทะนะเบะ ซะโตะรุ	田辺 悟
Tarihito	ทะริอิโตะ	是人
Tate no kai	ทะเตะ โนะ กะอิ	盾の会
Taiwa Nihonron	ทะอิวะ นิฮงรง	対話・日本論
Tennin No Gosui	เท็นนิน โนะ โกะซุอิ	天人の五衰
Tokyodaigaku	โตเกียว ดะอิงะกุ	東京大学
Tokyōteikokudaigaku	โตเกียวเตะอิโกะกุ ดะอิงะกุ	東京帝國大学
Tokyō Yotsuya-ku Nagasumi-Cho	โตเกียวฉมิ โยะทซุยะกุ นะงะซุฉมิโซ	東京市四谷区永住町
Tokyo-To Shinjuku-ku Yotsuyadani	โตเกียว ชิโนจุกุ โยะทซุยะดะนิ	東京都新宿区四谷
Tomi	โทะมิ	とみ

Tomokazuki	ทะโมะกะซุกิ	ともかづき
Tōgajira	โทกะจิระ	トウガシラ
Tōzoku	โทโซะกุ	盜賊
Toyotomi Hideyoshi	โทะโยะโตะะมิ ฮิเดะโยะฉิ	豊臣秀吉

U

อักษรโรมะจิ	อักษรภาษาไทย	อักษรญี่ปุ่น
Utajima	อุตะจิมะ	歌島
Utamagura	อุตะมะกุระ	歌枕

W

อักษรโรมะจิ	อักษรภาษาไทย	อักษรญี่ปุ่น
Waruishūkan	วะรุอิฉูกัง	悪い習慣
Wakaishu	วะกะอิฉุ	若衆
Watashi No Miai Kekkon	วะตะฉิ โนะะ มิอะอิ เค็กกง	私の見合結婚
Waka	วะกะ	和歌

Y

อักษรโรมะจิ	อักษรภาษาไทย	อักษรญี่ปุ่น
Yakichi	ยะกิจิ	弥吉
Yasuo	ยะสุโอะ	安夫
Yatsushiro Jinja	ยะทซุฉิโระจินจา	八代神社
Yokohama	โยะโกะฮะมะ	横浜
Yoshida Kenichi	โยะฉิตะ เค็นอิชิ	吉田健一
Yoshikawa Itsuchi	โยะฉิกะวะ อิทซุจิ	吉川逸治
Yūkoku	ยูโกะกุ	憂国

ภาคผนวก ข

ภาพประกอบที่ 1

เกาะคะมิจิมะต้นแบบของเกาะอุตะจิมะในนวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ*¹

ภาพประกอบที่ 2

ลักษณะการปลูกสร้างบ้านเรือนเป็นขั้นบันไดตามทางลาดเนื่องจากมีสภาพทางภูมิศาสตร์เป็นภูเขาที่มีลักษณะลาดชัน²

¹ 佐藤秀明. 「三島由紀夫を知る 18 のキーワード」 『Kawade ムック 文芸別冊
 [絵特集] 三島由紀夫』、河出書房新社、 2005 年 11 月 25 日 .p.2

ภาพประกอบที่ 3

หน้าผาหินปูนที่อยู่ทางทิศใต้ของเกาะคะมิชิมะ³

² オンライン、鳥羽市観光情報サイト。「知る・文化財・データ一覧・文化財・データ詳細・神島の町並み」 <http://tobakanko.jp/modules/know/index.php?p=675> (2012/2/11)

³ オンライン「鳥羽市、神島」

<http://www.city.toba.mie.jp/kikaku/ritoushinkou/kamishima/html/kamishima.html> (13/05/2012)

ภาพประกอบที่ 4

ศาลเจ้ายะทซุฉิมิโระบนเกาะคะมิจิมะ และบันไดหินที่มีจำนวนขั้นบันได 200 ขั้น⁴

ภาพประกอบที่ 5

ประกาศารบนเกาะคะมิจิมะ เริ่มใช้งานในปี เมาจิที่ 43 (ค.ศ.1910)⁵

⁴ 佐藤秀明. 「三島由紀夫を知る 18 のキーワード」 『Kawade ムック文芸別冊 [絵特集] 三島由紀夫』、河出書房新社、 2005年 11月 25日、p.2

⁵ Ibid.p.2

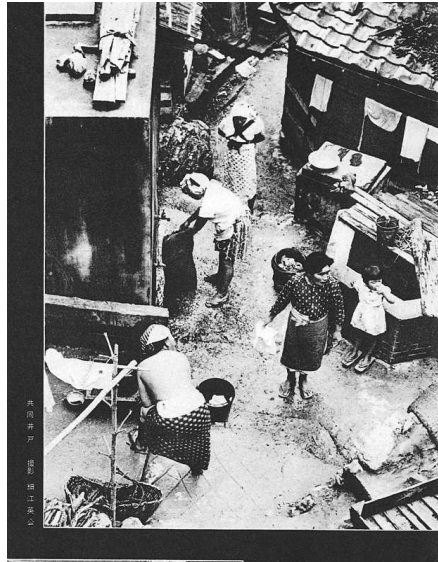
ภาพประกอบที่ 6

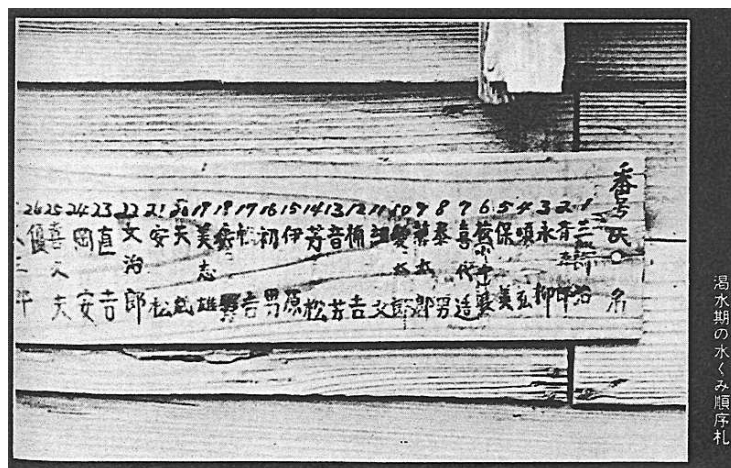
ป้อมสังเกตการณ์ร้างที่สร้างขึ้นในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2⁶

⁶ オンライン、鳥羽市観光情報サイト。「知る・文化財・データ一覧・文化財・データ詳細・観的哨跡」 <http://tobakanko.jp/modules/know/index.php?p=674>
(2012/2/11)

ภาพประกอบที่ 7

การใช้บ่อน้ำจืดร่วมกันของหญิงชาวบ้านบนเกาะคะมิจิมะ⁷

ภาพประกอบที่ 8

ป้ายชื่อสมาชิกในหมู่บ้านที่รับผิดชอบในการตักน้ำบนเกาะคะมิจิมะ⁸

⁷ 浅香幸雄『図説日本文化地理大系 第8巻 近畿Ⅲ奈良・和歌山・三重』、東京：小学館、1962, p.326

⁸ Ibid. p.326

ภาพประกอบที่ 9

การแต่งกายของหญิงดำน้ำ และ ชาวประมงที่แตกต่างกันไปในแต่ละท้องถิ่น (ซ้ายบน) ลักษณะการแต่งกายของหญิงดำน้ำของเกาะคะมิจิมะ เมืองโทะบะะ จังหวัดมิเอะ (ขวาบน) ลักษณะการแต่งกายของชาวประมงของเกาะโจกะจิมะ (城ヶ島: Jōgajima) ในจังหวัดคะนะกะวะ (神奈川県: Kanagawa-Ken) (ซ้ายล่าง) ลักษณะการแต่งกายของหญิงดำน้ำของเกาะ เฮะกูระจิมะ (船倉島: Hegurajima) ของจังหวัด อิชิกะวะ (Ishikawa-Ken) (ขวาล่าง) ลักษณะการแต่งกายของชาวประมงในเกาะอะมะมิ โอิจิมะ (奄美大島: Amamioojima) ในแถบเกาะคิวชู (九州: kyushu)⁹

⁹ 田辺悟. 『海女』. 第3回刷発行. ものとなん文化史 73. 東京: 法政大学出版局, 2007p.191

ภาพประกอบที่ 10

หญิงดำน้ำของเกาะคะมิจิมะกำลังเก็บหอยอะวะะบิ¹⁰

¹⁰ 浅香幸雄.『図説日本文化地理大系 第8巻 近畿Ⅲ奈良・和歌山・三重』、
東京：小学館、1962,p.334

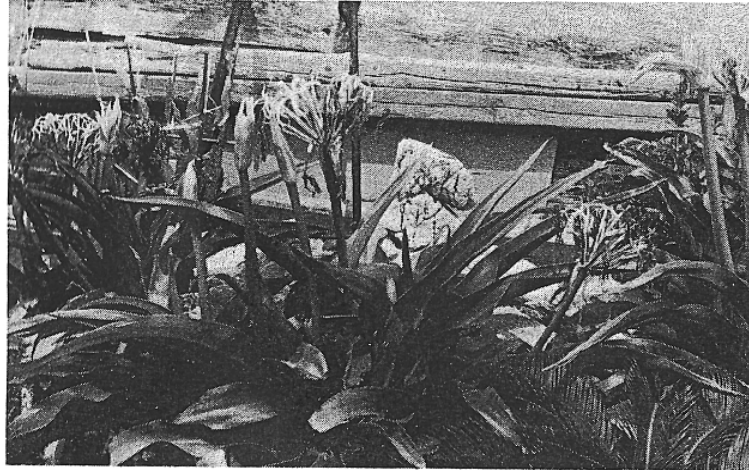
ภาพประกอบที่ 11

คะกะมิอิฉิ ซึ่งตามตำนานของเกาะคะมิจิมะเล่าสืบต่อกันว่าเป็นสถานที่หญิงสาวบนเกาะมักมาขึ้นรถคนรัก และอาจเป็นแรงบันดาลใจให้มิถิมะนำไปดัดแปลงเป็น เนินหญิงสาวในนวนิยายเรื่อง *มิโอะสะอิ*¹¹

¹¹ オンライン、鳥羽市観光情報サイト。「知る・文化財・データ一覧・文化財・データ詳細鏡石」 <http://tobakanko.jp/modules/know/index.php?p=497> (2012/2/11)

ภาพประกอบที่ 12

カツ王子の塚

ป้ายหลุมฝังศพของเจ้าชายคะทซุตามตำนานของเจ้าชายเดะกิแห่งเกาะคะมิจิมะ ที่มีฉิม
มะไม่ได้เขียนถึงในตำนานของเจ้าชายเดะกิบนเกาะอุตะจิมะในนวนิยายเรื่อง *ฌีโอะสะอิ*¹

¹田辺 悟、田辺 弥栄子.『潮騒の島』、光出版印刷、1980年12月 p.247

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

พุทธรักษ์ เกตุเฒ่า เกิดเมื่อวันที่ 21 มีนาคม พ.ศ. 2527 ที่จังหวัดนครราชสีมา สำเร็จการศึกษาปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิตเกียรตินิยม อันดับ 2 สาขาวิชาภาษาอังกฤษจากคณะมนุษยศาสตร์และสังคม มหาวิทยาลัยขอนแก่น ในพ.ศ. 2550 ในพ.ศ. 2548 ได้รับทุนจากองค์กร Japan Students Service Organization (JASSO) เพื่อเดินทางไปศึกษาภาษาและวัฒนธรรมญี่ปุ่นที่มหาวิทยาลัยโอซาก้าภาษาต่างประเทศ จังหวัดโอซาก้าเป็นเวลา 1 ปี จากนั้นได้รับทุนการศึกษาระดับปริญญาโทสำหรับบุคคลภายนอกจากมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ให้ศึกษาต่อในระดับปริญญาโทสำหรับบุคคลภายนอกจากมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ให้ศึกษาต่อในระดับปริญญาโทสำหรับบุคคลภายนอกจากมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา สาขาวิชาภาษาญี่ปุ่น คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย